Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Reventlow, Sophie Frederikke Louise Charlotte.; ved Chr. B. Reventlow.
Titel | Title:	En dansk Statsmands Hjem omkring Aar 1800 : Breve fra Grevinde Sophie Frederikke Louise Charlotte Reventlow, født von Beulwitz
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Gyldendalske Boghandels Forlag, 1902-03
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

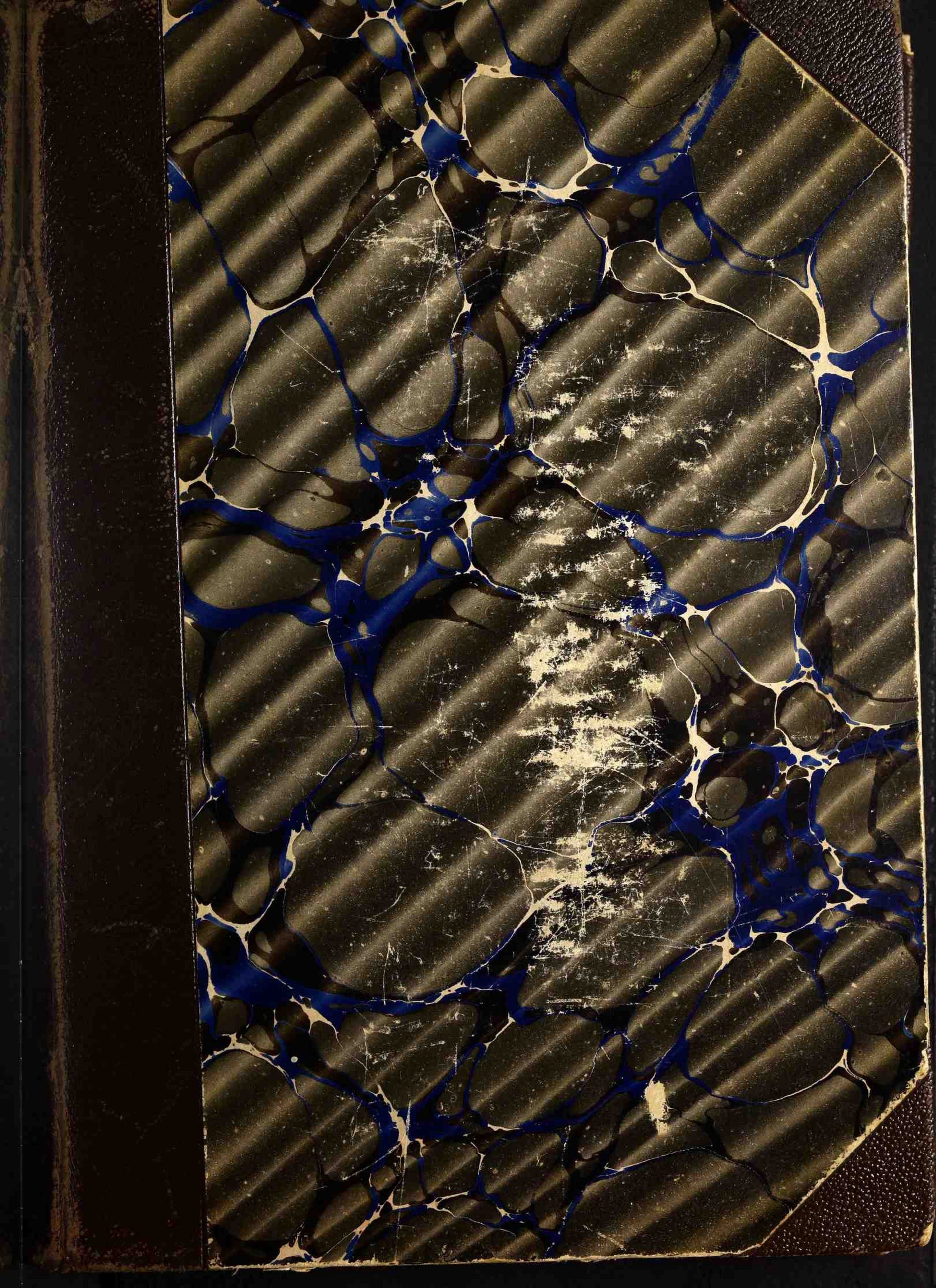

45-227

4°

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020760444

EN DANSK STATSMANDS HJEM OMKRING AAR 1800

BREVE FRA GREVINDE SOPHIE FREDERIKKE LOUISE CHARLOTTE REVENTLOW, FØDT VON BEULWITZ

VED

CHR. B. REVENTLOW

II

1801 – 1821

190 L 1065

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG * KØBENHAVN 1903

EN DANSK STATSMANDS HJEM OMKRING AAR 1800

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

EN DANSK STATSMANDS HJEM OMKRING AAR 1800

BREVE FRA GREVINDE SOPHIE FREDERIKKE LOUISE CHARLOTTE REVENTLOW, FØDT VON BEULWITZ

VED

CHR. B. REVENTLOW

II

1801—1821

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG * KØBENHAVN MCMIII

TRYKT 350 NUMERERÈDE EKSEMPLARER
LANGKJÆRS BOGTRYKKERI, KØBENHAVN

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BREVE FRA TIDSRUMMET
1801 TIL 1821

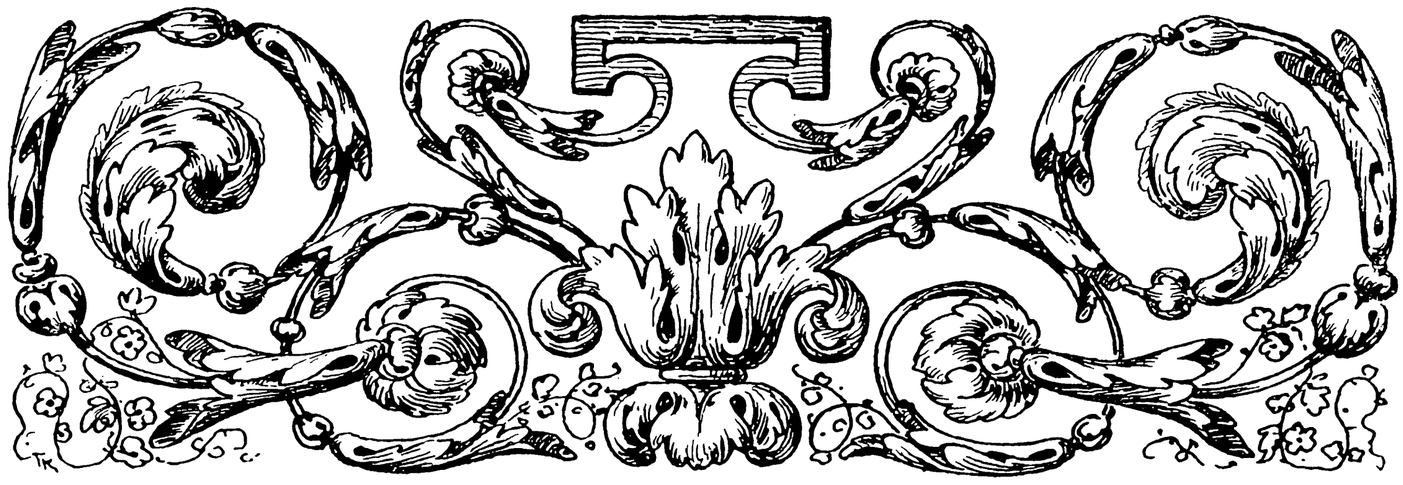

København, den 3dje Januar.

Gud være med Eder og med os i det nye Seculum! En særdeles skøn Musik, med meget rørende Tekst af Thaarup, lød Nytaarsdag i Frue Kirke. I Petri Kirke foredroges en anden Musik til Klopstocks Ode til Christian V; denne Ode var bleven saaledes forandret, at den passede til Anledningen. Min Mand var særdeles tilfreds med Marezolls [Universitetspræst i Göttingen, 1794 ved A. P. Bernstorffs Indflydelse Andenpræst ved Petri Kirke, Modepræst, søgt af de studerende, Rationalist, 1803 Superintendent og Professor i Jena] Prædiken; Wendt gik i Frue Kirke og var meget bevæget over den skønne Musik; Ordene ere fortrinlige. —

København, den 13de Januar.

— Du besøger vel den gode Lina [Baudissin] paa Knoop; hils hende hjertelig fra mig! Er intet af de nyttige Skrifter, som hun har udgivet til Vejledning for sine Bønder, blevet trykt? Er der noget trykt, da ønsker jeg saa meget at faa det. [1779 havde hun udgivet »*Die Dorfgesellschaft, ein unterrichtendes Lesebuch für das Volk*«, 1782 »*Briefe der Agnes und Ida*« og 1788 »*Karl, eine Erzählung*«.] Tyskland har altsaa nu Fred [Freden i Luneville]. Man kan ikke fortænke en saadan Fyrstes Undersaatter i, at de ønske den selv paa de skændigste Betingelser, og han har i Grunden næsten kun Buonapartes Højmodighed at takke for hele sin Eksistens. Gud bevare blot os Freden til Lands og til Vands! Jeg haaber det til ham, der har velsignet vore Bestræbelser for ikke at

(1801)

give nogen grundet Aarsag til Utilfredshed med os, og som endnu i Sommer hjalp os til at undgaa den truende Fare ved Klogskab og Mod [ved Fregatten »Freja«s Erobring af Englænderne].

Den 20de Januar.

Altsaa er Dit kære Tremsbüttel [i Holsten i Nærheden af Hamborg] nu solgt. Jeg forestiller mig Din Afsked fra ethvert Træ, som Du har plantet og hæget om, fra Pyramidetræerne og de røde Akacier, som Sakuntalas fra den hellige Lund. Gid nu Windeby [i Slesvig nær ved Eckernförde] for hver Dag maa blive Dig kærere, og Dine Plantninger der lykkes! — Den store Efterretning om Kejser Povls Unaade sætter os alle i Forbavselse; i Marts Maaned vilde den have forskrækket mig mere; jeg tænker imidlertid, at meget kan forandres fra Januar til Maj; Vinden drejer sig ofte, *et la girouette peut se tourner plus d'une fois.* Det er imidlertid dog foruroligende, og jeg beundrer vor Christian Bernstorffs Sindsro, som han synes at have arvet fra sin Fader. Jeg saa ham hos Hertugen, straks efter at han havde modtaget denne Efterretning, og det var umuligt at mærke det mindste paa ham. Ogsaa Kronprinsen er fuldkommen rolig i Tillid til vor gode Sag; det samme er min Mand, og det er alle. Det mærkeligste er, at man ikke kender eller kan gætte Aarsagen til Kejserens Uvilje; rimeligvis ville vi ikke hengive os saa ganske til ham som Kongen af Sverige. Jeg tror sikkert, at dennes Ophold i Petersborg ikke har været gavnligt for os; han har intet at tabe og sælger sig til Povl. Tilstanden i Sverige skal være elendig og Landet udmarvet. Gud vil jo nok hjælpe os endnu denne Gang, og da vi kun ønske at forsvare os, maa man dog haabe, at vi ikke ville blive angrebne fra begge Sider, hvor meget man end er vant til de mest skrigende Uretfærdigheder. Ellers maatte I, kære Holstenere, befrygte et Angreb. Jeg er dog overbevist om, at der ikke gives nogen Sjæl iblandt Eder, der kunde være vanslægtet nok til at foretrække det russiske Aag for den danske Regering. Dog nok herom! Vi ville ikke ængste os før Tiden. —

(1801)

Den 31te Januar.

— Kære Søster, jeg er intet mindre end rolig. At vi skulde have brouilleret os med England for at tækkes Povl, det er i Sandhed ikke Tilfældet! Jeg er overbevist om, at vor Traktat med Rusland og Sverige kun er defensiv og tilsigter Bevarelsen af vor Frihed som uafhængig Stat. At dette ikke behager Povl, der vil bruge os — ligesom vore Naboer, der ikke vove saa meget derved som vi, — ganske i sin Tjeneste, det er desværre sandt; men vilde vi have kunnet undgaa dette Onde ad anden Vej? Hvis vi ubetinget havde kastet os i Armene enten paa England eller Rusland, hvilke Følger vilde da dette ikke have kunnet faa? Vore Forsvarsforanstaltninger ere visselig kun som en Stats, der ikke er de mægtige Kolosser voksen; gid vi ikke maa komme til at bruge dem! — Den gode Lavaters Død har rørt mig inderlig; ogsaa os er der sendt en Notification; man kan kun takke Gud for hans Udløsning. [En af de franske Soldater havde skudt paa Lavater, da han bragte dem Mad; han døde først længe efter under store Lidelser, stadig bedende for sin Drabsmand.] —

Den 7de Februar.

Noget synes dog vor politiske Horizont at opklares, og der er Haab om, at de mørke Skyer kunne trække over. For ikke at tale figurligt mere, saa er Povl atter velsindet imod os. Hans Unaade rammer kun Rosenkrantz, hvis Hustru er beslægtet med nogle Familier, der ere faldne i Unaade hos ham [R. havde under en Vakance ledet det danske Gesandtskab i St. Petersborg, men var 1ste Januar 1801 uden Grund bleven forvist sammen med hele Gesandtskabspersonalet]; dog er det nok troligt, at der har været trameret imod os. Ogsaa Preussen skal have ladet høre fra sig, og mange mene her, at England vil hæve Embargoen paa vore Skibe [som var lagt i Anledning af Danmarks Indtræden i det væbnede Neutralitetsforbund]; *nous respirons donc de nouveau,* og vi haabe, at vor stedse konsekvente Adfærd, der bestandig kun sigter til Hævdelsen af vor Frihed og Selvstændighed, vil bevare os

(1801)

Freden, som vi skatte saa højt og saa længe have nydt. Dog ere vi ikke mindre beredte paa et tappert Forsvar. Jeg forsikrer Dig, kære Søster, at der i Hovedstaden og dens Omegn afgjort hersker den bedste Stemning, hvortil den modige Søetat bidrager meget. Dette vil ogsaa elektricere de fjernere Egne af Landet, om det skulde gøres Behov, hvad Gud i sin Naade forbyde! Gudskelov, at man dog atter frit kan drage Aande! — Efterretningen fra Trolleborg foruroliger os meget. Vi have meddelt alt til Callisen [den bekendte Læge], der tilraadede Indaanding af Dampen af kogte Urter; han vil i Dag skrive til Eichel [Ludvigs Læge, Landfysikus paa Fyen og Langeland] for at sige ham sin Mening og bede ham i Fremtiden raadføre sig med ham; dette sker imidlertid uden at Ludvig erfarer det. Gud give, at vi havde ham her! En Rejse maa han nødvendigvis foretage; ellers arbejder han sig ihjel der. Min Mand rejste saa gerne til ham og ønsker meget Dig derover. Her ere alle raske. Farvel, Du kære Søster!

Den 24de Februar.

— Posten har bragt os Efterretningen om Fru Sundts [født Holck] Død. Min gode Kusine [Holck, Fru S.s Søster] er sikkert inderlig bedrøvet, hvor meget hun end har sagt til sig selv, at naar de sjælelige Evner vare saa svækkede, da kunde en Forlængelse af en slig Tilværelse ikke være ønskelig. Den yngre Søster har plejet hende trofast indtil det sidste. Dette Dødsfald er i Grunden en Velgerning for alle, der havde den afdøde kær. Ak, hvor ganske anderledes forholder det sig ikke med *vor* Elskede [Johan Ludvig R.], hvis Liv er en Velsignelse for saa mange, hvis Sjæl virker saa rastløs for saa mange. Dog, lad os i stille Hengivelse bie paa den Højestes Hjælp! —

(Dikteret af min Mand):

Saa snart jeg modtager Efterretning om, at man kan komme over i Smakker, da iler jeg, hvis der ikke træder uforudsete Hindringer i Vejen, over til Eder, I kære; men desværre, kun faa Dage vil jeg med Eder kunne tage Del i min gode Broders Pleje. Hvis jeg kommer, hvad jeg haaber til Gud, da

(1801)
bringer jeg min Søn Ludvig med, for at hans gode Hjærte hos Eder kan blive styrket endnu mere i det gode, og for at I kunne faa ham endnu mere kær. For Eders Breve, for Eders Omhu vil Gud lønne Eder. Gud give, at jeg havde kunnet dele alt fra først af med Eder!

Den 14de Marts.

— Jeg haaber altsaa, at Gud i Morgen vil bringe min elskede Mand tilbage i mine Arme. Da ville I, kære, og vor hedengangne [Johan Ludvig R.] danne Indholdet af vore Samtaler. Hvor smerter det mig dog for den stakkels Sybille, at I, kære Windebyere, maa forlade hende. Gid Bevidstheden om at virke i hans Yndlingsgerning, paa hans Vegne og i hans Aand og om at fuldføre hans Værk, maa styrke hende! Gud vil være med hende, og, hvis det er hendes Ludvig tilladt, da omsvæver ogsaa han hende og gyder himmelsk Trøst i hendes Sjæl. —

Den 17de Marts.

— Fulde af blid Vemod vare de første Øjeblikke af Gensynet med min Mand; lindrende Taarer fløde paa vor gode Wendts og mine Kinder. At vide ham, vor hedengangne, saa usigelig salig, allerede ved Gravens Rand saa salig, det lader enhver Klage forstumme og forvandler den til Tilbedelse og Tak for de sjældne Velgerninger, som Gud allerede her lod blive ham til Del. — Vor politiske Horisont bliver atter overtrukken; o Gud, skal en almindelig Elendighed blive Følgen af denne ulykkebringende Krig! Og hvad vinde de stolte Britter, naar de styrte sig selv og os i Fordærvelse? Gud sætte en Skranke for den almindelige Ødelæggelse. —

Den 21de Marts.

Gud ske Tak, at det Uvejr, der svæver over vore Hoveder, er blevet forhalet saa længe! Det synes, som om intet mere kan redde os fra at blive Genstand for Englændernes uretfærdige Overfald, og hvor mange og mægtige allierede vi end have, saa staa vi dog alene, udsatte for Fjendens første Anfald.

(1801)

Gud kan og vil staa os bi. Hvis der nogensinde er kæmpet for en retfærdig Sag, da er dette Tilfældet med os, og Gud velsigne vore Vaaben, af hvilke vi kun gøre Brug for at bevare vor Selvstændighed. Jeg maa tilstaa, gode Søster, at min Tro kun er som en rygende Tande, og jeg kunde vel sige: »Jeg tror, Herre; hjælp min Vantro!« Der er ankommet en Parlamentærfregat; Gud ved, om den har det Hverv at erklære os Krig! Der siges, at den medbringer Depecher til Drummond [engelsk *Chargé d'affaires* i København], og at den vil tage ham med sig. Maaske følger Flaaden lige i Hælene paa den. Der tales ogsaa om en russisk Flaade, der skal ligge ved Bornholm; Gud give, det var sandt! Om den svenske Flaade hører man intet. Vi staa alene i Brechen. Herren være vor Hjælp! —

Den 24de Marts.

Endnu er alt roligt her, men i den største Virksomhed; Matroser og Soldater ile frem og tilbage. I Gaar kom den Meddelelse fra Helsingør, at man kunde se den engelske Flaade fra Gilleleje; der var desuagtet Appartement, og det hed sig, at Flaaden havde Modvind. Nu siges der, at den atter har trukket sig nogle Mil tilbage i Kattegattet, og at den endnu ikke er nær ved Kronborg, hvor det dog vel maa give sig til Kende, hvad den har i Sinde. Efter al Sandsynlighed vil den angribe os alene. Der er truffet alle mulige Forholdsregler til kækt at modtage den. Der paastaas her bestandig, at der kommer svenske eller russiske Skibe til Hjælp; man vil i Dag have set dem fra Dragør. Dog, det være, som det vil, vi forlade os paa Gud og vor gode Sag. Alt gaar her sin Gang. Matroserne og Søfolkene vente Fjenderne med Utaalmodighed og ere vrede over, at de ikke komme; dog, Gud være lovet for enhver Forhaling, den giver os Tid, og bringer os maaske Hjælpen. Ludvig [Sønnen] tager i Morgen med sit Regiment til Helsingør; Gud være med ham. Stemningen er her udmærket; mange gaa med som frivillige. Det forsikres, at vore Forsvarsforanstaltninger skulle være fortræffelige, og at Fjenderne ikke kunne indtage Staden. Deres

(1801)

Hensigt er vel at ødelægge Flaaden, men det skal med Guds Hjælp ikke lykkes dem. Min Mand er uforfærdet. Hertugen har Mæslinger; det er en Lykke, at Hertuginden [Louise Augusta] besidder saa megen Ro og Kontenance. Hoffet tager til Rosenborg. Dog, maaske trækker endnu dette Uvejr over; thi en usynlig Haand leder alt. — Jeg omfavner den kære Kätchen og mindes endnu et Ønske, som hun udtalte for 20 Aar siden, om en Gang at kunne opholde sig i en belejret By; det maatte være saa interessant. Det er det i Sandhed; dog kunne vi i Grunden ikke blive belejrede. Farvel, Du kære og I kære!

Den 28de Marts.

Endnu er alt roligt her; men det er ikke sandsynligt, at denne Tilstand vil vare længe. Gud har hidtil fjernet Fjenderne fra vore Kyster; Storm og Stille have vekselvis hindret dem fra at nærme sig os. Nu tales der om, at de gøre Mine til at ville lande ved Hornbæk, maaske for at bemægtige sig Geværfabrikken i Hellebæk; der er alt beredt til at tage imod dem. Vi staa i Guds Haand; han gøre med os, som det behager ham. Under denne Uvished er det vanskeligt at skrive. I dette Øjeblik ride de tre Bernstorffer [Christian, Joachim og sands. Frits] saa rolige her forbi. Man har ofte ondt ved at forestille sig, at Faren svæver over vore Hoveder; vi ere saa lidet vante til slige Optrin. — — Rygtet om den paatænkte Landgang skal ikke have noget paa sig; det var kun en Chalup paa 50 Mand, der i Gaar havde villet lande for at indtage Vand og Levnedsmidler, hvad man imidlertid ikke tillod dem. Der tales om en Forandring i det russiske Ministerium, der kunde bane Vejen for fredeligere Følelser. Der fortælles hundrede Ting, der indbyrdes modsige hverandre. Min Mand er rask og fuld af Tillid til Gud, Wendt ligesaa. Alle ønske Fjenderne hid for at blive fri for denne Plage. Mange vide imidlertid ikke, hvad de ønske; dog, Gud kan give dem i vore Hænder. Gudskelov for den Tid, vi have vundet! Disse otte Dages Frist er ubetalelig; der er udrettet saa meget til Forbedring af vort Forsvar. Kronprinsen er i uafladelig Virksom-

(1801)

hed; Gud styrke og bevare ham og lade den gode, blide Kronprinsesses Tillid til Gud ikke rokkes, men blive belønnet. Med inderlig Kærlighed trykker jeg Dig, Du elskede Kløverblad [Christian, Louise og Kätchen] til mit Hjerte. —

Den 30te Marts.

Det afgørende Øjeblik synes at være kommet: vore stolte Fjender har siden i Gaar ligget uden for vor Red. Natten var rolig; men den Kamp, der vil koste saa mange af vore braveste, ædleste Medborgere Livet, er vel uundgaaelig. Alt er beredt til Kampen: dette blide Folk, som man skulde tro var blevet enerveret ved en saa lang Fred, er pludselig blevet et Folk af Helte! Alle, lige ned til Drengene paa Gaden og gamle Kvinder, ere fulde af Mod. Gud vil staa os bi! Vel synes det efter menneskeligt Skøn umuligt at sejre over for en saadan Magt; men paa vor egen Grund ere vi dem dog, naar alt kommer til alt, langt overlegne. De skulle ikke komme til at lande, hverken nu eller nogensinde! Det er vel deres Hensigt at tilintetgøre vor Flaade og vor Stad. Af alle, kun ikke af Gud, ere vi forladte. Siden i Gaar have vi været i det Lercheske Hus, hvor vi bo meget godt, og hvor vi ere langt fjernere fra den Tummel, der siden Flaadens Komme hersker paa Amalienborg [Kvarteret A.]. Ernst og Ejnar [Sønnerne] gik gerne med i Kampen; var de et Par Aar ældre, kunde og vilde vi ikke holde dem tilbage. Alle vore Venner paa Amalienborg ere dragne længere ind i Byen. Den gode Kronprinsesse, Gud hjælpe hende og os! Vor store, herlige Kronprins anvender hver en Frist til at ordne alt endnu bedre og benytte enhver Fordel. Ludvig er ved sit Regiment og strejfer omkring med det; Gud bevare ham! Han er meget flink og munter; han var her i Morges. Gud befri os fra disse slemme Gæster! han ved bedst, naar og hvorledes han vil hjælpe. Aldrig har jeg læst Davids Salmer med en saadan Følelse som nu; ofte trøster og opmuntrer et Ord af dem mig, og dog ved Gud, at jeg ikke ønsker vore Fjenders Undergang, men kun vor

(1801)
Udløsning. Jeg trykker det elskede Kløverblad til mit bankende Hjerte — bed for os!

Den 4de April.

Fra Datteren Louise, 18 Aar gl.

Kære Tante! Mama har overdraget mig at meddele Dig disse sidste Dages Begivenheder; jeg gør det saa gerne; thi jeg haaber, at Du vil have Overbærenhed med mit daarlige Brev. I Torsdags Kl. $10^1/_2$ begyndte den skrækkelige Kamp og varede til Kl. 3. Det er overmenneskeligt, som vi have kæmpet. Der var syv engelske Linieskibe om to af vore Blokskibe, Prøvestenen og Dannebrog. Blokskibene kunde kun skyde fra den ene Side, og dog holdt de sig i fem Timer. Prøvestenen var allerede ganske gennemsigtig og skød endnu stedse; saa længe der endnu var en Lavet hel, forsvarede den sig, og da Englænderne tog den, eller rettere, da den ikke kunde skyde mere, huggede man Bunden af Skibet op, for at Fjenderne ikke skulde føre det med, og da først forlodes det af det faatallige Mandskab, der endnu var tilbage. Dannebrog kæmpede paa samme Vis, og da det ikke længere kunde holde sig, blev det sprængt i Luften. Mandskabet svømmede i Land; indtil det sidste Øjeblik havde man endnu styret Skibet, for at det ikke skulde gøre Skade. Amagerne vadede ud i Vandet indtil Halsen og bare Matroserne i Land. Englænderne viste imidlertid den afskyelige Adfærd at skyde paa dem; de skulle ligeledes have skudt paa de saarede, som man bragte bort i Baade. I alt skulle vi have mistet seks Blokskibe, hvoraf dog kun to vare gode Skibe. De angrebe os netop paa den Side, hvor vi vare svagest. Da de have gennembrudt vor Linie, kunne de bombardere vor Flaade og en Del af Byen. Nogle sige, at de kunne tilføje os megen Skade, andre, at det ikke har saa stort at betyde. Indtil i Morgen Aften have vi Vaabenstilstand. I Gaar var Nelson i Land og spiste paa Palæet sammen med Kronprinsens Adjudant. Han har talt en Time med Kronprinsen; ak, hvor skønt vilde det ikke være, om vi fik Fred! Han skal have sagt til Arveprinsen, at vi havde holdt os særdeles bravt, og at han havde 230 Døde

(1801)

om Bord paa sit Skib alene. Man ved ikke, om hans Skibe have lidt meget; dog tror man det, og eet skal være sunket. Vi skulle have 3—4000 døde og saarede, flest døde. Da Nelson i Gaar atter gik bort, ledsagede en Mængde Mennesker ham; man havde Vanskelighed ved at opretholde Ordenen iblandt dem. Paa samme Tid kom Kronprinsen fra Rosenborg; da forlod hele Massen Nelson, svingede med Hattene og raabte et højt Hurra for Kronprinsen. Du vil sikkert ret faa de Danske kær; o, det er et herligt Folk! Hvor glæder jeg mig ikke over at være dansk! Min gode Broder Ludvig besøgte os i Dag. Han ligger i en Landsby ikke langt herfra og holder Vagt, men har endnu ikke havt noget at gøre, hvad der bedrøver ham, men gør mig megen Glæde. —

Den 4de April.

En Dag og en Aften lig den i Torsdags har jeg ingensinde oplevet, kære Søster; men Gudskelov, at den er overstaaet, og Gud vil hjælpe os over, hvad der endnu maatte forestaa os. Gudskelov, her saa vi intet og hørte kun derom paa Afstand; men skrækkeligst var Aftenen for mig; thi aldrig har jeg set min Mand i en saadan Tilstand, der næsten grænsede til Fortvivlelse. Gud lade mig aldrig mere se ham saaledes! Dog sov han i fire Timer, og hans Søvn vederkvægede *mig;* thi selv kunde jeg ikke sove et Minut. Nu er Din elskede Broder atter fuld af Tillid til Gud, der jo rigtignok ingen Mirakler vil gøre for vor Skyld. At vore thermopyliske Helte skulde dø forgæves for Fædrelandet, er sørgeligt, og dog er det en skøn, ærefuld Død; frivilligt ofrede de sig! Gid der ikke maa blive krævet flere Ofre! Gud lede de to Admiralers Hjerter, saa at de afstaa fra deres Krav, der ere umulige for os at opfylde! Det forbyder sig af sig selv for os i Aar at tage virksom Del i Krigen; Gud ved, at vi have ydet hundrede Gange mere, end vore Forbundsfæller — der lode os staa i Brechen — med Rette kunde forlange; havde vi kæmpet med lige Styrke, da vilde Sejren have været vor. Den stakkels Kronprinsesse saa jeg i Dag; hun bier i stille Tillid paa Herrens Hjælp; gid

(1801)

han maatte befri os fra de Farer, der true os! Dog, ske hans Vilje! Han vil ogsaa hjælpe os at overstaa saadanne, hvis de ere uundgaaelige. —

Den 7de April, Morgen Kl. 8.

Jeg skriver dette til Dig, medens vi endnu bestandig have Underhandlinger, der imidlertid desværre ikke give meget Haab. Der siges atter ligesom i Gaar, at Fjendtlighederne Kl. 12 kunne begynde paany. Hidtil have Englænderne atter og atter aabnet nye Underhandlinger uden dog at ville give efter. Skriftlig føre de Sejrherrens Sprog; mundtlig skulle de være mere maadeholdne. Vel til Mode ere de næppe; thi hvor overlegne de end ere os, saa frygte de dog nok en ny, lige saa blodig Sejr, frygte for at gøre sig endnu mere værdige til Afsky i hele Evropas Øjne, og deres Maal her have de ikke naaet, skønt vi blive Ofret. Din Broder er fattet; han styrker sig ved at løfte Blikket til Gud og søger saa vidt mulig at yde Hjælp under den almindelige Elendighed. Jeg haaber, at han ikke vil udsætte sig for nogen Fare, da dette dog i Grunden ikke er hans Pligt. Alle her ere fulde af Mod og beredte til at ofre alt for at undgaa et skammeligt Forlig. Kronprinsen derimod er rede til at *give efter* i alt, hvad der ikke er vanærende for os og mulig kunde udsætte os for større Onder i Fremtiden. Er vor Ulykke uundgaaelig, saa vil Gud styrke os til at bære alt i Troskab og Enighed. O, hvor langt taaleligere er dog ikke en Krig imod ydre Fjender end en Borgerkrig! Gudskelov, at dette ikke er nogen Revolution, men et tappert, ædelt Folk, en retfærdig, faderlig Regering, der gensidig støtte hinanden. Mere kan jeg ikke sige Dig; Du kan tænke Dig, hvor vanskeligt det falder mig at skrive om saa sørgelige Genstande.

Den 9de April.

Kaptajn Lassen, der kommanderede det første Skib, Prøvestenen, forsvarede sig alene imod tre Linieskibe og en Fregat, der beskøde ham paa den Side, hvor der ingen Kanoner fandtes; han beholdt kun en Tiendedel af sit Mandskab; den sidste

(1801)

Kanon, der endnu kunde bruges, blev afskudt, derefter fornaglet og Skibet forladt af det Mandskab, der var i Behold. Maanedsløjtnant Villemoes brugte en lille Pram med Kanoner saa eftertrykkelig mod Englænderne, at Nelson sendte to Brigger imod ham, mod hvilke han kraftig værgede sig, indtil han omsider under stadig Kanonild begav sig tilbage til Havnen. Løjtnant Rothe, Etatsraad Rothes Søn, hvis Folk, tyske Soldater, vare meget uvillige og frygtsomme og lagde sig plat ned, blev nødt til at dræbe en af dem. Dette hjalp intet; men da to Mand dog bleve dræbte af Fjendens Kugler, trods den Stilling, de havde indtaget, bleve de andre pludselig modige, og Søbatteriet forsvarede sig derefter til det yderste. Kaptajnløjtnant Brown fik sin Haand afreven af to Druekugler [Traubenkugeln]; han tog den op med den anden Haand, puttede den i Lommen, tog sin Kaarde i venstre, og i samme Øjeblik rev en ny Kugle Klingen bort fra Kaarden. Englænderne skulle have været bestyrtede over kun at forefinde en Tiendedel af Mandskabet paa de Skibe, der maatte overgive sig; Nelson udtalte, at man plejede at overgive sig, naar der kun var en Tredjedel af Mandskabet tilbage. Jeg nedskriver dette saaledes, som min Mand meddeler mig det. Jeg haaber, at vor Christian Bernstorff ikke maa blive stærkt angreben [af Mæslinger]; Hertugen har rimeligvis smittet ham. Den gode Kronprinsesse er saa fuld af Tak til Gud, der har reddet os; hun flytter atter i Dag ind i Palæet. —

Den 10de April.

Jeg skriver disse Linjer fra mit kære, gamle Hus, som jeg fandt uskadt, da jeg i Aftes drog ind i det; Gud være evig lovet! Nej, forgæves ere de ikke døde for deres Fædreland, vore spartanske Helte; *dem, næst Gud,* kunne vi takke for denne 14 Uger lange Vaabenstilstand, der med Guds Hjælp vil ende med en Fred, med en *almindelig* Fred — det give den Algode! Alt er blevet ordnet paa den ærefuldeste Maade for os. Da Kronprinsen i Tirsdags Aftes havde erklæret Englænderne, at det vilde være forgæves at gøre Regning paa et Forbund

(1801)

med os, ja at det ikke engang stod i hans Magt at bringe et saadant i Stand, saasom hele Nationen endrægtig vilde modsætte sig det, saa kom Nelson i Onsdags i Land, og Betingelserne bleve fastsatte. I Torsdags kom de tilbage, underskrevne af Parker. I Onsdags erfarede man her Kejser Povls Død, som man imidlertid dulgte for Englænderne, saa vidt det lod sig gøre. Nelson skal have sagt Kronprinsen de mest smigrende Ting og forsikret, at han i hvert Fald vilde tage sin Afsked og ikke oftere kæmpe imod os. Fjenden synes at befinde sig i en meget daarlig Tilstand. Jeg sendte Dig gerne Admiral Fischers Beretning om Søslaget; den er fortræffelig skreven, saa ligefremt som muligt, og kun støttende sig paa Kendsgerninger. Jeg kender intet Eksempel i den nyere Historie paa en saadan Opofrelse; den kan alene sammenlignes med Kampen ved Thermopylæ, og ved denne Sammenligning bliver Hæderen dog størst paa vor Side. Her er alt roligt og var det selv i de uroligste Dage. Nogen stor Glæde ser man ikke; alle vare i saa høj Grad stemte for en kæk Modstand, at man endnu bestandig synes at frygte, at Regeringen har været for eftergivende. Jeg haaber dog, at man ved roligere Overlæg vil erkende, at man, næst Gud, har den at takke for, at vor gode Stad og vort Land ere blevne uantastede, at vore Landboere atter kunne gribe Ploven i Stedet for Geværet, samt at saa megen Nød og Elendighed paa begge Sider er bleven forebygget og undgaaet. Vore saarede blive plejede med den største Omhu, Enker og Faderløse forsørgede, milde Gaver af enhver Art strømme ind til dem; men de stakkels ulykkelige Englændere! Ak, Gud, ere ikke ogsaa de vore Medmennesker og Brødre? og hvis deres Sag ikke er saa retfærdig som vor, hvad kunne de enkelte ulykkelige derfor? Er der ikke flydt Menneskeblod nok i de sidste ti Aar? Saaledes prædiker jeg for alle, der komme mig for Øje. Om det end havde været muligt at tilintetgøre dem, hvor meget vilde ikke da en saadan Sejr have kostet. Nej, lovet være Gud, der har ledet Hjerterne, i Særdeleshed vor elskede Kronprinses Hjerte til menneskevenlige Følelser! —

(1801)

Den 14de April.

Jeg forstaar tilfulde Eders kærlige Uro for os, I inderlig elskede; havde I været i vor Stilling, vilde jeg have følt lige saa varmt for Eder. Gud ske Tak for den nuværende Ro! Jeg haaber, at Vaabenstilstanden snart vil gaa over til Fred, og Gud give, at da denne maa vare lige saa længe som den, der afbrødes ved disse Uroligheder. Gid vore brave Forsvareres krigerske Dyder ej saa snart maa faa Anledning til paa ny at lægges for Dagen, men forblive begravede i deres tapre Hjerter. Jeg kan ikke i den nyere Historie tænke mig noget, der kunde sammenlignes med det Mod, hvormed de vovede Livet for deres Fædreland. Franskmændenes Mod var en Art Raseri; men saa megen Koldblodighed og Besindighed, lige over for en næsten sikker Død, er yderst sjælden og forekommer mig eksempelløs i vor Tid. I Gaar vare alle de Officerer, der havde udmærket sig, paa Appartementet, og en Del af dem spiste med ved Taflet. Det var rørende at se den gode Kronprinsesse tale med dem. Hun udbrød: »Ak, gid jeg dog ret kunde vise dem, hvor taknemmelig jeg er dem!« Snedorf [S. var Chef for Kadetskibet, men havde ikke deltaget i Slaget paa Reden] præsenterede den unge Kadet Villemoes, som med et lille Fartøj havde voldt Nelson saa meget Bryderi; Ernst og Ejnar kende ham godt. Der var 130 Mand om Bord, men der blev kun 10 tilovers, med hvilke han gik i Land uden selv at være bleven i mindste Maade saaret. Nelson har selv anbefalet ham som en meget lovende ung Mand, der fortjente sine Foresattes Opmærksomhed. Ogsaa vore Bønder have kæmpet tappert; da de vare klædte i Kofter, skal Nelson ganske forbavset have udbrudt: »Er det de Folk, der have givet os saa meget at bestille?« I Gaar sejlede den største Del af Flaaden til Køgebugt. Hvad Hensigt de have dermed, maa Gud vide; man tror, at det blot er for at vise, at de ikke have lidt meget; der paastaas dog tillige, at mange af Skibene ville have Nød med at komme saa langt; fire skulle være sejlede til Kattegattet. Christian Bernstorff har det, Gudskelov, saa godt, som man kan ønske sig. —

(1801)

Den 25de April.

— Joachim Bernstorff har desværre ogsaa faaet Mæslinger; jeg frygter, at de gaa Rækken rundt; de optræde meget mildt. Der forsikredes i Gaar, at Englænderne laa foran Carlskrona; en lille Forskrækkelse under jeg gerne vore Naboer, men kan dog ikke ønske, at de skulle lide stor Skade, heller ikke for vor Skyld. Det vilde blot gøre Englænderne endnu mere anmassende; de behandle os dog altid ens, hvor forskellig end vor Adfærd er. Jeg ønsker som Du, bedste Søster, at vor Landetat maa udmærke sig lige saa meget som Marinen, og jeg tvivler ikke om, at dette vilde være blevet Tilfældet ved denne Lejlighed. Man ønskede intet hellere end en Landgang. Du vil se af Aviserne, hvordan alt var og endnu er under Vaaben. Det er utroligt, hvorledes Folk, der endnu for 4 Uger siden vare ganske uøvede, nu gøre deres Sager som gamle Soldater. Jeg haaber, at det snart vil gaa ligesaa i de andre Provinser; dog ønsker jeg ligesaa varmt, at enhver atter rolig maa kunne vende tilbage til sin Gerning, og at Gud snart vil skænke os en almindelig Fred; aldrig har den forekommet mig saa nær som nu. Der siges, at Lisakewitz [den russiske Gesandt] med en af vore Brigger skal have sendt Parker det Bud, at han ikke maatte foretage sig noget, før Svaret paa den nye Kejsers Forslag var kommet tilbage. Ingen er gladere end han selv over dette Dødsfald. »*A présent Dieu merci trêve de folies*«, udraabte han. Der skal ikke være nogen Sammenligning mellem de prøjsiske og vore Troppers Adfærd, og de gode Hamborgere tage fejl og kende ikke deres eget Tarv, naar de ønske sig disse i Stedet for vore; det ville de maaske endnu en Gang komme til at erkende. Min Mand er rask, men atter meget overlæsset. —

P. S. Nu ere Skibene der igen; de skulle have opfordret Carlskrona til Overgivelse, men atter være vendt tilbage, da Lisakewitz's Note indtraf. Der skal være ankommet endnu 20 nye Skibe; hvorvel jeg nu ved, at de ikke angribe os, saa ængste disse Strejftog mig dog. Gud skænke os snart en varig Fred! Dog, han *har* hjulpet os; Povls Død var den eneste Redning for os.

(1801)

Den 2den Maj.

— I Tirsdags var jeg paa Charlottenlund med Børnene, det var den 28de, Christians Fødselsdag. Saare vemodige vare vore Følelser den Dag; ak, den er ikke mere en dobbelt Festdag! Dog, hvorfor skulde den ikke være det for os? Hvis Liv her nede har været rigere paa Udsæd for Tid og Evighed end vor hedengangnes [Ludvig Reventlow]? Hvo kan beregne alt det gode, der fra det lille Trolleborg vil spredes over Danmark og derfra videre, og hvis Følger, uden at vi kunne efterspore dem, ville udbrede sig i det uendelige. For ham vil denne Dag, paa hvilken han begyndte sit Jordeliv, endnu være hellig, hvorvel Dagen, der betegner hans Fødsel til det bedre Liv, langt overgaar den. — Vort Haab om Fred vokser stadig; blot Flaaden først var paa Hjemvejen! Den har sikkert mødt mere Modstand, end de stolte Englændere anede; det ser man af Parkers og Nelsons Rapporter. *Si cela était à refaire,* tænker jeg ikke de kom hid for anden Gang. Men hvor mange Ulykker have de dog ikke stiftet her og i England! hvor meget Menneskeblod er der ikke blevet udgydt! hvor mange ere ikke blevne Enker og faderløse! Og dog er der af Ulykken ogsaa fremspiret meget godt for os. Hvor mange store Eksempler paa Mod, paa sand Patriotisme og alle Dyder have vi ikke været Vidner til i disse blodige, men dog skønne, uforglemmelige Dage! Ofte ønsker jeg, at vor Ludvig endnu havde oplevet dem; dog, de ere sikkert ikke forblevne skjulte for ham. Hvor langt mere sand Humanitet hersker der i dette lille Folk end i det store, ved Kunst og Videnskab berømte Albion! Man sammenligne blot Krigssangene; jeg læste en saadan i *Morning Chronicle;* den var som en Krigssang for vilde Barbarer, medens vore ere som et Folks, der er sig sin retfærdige Sag bevidst, — et Folks, der vil hævde sin Ret, ikke gøre Erobringer, men heller ikke lade sig underkue. —

Den 9de Maj.

— Parker er rejst tilbage til England; det paastaaes, at han skal være i Unaade. Nelson, der har været Underhandler,

(1801)

har endnu før sin Afrejse tilskrevet Kronprinsen mange forbindtlige Ord, samt meddelt, at han for at genvinde sin Sundhed, ledsaget af Flaaden, vilde gøre en Tur i Østersøen. Gud forbyde, at den kommer i Kamp med den svenske eller russiske Flaade, før disse have forenet sig, og give os Fred, hvilket ogsaa synes at være den nye Kejsers Ønske, hvorvel han ikke vil forpligte sig dertil ubetinget eller paa de Betingelser, Englænderne stille, og ikke heller er til Sinds at opgive Neutralitetsforbundet. Fra Lolland have vi de bedste Efterretninger; Christian og Benedicte kappes i Beskrivelsen af deres huslige Lykke. Benedicte skriver: »Glæd Dig, gode Moder, over Din Datter! Bed Gud, at min Christian selv maa være lige saa lykkelig! Du har ikke sagt for meget i Dit første Brev; som jeg en Gang drømte mig, at min Mand skulde være, saaledes er han o. s. v.« Christian skriver ikke mindre glad og er idel Virksomhed. Min Mand er rask og ved godt Mod; han er ganske optagen af Forstberegninger, men mindre end jeg af Politik. Jeg maa tilstaa, at jeg nu engang ikke kan være fuldkommen rolig, før Freden er sluttet. Dog, Gud, der hidtil har hjulpet, vil ogsaa hjælpe i Fremtiden. —

Den 17de Maj.

— Jeg har, kære Søster, længe tøvet med at aabenbare Dig en Beslutning, som vor gode Ven Wendt har fattet, og som smerter os alle inderlig. Han vil forlade os, og uden at lade os ane noget derom, har han lejet sig et Logis. Det er hans Hensigt at træde ud af Finanskollegiet, og han ønsker et Embede som Stempelforvalter; det skal være meget indbringende uden at kræve betydeligt Arbejde. At han i sin Alderdom ønsker sig Ro, hvem vilde kunne fortænke ham deri, da han er saa nær ved de 70? Men hvorfor skal dette skille ham fra Venner, der skatte og elske ham saa højt som vi, og hvis Omgang han, naar han fik mere Tid til sin Raadighed, vilde have kunnet pleje saa meget des mere. Han lover, at han ofte vil besøge os; han havde alt længe været bekymret over, at vi alle havde haft det saa indskrænket, og at min

(1801)

Mand ikke havde en Smule Plads for sig selv. Endnu er det uvist, om han opnaar denne Stilling; Misfornøjelsen med hans Beslutning at ville forlade Finanskollegiet er almindelig; man skatter ham overalt, og aldrig har jeg set nogens Fortjenester blive saa almindelig anerkendte som hans. Dog nok om denne for os saa pinlige Genstand. Gid han ikke maa komme til at angre sin Beslutning; dog, vort Hus staar ham jo altid aabent paa ny. — Lord Hellens ankom i Gaar hertil; det er mig kært, at han ikke rejste lige til Rusland, men tog ind her, som et Tegn paa Agtelse fra de stolte Englænderes Side. Gud vil atter skænke os Freden, der lig Solen opliver alt og lader det trives. —

Den 23de Maj.

Nu ere vi alle optagne af Flytningen til Charlottenlund, og hele Huset er i Oprør. Vor Ven Wendt tager med os og lover at komme ud til os en eller to Gange om Ugen som sædvanlig og at tilbringe Søndagen hos os; jeg søger da saa meget som muligt at glemme Skilsmissen og i det mindste at holde Illusionen vedlige. Mere Bekvemmelighed og Ro, det er det eneste, han vinder ved denne for os saa sørgelige Forandring; men man kan jo ikke holde paa ham mod hans Vilje. Jeg vilde ønske, at han for ti Aar siden havde ægtet min gode Kusine Holck, som han altid syntes at holde meget af, og som sikkert ikke havde givet ham nogen Kurv; da vilde det ikke have været saa haardt for os at skilles fra ham. At de afskyelige Englændere allerede i Marts have taget vore Besiddelser i Vestindien, maa demaskere dem endnu mere. Vi have da sikkert ikke gjort det første Angreb, som endnu mange her sagde. Det er en sand Øgleæt. Dog, dette gælder kun Ministeriet; Folket er altid forblindet, og jeg kan ikke tro, at en Nation, der har frembragt saa store Mænd paa ethvert Omraade, skulde være sunket saa fuldstændig og saa dybt. Jeg skylder i saa høj Grad dens Digtere og Forfattere min første Dannelse, og endnu gøre de mig saa megen Glæde; jeg kan *aldrig* blive Nationens Fjende! Christian Bernstorff tager til London; gid han maa bringe os Fred! Gud være

(1801)
med ham og med os! Alle tage paa Landet, kun ikke den gode Ernst; jeg kan ikke sige Dig, i hvor høj Grad mangt og meget smerter mig for ham; foreløbig mister han sine Besiddelser [de vestindiske], og hans kære Sølyst er fyldt med Militær. —

Charlottenlund, den 2den Juni.

— I Gaar droge Ernst og Charlotte Schimmelmann ind paa Sølyst; gid de ikke maa forefinde ubehagelige Spor af de forrige Beboere! Jeg længes ret efter at se dem der. Det er det skønneste og frugtbareste Vejr, man kan ønske sig, og det synes, som om Gud efter saa mange uheldige Aar vil give os en rigtig rig Høst for at holde os skadesløse for alle de Tab, som vi paa forskellig Maade have lidt. Mulig ere vi i de sidste Aar ved den uhyre Handel traadte uden for vor Sfære. England viser, at man midt i Overflodens Skød kan være fattig og lide Mangel paa de uundværligste Ting. —

Den 6te Juni.

Hvor glæder det mig dog, kære Søster, at Du saa vel har benyttet den korte Tid, som vor ædle Christian Bernstorff kunde skænke Eder. Gud vil hjælpe ham til at bringe sit vigtige Hverv til en heldig Afslutning! Hans forherligede Faders Aand omsvæve ham og indgive ham de bedste og kraftigste Beviser for vor retfærdige Sag! Gid Englænderne, hvis en Gnist af det tidligere saa lovpriste engelske Ædelmod er gaaet i Arv til dem fra deres Forfædre, maa rødme over at have angrebet et saa fredelskende Folk som vort paa saa fjendtlig Vis, da deres Berettigelse dertil dog ene og alene er den stærkeres Ret. Jeg kan ikke sige dig, i hvor høj Grad Udgangen af disse vort kære Fædrelands forvirrede Anliggender sysselsætte mit Hoved og mit Hjerte. Hver enkelt Families Vel er jo indvævet i den hele store Families, og hvem der under saadanne Forhold ikke er besjælet af Fædrelandskærlighed, er en Klippe, en Sten eller en kantsk Filosof. Gid vi dog snart maa blive revne ud af denne Uvished! Jeg synes,

(1801)

at Christian Bernstorff maa blive savnet meget her; han kan dog ikke saaledes overskue det hele der ovre fra, og det forekommer mig, at vore Underhandlinger med Rusland ere lige saa afgørende for os som de med England, til hvilket Land vi ere overgivne paa Naade og Unaade, om Rusland ikke gør fælles Sag med os, der have ofret os for det. Dette, kære Søster, er mit Syn paa vor politiske Stilling; dog, hvorhen forvilder jeg, upolitiske Skabning, mig! Ak, vi have ingen anden Udvej end at befale Gud vor retfærdige Sag, vi, der kun ere uvirksomme Tilskuere ved det store, interessante Skuespil. Gudskelov, min Mand er nu ved godt Mod. Du ved, i hvor høj Grad denne Stemning er egen for ham, og hvor hurtig hans fattede og gudhengivne Sinds indre Glæde adspreder hver en Sky. —

Charlottenlund, den 9de Juni.

— Vi leve her i en pinlig Uvished. Hvis Rusland har hævet Embargoen paa de engelske Skibe uden at gøre det til en Betingelse, at Englænderne skulle hæve den paa vore, da er dette et Forræderi mod os. Gud give sin Velsignelse til Christian Bernstorffs Underhandlinger! Vi ville sagtens blive nødte til at slutte Fred med Tab; naar vi blot maa beholde vor Selvstændighed, og ikke paa ny skulle embarquere os med de store Nationer; thi det er *le voyage du pot de terre et du pot de fer.* De have Magten, vi Retten paa vor Side, og hvad vejer denne mod hin i vore Tider? —

København, den 13de Juni.

Fra C. D. F. R. — Hvis Du kan, gode Søster, saa kom over til os paa Christianssæde, Du og Din Mand, og se min lykkelige Søn, der nu haaber at blive det, som jeg ønskede at blive, der glad styrer Ploven med egen Haand, hverken bruger The, Kaffe eller Sukker i sit Hus, og ved sit Eksempel har lært hele Egnen at bruge den engelske Plov. Kom og se den gode Søn, paa fædrene Vis kærlig lænende sig til sin Hustru, se hans

(1801)
Roer og Kartofler, hans Gulerødder, Bønner, Grønkaal og Hvidkaal, Kaalrabi og Vintervikker, hans og mine Plantninger, mine skønne, unge Træer, der nu nyde en fortrinlig Pleje, og alle mine Skoler, der ville bringe Velsignelse over min lille Plet Jord, naar vore Navne længst ere blevne glemte. Kom til mig, naar Gud giver os Fred, hvis jeg da lykkelig oplever denne Tid. Ogsaa Ludvig vil endnu usynlig omsvæve os der; han er ikke bunden til det Sted, hvor hans jordiske Svøb er bleven nedlagt. Jeg kom gerne til Trolleborg, men kan i Sandhed ikke og tør under Høsten ikke vie nogen Tid til Nydelsen alene; men arbejde og nyde, det tør jeg, og hvis Gud, som jeg haaber til hans Naade, endnu vil unde os Glæde, da vil jeg gøre det med glad Sind. Jeg vilde meget ønske, at Du ret maatte lære alle mine Børn at kende! O, gid dog Faderens sjældne Lykke maa gaa i Arv til dem, gid jeg endnu maa se dem alle nyde Landlivets Glæder, med Hustruer eller Mænd ved deres Side [*glücklich und ländlich, beweibt, bemannt*], og mit Livs Aften ikke blive formørket ved politiske Sorger! Men Guds Vilje ske! —

Charlottenlund, den 30te Juni.

— Den sidste lollandske Post har bragt os et meget rørende Brev fra vor Benedicte; det er skrevet den 25de, Dagen efter Aarsdagen for deres Bryllup. Det er et rigtig, rigtig godt Brev, og jeg kunde have Lyst til at skrive det hele af til Dig. »Der er nu henrundet et Aar (dette er hendes egne Ord), som jeg endnu aldrig har oplevet Magen til. Jeg tilstaar gerne, elskede Forældre, at jeg har faaet Livet kært; at jeg endnu gerne vilde blive iblandt Eder; at jeg ved min Christians Side har mistet mine Barne- og Pigeaars Længsler efter et bedre Land. Maaske er jeg nu dette ukendte Land nærmere end dengang; ikke med Frygt eller bange Anelse tænker jeg herpaa; jeg haaber, at alt vil gaa godt o. s. v.« For ikke at skrive det hele af maa jeg standse. Gud bevare denne Engel for os og vor førstefødte. Saa ofte tænker jeg, kære Søster, at Forsynet, naar det, som jeg haaber, har ladet mig drage af Sted først,

(1801)

men ikke ret længe i Forvejen, da har bestemt hende til at oplive de faa Dage, som Din elskede Broder vil overleve mig, og til at forsøde ogsaa ham hans Bortgang. Gud vil bevare os og vor Christian hende; thi i Sandhed, hans Liv afhænger af hendes Liv. [Hun døde dog allerede 1813.] —

Charlottenlund, den 5te Juli.

— Byen er opfyldt af Rygter om Fred; de første Skridt dertil synes jo ogsaa at være gjorte; og dog kan jeg ikke være rolig, førend Flaaden forlader os; efterhaanden som Vaabenstilstandens Udløb nærmer sig, bliver jeg mere og mere ængstelig til Mode. Endnu i Dag spurgte jeg min Mand, om Freden ikke var saa godt som afsluttet. »Det ved Gud alene«, svarede han, »vi maa forlade os paa ham og haabe det bedste; men endnu er intet afgjort«. Mere vilde han ikke sige mig. Det ængster mig, at man hører saa lidet om Resultatet af Christian Bernstorffs Underhandlinger; jeg er sikkert meget utaalmodig, og det er vel endnu for tidligt. Man vedbliver at træffe alle mulige Forsvarsforanstaltninger. Naar man blot ikke lader de indtil den 14de Juli permitterede Landeværnstropper komme tilbage; hvad skulde det da blive til med Hø- og Kornhøsten? Dog, jeg vil ikke plage mig med Bekymringer før Tiden, ikke ængste Dig og mig, bedste Søster; Gud har hjulpet og vil hjælpe fremdeles. Alle engelske Koffardiskibe og deres Eskorte skulle uden Indvendinger have betalt Tolden ved Helsingør; det er jo et godt Tegn. —

Charlottenlund, den 11te Juli.

— I Tirsdags Aftes vare vi paa Sølyst; da vi kørte derhen, saa vi flere store Krigsskibe ganske nær ved Land, og der blev sagt os, at det var den engelske Flaade. Det var et prægtigt Skue; jeg kan ikke sige dig, hvilken Følelse der greb mig, da jeg saa disse uhyre Kolosser, hvis Ankomst i Slutningen af Marts havde foraarsaget os saa megen Angst

(1801)

og Skræk, nu sejle saa fredelig bort. Af Aviserne ville I se, at Freden imellem Rusland og England er bleven sluttet, og at Danmark og Sverige ere indbefattede derunder. Skønt min Mand ikke har villet bekræfte det, saa tror jeg det dog, da vi ogsaa først erfarede Ophævelsen af Embargoen gennem Aviserne; man maa derfor haabe, at den øvrige Del af Flaaden ogsaa snart forlader os. Vore Landboere længes saa meget efter at drage hjem; thi hidtil har der endnu overalt hersket samme Tilstand som siden den 2den April: Strandvagter og Indkvartering alle Vegne. Gid dog alt snart maa blive afgjort til Fordel for os, nu da Høsten nærmer sig. Christian Bernstorff skal være bleven meget godt accueilleret i England. Jeg frygter endnu bestandig, *qu'il y a quelque chose qui cloche,* og at Afgørelsen endnu ikke har fundet Sted. Dødsdommene over en Sø- og en Landofficer [Kaptajnløjtnant Schultz og Stabskaptajn Westerholtz (Landofficer)], der den 2den April have handlet imod deres Pligt og under Slaget forlod deres Poster paa »Dannebrog«, ere faldne; man haaber imidlertid endnu bestandig, at de ville blive benaadede, mulig først paa Retterstedet. Min Veninde Knuth var paa Hertugindens [Louise Augusta] Fødselsdag paa Frederiksberg og traf hende tillige med Kronprinsen rørte til Taarer ved et Brev fra de to Præster. Jeg siger Dig dette for at give Dig et Bevis paa Kronprinsens menneskekærlige Hjerte, der saa ofte bliver miskendt; han skal have været sørgmodig hele Dagen igennem. Brevet til Kronprinsessen havde Frøken Møsting holdt tilbage, da hun allerede har modtaget saa mange Bønskrifter fra ulykkeliges paarørende og bliver altfor angreben deraf. —

Charlottenlund, den 1ste August.

— Om Christian Bernstorff ved jeg slet intet. Han bør dog ikke føle sig alt for vel blandt disse stolte Insulanere! Nu vil der snart blive slaaet og uddelt Medaljer som Udmærkelsestegn for Officererne fra den 2den April; jeg vilde gerne være til Stede ved denne Højtidelighed. Franskmændene have jo

(1801)

ogsaa vundet Fordele til Søs over Englænderne, men det er dog os, der først har vist Europa, at disse ikke ere uovervindelige, skønt vi ikke kunde vinde Sejr mod en firdobbelt Overmagt. —

Charlottenlund, den 8de August.

— Christian Bernstorff har jeg allerede længe ønsket tilbage, dog ikke med uforrettet Sag, som der nu paastaaes vil blive Tilfældet; thi da havde han ikke burdet blive halvt saa længe borte. Hvor haardt det end er at opgive Kampen, saa kunne vi dog ikke alene blive paa *le champ de bataille.* Afskyeligt og højst upolitisk synes det mig af Rusland, at det ikke har benyttet dette fordelagtige Øjeblik til at erholde bedre Betingelser for de neutrale Magter, da Englænderne, som det forsikres, ville blive nødte til at lade deres talrige Flaader vende tilbage fra Østersøen for at sikre deres egne Grænser. Sig ikke til Kätchen, at her har været en almindelig Glæde over Erobringen af de engelske Skibe; hun anser os allerede i Forvejen for at være noget fransksindede. At vi her skulle være slupne aldeles fri for den almindelige Epidemi, det vil jeg ikke paastaa; men nu er Gudskelov denne Svimmelhedens Aand borte. Hvorledes skulde man kunne undlade at glæde sig over, at de stolte, der mente at kunne sluge os, bleve noget ydmygede. Bevar os, kære Herre Gud, saavel for Hydraen paa Fastlandet som for den store Krabbe! Gid disse to mægtige Stater maa lære at indse, at sand Storhed ikke bestaar i at herske over vidt udstrakte Lande, men i Retfærdighed, Maadehold og Udbredelse af Lykke blandt Menneskeheden, som de ødelægge. —

Charlottenlund, den 14de August.

— Nu vender jo Christian Bernstorff tilbage, ledsaget af Britannias lydelige Bifald, men, som det hedder, med uforrettet Sag. Jeg kan ikke sige Dig, hvor dette piner mig; nu

(1801)

har dette Skridt fra vor Side dog været ganske forgæves, og saa ønskede jeg, at det ikke var sket. Hvor meget jeg end under Christian Bernstorff en Forfriskning, saa kan jeg dog ikke tro, at alt det stolte Albions Bifald, al dets Beundring skulde kunne holde ham skadesløs for det mislykkede Udfald af hans Rejse, som man i de engelske Aviser omtaler som en Lystrejse. Jeg kan ikke sige Dig, hvor opbragt jeg er paa disse mægtige, uretfærdige Nationer. Gud vil beskærme os imod deres Overmod! Alle omkring mig ere rolige og synes intet at frygte; om denne Ro udspringer af Bevidstheden om vor Afmagt, ved jeg ikke; mig er den for ophøjet, og jeg kan ikke dele den. Hos min Mand, der Gudskelov er *le ministre de l'intérieur* [Statsminister fra 1797], som han kaldes i den franske Mercure, støtter den sig paa Tillid til Guds Vilje, den Gud, der sender os Glæde og Smerte, som det behager ham. Det forekommer mig, at man nu burde slutte Fred jo før jo heller; saa ved man dog i det mindste, hvordan man er stedt. De to Officerer ere blevne benaadede til stor Glæde for mange og i Særdeleshed for den gode Kronprinsesse, der ikke kunde taale, at Kronprinsen efter politiske Love havde dømt to Mennesker til Døden, som hun ikke fandt skyldige efter guddommelige Love; det har givet Anledning til megen Omtale.—

Christianssæde, den 20de August.

— Hvis Christian Bernstorff er hos Eder, saa hils ham hjertelig fra mig. Det glæder mig, at det stolte Albion har ladet ham vederfares Retfærdighed; dog ønsker jeg, at han aldrig maa binde sit Hjerte til dette Land, og at ingen Englænderinde, selv ikke den bedste eller elskværdigste, maa blive ham til Del; skete det, vilde jeg aldrig kunne trøste mig. Saa under jeg hellere Frits [Bernstorff] en saadan; thi *han* er eller *vil* dog kun halvt være vor. Sig ham dette; *j'ai une dent contre lui,* fordi han den 2den April kunde være en saa ørkesløs Tilskuer; dette vilde dog ikke kunne ærgre mig saa meget, hvis jeg ikke virkelig skattede og elskede ham. —

(1801)

Pederstrup, den 17de September.

— Sigismunds [Schulin] og Julies [Baudissin] Forlovelse har ikke overrasket mig; han er virkelig et godt Menneske med mange gode Evner, men ogsaa med en god Dosis Letsind, og imellem os sagt forstaar jeg ikke, hvorledes hans rude og udelikate Væsen, der er alle, som her kende ham, paafaldende, vil passe til den noget aristokratiske Tone i det Baudissinske Hus; men maaske bliver han dannet af Linchen og Julie [Moder og Datter], hvis denne da føler en sand Tilbøjelighed for ham; dette var sikkert ikke Tilfældet med Hanne [Warnstedt, hans tidligere Forlovede, senere gift med Grev Wedel, skilt og gift med Baron Juel Brockdorf], der blot indvilligede i at ægte ham af Lydighed og Frygt for sine Forældres Vrede. I Gaar var det jo Linchens [Baudissin] Sølvbryllup; sig hende, at jeg med gode Ønsker for hende mindedes denne højtidelige Dag. Hun kan med god Grund haabe endnu at komme til at fejre sit Guldbryllup, og jeg kan ikke ønske hende noget bedre, end at hendes skønne, lyse Sind heller ikke til den Tid maa forlade hende. —

København, den 3dje November.

— Her have vi haft en forfærdelig Storm, der nu omtrent har lagt sig, men har anrettet megen Skade paa Reden. Fregatten Iris, der skulde gaa til Vestindien med Kommissionen og afhente Waltersdorff i London, er strandet paa Reden, og flere Koffardiskibe have lidt Skade. Min Mand, der var paa Toldboden, traf alle beskæftigede med at redde. Ved Du, at vi nu ogsaa faa et Seminarium i Vesterborg? Det bliver i en ganske anden Stil end de andre, langt simplere og mere ukunstlet. Boisens Plan har vundet almindeligt Bifald, og der menes, at dette Seminarium vil blive det hensigtsmæssigste til Uddannelsen af Lærere paa Landet. Wendt er nu meget rask; endnu i Dag kom han trods Stormen til Fods hertil for at spise sammen med os. Hidtil er han ofte kommen her; men det er dog ikke, som boede han hos os — dog, det har nu ikke skullet være anderledes. —

(1801)

Den 21de November.

— Jeg formoder, at Du faar Besøg af Hertugen, der allerede har været otte Dage paa Augustenborg. Om Prins Emil og Frøken Scheel taler man nu ikke mere. [De blev dog senere gifte]. Hertuginden har i hendes Sted faaet en Frøken Pechlin, Amtmandens ældste Datter [Baron N. O. v. Pechlin, Amtmand i Nordborg, † 1807], der er meget ung og overordentlig lille. Jeg vilde dog ønske, at min gode Kusine Holck [Hofdame hos Louise Augusta] kunde faa en Plads i et holstensk Kloster. Du kan tænke Dig, hvor ubehagelig hendes nuværende Stilling, trods al hendes Godmodighed og naturlige Munterhed, er. Hun er virkelig Hertuginden og hele Huset attacheret; Kammerfrøken Møsting elsker hun og sagde endnu for nylig til mig, at hvis denne nogensinde tog bort, vilde hun ogsaa straks forlade Hoffet; jeg fatter, at hun ikke attraar denne Stilling, der er langt genantere og vanskeligere. —

Den 28de November.

— Gud give, at det Besøg, man venter her den 15de December af den Badenske fyrstelige Familie, ikke maa fatiguere Kronprinsessen for meget; man maa jo vel nemlig være betænkt paa at underholde dem i de otte Dage, de blive her. Etatsraad Brun har til Bolig tilbudt dem sit Hus, som Dronningen tidligere beboede [det nuværende Moltkeske Palæ]. — Jeg tror, at Du vil gøre Grevinde Juel-Vind en Fornøjelse, hvis Du skriver til hende. Hun skal nu være bedre, men dog være falden meget af; hun bliver i Jylland; hendes Assembléer blive meget savnede af en vis Slags Mennesker. Hvor er det nu ikke gaaet tilbage med denne den saakaldte *grande familles* store Selskaber [Familien Juel-Vind]. Den gamle Rosenkrantz [Frederik Christian, Statsminister, † 1802], hvem jeg vel ikke oftere faar at se, da hans Hustru [Dorothea, f. Reedtz, † i April 1801] er død, har vanskeligt ved at gaa, men har dog daglig *petite société*. Nu Farvel, kære Søster! Hils den gode Fru Schlosser fra mig; jeg gad nok være den tredje i Eders Selskab.

(1801)

Den 12te December.

— Gerne havde jeg været med Dig paa Knoop. Du ved, hvor megen Pris jeg altid har sat paa Omgangen med Linchen Baudissin; hendes godmodige Munterhed, hendes Ønske om at gøre alle sine Omgivelser lykkelige har noget meget tiltrækkende ved sig. Sigismund Schulin og Vilhelm Warnstedt [Hanne W.s Fader] ere ankomne hertil. Grevinde Schulin og Frøken Warnstedt [Grevinde S. og Frk. W. vare Søstre, Sigismund S.s Moder og Moster] have for i Vinter lejet nogle Værelser i det Lindencroneske Hus. Jeg frygter meget, at Sigismund ikke vil have let ved at forandre sit Væsen; det synes at være blevet ham en anden Natur; *cela sent un peu la société qu'il a fréquentée,* og det kontrasterer meget med hans Moders og Tantes, samt med den Families, til hvilken han nu hører. Jeg ønsker af Hjertet, at hans Ægteskab maa gøre ham mere sat [fixiren]. Han har sikkert mere end almindelige Evner, og alt, hvad han foretager sig, falder ham let; hvis han tillige havde Udholdenhed, kunde han blive en meget nyttig Mand. Hans Hjerte er ligeledes af Naturen godt, og han har, som Du siger, en vis Oprigtighed og *bonhomie,* der undskylder hans iøvrigt rude Væsen. Jeg tror, at det Badenske Hof bliver ventet i næste Uge; de Portræter af dem, som Du udkaster for mig, friste mig ikke; men det værste af alt er, at man truer os med et Besøg af Kongen og Dronningen af Sverige. Der siges, at hin efteraber sin Fader i alt: *mauvaise copie d'un mauvais original.* Komisk vilde det være, om han, efter at han siden den 2den April har truet os med Krig, nu kom hertil; det vilde være ganske i hans Faders Genre. Gudskelov, at han, da han ikke er bedre end sin Fader, dog ikke er saa farlig som denne. Du ser, kære Søster, hvor piqueret jeg er imod ham, i Særdeleshed da jeg frygter for, at Kronprinsessen ikke vil kunne se ham uden ubehagelige Følelser, fremkaldte ved hans, man kunde vel sige, troløse Adfærd. Af det danske Folk kan han sikkert ikke vente *applaudissement,* hvis han blot kan undgaa det modsatte. —

(1801)

Den 22de December.

— Jeg har erfaret noget meget sørgeligt, der angaar det Badenske Hof, som vi stadig have ventet her. I Gaar paa Appartementet, hvor jeg Gudskelov ikke var til Stede, modtog den svenske Minister Meddelelse om, at den Vogn, i hvilken Arveprinsen og tre andre Herrer sade, var væltet ved Gripsholm ikke langt fra Stockholm, og at Prinsen havde faaet et saa voldsomt Slag i Hovedet, at han døde den følgende Dag. Forestil Dig hele denne Families og den gamle Faders Ulykke! Den stakkels Kronprinsesse blev ogsaa meget forskrækket, da Oxenstjerna straks fortalte det alle Vegne. — Sigismund Schulin saa jeg i Gaar for første Gang. Vi finde ham alle forandret meget til sin Fordel, langt mindre højrøstet og støjende; jeg haaber, at hans Ophold i det Baudissinske Hus og Omgangen der maa have gjort ham godt, og at han vil studere flittig, medens han opholder sig her; hans Hjerte er sikkert godt, og han mangler ikke Evner. —

København, den 12te Januar.

— Jeg kommer lige, kære Søster, fra en, jeg kan ikke sige *heureuse rencontre.* Jeg var hos Grevinde Juel-Vind, hvor Riegels [Historikeren], som jeg i over ti Aar ikke har set, traadte ind med sin Kone. I Begyndelsen vidste jeg ikke, hvem det var, dog snart genkendte jeg hans f. [fatale] Fysiognomi. Han maa ogsaa have kendt mig; thi han syntes meget forlegen. Konen, som jeg ikke kender, var det ikke, saa lidt som jeg; thi jeg føler kun afvekslende Foragt for og Medlidenhed med ham. Nu er Grevinde Wedel [Herman Wedels Moder] her hos sin Søster, Fru Bjelke; det glæder mig, at hun er sammen med sine Sønner og sine Venner og ikke stedse beskæftiger sig med sin ulykkelige, syge Datter; det er en sørgelig Tilstand, i hvilken denne er, i Sandhed som en besat —

København, den 30te Januar.

Fra C. D F. R.

— Min Hustru lider med Kærlighed, selve hendes Taalmodighed er Kærlighed. Denne, den største Skat paa Jorden, har

(1802)

hun i et Maal, som jeg ikke kender den hos nogen anden, og den og hendes Blidhed forlader hende ikke under hendes svære Sygdom. Denne Dag er sandsynligvis saare betydningsfuld; Naturen synes at kæmpe alvorlig med Sygdommen. Alt vil jeg haabe af Guds Naade og ikke selv før Tiden blive mismodig over min taalmodige Hustrus Sygdom; Herren er vor Fader, hans Vilje ske; jeg haaber, at Gud vil bevare mig fra at forsynde mig i denne hellige Tid, at han vil give mine Børn Attraa efter ved deres barnlige Pleje at lette hende de tunge Timer, og at de maa kunne se, hvor herligt det er, ikke blot i Livet, men selv ved Dødens Porte, at være god, enfoldig god. O, gid hendes milde, elskende Aand hvile over dem, og gid Kærligheden binde os alle til hverandre, indtil vi drage over til den evige Kærlighed. Gud hjælpe mig og mine Børn til at bede om, at min gode Hustru maa blive bevaret for os; de frommes Bønner formaa meget. Lykke og Ulykke, alt staar i hans Haand. Tiden ophører at være til for mig [*die Zeit vergeht mir*], Timerne ere Minutter, Minutterne Timer. O, du gode Søster, gid hun dog ogsaa kunde nyde Din Pleje, gid ogsaa jeg kunde nyde den! Jeg føler mig saa ofte forladt af mine gamle Venner; dog, jeg er ikke forladt; mine Børn ere alle gode Børn; Wendt er her ogsaa, men ikke mere i vort Hus. —

Den 6te Februar.

Fra C. D. F. R.

Dit Brev, min gode Søster, har været mig som en Engels Røst. Held Dig, Du elskende Søster, Du der er bleven velsignet med en saa rig Evne til at yde Kærlighed og Trøst! Dit herlige Brev bragte mig til at græde, varmede mit Hjerte, hensatte mig med Dig atter til vor døende Broders og Faders Leje, hvor vi vemodige biede paa Herren. Nu, hans Vilje ske! Hastig ile vi efter de bortdragende til de evige Boliger, dem, vor Fader af Barmhjertighed har beredt for os, ikke paa Grund af nogen vor Fortjeneste, heller ikke for hende, den gode, den elskende, den rene, paa Grund af nogen Fortjeneste hos hende, men for hendes Tros, hendes Ydmygheds og Enfoldigheds Skyld. O, disse Boliger staa aabne for os; der

(1802)

ramme os her i dette Herberge, hvad os ramme vil! Kun med den ene Fod berøre vi Jorden, med den anden staa vi ved Døren til de lykkelige Boliger. O, Gud, lad den syge blive helbredet! gid vore Bønner maa stige op til Giveren af alle gode Gaver, og gid hans Regnbue maa vise sig for os! Gid hun vandre som en hellig iblandt os og skabe et helligt Sindelag hos sine Børn, at de alle maa blive gode som hun og derved lykkelige som hun, skabe Lykke omkring sig som hun; — at ingen af dem maa gaa fortabt, men alle atter blive samlede med os hisset, for efter fuldendt Tjeneste her paa Jorden at tjene ham i Himmerig! —

Min gode Christian, hvis Hjerte er saa fuldt af alle gode Følelser, kom i Formiddags. Næst efter Eders kære Brev har hans Komme trøstet mig mest, og mit Hjerte lettedes, medens jeg græd med ham. Men hvem kunde give mig mere, hvem kunde give mig sandere Trøst end Du, gode Søster, der af Kærlighed til mig i denne ugunstige Aarstid vil foretage en saa besværlig Rejse, og hvor erkendtlig er jeg ikke Dig, gode Broder, for Din Indvilligelse og for Din kærlige Deltagelse! I ere begge de kærligste og virksomste Venner. Men nu haaber jeg paa Guds Bistand, og min gode Søn Christian vil tillige med mine øvrige Børn og den tro Wendt hjælpe mig at bære de Bekymringer, der endnu staa tilbage. —

Den 20de Februar.

Fra Datteren Sophie.

Denne Gang, kære Tante, har jeg, Gud være lovet, kun glædelige Efterretninger at meddele Dig. Vor gode Moders Bedring skrider rask fremad; hun er saa livlig og glad, at Du let vil kunne tænke Dig, hvor lykkelige Papa og vi alle ere derover. —

En Nyhed, der vel endnu halvt skal være en Hemmeligglighed, men som næsten hele Byen ved, er Forlovelsen imellem Jette Juel [Datter af Brevskriverindens Veninde Baronesse Juel-Vind] og Conrad Holck; den skal kun bero paa Inklination og vil altsaa rimeligvis bringe dem Lykke. Du har maaske allerede hørt, at Eduard Colbjørnsen er død. Hans Død

(1802)

skal være et meget stort, næsten uerstatteligt Tab for Staten, da man ikke kender nogen i hans Fag, der besidder saa megen Redelighed, saa mange Kundskaber og en saa utrættelig Iver, som han besad. Han var ualmindelig afholdt, og næsten hele Byen fulgte ham til Graven. Han døde samme Nat, som Kronprinsessens Nedkomst fandt Sted. —

Den 17de Marts.

— Hvorfor modtog vi ikke den 11te Marts Eders kære Breve og Kätchens skønne Idyl, der er skrevet saa ganske i vor Aand! Den gode, kære Kätchen, hendes Hjerte er *a large heart,* aabent for og i Stand til enhver god Følelse. Gid hun maa faa en god Rejse og nyde mange uformørkede Glæder i Wernigerode! Jeg haaber, det maa ske. Vor kære Frits [Stolberg] synes [skønt nu Katolik] saa mild og kærlig stemt og tolerantere end nogensinde; han har fundet Ro, det haaber jeg til Gud, og dette maa berolige og trøste hans Venner. —

Den 23de Marts.

— Paa Søndag tager den kære Kronprinsesse til Kirke; hendes Nedkomst gik meget let, og alt gav det mest grundede Haab om, at hun denne Gang vilde beholde sit Barn; hun befandt sig saa vel som mulig. Barnet var vel lidet, men ikke videre sart; det skal have været yndigt og ganske lignet Moderen. Det døde ved Siden af hendes Seng i sin Faders Arme. Da denne hørte Ammen udstøde et Skrig, tog han det ud af Vuggen og sagde: »Hun skal dø ved mit Hjerte«. »Giv hende ogsaa min Velsignelse,« sagde den lidende Moder. Han gik hen til hende, og hun sagde: »Herren gav, Herren tog, hans Navn være lovet!« Alt dette ved jeg fra Frøken Møsting [Kronprinsessens Kammerfrøken], der af hele sin Sjæl elsker Kronprinsessen og græder med hende. Saadanne Følelser kan Gud ikke lade være ubelønnede. —

(1802)

Den 6te April.

— Gudskelov, at Caroline [Ludvig Reventlows Datter] er kommen saa lykkelig over til Eder! Det er ogsaa meget trøsteligt, at Fischer ikke mener, at hun er saa livsfarlig syg, hvor sørgeligt det end er for dette kære Barn at skulle lide saa meget i sin Blomstringstid. Min Mand elsker hende, som om hun var hans egen Datter; hendes forklarede Faders Velsignelse hviler paa hende. Ja, visselig har Gud sat Dig paa et Sted, hvor Du er Din Broders efterladte kære nærmere og kan understøtte dem med Raad og Daad, og hvem gør dette trofastere end Du? —

Den 13de April.

Fra C. D. F. R.

— Dit Brev bedrøvede mig meget. Den stakkels Caroline, hvem jeg elsker som min kæreste Datter, som med hele sin Sjæl hang ved sin Fader, hvem hun plejede saa trofast med Opofrelse af sit eget Helbred! Jeg har mere end een Gang grædt over hende, og jeg frygter, efter Dit Brev, at hun ikke staar til at redde. Gud give i saa Fald, at hun ikke maa blive pint for længe ved Lægernes Kur, og i modsat Fald, at hun maa komme sig helt. Maatte hun blot blive rask, selv om hendes Ydre skulde blive vanheldet; for mig vil hun altid have en Engels Skikkelse. Jeg skrev til Ditlev [Carolines Broder], da mit Hjerte var fuldt af Dit Brev, og opmuntrede ham til at styrke sin Moder, hans Søskende til at slutte sig til ham. Jeg haaber, at Virksomhedens Ild maa øges mere og mere i ham, ligesom hos hans Fader, efterhaanden som han bliver ældre. — Dine Ytringer, kære Broder, med Hensyn til von der Nath ere meget uretfærdige. Gud ved, at det ikke er den Omstændighed, at han er Bernstorffs Svigersøn, men hans Fallit og hans Kærlighed til Usandhed, der ere ham imod. Hvis Du var i Enkekasse-Direktionen, og hvis Du havde hørt alt, hvad der fortælles om hans usande Adfærd og hans Letsindighed, — Du vilde ikke have anbefalet ham til Amtmand, og Du vilde drage Dig til Minde, at selv Bernstorff blev ført bag Lyset af ham, da han drev sit Uvæsen værst. Dit Hjerte

(1802)

skuffer her Din Forstand; hos de fleste Mennesker er det omvendte Tilfældet.

Den 13de April.

— Jeg er i Dag meget sørgmodig stemt. Vor gode Grevinde Wedel [se Side 31] er efter 9 Dages Brystsygdom gaaet over til et bedre Liv, end Jordelivet var for hende. Hendes Vinding er usigelig stor. »Hun haabede at skulle hvile ud fra sin Elendighed, og Himlens Salighed blev hende til Del«. Men hendes stakkels forladte Børn, den ulykkelige, syge Datter i Helsingør! Gud lade denne snart følge hende! Dette synes at være det bedste Ønske, som man kan nære for den stakkels Korsdragerinde. Moder og Datter elskede hinanden saa ømt, og allerede forud anede den sidste ofte, at hun skulde miste hende. Ak, kære Søster, mine Tanker forvirres. Ogsaa jeg har mistet en oprigtig Veninde. Under min Sygdom var hun saa inderlig bekymret for mig, og da jeg atter blev rask, kom hun til mig, saa ofte som Forholdene tillod hende det. Saa mangt et Ord, som hun har sagt mig, bevarer jeg som en Helligdom i mit Hjertes Inderste. Hendes blide, sjælfulde, melankolske Smil svæver mig endnu stedse for Øje. Det forekommer mig, at hun i meget lignede min Veninde Snedorff. —

Den 15de Maj.

— Min Mand er mere end nogensinde overlæsset med Forretninger; Gud holde ham oppe. Det er dog tungt at maatte tilbringe den skønneste Aarstid inden Døre; kun idet han kører ud og vender hjem, er han i Stand til at nyde den friske Luft. Tænk Dig, at han 3 Gange om Ugen fra Kl. 5 Eftermiddag til 10 Aften sidder i Finanskommissionen. Vel have adskillige samme Skæbne, men ingen har dog flere uopsættelige Forretninger end han. Det er saa sørgeligt for mig, at det altid bliver værst henad Sommeren. Denne Gang er Schimmelmann Skyld deri; han har i Vinter i Stilhed

(1802)
udklækket Planer, der nu skulle bringes til Udførelse. Dog, jeg vil ikke længere besvære Dig med mine Klagesange. —

Den 18de Maj.

Fra Kätchen har jeg haft et langt Brev; hun taler om sin Rejse til Münster og beder mig spøgende ikke være bange for, at hun skal blive katolsk [hvad hun dog for en kort Tid blev]. Den gamle Rosenkrants er død; ingen beklager hans Bortgang undtagen maaske nogle Bordvenner og Snyltegæster. Gud være hans Sjæl naadig; det ønsker jeg ham; den trænger til en Lutring. Du vil mindes saa mangt et Træk fra hans Liv. Han manglede ikke Vid og vilde heller ikke have manglet Forstand, naar blot hans Hjerte havde været bedre. —

Den 25de Maj.

— Min Mand er desværre stadig overlæsset med Forretninger; selv paa Søn- og Festdage bliver der holdt Kommissionsmøder om Morgenen og om Eftermiddagen. Cajus [Reventlow] er lykkelig undgaaet disse kedsommelige Kommissioner, hvis Følger ikke ville blive behagelige for nogen. Endnu ventes det Badenske Hof; jeg tænker, at der til sidst ikke bliver noget af dets Besøg. Den engelske Prins [Prinsen af Gloucester] ventes ligeledes. — Linchen saa vel som Julie Baudissin beklager jeg hjertelig. Sigismund [Schulin] skal være rejst til Holsten; hans Ankomst kan kun have ubehagelige Følger for Moder og Datter. Jeg maa for at være sanddru meddele, at ogsaa Conrad Holck har sagt mig, at han i denne Vinter har levet meget tilbagetrukkent, og at der intet andet var at dadle ved hans Opførsel end hans — Uvirksomhed, desværre en temmelig almindelig Fejl. —

Charlottenlund, den 19de Juni.

— Christian og Benedicte blive her nok endnu nogen Tid. Jeg haaber, at de beslutte sig til at lade den lille vaccinere; det er blevet dem meddelt, at Kopperne optræde paa Lolland,

(1802)

og jeg tør ikke raade dem til at lade ham inoculere i denne Alder, da hans Fader i sin Tid foraarsagede mig saa megen Angst. Prinsen af Gloucester har jeg set paa Sorgenfri [Arveprinsens Bopæl]; han er en behagelig, yderst artig og forekommende Mand, og hans hele Følge efterligner ham heri. I Dag dinerer han paa Bernstorff; min Mand og vore to ældste Sønner ere ogsaa med. —

Charlottenlund, den 29de Juni.

— Min stakkels Christian [den ældste Søn, fra Lolland] er meget plaget med Eksercitz. Allerede Kl. 6 om Morgenen maa han være paa Militærskolen, og først Kl. 8 om Aftenen er han færdig. Det angriber ham, i Særdeleshed hans Bryst; længe vil det jo ikke vare, det er en Trøst! Vi alle, ogsaa Benedicte, have raadet ham til at blive i Byen om Natten for i det mindste at kunne sove ud. Han har paa Lolland et Landeværnskompagni, som næppe vil give ham meget at bestille, naar først Læretiden er overstaaet. —

København, den 27de Juli, Morgen.

— Jeg skriver dette i største Hast, da vi skulle tilbage til Charlottenlund, hvor Prins Frederik med Familie har givet os Haab om Æren af sit Besøg. Vel staar det til at antage, at Vejret vil hindre dette; men man tør dog ikke forlade sig derpaa, da Kedsomheden ofte driver ham ud, naar andre vilde blive hjemme; den stakkels Mand, han ser ussel ud og er fuldstændig *décrépit.* —

Charlottenlund, den 3dje August.

— Vor Boisen fra Lolland er her; han er fuld af Haab og Iver med Hensyn til det nye Seminarium i Vesterborg. —

(1802)

Charlottenlund, den 7de September.

— Gid den gode Kronprinsesse ret maa tilbringe en glædelig og nydelsesrig Tid hos sin Familie! Jeg aner, hvori Rygterne om en hemmelig Kummer bestaa; jeg kan absolut ikke tænke mig noget strafværdigt forbundet hermed; men for en saa sart Sjæl som Kronprinsessens er en tilsyneladende Mangel paa Tillid til hende dog allerede følelig. Mulig er alt dette til Dels Kimære. Alle ere nu Kronprinsessen saa hengivne, at man bliver skinsyg, naar Kronprinsen i mindste Maade synes at forsømme hende. Vi faa ikke Kronprinsen at se paa Lolland; men Christian og Conrad [Sønnerne] ville sagtens komme til at paradere som Landeværnsofficerer, og Grevinde Juel-Vind kommer til at gøre *honneurs* paa Landets Vegne. —

København, den 25de September.

— Fra nu af beder jeg Dig ikke behandle Lolland saa barbarisk, at Du sender Brevene over København som i gamle Dage; de komme og gaa to Gange om Ugen lige til og fra Lolland. Ligeledes vil Du næste Aar kunne benytte et nydeligt Fartøj, i hvilket der er Siddeplads til 10 Herrer og Leje for 4 Damer i 4 rummelige Senge, alt dette i et rigtigt pænt lille Værelse. Desforuden er der en Bagerovn og et Køkken, i hvilket der er Soveplads til 6 Mennesker. Dette Fartøj, der tillige er den bedste og sikreste Sejler, vil i det mindste een Gang om Ugen gaa med Passagerer til og fra Holsten og gøre Lolland til en Samlingsplads for alle fremmede. — *Fra C. D. F. R.*

Christianssæde, den 30te Oktober.

— Gudskelov, at den gode Sag i Schweits dog endelig synes at sejre! Jeg vil ikke fornærme Buonaparte ved at beundre dette, der kun stemmer med simpel Billighed; gør han det frivillig og ikke maaske efter Kejser Alexanders Tilskyndelse, da vilde dette stille ham højere hos mig end alle hans Erobringer, da det har mere moralsk Værd. Gudskelov, at der

(1802)

endnu kan eksistere sand Frihed i Europa! — Min Mand rejser herfra særdeles vel tilfreds med alt og navnlig med Skolerne. Alt vokser og trives ogsaa virkelig; Sæden staar skønt her i moralsk som i fysisk Henseende. —

København, den 20de November.

Inderlig takker jeg Gud med Dig, Du elskede Søster, fordi vor Caroline [Reventlow] ikke lider mere; hun har været tro indtil Enden af sin kvalfulde Sygdom som en sand Martyr. Gud skænkede hende Taalmodighed og Mod, han vil ogsaa skænke hende Lønnen. Ren og uplettet forlod hendes jomfruelige Sjæl sit usle Svøb og staar nu herlig ved sin forklarede Faders Side. Ham, den haardt prøvede, vor elskede Ludvig, skænkede Gud en blidere Død end hans elskede Caroline, hvis korte Liv gled saa blidt hen i hendes Forældres Hus. Gud styrke vor Sybille! Jeg ønsker, at hun nogle Dage maa søge at vinde Kræfter hos Eder, I kære, inden hun vender tilbage til sit elskede Trolleborg. Denne anden Vinter frygter jeg efter hendes andet Tab næsten mere end den første. Hun savner ogsaa Jacqueline [Schubarts Hustru]; dog, hun vil virke, og Gud vil skænke Velsignelse og Trivsel til alt, hvad hun foretager sig. Vi tilbragte i Gaar Aftenen hos Schimmelmanns; alles Øjne vare vaade, alles Hjerter rørte, og dog vare alle ogsaa lettede. Ak, hun og vor elskede Ernst [den afdøde Søn Ernst] have vist allerede fundet hinanden; hvorfor bad jeg hende ikke omfavne ham fra Fader og Moder? Dog, behøvede jeg det?! —

København, den 14de December.

Min Mand har selv skrevet til Dig med forrige Post; jeg kunde det ikke, mit Hjerte var for tungt, og jeg fandt ikke Ord at lette det med. Min Mand er rask; Gud vil bevare ham og hjælpe ham til ogsaa at overstaa dette. Det Vidnesbyrd at have handlet efter sin Samvittighed, efter sin bedste

(1802)
Indsigt, det beholder han, og det kan ingen menneskelig Magt berøve ham; men dybt har det bøjet ham at maatte være af en anden Mening end Cai og Frits Reventlow [Fætrene]. Den sidstes Forsikring, at han aldrig vilde ophøre at være hans Ven, var ham en sand Trøst. Desværre har Cai kun alt for hurtigt udført sit Fortsæt [at tage sin Afsked]; min Mand dadler ham ikke; men det smerter ham usigeligt og har foraarsaget ham flere søvnløse Nætter. Din Broder kan fejle, kære Søster; dette er saa menneskeligt, at jeg ikke vil frikende denne min Sjæls elskede derfor; men det tør jeg sige, at ingen mere lidenskabsløst, med mere Hjertens Ydmyghed end han ønsker og stræber efter Sandheden og det rette. Ak, Gud, hvor savner han ogsaa i dette kritiske Øjeblik vor Bernstorffs faste og klare Blik; han trøster sig med den Tanke, at Bernstorff og Carstens i lignende Tilfælde have været af hans Mening. [Striden drejede sig om det holstenske Ridderskabs Bidrag til Danmarks Forsvar.] Ak, hvis det var muligt og tilladt at spørge en afdød, hvor snart vilde da ikke al Mislyd blive hævet og alle Meninger stemme overens. Ja, vel er dette endnu de sørgelige Følger af den 2den April; den har revet os ud af den ulyksalige Vildfarelse, at vi skulde kunne forsvare os imod saadanne Angreb og har vist vore uretfærdige Naboer vor Svaghed. Hvilke Summer vilde ikke udfordres for at sætte os og holde os i Forsvarsstand; meget lod sig sige herom, *pour et contre;* men sligt tilkommer kun de sagkyndige. I hvor høj Grad det imidlertid i hvert Fald er nødvendigt, at alle Dele af en Stat i Fællesskab, enhver efter sin Evne, arbejde paa dens Bevarelse, hvis den skal bestaa, — det er utvivlsomt! Gode Søster, gid dog al Tvedragt, al Bitterhed maa blive bandlyst! Du kender vel i Grunden mere til Sagen end jeg; men saa meget ved jeg, at det mere gælder Art og Maade, gælder Formen paa begge Sider end Sagen selv, men at denne Art og Maade har vigtige Følger for Fremtiden. Ak, bed dog alle om, at de ikke holde for strængt paa deres virkelige eller formentlige Ret; den bliver dog altid tvivlsom! Ædelt og mere patriotisk er det jo at give efter overfor en iøvrigt saa god Regering. Dog, hvorhen for-

(1802)

vilder jeg mig? Det er meget godt, at vort Køn har lige saa lidet at gøre med Statens Styrelse som med Krigsførelsen, og at man ogsaa paa det Punkt, som Homer gør, kan vise os hjem til vore huslige Forretninger. —

København, den 21de December.

Fra C. D. F. R

Den hjerteligste Tak siger jeg Eder, I elskede, for Eders gode Breve, der meget have lindret min Smerte og hævet min Frygt for, at ogsaa I kunde have miskendt mig, og som har givet mig nyt Haab om, at alt, hvad der nu er Dissonans, i Fremtiden vil opløse sig i Harmoni. O, stræber med mig mod dette Maal, saa vidt I formaa, og lader os have Fred med alle, nære Velvilje mod alle! Jeg føler, at jeg mindre og mindre taaler Kævlerier, af hvad Art de end ere, og disse synes dog at være mange en Vellyst. Jeg hører ofte vor Bernstorffs Stemme lyde, som da han sagde til mig: »Døden vilde være et Fredens Bud«. Jeg haaber, at den ogsaa vil blive det for mig, og at Gud vil give mig Naade til med Ro at modtage Død eller Liv af hans Haand. Jeg anser det for sandsynligt, at ingen af os vil opnaa en høj Alder. Vi ere, tror jeg, bestemte til, ligesom vore Forfædre, at forlade dette Liv, medens vi ere i vor fulde Kraft. De fleste af mine Tænder ere allerede borte, de nederste Fortænder alle løse, og Pulsen, som jeg nu i mere end tre Aar bestandig hører og føler i mit Hoved, vækker hos mig Formodningen om, at i det mindste den har lidt. Jeg har arbejdet saa meget, at det er tilgiveligt, at jeg nærer Ønsket om, at jeg maatte tilbringe de sidste Aar i Rolighed hos mine, — om Gud vil, at jeg med en god Samvittighed maa kunne se dette Ønske opfyldt. Efter at have viet de seks Dage til Arbejdet, vilde jeg saa gerne vie den syvende Dag af mit Liv til at hvile ud fra det haarde Arbejde, til at prise Gud og til at nyde de mange Gaver, som han har skænket mig; men hans og ikke min Vilje ske! Saaledes bad Ludvig, saaledes beder ogsaa jeg.

Værer hjertelig takkede for Eders Breve! I have vederkvæget mig meget. Vi kunne vanskelig se den ubehagelige

(1802)

Sag fra samme Side; men vi ønske det, som forekommer os det rette; vi ville gerne i Venlighed naa til Maalet, gerne tilgive Uret, ikke gøre Uret. Jeg skrev med Glæde en hel Afhandling for at overbevise Dig, Du gode Stolberg, om min Menings Rigtighed; men jeg ved, hvor vanskeligt det er i saadanne Sager at overbevise andre, tilmed skriftlig, idet det skrevne Bogstav ikke har Vennens Stemmes Udtryk og saa let kan blive optaget i en anden Mening end den, hvori det er bleven fremsat. Cais Beslutning har gjort mig Sagen saa bitter, at jeg kun med Uvilje kan tænke paa den; den har kostet mig meget Arbejde og Møje, men trods den redeligste Stræben efter at udrette det gode ikke ydet mig nogen Tilfredsstillelse. Give Gud, at jeg med Cais Overbevisning om at have gjort Ret, kunde være fri som han; men med den Overbevisning, jeg nærer, er jeg bunden og, saa længe Sagen ikke er endt, et Offer for Lidenskaberne i begge Lejre. Dog, tro ikke, I kære, at jeg kun ser sort, at mit glade Sind har forladt mig! Nej, jeg har alt paa ny nydt mangen en lykkelig Time, styrket ved Tanken om, at Gud ikke vil forlade mig i min Alderdom, og jeg haaber, at jeg til mit Livs Ende vil prise Gud og ikke forsage, selv om jeg skulde komme til at bløde af endnu flere Saar.

Den 28de December.

Vanskelig vil vel vort Ønske om, at Din Broder skulde aflægge Byrden, der stedse bliver sværere og sværere, snart blive opfyldt, hvis ikke det guddommelige Forsyn selv vil tage den fra hans Skuldre, og dette vilde kun kunne ske, hvis han sporede en kendelig Aftagen af sine Kræfter eller saa sig hindret i Befæstelsen af det gode, som han har udrettet og endnu ønsker at udrette, og hvis hans redelige Hensigter bleve gjort til intet, hvilket Gud forbyde! O, hvor redebon vilde han ikke være til at overlade den Byrde, som han alt saa længe har baaret, til yngre og endnu usvækkede Kræfter; men hvor findes saadanne? Daglig klager min Mand over, at Høsten er stor, men Arbejderne i Herrens Vingaard saa faa. Sandelig, Din Broder betragter sin nuværende Bestemmelse

(1802)

fra et ganske andet Synspunkt end de fleste, selv gode Mennesker, vilde gøre. Med den dybeste Følelse af sand, *kristelig* Ydmyghed anser han sig for et Redskab i Forsynets Hænder, ved hvilket meget, tjenende til det almenes Bedste, er blevet frembragt. Denne Tanke giver ham i hans Embedsforretninger den Glæde, som saa mange gode Mennesker savne; han betragter i Grunden Forretning som et Kald, fra hvilket kun den store Herre over vore Skæbner kan løse ham. Jeg søger, saa vidt det staar i min Magt, at lette ham Byrden. — Jeg iler tilbage til Dig, Du kære, med inderlig Tak for Din søsterlige Kærlighed. I Sandhed, ogsaa i denne Henseende er min Mands Lod bleven skøn, idet der blev ham en saadan Søster til Del. Ak, levede Du endnu iblandt os, da vilde mangt og meget i den selskabelige Omgang være anderledes; der vilde herske mere Kærlighed, mere Tillid; men hos hvem ligger Skylden? Sandelig ikke hos os! Dog, hvem behøver mindre end vi at søge Lykken uden for Huset? Allerede for længst vilde jeg have trukket mig ganske tilbage, hvis jeg ikke troede, at Omgangen med andre er nyttig og nødvendig for unge Mennesker. Een Bøn har jeg til Dig og Din Stolberg: bo hos os, naar I komme hertil! Kun da kunne vi nyde Eder fuldt. Paa Charlottenlund kunne vi huse Eder, og ogsaa her vil der blive Raad derfor, og det skønne danske Ord [paa Dansk] »Hvor der er Hjerterum, er der ogsaa Husrum«, vil staa sin Prøve. — Juel [Maleren] er død; det siges, at en Rejsebeskrivelse af en Englænder, som en vis Urostifter ved Navn Øest har oversat paa Dansk, og i hvilken han udskældtes for en Smører, skal have forvoldt ham Ærgrelse og Krænkelse. Wiedewelt [Maleren], en Olding paa 70 Aar, har druknet sig paa Grund af Næringssorger. Dette er store Tab for Kunsten. Callisen havde set Wiedewelt i et Selskab, kort før han fattede denne frygtelige Beslutning, og tilsyneladende var han da meget munter; men han havde vænnet sig til en Levevis, som han ikke kunde fortsætte, og hans Formuesomstændigheder vare derangerede, han selv for stolt til at lade nogen mærke det. Min Mand var nogle faa Dage forud igennem en eller anden bleven underrettet herom, men anede ikke hans

(1802)
Forsæt; han vilde ile til ham, men blev forhindret deri. [Hvilket bør bemærkes i Anledning af P. A. Heibergs Bemærkninger om Regeringens Forhold til W.] To gamle Søstre udgjorde hele hans Familie, — de Stakler! Jeg haaber, at man vil søge at mildne deres Ulykke. —

København, den 8de Januar.

— Kätchens Beslutning havde man ganske vist kunnet forudse; men jeg anede den ikke. Hendes liberale Tænkemaade syntes mig i saa høj Grad i Strid med den katolske Trostvang. Efter det lidet, jeg har hørt derom, forekommer det mig, at man løser hende fra det allermeste, og at hun selv kun forpligter sig til at tro det, der behager hende. Hvor forskellig synes mig ikke denne Beslutning fra den, som vor kære Frits tog, eller rettere, hvor forskellige synes ikke de Aarsager, der har bevirket dem. Jeg kan ikke sige Dig, hvor bekymret jeg er over, at hun i sin Alder begaar en saadan Inkonsekvens, en saadan *étourderie;* thi for noget andet kan jeg ikke anse det. Gud ved, jeg elsker hende ikke mindre; *her heart is not in the wrong;* kun sin Fantasi, ikke sin ellers saa rigtige Dømmekraft har hun spurgt til Raads, da hun gjorde dette overilede Skridt. Da jeg nylig var hos Kronprinsessen, ytrede denne, at hun havde hørt det; jeg benyttede Lejligheden til indstændigt at bede hende om, hvis det var hende muligt, at lade Kätchen beholde sin Indtægt fra Vallø. Hun svarede, at hun troede, at det var umuligt, hvis hun offentlig var gaaet over til den katolske Trosbekendelse. Sagen syntes at gaa hende nær til Hjerte, og hun tilføjede, at Kätchen paa det Sted, hvor vi sade, havde forsikret hende, at hun aldrig i Evighed vilde kunne beslutte sig til et saadant Skridt, som hendes Broder havde gjort o. s. v.

Den 11te Januar.

At Kätchen er tabt for alle sine ikke-katolske Venner, frygter jeg kun alt for meget. Jeg kan virkelig ikke for det

(1803)

første beslutte mig til at skrive til hende. Gud skænke hende Ro og huslig Fred! Visselig er hendes Hengivenhed for den salige Agnes's Børn [Agnes var Frits Stolbergs første Hustru, K.s Svigerinde] den eneste Grund til hendes Religionsforandring, skønt hun ikke vil tilstaa det for sig selv. Stedse har Kätchen efter at have overvejet alt, hvad der kunde være *pour et contre* en Sag, kun gjort det, som hun ønskede og vilde, og ingen spurgt til Raads; saaledes har hun desværre ogsaa baaret sig ad ved dette vigtige Skridt. Jeg deler alt med Dig og Din Stolberg: ogsaa denne Ungdomsveninde er tabt for mig; thi naar Meningerne med Hensyn til de vigtigste Ting ere ganske forskellige, da kan der ingen Hjerteudgydelser finde Sted. Gid jeg dog kunde sikre Kätchen hendes Indtægt fra Vallø; naar hun blot ikke vilde sende Meddelelse om sin Overgang til Katolicismen; men hun kan vel ikke andet. Ja, visselig leve vi i en Ekstremernes Tid. — Gid ogsaa enhver Disharmoni, til hvilken Skatten [som det holstenske Ridderskab maa yde] giver Foranledning, maa forsvinde!

Den 25de Januar.

— Hjertelig deler jeg Eders Smerte over Kätchen. Du ved, at jeg altid har elsket hende som en Søster. Og hvorvel efter min Følelse det sande Venskab ikke gør en blind for Fejlene hos den, man elsker, saa forekom dog vor Kätchens Fejl mig kompenserede ved saa mange gode og elskværdige Egenskaber. Hendes høje Begejstring for alt, hvad der er godt og skønt, syntes mig, selv naar den bragte hende paa Afveje, dog meget undskyldelig og lige som Lavaters Begejstring kun i Stand til hos Vennen at fremkalde Smil, ikke alvorlig Dadel. Ak, at hun dog skulde rejse til Münster; at hun dog skulde synes saa godt om sit Ophold der! Jeg fatter, hvor meget Din Stolberg lider og Du med ham! For det første kan jeg ikke skrive til hende; men helt kan jeg dog ikke tie, selv om hun tier over for mig. Jeg fatter ikke, hvorledes hun kan kalde vor Luthers malmfulde Oversættelse af Bibelen en uvis, mulig forfalsket Tradition. Maatte hun dog ikke falde paa den

(1803)
samme Tanke ved ethvert skønt Ord, som hun dog ikke kan udslette af sin Erindring, og som vel ofte har været hende til Trøst i Livet! Sandelig, jeg beklager hende, og jeg kan og vil ikke tænke mig, at hun og Frits have givet fuldstændig Afkald paa at læse i Bibelen; han kan dog i det mindste læse den paa Latin [naturligvis *vulgata*]; dog, hun henkastede vel dette paa Papiret uden ret at tænke over, hvad hun skrev.—

Den 19de Februar.

— To kære Breve har jeg fra Dig, som bekræfte mit Haab om, at Kätchen bliver hos os. Nu haaber jeg i det mindste, *que le prestige est passé,* og at hun ikke vil bøje sin Nakke under dette tunge Aag. Maaske ønsker man ikke engang i Münster en slig Proselyt; hvo, der ret kender Kätchen, vilde, forekommer det mig, have kunnet forudse dette. Gudskelov, *que le charme est rompu!* Hun vilde dog aldrig være bleven lykkelig! Vor kære Frits søgte dog kun i den katolske Kirkes Skød et Tilflugtssted imod den hos os overhaandtagende Vantro; mon han har fundet det der? Godt for ham, hvis han tror det! Intetsteds, forekommer det mig, har Vantroen *meilleur jeu* end ved denne Kirkes Lærdomme og Grundsætninger, der ere Kristendommens sande Aand saa ganske modsatte. —

Den 22de Marts.

— Din Broder er, mere end han ønsker, revet med af de Fêter og Diners, der blive givne til Ære for Prinsen af Gloucester. Ved Kronprinsessens Appartement i Gaar spillede jeg med hende og Prinsen af Gloucester. Kronprinsen kom med en Efterretning fra Helsingør, som han overrakte Prinsen. Englænderne skulle have taget et fransk Skib ved Malta; man haaber, at det maa være et falsk Rygte. Gud bevare os dog den saa dyrt købte Fred! I Slutningen af næste Uge ville Cai Reventlows rejse; hvorvel vi kun ses sjældent, saa vil jeg dog savne dem meget; de ere saa fuldt ud gode og ædle; de *maa* holde af min Mand og mig, skønt de ofte indeslutte sig

(1803)

i deres snævrere Kreds. Gid dog det ulykkelige Skisma [i Anledning af Skatterne], der anretter saa megen Skade, ikke var opstaaet! Da vilde han ikke være bleven frarevet os og Staten. Dog, ogsaa dette maa jo omsider faa gode Følger, selv om vi ej formaa at fatte dem. —

Den 29de Marts.

— Du kom altsaa til Hamborg kort efter Klopstocks Død; hans Ligfærd maa have været meget højtidelig; det var den frivillige Tribut til en udmærket Fortjeneste. — I Gaar var der en storartet Maskerade ved Hoffet, den første efter mere end 30 Aars Forløb; den giver Anledning til megen Omtale. —

Den 12te April.

— Jeg har i denne Uge været meget optaget i Anledning af Ernsts og Conrads Konfirmation; den skal foretages paa Søndag i Garnisonskirken af Hutwalker, hos hvem de ere blevne forberedte siden forrige Sommer. Da Forholdene ikke tillade, at de kunne blive konfirmerede paa Lolland, kende vi ingen bedre end ham; han prædiker meget godt og opbyggeligt. Paa Torsdag ville de blive eksaminerede af ham i Hjemmet; maatte vi blive rigtig tilfredse dermed! Vor brave Münter savner jeg endnu stedse. Man beskyldte ham vel for Kulde; maaske han ogsaa undertiden i sine Prædikener fattedes en stor Orators Ild; men han var en sand Ven af sine Venner og ved saadanne højtidelige Handlinger selv saa inderlig rørt. Ak, jeg savner ham stedse som saa mange andre af vor skønne Kreds. Cai Reventlows afrejste i Lørdags; ogsaa de efterlade et Hul, og hvorvel hans Sundhed, som Du siger, gjorde hans Afsked ønskelig for ham, saa er denne Maade at tage den paa dog saa sørgelig. Min stakkels Mand og Schimmelmann blive stedse mere bundne; hvem kan og vil dog en Gang udløse og erstatte dem? — Din Broder vil Du finde ved det gamle; mig haaber jeg, ogsaa; men hvor er ikke alt omkring os forandret! Dog staa vi ikke ensomme; mangt

(1803)

og meget er vel ikke saaledes, som vi tænkte os det for tyve Aar siden; men dog er vel alt bedst saaledes, og jeg har den Tillid til den guddommelige Styrer af vore Skæbner, at det stadig vil blive bedre »*and better thence again, and better still in infinite progression*«. — Adam Moltke bliver bevogtet i sit Hjem; den stakkels Pløtz [ansat som Hofmekanikus], der bor i Hus sammen med ham, har haft megen Ulejlighed og skal nu for Retten for at aflægge Vidnesbyrd om, at Moltke har mistet Forstanden; dette er ham endnu det allerubehageligste. —

Den 19de April.

— Calmettes Død [Amtmanden over Møen og Nykøbing Amt] har sikkert frapperet Dig meget. Broderen skal være overordentlig nedslaaet og har endnu ikke vist sig siden. Han skal stadig udraabe: »*Mille fois plutôt mourir moi-même!*« Han har dog Hjerte; det forekommer mig, at han var den gamle Faders Yndling. —

Charlottenlund, den 20de August.

— Vor Rejse til Løvenborg gik meget heldig, og min Mand er overordentlig tilfreds med sit Ophold paa Holsteinborg [som C. D. F. R. administrerede fra den gamle Greves Død 1796, til Sønnen overtog det 1808]; han tror, at hans Virksomhed har været gavnlig for Grevinde Holstein [f. Komtesse Rantzau Breitenburg] og hendes ældste Søn [Frederik Adolf Holstein til Holsteinborg, den senere Filantrop og Politiker, g. 1808 m. Wilhelmine Reventlow, Johan Ludvig R.s yngste Datter], og har intet Steds fundet mere Iver og Beredvillighed til at fremme det gode, selv ved ikke ringe Opofrelser af ydre Fordele. —

Den 23de August.

Hvis jeg var af en skinsyg Natur, saa vilde Du have kunnet anrette megen Fortræd ved det tilsendte Brev fra Grevinde Holstein; men da jeg ikke er dette, saa har det beredt

(1803)

mig en stor Glæde, og jeg har den gode Grevinde Holstein dobbelt kær og ønsker saa meget at lære hende endnu nærmere at kende. Min Mand har været meget tilfreds hos hende og har ret fattet Kærlighed til hende og hendes Børn, navnlig den ældste Søn. — Grev Wedels [Gesandten i London] Ægteskab er famøst; der siges, at han har lovet sin Brud en Douaire paa 3000 Rd. Havde jeg været Moderen, havde jeg aldrig kunnet give min Indvilligelse; tvunget hende har Grevinde Luckner sikkert ikke. —

København, den 3dje September.

Jeg skriver dette til Dig i Hast fra Byen, hvorhen jeg er kørt for at besøge den stakkels Caroline Wedel [Gesandtens Datter], der er ankommen i Gaar Aftes fra Helsingør]. Hun har lidt meget undervejs, men føler sig nu nogenlunde vel; hun blev ledsaget af sin Søster og sine Brødre. Jeg vilde ønske, at Kätchens første Projekt om at tilbringe Vinteren paa Vallø var blevet realiseret, da jeg saa meget ønsker hende en rolig, selvstændig Eksistens. Hun og jeg vare i Gaar hos Fru Brun [Frederikke B.]; vi traf hende sengeliggende og meget lidende; hun er sandelig hverken kommen raskere eller lykkeligere tilbage hertil. —

Christianssæde, den 18de September.

— Caroline [Wedel] er tilfreds med sin Tilstand, saaledes som den er for Øjeblikket. Hun har en stærk Sjæl og, som det synes, et Legeme, der næsten ikke kan ødelægges, et Bryst af Staal og Jærn; men i dette banker der et Hjerte fuldt af Følelse. Det er skrækkeligt at høre hende hoste. *Kan* hun blive bedre, og naar vil dette ske? Hvis jeg er i Stand til at kunne gavne den stakkels Helene [Wedel], ønsker jeg saa gerne at gøre det. Jeg har skrevet til Faderen angaaende Vallø, formet det saa høfligt, som jeg kunde, og *je l'ai piqué d'honneur,* saa vidt jeg formaaede, vist ham alle de *égards,* til hvilke hans Rang og Stand berettige ham, og brugt saa mange *mé-*

(1803)
nagements, som jeg troede at kunne uden at gøre Vold paa min Samvittighed og Sandhedskærlighed. Kære Søster, jeg tror, jeg skriver med næste Post til Grevinde Luckner. —

København, den 15de Oktober.

Fra C. D. F. R.

Nu staar jeg i Begreb med at rejse til Vallø, ikke for som fordum at føre en Dame ud af Klosteret, nej, jeg gaar paa Frierfødder for at faa en derind. Jeg haaber, at mit Vennearbejde maa lykkes, og at jeg maa gengive Kätchen, der har saa fortrinlige Aandens og Hjertets Egenskaber, helt til sig selv og hendes Venner. Jeg vedlægger i dette Brev en Fortegnelse over, hvad jeg medbringer for at forsyne hende med de første Fornødenheder. Bernstorffs have givet 300 Rd. — Joachim i sit og sine Brødres Navn —, Schimmelmann og jeg hver 100 Rd. Nu overlader jeg til alle hendes holstenske Venner, Augusta [Bernstorff], Frits [R., Emkendorf], Cai [R., Altendorf], Rantzau og Eder, at føje de Bekvemmeligheder til, som endnu kunne mangle for at gøre hende fuldkommen lykkelig. Jeg nærer ingen Tvivl om, at hun vil kunne blive det, naar hun omkring sig faar dannet en huslig Virkekreds, der er hendes egen. Hun fortjener vor Kærlighed og desværre ogsaa vor Medlidenhed. En stor Evne til Virksomhed har Gud givet hende, men ingen Genstand for den; hun søger i Venskab det, som andre Kvinder søge i Kærligheden: Næring for sit Hjerte og Beskæftigelse; men dels savner hun Sysselsættelse og føler derved en Tomhed, der gør hende selv og hendes Venner ulykkelige ved den Uro, der udspringer deraf, dels trænger hun sig ind i Forretninger, som hendes Venner ugerne overlader hende. Jeg glæder mig som et Barn ved den Tanke at vide en saa ædel Veninde, der med alle sine Fejl dog sikkert har et stort Værd for Gud ved sit rene Hjerte, lykkelig i Fremtiden. Jeg ved nu rigtignok ikke, hvorledes hun vil optage Overraskelsen, som jeg har anset nødvendig i denne Sag, da hun ellers havde kunnet afslaa hele Foræringen. Justitsraadinde Arctander [f. Brammer, g. m. Kaptajn, Kommitteret i Rentekammeret H. N. Arctander] har

(1803)

været min Kommissionær, og Fru v. Normann, f. Brakel, er min Hjælperske, til hvem jeg har betroet Foretagendets Udførelse i Vallø. Under Kätchens Fraværelse vil alt blive opstillet i hendes Værelse og Køkken. —

Pederstrup, den 13de November.

— Min Mand er i Horslunde Kirke; jeg maa tilstaa, at Grunden til, at jeg ikke kørte med ham, ikke blot var, at jeg foretrækker Boisen, men ogsaa, at jeg ikke uden at føle mig rystet kan tage til Horslunde, hvor jeg ikke har været siden min [Søn] Ernst's Død. Jeg burde forlængst have overvundet denne Følelse; men jeg har hvert Aar fundet et Paaskud til ikke at tage derhen, og nu forekommer det mig umuligt. — Du skriver intet om Buonapartes afskyelige Fordringer til de tre frie Rigsstæder. Hvorledes skal dette ende, naar Forsynet ikke byder disse fraadende Bølger at lægge sig?

Pederstrup, den 19de November.

— Min Mand er meget tilfreds med Fremgangen i Skolerne og Seminariet; dette synes ganske at opfylde sit Formaal og at uddanne gode, forstandige Mennesker, ingen halvlærde Narre. Det er heller ikke muligt, at nogen kan besidde jævnere Tone og mere Iver og Udholdenhed for at skabe sand Oplysning end de to Lærere, Boisen og Hansen. Gudskelov for alle de Glæder, som Skolernes og Seminariets Fremgang berede Din Broder! Hans Forretninger her belønne og opmuntre ham saa meget. —

Christianssæde, den 24de November.

Fra C. D. F. R.

Jeg forlader denne Gang, Du gode Søster, det kære Lolland med et glad Sind. Alt staar Gudskelov vel til, alt ser haabefuldt ud. Jeg har tilmed haft den Glæde før min Afrejse at bringe Fattigvæsenet i Orden: ingen vil blive ladet hjælpeløs

(1803)
her; for de fattige Børns Undervisning og Underhold vil der blive sørget; det vil ikke blive byrdefuldt for nogen, da de omstrejfende Tiggere hidtil have kostet Bønderne langt mere. Gudskelov, et Skridt videre til den sande Kristendom! Gud vil ikke forlade Danmark, dette lille Land, i hvilket der er sket saa meget godt, i hvilket der spirer saa meget. Jeg har ved Fattigvæsenets Ordning benyttet meget af det, som min gode Broder paa Trolleborg allerede for længe siden lykkelig har bragt til Udførelse. —

Den 10de December.

— I dette Øjeblik kom Kätchen selv i Stedet for Brev; hun har haft en heldig Rejse. Hun bliver ikke blot feteret, men er virkelig afholdt i Vallø. Hun beklager sig blot over, at man levner hende for liden Tid og er alt for forekommende imod hende. Moltke [sikkert Kuratoren for Vallø, Joachim Godske Moltke] har besøgt mig i Anledning af hende og holdt en *éloge* over hende. Hun er formelig indsat til Bibliothekar med 200 Rd. aarlig til Indkøb af Bøger. —

København, den 10de Januar.

Det var min Hensigt at skrive til Dig med forrige Post; men et Brev til Grev Wedel, skrevet i hans ulykkelige Datters [Caroline] Navn og indeholdende nogle Anmodninger fra hende, ranede min Tid. Det kostede mig Anstrengelse, gode Søster, at skrive venligt; jeg skrev imidlertid i den hedengangnes Aand for hendes elskede Datter, og hvor ønsker jeg ikke at vække lidt Faderfølelse i hans Hjerte eller i det mindste at opflamme hans Ærgerrighed i Retning af at blive anset for en god Fader. Endnu stedse lider hun uden Haab om snarlig Udløsning og uden Haab om, at hendes ødelagte, men som det synes, uforgængelige Legeme kan blive restitueret; hun besidder en utrolig saavel fysisk som moralsk Kraft. Aldrig har jeg set en Patient beskæftige sig saa lidet med sin Sygdom; man glemmer den, naar man er hos hende, og min-

(1804)

des den først, naar man har forladt hende. Nu trøster man hende med, at Sommeren vil bringe hende Bedring, hvorover hun endnu for nylig lo hjertelig og sagde: »Den Trøst har jeg været vant til at høre i de sidste tre Aar«. Hun længes inderlig efter Døden og Genforeningen med sin elskede Moder; men hun lever endnu ganske med i alt, hvad der omgiver hende. Jeg ved, at Du, gode Søster, interesserer Dig for denne min fjerde Datter. Til Grevinde Luckner har jeg skrevet, paa Foranledning af et Brev fra hende, og udtalt mig med al den Frimodighed, som jeg skyldte min afdøde Veninde, men dog med den størst mulige Skaansel. — Hvad mon I ville faa at høre om Forandringerne her? Man tilskriver Hertugen Moltkes Nedsættelse [fra Kancellipræsident til Præsident for General-Toldkammeret], skønt dennes Uenighed med Colbjørnsen er den nærmeste Foranledning dertil; han har imidlertid trukket det korteste Straa; thi Colbjørnsen triumferer. Det skal ogsaa hedde sig i Byen, at min Mand skal miste Kammeret; paa dette Rygte lægger jeg ingen Vægt; jeg vilde ønske, jeg kunde tro det; thi som Statsminister alene vilde han dog vel ikke blive. —

Den 17de Januar.

— Jeg beklager ret den kære Augustas [Bernstorff] Tilstand; alt, hvad der angriber Hovedet, forekommer mig dog at være det værste. — Grevinde Luckner har skrevet til mig og Caroline; begge Brevene ere fulde af venlige Følelser over for Børnene. Hun siger, *qu'il faut, que l'adversité aye changé Wedel entièrement* og fortæller mig meget om sin Datters [Wedels Hustru] Lykke. Jeg kan umulig tro, at han skulde have forandret sig saa totalt; en saadan Bedring kan dog ikke finde Sted uden Anger. Schønborn kan vidne om hans Adfærd mod den hedengangne [S. havde været W.s Legationssekretær]. Hvad siger Du om Franskmændenes Landing [i England]? Tror Du, at Lykken virkelig vil følge sin Yndling Buonaparte saa vidt? Da, ve det øvrige Evropa! —

(1804)

Den 24de Januar.

— Hele Byen siger, at min Mand og Schimmelmann have forlangt og faaet deres Afsked. Gid det var sandt! Dog, denne Lykke er for stor til, at jeg tør haabe den, og intet vil jeg ønske, men overlade det til det altstyrende Forsyn. —

Den 29de Januar.

Desværre ere de her og i Holsten verserende Rygter om, at min Mand skulde have faaet sin Afsked, ikke grundede. Hvis de vare dette, med hvilken Glæde vilde jeg da ikke sige København og alle store og smaa Stæder et evigt Levvel »*and lead the life which guilty cities never knew, the life led by primeval ages, where angels dwelt and God himself with men*« — men dette skal ikke være, i det mindste ikke nu, *and what ever is, is right.* —

Den 17de Februar.

— Fra Grev Wedel har jeg faaet Svar paa mit Brev; han betaler med nogenlunde *bonne grace* den Gæld, som den stakkels Caroline har maattet gøre, og lover i Fremtiden at give hende 8 Rd. om Maaneden til Dækning af hendes Udgifter. Jeg er saa glad over at have hjulpet hende dertil; tidligere har han aldrig givet hende andet end en lang Jeremiade; det arme Barn lider nok endda! — Min Mand lader Dig sige, at Du ikke maa blive forfærdet over, at det regner med Stene; det er ikke noget nyt; det skal ogsaa have fundet Sted her under Christian III, og man haaber endnu at finde Stenene i Kunstkammeret. Efter Opfordring af nogle franske Lærde er Professor Vad beskæftiget med at anstille Efterforskninger om alt, hvad der staar i Forbindelse hermed. —

Den 25de Februar.

— Her have vi lidt et Tab; den lille smukke Kanariefugl, der *à sa manière* var Din Broder saa hengiven, er død. Jeg kan ikke sige Dig, hvor det har gjort os alle ondt, og hvor vi

(1804)

savne den om Morgenen ved Thebordet, da den altid flagrede omkring os. Jeg savner den endnu mere for min Mands end for min egen Skyld. Hvor rørte det mig ikke ofte at se ham kærtegne det lille Dyr, og hvor tit sang den ikke sin Morgensang paa hans Skulder! Jeg længes nu ret efter at faa en anden; jeg har givet Conrad [Sønnen] Ordre til at købe den kønneste, han kan opdrive i København; saa tillidsfuld og tam som denne vil ingen anden saa snart kunne blive. Ak, hvor gerne under jeg ikke ham, min Sjæls elskede, enhver lille Opmuntring, for hvilken hans barnlige, kærlige Sind gør ham saa modtagelig. Hvor gerne bestrøede jeg ikke hans Vej med Roser og beholdt alle Tornene for mig selv! Ak, elskede dog alle, der ere om ham, ham med en lignende Kærlighed som den, jeg føler for ham, da vilde alle bestræbe sig for at gøre ham Glæde. Jeg ængstes for saa mangen en mørk Sky, der truer med at trække op paa vor Aftenhimmel. Dog, Gud vil gøre alt vel! Børnene af en saadan Fader *maa* blive gode Mennesker. Jeg skriver dette med Taarer; jeg vender mine Blikke til det lykkelige Par paa Lolland; maatte Gud velsigne vor Christians Anstrengelser og Flid! Vi ville ikke lade Modet og Haabet synke; den største Del af vor Løbebane var jo saa velsignet skøn; skulde da ikke ogsaa det korte Stykke blive det, som vi endnu have tilbage af den Vej, der fører til det herlige Maal! Den samme faderlige Haand, der førte os i den spæde Barndom, leder os jo ogsaa i den svage Alderdom og en Gang igennem den mørke Dal. — Gode Søster, jeg bliver maaske for alvorlig. Alle her ere ellers raske, paa Lolland ligeledes: *ça ira, ça ira,* det haaber jeg til Gud.

P. S. I dette Øjeblik er min nye Fugl kommen; den har temmelig megen Lighed med den første. Conrad har udsøgt den, og jeg haaber at berede min Mand en *surprise* med den, naar han kommer tilbage. —

Den 28de April.

— Jeg har skrevet til Dig, at Conrad og hans Brødre [Sønnerne] have tilbragt en Nat paa Løvenborg. De fandt Baro-

(1804)
nesse Løvenskiold [f. Komtesse Knuth] noget angrebet af Hovedpine og Flodfeber; dog vilde hun beholde *dem* en Dag, hvilket de afsloge, da de bleve ventede hertil. I Onsdags erfarede jeg, at man havde sendt Bud efter Gulbrandt [Livmedikus, Etatsraad G.]; han kom, da der ikke mere var nogen Hjælp mulig. Jeg kan ikke sige Dig, gode Søster, hvor meget denne Efterretning har frapperet mig; vi havde set hende saa vel og stedse *en train* her; jeg troede virkelig, at hun var raskere eller dog mindre sygelig end nogensinde, og nu — jeg kan næppe selv tænke mig det — er hun saa snart fulgt efter sin Svigerinde Knuth. Hendes Yndlingssøn Agas frygtelige Sygdom har vel givet hendes ødelagte Nervesystem det sidste Stød; han havde haft Ormefeber med Krampetilfælde og var netop nu bleven helbredet. Min Gud, hvilket Tab for den syge, svage Mand, og hvilken Forandring i hans huslige Forhold! Atter en, vel ikke stærkere, men dog yngre, der er gaaet forud for os! —

København, den 8de Maj.

— I Gaar besøgte jeg Christian Bernstorff, hvem jeg endnu fandt meget lidende; det er rigtig sørgeligt og i en ret ubelejlig Stund. Gud hjælpe os! Efter menneskeligt Skøn synes det nuværende Øjeblik mig at være særdeles kritisk, og det forekommer mig, at de, der styre vor lille Skude, ikke kunne være nok paa deres Post; vi Passagerer maa jo forlade os paa dem. —

Charlottenlund, den 14de Juli.

— Jeg var nylig med Wendt hos Fru Brun, der glædede sig meget ved at se os og syntes temmelig rask. Hun foranstaltede en Koncert for Wendt, hvorved Kuntze [maa være Kunzen, daværende Kapelmester] og Weise akkompagnerede, og hendes to Døtre sang. De synge virkelig begge, især den yngste, meget smukt, og deres Stemmer ere saa fyldige og stærke, som om de hidrørte fra et helt Kor. Den stakkels Kone! Hendes Nerver vare maaske blevne alt for rystede af Musi-

(1804)

ken; thi da vi vilde tage bort, fik hun et voldsomt Anfald af Krampe, under hvilket hun skreg højt. Hun er virkelig meget at beklage; trods al ydre Glans savner hun de bedste Goder: Sundhed og Sjælero. — Vi have mødt Hertugen til Hest uden for sit Sommeropholdssted Eremitagen; *han* vil altsaa ikke krydse vore Planer, der nu afhænge af Eder. —

Charlottenlund, den 17de Juli.

— Her er alt vel. Min Mand har syv Forstmennesker hos sig, som jeg skal huse og beværte i tre Dage, og som fordrive mig fra Salen. Det forekommer mig, som om der finder mange Debatter Sted med Hensyn til min Mands nye Planer. Jeg hører i det mindste et Virvar af Stemmer, gennem hvilket hans Røst lyder. —

Charlottenlund, den 21de Juli.

— I Gaar har det i Preetz været en varm Dag for Eder alle; jeg takker Dig og den gode Stolberg, fordi I have villet være mine Pigebørn i Forældres Sted [ved Indførelsen i Klostret]. — Numsens skulle i Morgen spise hos os paa Charlottenlund. Fru Numsen har fulgt Dit Raad at bruge Søbade og sporer den bedste Virkning af dem; hun gaar imidlertid elendigt og kun ved Krykker. Han ser meget rask ud og er *de toutes les bonnes fêtes* i Hørsholm og hos de udenlandske Ministre; hun kommer naturligvis ikke med. —

Pederstrup, den 1ste November.

— Min Mand besøger Skolerne, Seminariet o. s. v.; han er altid omringet af Bønder, der imidlertid, Gudskelov, ikke længere klage. Her er der nu kommet Velstand alle Vegne; det er en sand Glæde. Give Gud, at min gode Mand og jeg kunde tilbringe Resten af vore Dage her! Det er hans bedste Løn at besidde saa mange lykkelige Familiers Tillid og Kærlighed.

(1804)
Nu plage de ham ikke mere, men komme for at bede ham om Raad, ja ofte kun for at se ham og tale med ham. —

København, den 4de December.

I Dag, kære Søster, er det vor gode Ernst Schimmelmanns Fødselsdag, en Dag, som sikkert ogsaa Du og Din Stolberg ville fejre. Maatte han leve endnu længe til Lykke for saa mange, der føle den velgørende Indflydelse, der udgaar fra hans Virksomhed! Held det Land, der har mange Mænd som ham at opvise!!! Vi ville tilbringe Aftenen i et lille Selskab hos ham og Charlotte. Louison [Wesselhoff] er i Dag erklæret for at være en Datter af Huset og bærer nu Navnet Schimmelmann. —

København, den 8de December.

— I Gaar var jeg hos Kronprinsessen, der talte meget med mig om Amélie Münster [f. Ompteda, Enke efter Rigsgreve Münster-Meinhøwel, † 1801]; hun syntes at frygte, at der vilde møde hende mange Vanskeligheder, ogsaa paa Grund af det danske Sprog, det Sprog, Prinsesserne tale indbyrdes. Desværre ere de unge Prinsesser vante til at leve i stadig Adspredelse og Higen efter Tidsfordriv; den syge Fader giver dem Eksemplet i den Retning, og der er vel endnu kun opstaaet faa alvorlige Tanker i deres Sjæle. Kronprinsessen sagde, at iblandt alle dem, hun kendte, vilde Du være den, der var bedst skikket til at overtage saadant et Kald. —

København, den 18de December.

— Med det første skal jeg sende Dig den Prædiken, der *grace à la chancellerie danoise* har vakt saa megen Opsigt. Dog er Clausen ikke sat under Fiskalens Tiltale [Henrik Georg C., daværende Kapellan, senere Stiftsprovst ved Frue Kirke, Grundtvigs bekendte Modstander og Fader til Henrik Nicolai C.]. Det maa overraske en, at man bliver saa ivrig, fordi der

(1804)

advares mod de for København dog sikkert fordærvelige Maskerader og andre Forlystelser, til hvis Afholdelse man netop ofrer Søndagen. Jeg finder heller ikke, at det kan kaldes nogen Forbrydelse ved en Reformationsfest at tale om den i andre Lande atter tiltagende Overtro; endnu ere vi dog ikke Vasaller af Frankrig. Dog, *vous lirez.* —

København, den 22de December.

Din Veninde [Amélie Münster] er lykkelig ankommen hertil; jeg saa hende hos mig i Torsdags med hendes Datter; hun syntes ganske opfyldt af Tanken om Dit Venskab for hende. Asta var noget udmattet af Rejsen; men Moderen havde virkelig saa megen *fraîcheur* og et saa behageligt Ydre. Jeg haaber, at hun ved sit hensynsfulde Væsen vil opnaa sit Øjemed bedst hos saa voksne unge Piger. Hun sagde mig, at hun syntes rigtig godt om de to Prinsesser, og at ogsaa Faderen havde været yderst forekommende. Gud give hende Lykke og Velsignelse! Jeg haaber, at hun ved sin Klogskab, der er forenet med Blidhed, vil kunne udrette mere end den stakkels Baronesse Güldencrone, der jo rigtignok ikke var skabt for denne Stilling; hun klagede stedse og maatte til sidst give efter. I Gaar førte min Mand Grevinde Münster til Taflet. Jeg beundrer hende, at hun saaledes straks har kunnet finde sig til Rette i Forholdene. Hun sagde mig, at om Eftermiddagen kunde der vel ikke være ret megen Tale om Beskæftigelse for Prinsesserne, da Faderen stadig gør Fordring paa, at man skal underholde ham, hvilket man jo saa maa anse for en Pligt. Dette er alt, hvad jeg kan fortælle Dig om Din Veninde. —

København, den 15de Januar.

— Hvad siger Du om Kongen af Sveriges Rejse paa denne Aarstid med en Kone, der befinder sig i sit Svangerskabs ottende Maaned? Det er Vanvid, hvis ikke de allervigtigste Grunde tvinge ham dertil. Her paastaar man, at Kejser Na-

(1805)
poleon ved Kongen af Prøjsen skal have betydet ham, at han maatte forlade tysk Grund. Andre sige, at et Barn, født paa fremmed Grund, efter de svenske Love vilde miste Arveretten til Tronen; men dette vidste han jo og havde allerede for to Maaneder siden kunnet komme sikkert over Bæltet. Det vilde være en Lykke for den stakkels Dronning, om hun nedkom i Nyborg, hvor der er to meget gode Gæstgivergaarde, og hvor hun kunde faa Hjælp fra Odense. Kongen bliver komplimenteret i Korsør og Helsingør; men ingen græmmer sig, fordi han undlader at besøge Hovedstaden. —

Den 19de Januar.

— Kongen af Sverige er kommen over Bæltet i Løbet af $4^1/_2$ Time; hans Hustru hvilede en Dag ud i Korsør; i Gaar kom de til Roskilde, og i Dag tage de til Helsingør, hvorhen han har opfordret Kronprinsen til at komme. Man er her kommen ham i Møde med Gæstfrihed, har bestilt alt til ham; men er det ikke yderst groft, at *han* ikke tog hertil fra Roskilde. Man siger, at han skal være ganske *argent court,* og at han i Kiel skal have laant 2000 Rd. af Neergaard [den bekendte rige holstenske Godsejer]; maaske ønsker han blot at se Kronprinsen for at laane Penge af ham. I Roskilde var der bestilt Logis og Mad til ham paa Slottet; han foretrak Gæstgivergaarden; man kan ikke tænke sig en grovere og mere *gauche* Adfærd. Han er en meget *mauvaise copie* af sin Fader, der sikkert ikke vilde have begaaet en saadan Grovhed. Min Mand er i Dag til en Diner hos Daguesseau [den franske Gesandt]; den kommer vel for sent til at kunne være til Ære for Kroningen. Tænk, kære Søster, man vil tage vor Boisen fra os; han er udnævnt til Biskop i Christiania; det bedrøver os alle.

Den 22de Januar

— Kronprinsen vendte i Gaar Aftes tilbage fra Helsingør efter lykkelig at have ekspederet Kongen af Sverige med hans Følge over Sundet. Gud ledsage fremdeles dennes stakkels

(1805)

Hustru! Hans Foræringer til Lindholm [maaske Hans Lindholm (1757—1821), Kommandørkaptajn, dette Aar Chef for Briggen »Nidelven«] og Moltke har været kongelige, til den første en med Diamanter rigt besat Daase, til den anden en Ring med en Solitaire. I Gæstgivergaardene og til Postillonerne ikke en Skilling; kan noget være mere karakteristisk? Dog har maaske Nøden tvunget ham dertil. I Helsingør attraperede han en Præst fra Skaane, der i Forretninger var kommen derover; denne maatte holde en Kabinetsprædiken, der varede i to stive Timer, saasom han formodentlig i Kvantitet erstattede, hvad den manglede i Kvalitet; Kronprinsen, Hertugen o. s. v. maatte høre den med. —

Den 29de Januar.

— Man siger, at Kongen og Dronningen af Sverige endnu ere i Helsingborg; derfra skal han hos Livlægen og Jordemoderen i Stockholm have ladet sig erkyndige om, hvorvidt de turde foretage den sidste Del af Rejsen; da de vare i Helsingør, havde hun kun 8 Dage tilbage. Taabelige ere hans Handlinger. Drikkepenge skal han dog have givet. Gudskelov, at vi ere af med ham. Det siges, at hans Pande skal være bleven skyfri, og at han med tilsyneladende Tilfredshed og Taknemmelighed skal have taget Afsked med Kronprinsen. Boisen er her; jeg frygter, vi miste ham, da det synes at være Kronprinsen saa meget om at gøre; vi lide et uerstatteligt Tab ved hans Fjernelse, og han er maaske ikke saa kvalificeret til Biskop som til Lærer. Din Veninde Münster har jeg set; hun synes mig ikke utilfreds; der siges, at hun virker i Stilhed. Gud give, at det maa blive til varig Nytte! Man er ved Hoffet og overalt meget tilfreds med hende. —

Den 2den Februar.

— Først maa jeg meddele Dig vor Glæde over, at vi beholde vor brave Boisen; han har afslaaet Bispeværdigheden og vender tilbage til sin Menighed og Seminariet. Gid han der i Stilhed

(1805)
endnu maa stifte meget godt, og gid det Sennepskorn, han har lagt i Jorden, maa vokse op til et skyggefuldt Træ! Endnu i Dag modtog jeg et Brev fra min Benedicte [Sønnens Hustru], hvori hun siger, at Frygten for at miste Boisen havde voldt hende søvnløse Nætter og havde haft Indflydelse paa hendes spæde. Tanken om, hvor meget hendes kære smaa og hele Egnen vilde tabe ved, at Boisen fjernedes, opfyldte hendes hele Sjæl. Hvor vil ikke Efterretningen om, at vi beholde ham, foraarsage almindelig Glæde! Hans Hustru og hele Familie, thi han har ligesom *the vicar of Wakefield* en saare talrig Slægt — ville juble! —

Den 23de Februar.

— Et Værk, som vor gode Wendt læser højt for os, vinder almindeligt Bifald: *les oeuvres posthumes de Marmontel,* og Forelæserens livfulde Foredrag forhøjer endnu mere Interessen. Ofte forlader min Mand sit Skrivebord for at lytte med dertil. Dette er vor Aftenlecture; vi, og navnlig jeg, have forskellige saadanne til Dagens forskellige Tider. Vor Boisen er vendt tilbage til Lolland; han synes ganske at have vundet Kronprinsessens Hjerte, og dette er for Boisens Vedkommende *réciproque.* —

Den 12te Marts.

— Dagen i Gaar, paa hvilken *han* blev født, der udgør mit Livs Lykke, blev denne Gang fejret paa en mindre stille Vis end ellers. Min gode Veninde Knuth med Familie, Christian Bernstorff, — Joachim var engageret — Sneedorf, der altid besøger os denne Dag, Arctander [se Side 51], Callisen og Wexelsen [Privatsekretær hos C. D. F. R. og beklædte flere betydelige Stillinger] spiste til Middag hos os; vor Ven Wendt regner jeg ikke med blandt Gæsterne. Gudskelov, at vi kunde fejre Dagen med saa megen Glæde. —

Charlottenlund, den 25de Maj.

— I Gaar kom vor gode Ditlev [Ludvig Reventlows Søn]. Det er mig ufatteligt, at jeg allerede snart i fire Aar ikke har set

(1805)

ham; han er ikke bleven os fremmed i den Tid og passer ganske ind i vor huslige Kreds. Aldrig har jeg set en Søn, der saaledes mindede mig om sin Fader og om dennes og min Ungdom. Hvor hurtigt end Aarene svinde for mig, saa maa jeg dog tilstaa, at naar jeg tænker paa, at han nu snart forlader os for to Aar, forekommer dette mig en meget lang Tid, og hvor lang maa den ikke synes hans Moder! Dog finder jeg, hun gør Ret: hende og hendes Ludvig mere værdig, vil han, beriget med nyttige Kundskaber, vende tilbage i hendes moderlige Favn; hans Trolleborg vil blive ham endnu kærere, og han vil med modnere Dømmekraft indtræde i sin skønne Virkekreds der. —

Charlottenlund, den 4de Juni.

Fra C. D. F. R.

Moder og Datter ere raske, Kronprinsen er glad, inderlig glad. Kronprinsessen har lidt længe, men ikke haardt. Callisen er ikke ret tilfreds med hele Betjeningen ved Hove. »De vide slet ikke, hvad det vil sige at pleje en syg ordentlig,« sagde han til mig, »det forstaa vi to bedre.« —

Den 22de Juni.

— Hos Bruns ser det rigtig sørgeligt ud; den ældste Datter, en overordentlig elskværdig Pige, har været meget syg af Skarlagensfeber; man har frygtet for hendes Liv; men nu er hun bedre. Den stakkels Fru Brun! Jeg beklager hende; men maaske bringer denne fælles Sorg dem nærmere til hinanden; thi ogsaa han elsker denne Datter højt. Ak, hvor ofte ere ikke ogsaa Lidelser Velgerninger for Hjertet, og naar de ere vel overstaaede, hvor forhøje de da ikke enhver Lykke, for hvilken Vanen vilde have gjort en ligegyldig eller dog mindre modtagelig! —

Charlottenlund, den 6te August.

— Vi glæde os alle over, at Du har været tilfreds med Skib og Skipper, og at denne Rejse, som Du foretog for vor Skyld,

(1805)

ikke har efterladt ubehagelige Minder hos Stolberg eller Dig; thi Historien med Vognen, der væltede, haaber jeg, at I har glemt. Hertugen besøgte os i Søndags og beklagede meget, at Du og Stolberg ikke havde ledsaget os; han fandt, at Du ogsaa nok havde kunnet gøre noget *pour l'amour du cousin.* Herefter havde vi et Besøg af den svenske Minister Oxenstierna og hans Gemalinde, begge til Hest. Han beklagede sig over, at hans Konge stadig forblev her i Nabolaget, og at han intet Øjeblik var sikker for at faa Ordre og Kontraordre. —

Charlottenlund, den 13de August.

— Det er sørgeligt at se Arveprinsen og ængsteligt tillige, da man ikke begriber, hvorledes han kommer fremad; han synes stedse at ønske at sætte sig og ikke at turde beslutte sig dertil, saa meget Besvær volder det ham, og dette gentager sig, naar han atter skal rejse sig. Til i Morgen har han ladet sig melde hos os med hele sit Følge; jeg haaber paa godt Vejr. Jeg ynkes over den Stakkel. Han har taget sig et daarligt Logis i øverste Etage [paa Sorgenfri] for at kunne huse Prins Henrik. Grevinde Münster tror, at han aner noget; men man tør ikke tale til ham derom. Hvis Senft er Skyld i det hele, saa er det da ogsaa rigtig infamt. Den stakkels unge Dreng er dog meget at undskylde, om man end ikke ret kan fatte Muligheden af en saadan Opførsel og helst holdt det for en *calomnie.* — Boisen bliver paa Søndag indsat som Biskop [over Lolland-Falster]. —

Charlottenlund, den 7de September.

— Jeg maa dog fortælle Dig en *Bévue* af vore Folk: Din Broder havde bestilt vore Heste til Fredensborg; da jeg imidlertid der spurgte efter dem, sagde Tjeneren mig, at min Mand havde sendt dem til Sorgenfri; han kom, skændte — der var ingen Heste hverken at høre eller se, og vi maatte tage dem, vi havde, *au risque de les crêver.* Endelig ankom

(1805)

vi til Lyngby; min Mand vilde paa ingen Maade gøre Holdt i Sorgenfri trods Tjenerens Forsikring om, at de stode der i Prins Frederiks Stald. Vi maatte imidlertid dog lade dem hente derfra; vi afvekslende skændte og lo. Det gjorde mig ondt, at jeg ikke i den Tid kunde besøge Din Veninde Münster; men det vilde have kompromitteret os, og Prins Frederik havde let kunnet sige [paa Dansk]: »Jeg siger, jeg siger, jeg holder ingen Gæstgivergaard«. — Maatte dog Efterretningen om, at Franskmændene have forladt Hamborg, være sand! *Nous respirerions plus librement.* —

Pederstrup, den 2den Oktober.

— Hils Christian Bernstorff og sig ham, at Fred, Fred, Fred! er vort fælles Ønske, dog ingen Underkastelse under de store Magters tyranniske Aag; ellers staa mine seks raske Svende, Benjamin [naturligvis »den yngste«, nemlig Frits] ikke undtagen, rede til Fædrelandets Forsvar. —

Pederstrup, den 17de Oktober.

— Gerne glemte jeg her, kære Søster, Krigens Bulder, der Gudskelov kun toner over til os fra det fjerne; men Gaarsdagens Post har bragt os saa mange foruroligende Efterretninger fra alle Sider, at det ikke er mig muligt at faa dem ud af Tankerne. At Russerne nu ere landede i Stralsund, er dog noget beroligende; thi en nærmere Vej havde de dog kunnet tage; jeg haaber, at vi forblive uanfægtede. Hvilken Uretfærdighed have ikke Østrigerne forøvet imod det stakkels Baiern [ved at overfalde det], og hvor kan man tage dette det ilde op, at det tager det modsatte Parti. At Franskmændene trænge sig igennem Kongen af Prøjsens Provinser [paa Marchen for at omgaa General Mack ved Ulm], synes mig ikke saa lidet dumdristigt og ikke stemmende med Napoleons Klogskab, hvis da ikke Prøjsen, til Trods for sine Erklæringer, hemmelig holder med Frankrig. —

(1805)

Pederstrup, den 20de Oktober.

— Et langt Brev fra Charlotte Schimmelmann har sat mig *au fait* angaaende Nyhederne i København og Stemningen der. Gall synes at beskæftige Publikum meget; Ludvig, Ernst og Ejnar [Sønnerne] gaa paa hans Forelæsninger; jeg tvivler om, at min Mand gaar derhen; uden anatomiske Forkundskaber synes det mig temmelig unyttigt, og det forekommer mig, at Nysgerrigheden heller ikke vil kunne tilfredsstilles synderligt derved. — Har Du overbragt Christian Bernstorff min Hilsen? Hans forevigede Faders Aand omsvæve ham! den lede hans Raadslagninger, ligesom ogsaa Kronprinsens! —

Pederstrup, den 24de Oktober.

— Jeg frygter, at Klogskaben ogsaa denne Gang vil sejre, dog ikke over Retfærdigheden; thi den er flygtet fra Jorden; men Gud er endnu Dommer paa Jorden og vil lade alt tjene sine vise Hensigter. Gud bevare os Freden! —

København, den 5te November.

— Din Veninde Amélie M. [Münster] saa jeg i Gaar, men desværre i Følge med de prinselige; hun var venlig imod mig og mine, dog noget alvorlig og stille. For atter at komme tilbage til de prinselige, saa finder jeg den yngste Prinsesse meget smuk; der er noget blidt, beskedent over hende, og hun vækker Interesse; heller ikke over Tonen hos den ældste finder jeg Grund til at klage. Deres Papa ser ikke svagere ud; men hans Tale er saa uforstaaelig, at det er en sand Pine at underholde sig med ham; jeg frygter ogsaa, at jeg ofte har svaret *à tort et à travers*, og dette foraarsager de mest komiske *Quiproquos*. Aviserne fra i Gaar have spændt alles Forventninger; det forekommer mig, at Englænderne endnu ere fuldstændig passive under alt dette Virvar. I Morgen er her en Hestekødsdiner [dengang meget moderne], i hvilken ogsaa Hertugen vil tage Del. Vi vilde ogsaa have indbudt Gall — Hestens Hoved vilde være kommet som Dessert [en Spøg, fordi Gall var Anatom] —,

(1805)

men han afrejser med sin Ledsager Sportsheim i Dag; jeg er ikke utrøstelig over, at jeg ikke har gjort hans Bekendtskab. Særlig i den sidste Tid har han blameret sig en Del; Hertugen protegerer ham imidlertid meget og vil paa ingen Maade høre noget om, at han skulde være en Charlatan, hvad mange beskylde ham for. Han skal ogsaa i Virkeligheden have gjort nogle vigtige Opdagelser paa Anatomiens Omraade; men disse ere kun interessante for Sagkyndige og have ikke indbragt ham saa meget som hans Anekdoter og Historier. —

København, den 9de November.

— Joachim og Sofie Bernstorff ankom i Forgaars lykkelig med deres smaa. Med ham talte jeg i Gaar; han mener, at Ophævelsen af Forlovelsen [*der Bruch der Heirath*] maatte udgaa ikke fra Berlin, men herfra. Det forekommer mig, at denne lange Uvished bestandig giver Sagen mere *Publicitet et en aggrave la honte.* Prins Frederik [Arveprinsen] har Natten mellem Tirsdag og Onsdag været dødssyg; han havde tre epileptiske Anfald; han er nu atter bedre og vil formodentlig snart som sædvanlig vegetere videre. Mig forekommer det en sørgelig Tilværelse, men ham ikke, og da han i Grunden ikke er nogen til Byrde og dog holder Familien sammen, kan man nok unde ham dette Pust af Liv. Uanmeldt kommer Døden ikke til ham, og dog tør jeg vædde paa, at den vil komme ham uventet. — Endnu maa jeg sige Dig, at vor Hestekødsdiner gik særdeles godt. Grev Rantzau [C. D. C. R., lovende ung Statsmand, der var en stor Gourmand] spiste Hesten for Roastbeef og en lollandsk Hjort for et ungt Føl, hvilket morede hele Bordet og især Hertugen. Gall var ogsaa med, men anbefalede sig snart. —

København, den 19de November.

— Hvad siger Du om Nelsons glorrige Død? De 19 Skibe ville dog gøre en lille *Diversion,* og Lykken synes en Stund at vende Buonaparte Ryggen; men maaske holder han, me-

(1805)
dens jeg skriver dette, sit Indtog i Wien som Sejrherre. Alt dette forekommer mig et saadant Virvar, at jeg ikke tror, man tør haabe meget godt af *den* Coalition. Om Aleksander tør man endnu ikke sige noget, for ham synes det at være Alvor; men Kongen af Prøjsen — ved han selv, hvad han vil? Kronprinsen vil sikkert beklage Nelsons Død; han kom rigtignok i den Hensigt at ekspedere os i en Ruf; men han lod os dog vederfares Retfærdighed og handlede imod os som ærlig Fjende, og han syntes virkelig at skatte Kronprinsen. —

Den 26de November.

— At vide det stakkels Tyskland hærget af Krigen med dens uoverskuelige Rædsler, er lige saa sørgeligt som ængsteligt. Det stakkels, stakkels Land! Men som Tyskland eksisterer det ikke mere. Hvad siger Du om Gustav, hvis Iver kølnes, saa snart man gør ham Overkommandoen stridig, som han kun vil cedere til den russiske Kejser? Han skal allerede være i Færd med at trække sine Tropper tilbage; men mon han ogsaa vil tilbagegive England dets Subsidier? —

København, den 3dje December.

— Det glæder mig for Kronprinsessen, at hun er saa fornøjet paa sit nuværende Opholdssted; dog synes jeg, at det maatte kunne bero alene paa hende selv ogsaa at leve mere ugenert her. Det synes, som om man anser Repræsentation for uadskillelig fra Residensstaden; thi ogsaa Hertuginden hylder samme Princip. Der lod sig maaske i vore Dage sige meget for og imod, hvad denne Sag angaar. — Jeg ved ikke, kære Søster, om man efter Indtagelsen af Wien tør haabe, at den sejrvante franske Armé der vil finde en Grænse for sine Erobringer; alt synes at bebude eet fælles Monarki. Dog, det staar jo i den Almægtiges Haand, der »øver Magten og adspreder dem, der ere hoffærdige i deres Hjertes Tanke«, — og at Buonaparte i sin Lykke stadig bliver dette i højere og højere Grad, maa man formode, nu da han bliver vant til,

(1805)

at ingen mere vover at gøre ham Modstand. Der ankommer ofte Stafetter hertil. Gid dog Hannover var fuldstændig rømmet af Franskmændene, og vi befriede fra disse farlige Naboer! —

København, den 7de December.

I dette Øjeblik, da jeg vender tilbage fra en Køretur, erfarer jeg, at Prins Frederik er død; i de sidste Dage var han saa svag, at han selv maatte indrømme det, og alle vare i Gaar for 8 Dage siden, da han sidste Gang spiste ved Taflet, frapperede over, hvor nedslaaet han saa ud. Den kære Ernsts [Schimmelmann] Fødselsdag har jeg fejret ved for første Gang at tage ud [efter en kort Sygdom]. Josephine [Sch.s Niece, senere gift med J. L.s Søn Ditlev Reventlow], Louison [Sch.s Plejedatter] og Asta Münster afsang et Digt *à l'honneur du jour;* Schmidt var dets Forfatter. Asta Münster har en meget smuk Stemme, der stadig kunde høres over de andres; det er intet Under, at Datteren af en saa musikalsk Moder ogsaa er musikalsk. Der blev opført en lille Ballet, og Schimmelmanns Navn blev bekranset. Derefter fulgte et Bal, hvor der herskede stor Mangel paa Damer. Den lille Prins Ferdinand [Arveprinsens Søn] var der, hvilket syntes at gøre ham meget lykkelig; nu vil han i lang Tid ikke komme til at danse. —

København, den 18de December.

— Posten i Gaar har foraarsaget almindelig Glæde i vort Hus, i Særdeleshed da det Rygte var udbredt over hele København, at Franskmændene havde sejret over Russerne — denne Efterretning kom fra Berlin —; nu siger man, at Kejser Alexander har vundet en ny Sejr. Give Gud, at Franskmændene vare ude af Tyskland, da, kun da kunde man aande friere! Denne Kulde, skulde man ogsaa tro, maatte være fordelagtigere for Russerne end for Franskmændene. Netop i dette Øjeblik fortæller Ludvig [Sønnen] mig, at der er kommen en Stafet til Marchal Victor med den Efterretning, at Kejser Napoleon

(1805)
har vundet en fuldstændig Sejr [ved Austerlitz], hvorpaa der er fulgt en Vaabenstilstand paa 14 Dage. Joachim Bernstorff skal ikke anse det for sandt, men det gør mig ganske modfalden. I vor Kreds lyder kun een Stemme, hvilket glæder mig; ellers ere endnu mange her fransksindede, hvilket især hidrører fra den Vildfarelse, at vi skulde have mere at frygte af England end af Frankrig; ikke heller kan man tilgive England dets uretfærdige Angreb, der let havde kunnet koste os vor Eksistens. —

Den 18de Januar.

— I Torsdags vare vi alle hos Bruns, hvor der opførtes to Lystspil af Kotzebue »Brandskatningen« og »Virvarret». Først fremsagde Sønnen en Prolog til Faderen, hvis Fødselsdag blev fejret meget sent, saasom den var den 26de November. Komedierne, navnlig den sidste, vare til at le sig ihjel over og bleve virkelig spillede mesterligt. Fremfor alle udmærkede Kirstein [Schimmelmanns tidligere Privatsekretær] sig; Skuespillerne vare hans Datter, Lotte og Carl Brun [Frederikke B.s Børn] tillige med nogle andre, som Du ikke kender. Det vil glæde Dig, at min Mand og Ernst Schimmelmann fik Stunder til at le; i den virkelige Verden findes nu kun lidet glædeligt. Dog vilde en Democrit ved de nyere Optrin lige saa vel finde Aarsag til at le ad Menneskenes Daarskab, som en Heraclit til at begræde dem. —

København, den 28de Januar.

— Jeg og mine tre Døtre berede os til i Anledning af Højtiden i Morgen [Kongens Fødselsdag] at vise os ved Hove, hvor Selskabet sagtens ikke vil blive talrigt. *Il est méritoir* at indfinde sig der, og selv om Monarken ikke takker os derfor, saa vil dog Hauch [Overhofmarskallen] gøre det; thi han klager altid over, at Taflet næppe bliver fuldt. Hvorledes skal det gaa, naar det store Slot [Christiansborg] er blevet færdigt? *Mais c'est le moindre de mes soucis.* —

(1806)

Den 18de Februar.

— Nu er da Prins Christians Forlovelse deklareret; gid den maa blive til Lykke for Landet. Udtalelserne om Prinsessen [Charlotte Frederikke af Mecklenburg-Schwerin] lyde som altid meget forskellige. Hun er vistnok skønnere og har en bedre Figur end sin Tante [Arveprins Frederiks Gemalinde]; men er hun ogsaa bedre i andre Henseender? Prinsesse Sophie Frederikke havde særdeles mange gode Egenskaber; gid denne maa besidde alle disse og flere til! I Dag skal min Mand dinere hos den engelske Minister, og vi begge soupere hos Prins Christian [den senere Chr. VIII]; det er Prinsesse Julianes [Prins Christians Søster] Fødselsdag. —

Den 25de Februar.

— At Hertuginden [Louise Augusta] rejser allerede i Slutningen af Maj, gør mig ondt af mere end een Grund. Gid blot Kronprinsen og Kronprinsessen atter vare her! At det er et almindeligt Ønske, at de snart maa vende tilbage, er naturligt; jeg vilde ikke gerne have, at den nye Prinsesse [Prinsesse Charlotte] skulde være her uden dem; hun vil sikkert opbyde alt for at gøre sig afholdt og populær. Gud forbyde, at Kronprinsens Ophold i Holsten længere skulde være nødvendigt! Hvorledes skal det gaa med Markarbejdet, hvis denne Campagne skal vare længere? — Sig til Frits [Stolberg], hvor rig en Gave Du har givet mig, og hvor megen Glæde hans Brev af 1777 gjorde os. Ak, hvor langt anderledes var alt ikke den Gang, og dog er alt meget godt. —

Den 1ste Marts.

— Du erfarer vistnok med denne Post, at vor Ditlev [Søn af Johan Ludvig Reventlow] er bleven forlovet med Josephine Schimmelmann [Ernst S.s Niece]. Gid dette unge Par maa blive fuldkommen lykkeligt! Gid Josephine maa være saa ganske efter Sybilles Hjerte, som min Benedicte er efter vort! —

(1806)

Den 29de Marts.

— I Morges tidlig er Hertuginden rejst for ikke mere at komme tilbage; jeg kan ikke sige Dig, hvor ondt det gør mig; jeg har nu kendt hende saa længe og har stedse og under alle Forhold apprécieret hendes gode og fortræffelige Egenskaber. København taber meget i hende og, jeg frygter, den gode Tone ligeledes. Gid vi blot havde vor gode Kronprinsesse tilbage! Du kan forestille Dig, hvilket Tab det er for os at miste den gode Kusine Holck [Hertugindens Hofdame], der var som hjemme hos os. Den stakkels Kammerfrøken Møsting er dog mest at beklage ved Hertugindens Afrejse; hendes Hjerte er med en saa moderlig Følelse knyttet til hende og hendes Børn. Nu er hun alene i Palæet, maaske uden Haab om nogensinde at gense hende; thi hun er for svag til at turde haabe at kunne foretage denne Rejse i Sommer. — Vi ere her mindre bekymrede over vor Stilling, end man synes at være det i Udlandet; vi have altid været *harmless* og ere aldrig vegne af fra vore Grundsætninger. —

København, den 9de April.

— Gid Du dog maa finde Kronprinsessen saa rask, som det er Dit og mit Ønske! Det synes, som om man tænker paa en Baderejse; gid en saadan maa være mulig! Det vil blive vanskeligt at overtale hende til at foretage den uden sin Gemal, og hvorledes skulde han kunne rejse ud af Landet under Forhold som de nuværende! Gud lede alt til det bedste! I Byen tales der bestandig om et Overfald fra svensk Side; der siges, at der staar 11,000 Mand i Skaane, og at alle vore Tropper ere i Holsten. Jeg maa tilstaa, at hvor ængstelig jeg end ellers ofte kan være til Mode, saa frygter jeg dog intet fra denne Kant. Min Broder [han boede i Sverige] skriver, at man i Sverige frygter for et Overfald af os, hvorpaa han umulig kan tro; denne gensidige Frygt forekommer mig latterlig. Gud bevare os blot for ham, der er Europas eneste Behersker! »*Tout est perdu, hormis l'honneur*«, sagde en overvunden og fangen Konge; jeg synes, man kunde sige det modsatte om Kongen

(1806)

af Prøjsen; thi trods alle Forøgelser af Landomraade er han dog kun Napoleons Slave.

I Gaar erfarede jeg Fru Colbjørnsens [Eduard Colbjørnsens Hustru, f. Hofgaard] uventede Død; Du har set hende paa Lolland. Hun var meget svag, og dog ventede man ikke, at Døden var saa nær. Endnu i Forgaars saa jeg hende køre her forbi. Hun var meget virksom og havde et Kendskab til Landvæsenet som faa Kvinder. Hendes yngste Datter er paa Frits's Alder, hendes yngste Søn paa Charlottes [F. og C., Brevskriverindens Børn]; men to smaa Drenge, hendes afdøde Stifsøns Børn, der bleve sendte til hende fra Ostindien kort før hendes Mands Død, opdrog hun ligeledes med den største Kærlighed og Omhu [Eduard C. var først gift med Maud Hansen]. Hendes Død har grebet mig meget, da jeg havde besøgt hende nogle Dage før og da traf hende oven Senge og tilsyneladende i Bedring. Hun er død af et Slagtilfælde. —

Den 6te Maj.

— Joachim Bernstorff bragte mig i Gaar Efterretningen om sin Broder Christians Forlovelse og sagde, at den havde været en sand Overraskelse for ham og Sophie Bernstorff. For Dig, kære Søster, der saa nylig har set dem, har det vel ikke været saa uventet. For Lotte v. der Nath [f. Bernstorff] maa det være en ganske vist behagelig, men dog ogsaa forunderlig Følelse: i sin Broder tillige at elske sin Datters Mand. [Datteren var Elisabeth v. der Nath, kaldet Elisa.] —

København, den 3dje Juni.

— Fra Conrad [Sønnen] har jeg faaet et langt Brev; han synes at være meget fornøjet. Wedel har modtaget dem [Conrad og Ditlev, Johan Ludvigs Søn] særdeles vel og skaffet dem Passer, der ere gyldige alle Vegne og paa ubestemt Tid. De have ved Professor Warbergs [Matematiker og Mekaniker, der satte sig ind i Møntvæsen i England] Mellemkomst lejet sig ind hos en særdeles dygtig Landmand paa et af Hertugen

(1806)
af Bedfords Godser for et Aar. Betalingen er 190 Guineer [ca. 3600 Kr.], for hvilken Sum de have alt frit, ogsaa Heste, samt modtage Undervisning i det engelske Sprog hos en Præst paa Egnen. At den ældste af Wedels Sønner [Herman] skal giftes med den endnu levende Peder Ankers eneste Datter [Karen Anker], tror jeg at have skrevet til Dig; det er et rigt Parti og skal være et fuldkomment Inklinationsparti. Han er i Norge og er virkelig en særdeles virksom ung Mand. —

Charlottenlund, den 17de Juni.

— I Din Tourné til Kiel havde jeg gerne deltaget; der er saa mange der, som jeg gerne saa, i Særdeleshed den gode Kronprinsesse, for hvem jeg interesserer mig saa hjertelig; gid hun atter var her tilbage! Vor politiske Stilling er dog »*sur le qui vive*« og i enhver Henseende pinlig og kostbar, skønt dette Uvejr atter synes at drage os forbi. Nu er Prins Christians Formæling bestemt til paa Lørdag, og, som jeg hører, skulle vi ogsaa fejre den; i Kiel og Slesvig vil den da vel ogsaa blive festligholdt. Jeg maa tilstaa, at jeg ikke ret indser, hvorfor Formælingen ikke er udsat noget længere, da han dog forlader hende straks efter Brylluppet [for at overtage sin Post som Officer ved Armeen]. Der siges, at de ikke kunne bo i Pløen hos ham, og med Hensyn til Indtogsceremonierne skal der heller ikke være noget bestemt endnu. —

Pederstrup, — August.

Fra Benedicte R.

Min gode Tante! Jeg maa skriftlig endnu en Gang sige Dig og den gode Onkel, hvor taknemmelig jeg er for Eders kære Besøg; Eders Kærlighed og Venskab gør mig saa godt, og jeg glæder mig saa inderlig over, at I holde af mig og mine Børn. — I min Ungdom drømte jeg ofte vaagen om den Lykke at leve iblandt slige herlige Mennesker uden at ane, at jeg skulde opnaa dette. Jeg har aldrig kunnet sige Onkel, hvor inderlig kær han er mig, hvor meget jeg skylder ham, hvorledes hans skønne Digte har varmet mit Hjerte og styrket mig i det gode, hvor jeg elskede ham og hans Bro-

(1806)

der, endnu før jeg kendte dem. Smil ikke ad mig! det er sandt, hvad jeg skriver, og jeg er overbevist om, at den fromme ophøjede Aand, der besjæler Stolbergs Digte, har virket uendelig meget godt. Endnu en Gang, hav Tak for Eders Besøg. Behold os alle kær og vær rigtig glade og lykkelige!

Charlottenlund, den 14de Oktober.

— Fra Conrad [Sønnen i England] havde vi Brev med sidste Post; han anser Krigen eller rettere vor Deltagelse i den for sikker og brænder af Begærlighed efter at kæmpe for sit Fædreland. Gudskelov, at det endnu ej er kommet saa vidt, og at der findes en Afkrog i Europa, hvorhen den blodige Krig endnu ikke er naaet! Sørgeligt er det at se den ene Halvdel af Tyskland i Vaaben mod den anden, og at Uretfærdighed, Havesyge og Rænker alle Vegne staa paa Dagsordenen. —

Pederstrup, den 23de Oktober.

— Den Fordel, som Prøjserne efter Aviserne have vundet, forekommer mig meget ubetydelig, og Prins Louis's Heltedød er et uerstatteligt Tab [Prins Ludvig af Prøjsen faldt ved Saalfeld i Spidsen for sit Rytteri]. Gid næste Post maatte bringe os Efterretning om et af Prøjsen vundet Slag! Jeg haaber da, at Baiern, Würtemberg og Hessen gøre *cause commune* med Prøjsen; thi kun saaledes kan jeg tænke mig Tyskland befriet fra det fremmede Aag. Manifestet er fortræffelig skrevet; visselig behøves ikke alle de anførte Grunde for at retfærdiggøre en Beslutning, som Kongen af Prøjsen for længst burde have fattet; hans tidligere Adfærd trængte ganske anderledes til en Retfærdiggørelse, der vel vilde falde mere vanskelig! —

Christianssæde, den 26de Oktober.

— De sørgelige Efterretninger, som Posten bragte os i Gaar, have nedslaaet os alle. Mig kom de ikke saa uventede; thi

(1806)
Allurerne [Begivenhederne] i den forrige Avis syntes jeg ikke om, og Hohenlohes [den prøjsiske General] Sejr var meget ubetydelig. Jeg ser allerede den kongelige prøjsiske Familie paa Flugten til Petersborg, hvorhen Arveprinsessen af Weimar er draget forud, og Jèrome Buonaparte paa Prøjsens Trone. Gud give, at jeg saa for sort! —

København, den 8de November.

Her sidder jeg atter og skriver ved det samme Bord, ved hvilket vi for faa Uger siden sad sammen og skrev; ak, hvor meget, meget er ikke sket i dette korte Tidsrum! Gud, den Almægtige, gøre en Ende paa Blodsudgydelsen! Mig forekommer den saa hensigtsløs, da der raader en saa ringe Almenaand i det ulykkelige Tyskland, der vel vil miste al Selvstændighed lige indtil Navnet. Din triste Beretning fra Weimar har jeg efter Dit Ønske ladet cirkulere. —

København, den 15de November.

— Ak, man kunde ønske at være uvidende om den Jammer, der breder sig rundt om os og ogsaa har naaet det fredelige Lübeck [L. var blevet stormet af de Franske, da Blücher med Resterne af sin Hær søgte Tilflugt der]. Gudskelov, at vore Grænser ere blevne forskaanede! Noget maa vi vel lide under det almindelige Tryk, og hvor byrdefulde Indkvarteringerne ere i Aar, da der hersker saa megen Fodermangel, er indlysende. Ak, hvad ere de Ulemper, som disse kostbare, men nødvendige Forholdsregler have foraarsaget os, imod den Skæbne, som er overgaaet Lübecks beklagelsesværdige Indbyggere, en Lod, som ogsaa saa let vilde kunne være bleven vor, hvis vore Grænser havde været forsvarsløse. Hver Morgen læser jeg i Herders »Den hebraiske Digtnings Aand«; i Sandhed, den passer paa vore Tider! Man føler, at den er skreven for alle Folk og alle Tider. — Du taler aldrig om vor Frits [Stolberg]; ak, mit Hjerte er altid hos ham, min

(1806)

ældste Ven; thi jeg kendte ham og Din gode Mand, før jeg kendte Din Broder og Dig. —

København den 30te December.

— I Gaar ængstede man mig med den Meddelelse, at ti Linieskibe ere undervejs fra England her til Østersøen. Hvad der er deres Øjemed, er uforklarligt; dog kan det vel ikke være fjendtligt imod os! Maaske tro de os allerede til Dels i Franskmændenes Vold og ville komme os til Hjælp. Ængsteligt er det dog at vide en saa stor Magt i vore fredelige Farvande. Hvorvel jeg ej nærer den Frygt for Englænderne som for Franskmændene, saa skøtter jeg dog ikke om dem, naar de true vor Selvstændighed. Dog, Gud vil beskærme os; *au moins nous respirons.* Fra Baggesens Haand er der udkommet satiriske Rimbreve, hvori der forekommer mangt og meget saare indiskret, dog intet politisk. Det lader til, at de vinde meget Bifald; Versifikationen er let, og de ere godt fortalte. Man mener endnu nylig at have set ham her, skønt han offentlig har taget Afsked. —

Den 18de Januar.

— Min Mand har i Gaar vundet en stor Sejr; en Professor i den Kunst at spille Skak (er han ikke dette, saa fortjente han i det mindste at være det), der har vundet mange Partier fra Landgrev Carl, var i Gaar Aftes hos Schimmelmanns; Hertugen var ligeledes indbuden for at se ham spille med Ernst. Min Mand kom og blev af Charlotte [Sch.] anmodet om at gøre Begyndelsen. Han var saa heldig tvært imod Tilskuernes Formodning, der ofte dadlede ham og rettede paa hans Spil, at vinde Partiet. Selv var jeg ikke Vidne til hans Triumf, men vel til hans Glæde, da han kom hjem; den var saa barnlig; syngende og dansende kom han ind i Stuen og forkyndte os sin Sejr. Ernst [sagtens Sønnen] fortæller mig i dette Øjeblik, at der gaar et Rygte om, at Russerne skulle have slaaet Franskmændene; jeg er saa ofte bleven skuffet ved slige Ryg-

(1807)
ter, at jeg ikke skænker dem Tiltro, før de til fulde have bekræftet sig. Gudskelov, at Hertugen af Oldenborgs Forhaabninger [om Skaansel for hans Land] vise sig grundede: dette er dog noget beroligende for os. Mecklenburg er meget at beklage; der siges, at dets Skæbne skal være hidført ved Hertugens uforsigtige Adfærd; dette er i høj Grad sørgeligt for Landet og i ikke mindre Grad uretfærdigt. —

Den 24de Januar.

— Efter at vi her en hel Uge have talt om Russernes Sejre, der daglig voksede i Antal og Betydning, melder Avisen i Dag slet intet herom, men meddeler blot Breslaus Indtagelse. Jeg har aldrig ret kunnet fæste Lid til hine; men vore Ynglinge holde fast ved deres Mening *en dépit* af Avisen. At Napoleon drager i Vinterkvarter, viser vel, at han ikke altid kan byde Elementerne Trods, men ikke, at han har opgivet sine Planer. —

Den 31te Januar.

— Du ved sikkert allerede, at den stakkels Joachim Bernstorff var ved Hove, da man meddelte ham hans Hustrus lykkelige Forløsning, som han ikke anede var saa nær. Alle gratulerede ham, og med et meget fornøjet Ansigt modtog han Lykønskningerne; men ak, hvilken Bestyrtelse maa han have følt, da han kom hjem, og hans gode Sophie næppe aandede mere! For Joachim er Broderens Nærværelse den eneste Lindring i Sorgen; men hvem af disse Søskende vil ikke lide dybt under sin egen og de andres, fremfor alt den stakkels Joachims Smerte! —

Den 14de Februar.

— Der er her atter udbredt nye Rygter om en russisk Sejr. Napoleon skal være blesseret og Murat dræbt, mange Franskmænd afvæbnede; alt dette trænger til Bekræftelse. —

(1807)

Den 7de Marts.

Nu synes det dog, som om Lykken vil vende sin Yndling Ryggen, eller for at udtrykke mig religiøsere og sandere: nu lyder maaske den øverste Herskers Røst: »Hertil og ikke videre!« Et Brev fra Hardenberg [den prøjsiske Statskansler] til hans Søn og et fra Niebuhr [Schimmelmanns tidligere Sekretær, nu i prøjsisk Tjeneste] bekræfte Efterretningerne om den russiske Sejr [Slaget ved Eylau den 7de og 8de Februar]. Ganske kan man endnu ikke hengive sig til Haabet om, at det polske Felttog maa være endt, og overhovedet tør man i vore forfærdelige, begivenhedsrige Tider kun glæde sig med Bæven og maa lægge Udfaldet i Forsynets Haand. —

P. S. Jeg følger gerne Frits [Stolberg] i hans »Patriarkernes Historie«, der er skrevet med en saa ophøjet Enfold og fremstiller det menneskelige Hjerte saa sandt, at man ikke kan tage fejl af dens Udspring. Hvem kunde miskende hans redelige Hensigter?

Den 18de Marts.

Fra Datteren Louise.

— Jeg har hos Hardenberg erkyndiget mig om hans Fader; denne er hos Kongen og træder sandsynligvis atter ind i Ministeriet, da Kejseren udtrykkelig har forlangt det, og han dog ikke kan forlade Kongen under saa sørgelige Forhold. Han har set de tolv erobrede Ørne og skriver, at Franskmændene befinde sig i en meget mislig Stilling. I Gaar vare vi alle beskæftigede med at plukke Charpi, hvilket i Dag er sendt til Königsberg. Josefine [Schimmelmann] bad os først i Forgaars om at give hende et Bidrag, og dog have vi skaffet en Mængde til Veje; herfor have vi [Jomfru] Hoffmanns og vore øvrige Pigers medlidende Hjerter at takke; thi de bade alle om Tilladelse til ogsaa at yde deres Skærv. —

Den 26de Marts.

Jeg ønsker Dig og Stolberg til Lykke med Eders høje Gæster, hvis Besøg var lige saa behageligt som ærefuldt; hvem ved, hvor mange der misunder Eder denne Lykke, og dog

(1807)

forstaar jeg, at Du ønsker, den ikke maa times Dig for ofte. I Gaar souperede Hertugen hos os; han var meget oprømt over de gode Efterretninger; thi han vedblev imod Sædvane ikke med at spille, men souperede med. Gid blot alle disse Efterretninger vare autentiske! Manges Tro begynder at vakle; Tiden vil vise det. Det synes mig afgjort, *qu'ils ne reposent pas sur des roses* i deres sildige Vinterkvarter; men jeg glæder mig med Bæven og frygter ogsaa den saarede Løves Raseri. Fortæl mig dog, hvoraf man sluttede, at Bernadottes Klædning var bleven paa Valpladsen. Hertugen lo meget derad, og sandt er det, at hvis den ikke var forsynet med hans Navn, eller der fandtes Breve til ham i Lommen, saa kunde den lige saa godt tilhøre en hvilken som helst anden General; det synes heller ikke sandsynligt, at nogen skulde have gjort Toilette paa Valpladsen. —

Den 28de Marts.

— Til Stephens [Henrik S.] har jeg kun set og hørt lidet. Baggesen lader kun *høre* fra sig; han skriver en Mængde Rimerier, let henkastede, men ikke uden Vid. Nylig er der udkommet en Brochure, Gengangeren og han selv, hvori han angriber og nedrakker alle sine *soi-disant* Venner og Medpoeter frygtelig, navnlig Rahbek og Sander; hvad den sidste angaar, kan jeg ikke nægte, at jeg under ham det af Hjertet. Ernst Schimmelmann og min Mand roser han paa en fin Maade ligesom, først og sidst, Kronprinsen. Det er en Slags Rhapsodie, paa enkelte Steder meget genial, i det hele vandet.

Den 4de April.

— Hvad siger Du til Gustav, der anholder de Penge, som England sender til Rusland, for først at gøre sig selv betalt? Denne *selfishness* er ganske svarende til hans Iver for den gode Sag, *qu'il met toujours en avant.* Gud staa de brave Svenskere og hele Europa bi! Mulig ville Du og Stolberg dadle mig; jeg kan ikke gøre for det: jeg har Medlidenhed

(1807)

med Tyrkerne [Rusland og England angreb i Fællesskab disse]. Maaske er den 2den April mig i for frisk Minde. Hvad have de forbrudt? Ere de ikke Tyrker? Tro de ikke paa Gud og et Forsyn? Gud give, at vore europæiske Stater, som Kristne, vare ligesaa religiøse som de! Jeg fatter imidlertid nok, at denne Uretfærdighed kan have gode Følger; men som Menneske er det mig umuligt at billige den. Hvor ynkes jeg over det stakkels Tyskland; den nordligste Del deraf er nu mest at beklage. Gud give, at Elben maatte vedblive at være Grænse.—

Den 12te April.

— Det vil ikke overraske Dig, at Løvenskiold [Michael Herman L., Baron, Amtmand] er død, da han jo allerede i saa mange Aar har været døende; han har gennemgaaet meget og skal under sine lange Lidelser aldrig have været gnaven, men næsten altid taalmodig og venlig. Nu er Løvenborg da i den tredje Generations Hænder, og vi ville vel aldrig oftere faa det at se; men Erindringen om de mange lykkelige Dage, som jeg har tilbragt der i vor forklarede Venindes Selskab, beholder jeg, og medens jeg skriver dette, forestiller jeg mig levende Billardstuen, hende i sin Lænestol, mig ved Siden af hende paa Canapeen med blaat Plys, alle Portrætterne, Bordet fuldt af duftende Blomster, Haven, Buegangen, den landlige Udsigt, en Vandring med hende, lig dem, jeg saa ofte fik, i den nysudsprungne Skov og hendes Glæde over min Nydelse. Ak, hun skriver nu ikke mere til mig om Storkenes og Nattergalenes Komme, og at Klokkefrøen lader sig høre, og indbyder mig ikke mere til at kvæge mig ved alt dette; men hun venter os hisset i de uvisnelige Løvhytter.

Meget sørgelig er den stakkels Grevinde Schulins [f. Warnstedt] Tilstand; hun har tilbragt nogen Tid her og saa meget daarlig og afkræftet ud. Alt længe har hun været hypokonder, skønt det lod til, at hun var meget tilfreds med Sønnens Forbindelse [med en Frøken Brown] og syntes rigtig godt om hans Forlovede; hun er brouilleret med sine Finanser og frygter for ikke at kunne komme ud af det; i Søndags var

(1807)
hun i et Selskab, hvor hun frapperede alle ved sit egarerede Udseende. —

Den 18de April.

— Den stakkels Grevinde Schulin forblev Gudskelov ikke længe i sin sørgelige Tilstand; hun døde fuldkommen afkræftet, men rolig, og hendes Fantasier havde taget en blidere Retning. Et langt Brev, som hun skrev til mig før sin Ankomst hertil, indeholder meget interessant; hun rekapitulerer hele sit Liv, og Resultatet er, at hun aldrig har følt sig rigtig lykkelig; man maa høre hende selv og hensætte sig i hendes Stilling og paa hendes Standpunkt for ikke at dadle, men beklage hende. Nu er hun der, »*where God, not man absolves over frailties*«. Hun skrev ligeledes til mig, at hun følte sig meget syg, at hun maaske døde her i København; hun ønskede da, at hendes jordiske Hylster maatte blive bragt tilbage og jordet i en Høj ved Frederiksdal [ved Lyngby]. Med Sønnen, der sikkert er et godt Menneske, var hun meget tilfreds; men hendes Finanser, der ogsaa ere noget rystede ved det mindre aarlige Udbytte af de ostindiske Aktier, voldte hende megen Uro. Den gode Frk. Warnstedt [se Indl.] er meget bedrøvet, men fattet og takker Gud, fordi hendes Søsters [Grevinde Schulin] sørgelige Tilstand ikke varede længere. —

Den 25de April.

— I Morges var Grevinde Schulins Kammerjomfru hos mig; hun sagde, at hun var kommen for endnu at bringe mig en Hilsen fra sin afdøde Frue, hvilket denne i de sidste Dage mere end een Gang havde paalagt hende. Visselig har hendes Hoved i længere Tid ikke været ganske klart; dette forvandler Dadlen [som hendes Klage over hendes Livsskæbne maatte fremkalde] til Medlidenhed. —

Den 12te Maj.

Atter en Forlovelse, der vil gøre Dig Glæde, og om hvilken man, saa vidt det ved menneskelige Forhold er muligt,

(1807)

med den største Sandsynlighed og næsten med Vished kan forudsige, at den vil blive lykkelig. At denne Forbindelse vilde have været ganske efter vor forklaredes [Johan Ludvig R.] Sind og Hjerte, maa for Moder og Datter [Sybille og Wilhelmine] som for os alle være en meget rørende og beroligende Tanke. Hvor lidet jeg end kender den unge Grev Holstein [Frederik Adolf H. til Holsteinborg, Godsejer af den Reventlowske Skole, oprettede det senere Holsteinsminde], saa behøves der dog ej lang Tid for at fatte den gunstigste Mening om hans Beskedenhed, hans Iver for det gode og hans moralske Karakter. Min Mand glæder sig i sin forklarede Broders Aand og som hans Wilhelmines anden Fader over denne Forlovelse. —

Den 27de Juni.

— Hvilke sørgelige Efterretninger! Man smigrer sig endnu med, at Slaget ikke har været afgørende [Slaget ved Friedland den 14de Juni]; men ak, hvilke skrækkelige Udsigter i hvert Fald! — Gud give, at Napoleon var lige saa fredeligsindet, som de sibyllinske Blade og Aviserne skildre ham! Det vilde da næppe falde ham vanskeligt at sætte en Skranke for Blodsudgydelsen. Den stakkels tyrkiske Kejser! Hvad siger Du om den paatænkte Fredskongres her i København? —

Den 7de Juli.

Jeg haaber, at ingen falske Rygter maa have voldt Dig Skræk; alt er virkelig meget roligt i København og gaar sin Gang, uden at man øjner noget Spor af Gæring eller Tvist; man maa haabe, at Gemytterne hurtigere falde til Ro her end i de sydligere Lande. Der har vel været Skyld paa begge Sider; dog beklager man mest de 200 Marinesoldater, der have forset sig, da de ere blevne saa meget udæskede dertil; der siges, at det skal være smukke unge Folk, de fleste fra den ved Lübeck adspredte Blücherske Armé. — Gud give de sukkende Lande og Folkeslag *Fred, Fred!* Hvor meget jeg end finder Enhedsfølelsen [den Gemeingeist] ærværdig hos en Nation,

(1807)
saa forekommer det mig dog, at det, hvor den som nu i Tyskland er fuldkommen udslukt, vilde være forgæves under de forhaandenværende Omstændigheder at forsøge at opflamme den paa ny. —

Den 14de Juli.

— Vi modtoge i Gaar et Besøg af den engelske Gesandt Garlike; jeg ynkedes ret over ham; han saa saa forgræmmet ud og syntes hovedsagelig at være kommen for at retfærdiggøre England med Hensyn til Forsinkelsen af Hjælpetropperne. Han mente, at Rusland ikke var saa svækket, og at Østrig havde halvtredje Tusinde Mand [maa jo være 250,000 Mand] ved Grænsen, men at det havde tøvet for længe. Jeg vilde trøste ham med, at det maaske var England alene forbeholdt at drive Frankrig tilbage; han lod imidlertid til ikke at anse en Landing af franske Tropper for umulig og at frygte en saadan meget. Jeg havde virkelig Medlidenhed med ham; han syntes at have lettet sit Hjerte noget og takkede os saa varmt, fordi vi havde modtaget ham. —

Den 18de Juli.

— At Fichte [den bekendte tyske Filosof] er her, har jeg vel skrevet. Hans sidste tre Skrifter have sat Christian [Sønnen] og mig i Begejstring; men jeg ved ikke, om jeg skal ønske at gøre hans personlige Bekendtskab; skulde han derefter ikke svare til vor Forventning — og hvor let er dette ikke muligt! — da ønsker jeg ikke at gøre det. —

Den 21de Juli.

— Ak, det er desværre ikke nogen evig, ikke engang en almindelig Fred, der er sluttet i Tilsit; da man holder Betingelserne hemmelige, opretter den vel kun Roligheden i en Del af Europa for at forny Blodsudgydelsen i andre Egne; Gud bevare os! Men i hvilken Ulykke styrter dog ikke Kongen af Sverige sig! Jeg kan ikke anse ham for en Entusiast,

(1807)

blot for en rasende. Hvis det kun var sit eget Liv, han vovede, da kunde man beklage ham, naar han løb Panden imod Væggen; men ikke blot at sætte sit hele Folks Velfærd paa Spil, nej aabenbart at styrte det i Fordærvelse — det kan man kun tilgive den, der er berøvet sin Fornuft! I Søndags gjorde vi Fichtes Bekendtskab; jeg tror, at min Mand var den, der syntes bedst om ham; mulig var min og Christians Forventning spændt for højt. Han er meget *uni* i Omgang og har intet affejende [*absprechendes*] ved sig; man maatte kende ham nøjere for at kunne sige mere. Han vil afvente Resultatet af Freden her for derefter at vende tilbage til sin Hustru og Søn i Berlin; han kommer fra Königsberg. —

Den 28de Juli.

— Nu kender man de Betingelser, paa hvilke Sejrherren *skænker* Prøjsen Fred, men ikke Betingelserne for Freden med Aleksander. Der siges, at denne afgjort skal have vægret sig ved at kæmpe imod England; men hvor hurtig er ikke en Flaade derfra bleven equiperet for at vise sig i Østersøen! Gid de dog havde været lige saa hurtige til at forsyne Danzig med Levnedsmidler! —

Den 30te Juli.

— Gid vi dog blot maatte forblive i Ro! Hvis den russiske Kejser var svag nok til at love at lukke sine Havne for Englænderne, hvad vilde der da blive af vor Neutralitet? [Aleksander lukkede dem dog, som bekendt.] —

Pederstrup, den 9de August.

— Vi aflagde nylig Besøg hos de her etablerede Husmænd, der for største Delen tjene som Karle hos Christian. Det er en Lyst at se deres Bedrift: et Stykke med Hvede, Rug, Byg, Kaal og en fortrinlig Kartoffelmark tillige med en lille Have besidder enhver Familie. Alt staar prægtigt og er et Billede

(1807)
paa nøjsom Velstand. Dette er for største Delen Christians Værk, der som en god Husfader i Nødens Tid af og til rækker sine tro Folk en hjælpsom Haand, og naar de have behandlet hans Marker, udfører han Arbejdet paa deres. Her vil man have hørt en stærk Kanonade, og den engelske Flaade er sejlet forbi Nakskov; dog tror jeg, at Kanonaden kom fra Stralsund. —

Kolding, den 20de August.

— Endnu leve vi i en pinlig Uvished, der dog imidlertid paa Grund af Englændernes forhalede *Débarquement* ikke udelukker Haabet om, at Uvejret, hvor tungt og frygteligt det end hænger over vore Hoveder, vil kunne drive over. Baudissin [Heinrich Friederich B. til Knoop] mener, at deres Heste og Ryttere formedelst de snævre Skibe maa være lidet skikkede til Kamp. Daglig drage Regimenter her igennem, som skulle over til Fyn. — Den gode Ernst Schimmelmann er nu mindre nedslaaet end i Begyndelsen; han og Wendt spise med os. Hertugen se vi daglig. —

Rendsborg, den 9de September.

Med rørte Hjerter, opfyldte af saa mange Følelser, forlode vi Dig, Du trofaste Veninde; og midt i den sørgelige Stilling, som vi dele med saa mange, fandt vi saa megen Aarsag til at takke Gud. Vort Hus ligger meget kønt i Neustadt; Kongen, Prinsen af Hessen, Hertugen og Schimmelmann bo nær ved os, Wendt desværre meget langt borte; dog kan man næsten komme til ham fra Allé til Allé, uden at gaa over Stenbroen. I Dag have vi spist til Middag hos Schlanbusch [Kronprinsens fortrolige ved Statskupet 1784]. Posten bragte os et Brev fra Caroline Wedel og et fra Wexelsen, begge ere beroligende. Fra Lolland have vi intet hørt siden denne sørgelige Begivenhed. Adskillige Breve skildre Københavns Indbyggeres beklagelsesværdige Stilling; gid dog deres Trængsler snart maatte være endte! Man fortabte sig i bange Anelser om, hvad der endnu mulig kan forestaa denne med det

(1807)

skændigste Overmod hærgede By og os alle. Jeg frygter, at den korte Lindring, at modtage Breve fra København, er forbi, og vi kunne ikke engang udtrykke vor hjertelige Deltagelse for dem. Ak, gid dog Røverne med deres Bytte vilde forlade vore fredelige Kyster! Lad dem blot spotte vor Afmagt; deres Skændselsdaad vil ej forblive ustraffet! Mit Hjerte bløder; jeg formaar ikke at skrive mere herom. —

Den 20de September.

— Foruden det, som jeg maa lide paa Grund af mit Hjertes Danskhed, er Umuligheden af al Kommunikation med mine otte Børn en stor reel Lidelse. Jeg venter ikke Ludvig [Sønnen], og haaber, at han har engageret sig i Castenskjolds Regiment [denne ledede Forsvaret paa Sjælland uden for København og Kronborg], da han ikke har givet noget Løfte om ikke mere at tjene mod vore Undertrykkere. At Christian [Sønnen] ikke mere kan det, glæder mig, da han som Husfader og Raadgiver for saa mange Familier kan yde Landet mere Nytte end derved, at han udsætter sit Liv. —

Den 30te September

— Det er et saa frygteligt Vejr, at jeg ikke holder af at forestille mig Dig under Vejs; gid dog Englænderne vare det — Vinden skal være udmærket —; vi vare dem da kvit, og de droge af med deres Rov, som ingen Velsignelse vil bringe dem. Jeg kan ikke ønske, at der bliver ført Tropper over til Sjælland, hvis det ikke sker massevis, da Fjenden er saa talrig. Prinsessen af Oranien [maaske Frederik Vilhelm II.s Datter Vilhelmine, gift med Vilhelm, senere Konge af Nederlandene, der 1806 var bleven fangen af de Franske ved Erfurt] er med en stor Suite kommen her igennem, og Calmette [Overceremonimesteren] har haft den Lykke at dejeunere sammen med hende hos Prins Frederik af Hessen. — Gid vi vare midt iblandt Eder! Men ikke alt, hvad man ønsker, kan ske. Nu glæder jeg mig til Lørdag, som for 33 Aar siden i Vallø.

(1807)

Hvor meget har ikke lettet vor Flugt, og hvor lykkelig kunde jeg ogsaa være her, hvis ikke Tanken om vort kære Fædreland nagede min Sjæl! —

Den 1ste Oktober.

— Tak den kære Linchen for Flyvebladet, der dog synes mig at indeholde mange svævende Domme. Man levede i København i den lykkelige Vildfarelse, at de engelske Bomber ingen Skade kunde gøre, hvilket rigtignok var Tilfældet den 2den April. Jeg finder det uretfærdigt af den Grund at beskylde dem for Praleri; hvis de med kold Fornuft og ikke med fædrelandsk Begejstring havde kalkuleret Fjendernes Overlegenhed, da vilde de ikke have udholdt et Bombardement paa tre Dage og tre Nætter, og dog er denne Standhaftighed ikke tilstrækkelig; man beskylder dem for at have overgivet sig for tidlig! O, det kunne kun *de* gøre, der paalægge andre svære Byrder, som de ikke selv ville røre med en Finger. Du vil se, at Studenterne under Belejringen af fire Nætter kun sov den ene. — Jeg tænker, kære Søster, at vi paa Fredag otte Dage efter Conseillet køre til Windebye; vi vinde en Dag derved. Hvor stor er ikke min Glæde, og hvor anteciperer jeg ikke disse nydelsesrige Dage! —

Den 7de Oktober.

— Desværre, vort Ønske om, at Englænderne skulde skynde sig bort, bliver vel ikke opfyldt saa snart; Sørgespillet er ikke til Ende. Kaas-Lehn siger, at Prøjsen, Østrig og fremfor alle Hamborg glæde sig over vor Ulykke; o, hvor er Misundelse dog ikke en hæslig Last! Det sidste ønskede dog, at Holsten, der er dets Forraadskammer, ikke maa blive besat. —

Den 23de Oktober.

— Desværre er der liden Udsigt til, at vore Fjender virkelig drage bort. Ugerne kalder jeg dem Englændere, det er vel

(1807)

den forvorpneste Del af Nationen, der nu behersker den bedre Del. Hvad skal der blive af Lolland? Dog, jeg vil haabe, saa længe det er muligt. Gud rive os snart ud af denne skrækkelige Uvished. Englændernes Hovedkvarter skal nu være i Helsingborg. Man aner i København intet godt. Alt har hidtil været roligt, i Forventning om, at de skulde drage bort; sker dette ikke, da ved man ej, hvad Følgen vil blive. Man bereder sig paa en ny Modstand, som jeg, da Forholdene ikke ere forandrede, ikke tør haabe, vil blive lykkeligere end den sidste, der dadles af Venner og Fjender. Hvem der ikke er en Gud, kan ikke modstaa disse Umenneskers fysiske Overmagt og dødbringende Skyts; ethvert Saar af dette, selv det letteste, skal være ulægeligt. O, gid jeg kunde glemme vor ulykkelige Stilling! —

Den 14de November.

— Peyman [der under Geddes Sygdom havde haft Overkommandoen over København og Kronborg], om hvem man siger, at han er en elskværdig Nathue, Bielefeldt [Næstkommanderende i København], Lütken, Kirchhof og Gjedde [Officerer, der havde stemt for Overgivelsen og underhandlet med Englænderne] bleve om Morgenen tidlig, efter Kronprinsens Komme, arresterede i deres Huse. Wendts Korrespondent siger, at Kronprinsen er indtruffen til største Glæde for København. Der skal have raadet en Slags mørk Apathi blandt Københavns Indbyggere, da de ansaa sig for saa ganske forladte og forstødte. Gudskelov, at denne usalige Skilsmisse er ophørt! Colbjørnsen [Christian] skal have galopperende Svindsot; Malling [Ove] lider af et ulægeligt Onde; Callisen befinder sig Gudskelov vel, jeg skriver med det første til ham. —

Den 18de November.

— De skrækkelige Scener under Belejringen have haft den sørgelige Følge, at mange Husmødre, der under Rædselens Tid ikke tabte Besindelsen, men reddede Hus og Børn fra

(1807)

Flammerne, nu ere blevne vanvittige; i deres Tal er den stakkels Pastor Hutwalkers Hustru [han var tysk Sognepræst ved Garnisons Kirke og havde paa Borgernes Vegne anmodet Peyman om at overgive Byen]; det skal næsten være en Epidemi. Vi spurgte Justitsraad Phiseldeck, om virkelig Gambier [den engelske Admiral] og Catchart [den engelske Anfører for Landingstropperne] havde været højtidelig nærværende ved Ødelæggelsen af det Skib, der ikke kunde bringes ud af Dokken. Han sagde, at han havde mødt dem paa Tilbagevejen samt hørt Musikken og Hurraraabene. —

Den 18de November.

— I Gaar Aftes blev Alliancetraktaten [Traktaten var underskreven i Fontainebleau den 31te Oktober] med Frankrig underskreven. Maaske vide I mere om dens Indhold end jeg; imidlertid tør jeg give min Haand paa, at den ikke forpligter os til noget fjendtligt Angreb paa vore Naboer, i den faste Overbevisning, at Kronprinsen under ingen Betingelser vil begaa en Uretfærdighed, der vilde sætte os i samme Kategori som Englænderne. I Gaar beklagede jeg ret Christian Bernstorff og hans Rejseselskab; endnu i Dag er det en frygtelig Storm; det er, som om Elementerne forfulgte vore uretfærdige Fjender. —

Den 25de November.

— En Jagt, som Kongen af England for 22 Aar siden havde sendt Kronprinsen som Foræring, og som var meget elegant, havde Englænderne vel ikke taget, men efterladt i plyndret Tilstand. Denne lod Kronprinsen besætte med fangne Englændere og sendte den saaledes tilbage, eskorteret indtil Nordsøen. Denne Efterretning hidrører fra Admiral Wleugel. —

Rendsborg, den 26de December.

Jeg kan ikke sige Dig, kære Søster, hvor meget Dit Ønske om at fejre Højtiden sammen med os, har rørt mig, og hvor

(1807)

ondt det gjorde mig, at vi ikke kunde gøre os selv og Dig denne Glæde; men nu haaber jeg, at intet vil stille sig i Vejen for vort Forsæt om at slutte det gamle og begynde det nye Aar hos Eder, I kære. Jeg maa tilstaa, at den skrækkelige Storm i Dag ængster mig for de Skibes Skyld, der alle Vegne fra ile til København med Korn og Levnedsmidler. Min Mand er i disse Dage meget beskæftiget; fra alle Sider gør man ham Forespørgsler angaaende Transport af Levnedsmidler til København. —

Rendsborg, den 6te Januar.

— En vis Dod, der tidligere har været i Tjeneste her, er ankommen som Kurer fra Petersborg; det hedder sig, at han skal have bragt Efterretning om, at der stod 60,000 Mand ved Finlands Grænse for at nøde Sverige til at afstaa fra Alliancen med England. Os formaner man blot til at holde vore Grænser i Forsvarsstand uden at gaa offensivt til Værks; det første forstaar sig af sig selv. Dette skriver Caroline Wedel til mig. —

Rendsborg, den 6te Februar.

— Professor Hansen [maaske Professor Christian F. Hansen, den bekendte Arkitekt] er kommen hertil fra København og følger i Dag med min Mand til Kiel; han har fortalt os meget om Belejringen, hvilken man næsten kunde kalde enestaaende i sin Art. Han har selv været i den største Fare. Sine Børn havde han Dagen før Bombardementet sendt bort tillige med Etatsraad Mallings yngste Børn; denne har nemlig en gift Datter, der bor fire Mil fra København. Man vilde ikke lade dem komme videre end til Damhuset, hvor der laa et Détachement; nu kunde de hverken komme ud eller ind. Hans yngste Datter, et Barn paa 5 Aar, bad saa meget, om det dog ikke kunde tillades dem at køre videre; man forstod hende ikke; endelig sagde hun til en hannoveransk Officer, der stod ved Siden af den Englænder, der førte Kommandoen: »Hvis Du ikke kan Dansk, saa forstaar Du dog

(1808)
vel Tysk«, og begyndte at henvende sine Bønner til ham paa dette Sprog. Englænderen lod hendes Ord oversætte for sig og fik Barnet saa kært, at han sendte Bud til Catchart for at udvirke dem Tilladelsen, hvilken han ogsaa erholdt efter nogle Timers Forløb. I Mellemtiden havde man trakteret Børnene og deres Ledsagere paa det bedste. Vi ere Gudskelov alle raske. Æolus synes at have aabnet sin Sæk og sluppet alle Vinde løs. Det stakkels Holland! De stolte Britter erfare imidlertid, at deres Herredømme over Havene endnu ej er saa aldeles afgjort. —

Rendsborg, den 16de Marts.

— At Kongen [Christian VII] er død, vil Du have erfaret fra Kiel; i Grunden var han sig selv og andre til Byrde; en tilsyneladende let Død har endt hans svage Liv. Nu marchere alle Tropperne [de fransk-spanske Hjælpetropper, der rykkede ind i Danmark] her forbi uden Musik og Trommer, hvilket mange beklage, da den spanske Musik skal være særdeles god. Ikke uden Rørelse erfarede jeg Kongens Død; jeg haaber, at han i dette Liv har afsonet sin Ungdoms Synder, og at han nu har det bedre, end han har haft det de sidste 35 Aar. Schimmelmann forsikrer, at hans Aasyn har antaget et langt ædlere Præg efter Døden; ogsaa han var bevæget og udraabte meget højtidelig Kristian VIIs Død og Frederik VIs Tronbestigelse. —

Rendsborg, den 9de April.

— Med Vognen fra Altenhof [nær ved Eckernførde, Cajus Reventlows Bopæl] følger et Brev fra Benedicte [Sønnen Christians Hustru]. Frits [C. D. F. R.s Søn] er bleven konfirmeret sidste Søndag, vi vare uvidende derom; Gud velsigne ham! — Der siges, at alt vil være færdigt i Dag fjorten Dage, og at Kongen den følgende Dag skal paa Paradesengen, — o, Forfængelighed og Daarskab! — Calmuchon [Overceremonimesteren Calmette] stønner som en Trane og kurrer som en

(1808)

— —, han segner under Ceremoniellets svære Byrde; hvad han i Grunden ønsker, er vanskeligt at vide. —

Rendsborg, den 13de April.

— Kapelmester Kuntze [ved det kgl. Kapel i København] er ankommen; han har haft en besværlig Rejse. Teksten til Sørgemusikken er af Professor Sander og, efter hvad han siger, ubetydelig. Nu rejser han omkring for at faa Sangere; han haaber at opdrive nogle i Hertugen af Oldenburgs Kapel og nogle i Itzehoe; paa Tenorstemmer giver han Afkald og mener, at Basstemmer ere mere passende. —

Rendsborg, den 16de April.

— Jeg glæder mig over, at min Mand og Ernst Schimmelmann kun hver femte Dag skulle staa Vagt ved Baaren [*bei dem Sarge schildern*], i alt kun tre Gange; da vil det heller ikke være umuligt at tage bort et Par Dage. At Bæltet skulde være frit for Skibe er et falsk Rygte; dog skulle to Batailloner af vore Tropper være gaaede over Lolland til Sjælland. Franskmændene synes at have Vandskræk. —

Rendsborg, den 20de April.

Fra Datteren Louise.

— De stakkels Pederstruppere have sikkert haft en stor Skræk, da vi af »Dagen« se, at Fejø, der kun ligger i en Afstand af $1^1/_4$ Mil fra Pederstrup, er bleven beskudt og bombarderet af Englænderne. Nogle Huse bleve beskadigede, men lykkeligvis ingen Mennesker, og Fjenderne droge bort med uforrettet Sag; man kan imidlertid stedse vente dem paa ny. I Sverige skal der være en forfærdelig Dyrtid: et Pund Smør koster 1 Rd., er det ikke skrækkeligt? Hvad baader Englændernes Penge dem? De stakkels Svenskere blive Ofre for deres usle Konge. Du har vel allerede hørt om det Mord, der er forøvet her af Spanierne under Vejs? Da der var fire af dem i Hu-

(1808)

set, saa skulde man tro, at Morderen maatte være let at opdage; men deres Mandstugt synes at være meget slet. —

Rendsborg, den 23de April.

— Den kørende Post er kommen, men om den kongelige Kaabe og Dragt *point de nouvelle quelleconque!* Man har begyndt at sy en Slobrok af *drap d'or,* der vel ogsaa skal bedække Fødderne i Stedet for de kostelige broderede Sko og Strømper. Du kan tænke Dig Hofstatens *désolation.* Nielsen [Hofinspektøren] var her lige; han synes ikke at have nogen Tillid til Overbringeren, der, efter hvad han mener, er en Svensker. Jeg frygter, Calmette dør af Sorg; dog lettes maaske hans Paraderen noget. —

Tranekær, den 30te Maj o. flg.

— Imidlertid tager min Mand sine *aises,* besøger Skove og Marker, skriver paa Fortalen til sit nye Forstsystem og oppebier rolig det afgørende Øjeblik, som den meget faamælte Søofficer, Holst, der besørger Transporten, vil meddele os. I Gaar var den franske General [Oberst Gauthier] fra Rudkøbing her sent om Aftenen, fordi han mente, at Englænderne pønsede paa en *attaque,* hvilken han i høj Grad syntes at ønske. Paa Taasinge gjorde vi Bekendtskab med en meget dannet Spanier. —

København, den 11te Juli.

Fra Datteren Louise.

— Vi vare næppe paa Lollands Grund, før der begyndte en stærk Kanonade, der varede i fire til fem Timer, og den følgende Morgen modtoge vi af Stiftamtmanden [C. W. v. Munthe af Morgenstjerne, der ejede Gammelgaard paa Lolland] det glædelige Budskab, at hans Svigersøn, Løjtnant Wulf, havde taget den engelske Brig, der saa længe havde spærret os Overfarten. Wulf, der var ude af sig selv af Glæde, indbød os tillige med Familien Morgenstjerne til at nyde det stolte

(1808)

Syn at se det danske Flag vaje over det engelske. Ved vor Ankomst til Nakskov var han imidlertid allerede gaaet ud paa nye Erobringer, og da Sejrherren var fraværende, kunde Skibet, paa hvilket der saa nylig havde staaet en Kamp, kun gøre et sørgeligt Indtryk. Den engelske Kaptajns Enke rejser i disse Dage til Helsingør og derfra til Gøteborg; Kongen har ladet hende udbetale 200 Rd. Den ulykkelige Kone skal være meget bedrøvet, men fattet; hendes Mand levede kun to Timer efter Fægtningen. En langt betydeligere Sejr er den, vore Kanonbaade have vundet i Torsdags: 28 i Tallet angrebe de en engelsk Koffardiflaade under Konvoj af to Fregatter og to Brigger; ogsaa Koffardiskibene vare armerede [*bewaffnet*]. Fægtningen var meget livlig og varede til ud paa Natten; vi erobrede en Brig og syv Koffardiskibe; desuden opbrændte Fjenderne selv fire Skibe, hvoraf det ene skal have haft en meget rig Ladning. Fangerne ere saare opbragte paa Svenskerne, der saaledes lade deres Venner i Stikken, skønt de have 20 Kanonbaade ved Malmø. Paa deres egne Landsmænd skælde de ogsaa og paastaa, at Fregatterne ikke have gjort deres Pligt. I Gaar gik her i Byen det Rygte, at den ene var sunken; dette vilde være en trist Retfærdiggørelse! Paa vor Side have vi ikke en eneste saaret, hvilket næsten synes mig et Vidunder. Hele København strømmede i Gaar ned til Toldboden for at se Skibene. Ellers er der her stille og øde, men vel ikke mere end altid om Sommeren. —

København, den 18de Juni.

Tillige bestemt til Wendt.

— Jeg er med mine tre Døtre til i Morgen meldt paa Sorgenfri. Jeg vil næppe finde Naade for Prinsessens [Prinsesse Charlotte] Øjne, da jeg er i Besiddelse af en meget stor Fejl, der daglig forværres: den at være gammel. Hun har nylig udtalt, at en Kvinde kun var taalelig indtil sit 20de Aar. Hvis hun, som Du, da Du giftede Dig, kun var 15 Aar gammel, saa vilde dette, ligesom hendes andre *propos*, forbavse mig mindre; men i sit 24de Aar er man dog ikke saa aldeles ny og *étourdi!* Lotte Brun [Frederikke Bruns tre Døtre vare:

(1808)
Charlotte, Augusta og Ida], der var her, fortalte mine Døtre, at Prinsesserne havde sagt til hende, at de troede, hun ikke var saa ganske vel forvaret; saaledes sige alle paa nogle faa begunstigede nær — *nous verrons,* hvorledes hun er oplagt i Morgen. —

København, den 21de Juni.

Tillige bestemt til Wendt.

— Min Mand kom i Gaar tilbage fra Frederiksborg; han tror, at det vil blive meget vanskeligt at forsyne Staden for Vinteren med Brænde og Tørv; frygtelig dyrt er det, indtil 30 Rd. Favnen: vi søge at indskrænke os saa meget som muligt; men det holder haardt i et Hus som vort. — Hos den nye Prinsesse Christian gjorde mine Døtre og jeg vor Opvartning i Søndags; hun var overordentlig artig og imødekommende. Ved min Bortgang ytrede hun, at hun vilde besøge mig, og bad mig meget om endelig at modtage hende, hvilket jeg naturligvis lovede. Med Sandhed kan jeg sige, at dette Besøg har overtruffet min Forventning, og jeg vilde være tilbøjelig til at anse mangen en Fortælling om hende for exagereret, om ikke opdigtet, hvis jeg ikke havde den fra sanddru Mennesker. —

København, den 25de Juni.

Tillige bestemt til Wendt i Kiel.

— Gudskelov, at Svenskerne have forladt Norge og selv deres forskansede Lejr ved Grænsen! Vore brave Nordmænds kraftige Modstand har gjort sit dertil, men har dog ikke alene bevirket det; man mener, at et Indfald af Russerne har fordrevet dem, og der siges nu, at de blive forfulgte af vore; men Krigsrygter ere uvisse. Tænk Dig, hvilken høj Ære der er vederfaret mig: Prinsesse Christian har bedet mig at sætte mig ved hendes Side paa Sofaen, en Ære, der endnu ikke er timedes nogen; selv Madame Didelot [den franske Gesandts Hustru] skal ikke have nydt denne Udmærkelse. Hun var virkelig den Dag ret fornuftig; dette sagde jeg Dig allerede, før jeg vidste, hvilken Udmærkelse der var bleven mig til Del. Komtesse Wedel er nu i stor Gunst. I Tirsdags fejrede Prinsessen sin Bryllupsdag [*Vermählungstag*] med Bal og Fyr-

(1808)

værkeri. Om Sorg er der ikke mere Tanke der; Prinsessen gaar med en graa Kjole, besat med *points,* grønne Guirlander o. s. v. —

Den 26de Juni.

Fra C. D. F. R. til Wendt.

— Jeg glæder mig meget over Deres Ophold i Kiel, da De, kære Wendt, dog maa være borte fra os, og jeg er overbevist om, at De ogsaa daglig er en sand Trøst for den gode Dronning. Taflet er i øvrigt meget tomt, naar det kun er besat af Hoffolkene. Dronningen er en sjælden god og meget dannet Kvinde; hun er en Guds Velsignelse for hele Landet. Kongen er lys i Sindet og god, og som jeg altid har kendt ham; blot han havde flere Mænd omkring sig, der ikke bære Kappen efter Vinden; men Gud vil ikke forlade ham og til sidst atter lade os opleve lykkelige Dage. Jeg kommer fra Skoven og gaar atter til Skoven; saa gaar Turen til Schäferiet, til Sorø og Odsherred, om Gud vil, og Englænderne ikke gøre nogen Afbrydelse. Norge have Svenskerne nu sandsynligvis aldeles forladt. —

Marienlyst paa Frederiksberg, den 12te Juli.

— Det nyeste er, at Flaaden ved Gøteborg skal være sejlet Syd paa; man haaber, at den forlader os og sætter Kursen til Spanien eller Amerika. Gud give det! Imidlertid pines vi tilstrækkelig af de Vampyrer, der ere blevne tilbage, eftersom de hæmme enhver Ind- og Udførsel af Betydning og hindre os i at proviantere det stakkels Norge. Alt er her overordentlig dyrt, og hvor meget vi end søge at indskrænke os, koster vor Husholdning os dog grumme meget. Et Pund Jordbær koster nu 20 lübske Skilling, 2 Mark 8 Skilling. Jeg købte nylig 5 Pund for at traktere mine Børn; det kan man rigtignok ikke gøre ofte; men man kan ogsaa undvære dem, og *jeg vilde* ikke købe dem for *min egen Skyld.* —

(1808)

Frederiksberg, den 16de Juli.

— Ludvig [Sønnen, Major i Landeværnet] ankom i Torsdags med de engelske Fanger, der endnu ere tilbage. I Morges tidlig maatte han allerede af Sted; dette korte Besøg var os dog meget behageligt. Charlotte Schimmelmann berømmer Pontecorvo meget i et Brev til mig. Hun taler om at begive sig paa Tilbagevejen, men vil dog først besøge alle sine Venner i Holsten og paa Fyn. Visselig var det paa Tide, at vi forlode Rendsborg; dog haaber jeg endnu stedse, at vor gode Dronning er sikker i Kiel, og at alt vil faa en god Ende. — *Til Wendt.*

København, den 23de Juli.

— Den stadige Venten paa Belgierne er ubehagelig og maaske værre, end de selv ere, disse saa udskregne Tropper [dette maa sikkert være det franske Kavalleriregiment Belgien, skønt største Delen af dette laa i Jylland og kun en mindre Afdeling kom til Fyn, men ikke videre]; det vil jeg i det mindste af Hjertet ønske.

Forhøret [*das Examen*] over dem, der bleve satte under Tiltale i Anledning af deres Forhold under Belejringen i Fjor, skal ikke være falden ud til deres Fordel; de ere derefter blevne tagne under strengere Forvaring og deres Sager forseglede. Nu skulle de forsvare sig, hvilket ligeledes vil tage lang Tid. Jeg kan ikke sige Dig, hvor sørgeligt dette forekommer mig for Mænd som Peymann og Gjedde, der gennem hele deres lange Liv have været holdte for brave, retskafne Mænd; maaske vil den venlige Død fritage dem for den endelige Dom. De maa jo have forset sig, og de ulykkelige Omstændigheder maa have tvunget Kommissionen til at udtale denne Kendelse. —

København, den 30te Juli.

— Jeg beklager meget, at Du har faaet Indkvartering af vore Venner; men jeg haaber, *qu'ils gagneront à être connus de plus prés*. Alle Vegne staa Menneskenes Hjerter i Guds Haand; den grove Synder kan blive en hellig, og Kristus færdedes ofte *Til Stolberg fra C. D. F. R.*

(1808)

blandt Toldere og Syndere, der vare bedre end de saakaldte retfærdige. God er ingen blandt Menneskene; men rigtig onde ere ogsaa kun faa; alle have de Spiren til Afsind, men ikke alle blive gale [*sie haben alle den Tollwurm, aber nicht alle werden toll*], og Galskaben hos Menneskene, det være sig nu Franskmænd, Tyske eller Danske, gaar ofte over og beskytter ligesom Kopperne imod fremtidige Anfald. Vor Gud er en fast Borg, selv om Verden var fuld af Djævle. Styrk Din Hustru, der nu er svag! Bevæg hende til ikke at se fremad, men tilbage, da Gud faderlig har bevaret os. Skulde vi ikke kunne henleve de faa Aar, vi have tilbage, i glad Forventning om hans Hjælp, ikke taalmodig kunne bære enhver Genvordighed! Naar Taalmod, Bøn og Kærlighed til Venner og Freden opfylde Hjertet, da ville de forvandle hver Lidelse til Fred og Glæde. Var Dig for at gøre Kreise Uret; hidtil har han vist sig fra den bedste Side. Broderlige, søsterlige og barnlige Hilsener sendes Eder fra enhver især.

Den 2den August.

— Sidste Nat skal alt have været i Bevægelse i København. Kongen lod slaa Alarm; alle Tropperne og ligeledes de øvrige Indbyggere i Byen bleve vækkede; det var kun et Forsøg for at se, hvor hurtigt alle kunde være beredte. Jeg tror imidlertid, at Urolighederne i Roskilde, hvor de der indkvarterede Spaniere skulde aflægge Troskabseden til deres nye Konge i General Frérions Person, vare den egentlige Aarsag. Aftenen forud skøde de efter de franske Officerer, af hvilke en blev dræbt [Løjtnant Marabil] og to haardt saarede [Løjtnant og muligvis Kaptajn Ponçot]. Frérion maatte flygte ind i Domkirken og red bort forklædt som dansk Husar. De skulle have raabt: »Gode Spaniere! gode Danske! Caput Franskmænd!« Man maa haabe, at de føje sig i, hvad der ikke staar til at ændre. Fru Schubart [Inger, f. Løvenskiold] skrev til mig, at Charlotte Schimmelmann havde spyttet Blod. Jeg haaber, at dette Tilfælde ikke har saa megen Betydning, som man kunde befrygte, da hun i øvrigt skal være rask. —

(1808)

København, den 6te August.

— I Roskilde skal alt atter være roligt. Spanierne ere fordelte paa forskellige Steder og staa nu kun under deres egne Officerers Befaling, hvilke skulle have opført sig meget godt. Imidlertid siger man, at det er lykkedes en af dem at komme om Bord paa et engelsk Skib. Den dræbte franske Officer blev i Gaar begravet med stor Højtidelighed; de to saarede ere paa Hospitalet. Du erindrer, kære Søster, at man i Aabenraa og paa Aastrup i Sønderjylland i saa høj Grad berømmede Frérion; han skal være *au désespoir*. Man mener, at han har holdt Spanierne for strengt til Eksercits; da han imidlertid altid selv eksercerede med, gave de aldrig nogen Uvilje til Kende før det Øjeblik, da det blev sagt dem, at de skulde sværge Troskabsed til den nye Konge. Da styrtede de som rasende til Palæet i Roskilde, hvor Frérion logerede; denne reddede sig kun med Nød og næppe hertil. Der paastaas, at engelske Spioner have opmuntret dem til at slaa sig igennem til Korsør, hvilket, uden nogensomhelst Sandsynlighed for et heldigt Udfald, havde kunnet koste meget Blod; men hvad bryde de sig om, hvor meget fremmed Blod der bliver udgydt, naar blot Britannien vinder derved. Ak Gud, maatte Blodsudgydelsen blot ej blive for stor ved de sørgelige Scener i Spanien! — Hertugen har været paa Pederstrup og har forladt Lolland; hertil er han imidlertid endnu ikke ankommen. I Gaabense [Færgested paa Lollands Nordkyst] skal der være fuldt af Bøndervogne fra Lolland og Falster, der ville ile hertil med Korn, men ikke kunne komme over; mange tage over Møen; blot Hestene maa kunne holde dertil, da Høsten staar for Døren. —

Den 13de August.

Hvor glæder det mig, kære Søster, i Dag at kunne give Dig og vor Wendt Efterretninger fra os; jeg frygtede allerede, vi vare blevne afskaarne paa Grund af de nye ulykkelige Begivenheder paa Fyn. Gudskelov, at det kun var et *coup de main,* og at Englænderne ere ilede bort med Spanierne. De herværende Spaniere ere alle afvæbnede og bragte til Gam-

(1808)

melholm [*nach dem alten Holm*]. Jeg vilde ønske for dem og for os, at vi ogsaa vare dem kvit; de skulle imidlertid være ret muntre og foretage allehaande Øvelser, som Byens Lediggængere, der betragte dem som udenlandske Dyr, gaa hen for at se. Jeg iler med at sige Eder, at Charlotte Schimmelmann i Aftes lykkelig er naaet hertil over Lolland; hun kom under Insurrectionen gennem Langeland, hvor Gautier [den franske Øverstkommanderende, Oberst G.] blev arresteret; set hende har jeg endnu ikke. Den stakkels Hertug saa jeg i Torsdags paa Sorgenfri, hvor vi spiste til Middag sammen og erfarede Budskabet om Englændernes Landgang paa Fyn og Spaniernes Indtagelse af Nyborg. Vi bleve alle mere eller mindre rystede ved denne Jobspost; han syntes at blive det i høj Grad og saa virkelig saa bleg, eller rettere saa gul ud som en Dødning. Det forekommer mig haardt, hvis han blot for den nye Ordens Skyld har maattet forlade sin Familie, ved hvilken han hænger, og fra hvilken han frygtede at blive skilt ved denne Begivenhed. Charlotte Schimmelmann skal ikke noksom kunne rose Spaniernes Opførsel paa Langeland; her lyde Meningerne forskelligt; hun kan prise sin Lykke; thi hun saa Englænderne komme i det fjerne under Overfarten til Lolland. Jeg haaber, at de nu alle ere borte igen, og at Overfarten atter er fri. Romana [Anføreren for hele det spanske Korps, som det var lykkedes at undslippe] skal gennem Frérion have skrevet til de spanske Officerer, hvilket denne først senere opdagede. Fyn skal igen være besat af franske Tropper fra Holsten, der have spærret Spanierne i Jylland Vejen til Fyen; dog, dette vide I vel bedre end vi. Gud give, at det maa blive herved! Nogle sige, at Spanierne skulle have stillet det som en Betingelse for Englænderne, at disse tilbagegav os den røvede Flaade; jeg tvivler imidlertid herpaa. Deres Heste og Artilleri skulle de have efterladt. Gudskelov, at nogle blodige Optrin ere blevne undgaaede ved, at de droge bort! Sandelig, deres Ophold her var lige saa farligt som kostbart for os, hvor godmodige de end trods deres Hidsighed kunne være. Gid vi blot turde sende de øvrige efter dem! Dermed vilde de og vi være bedst tjente, skønt Gud

(1808)
ved, hvilken Skæbne der endnu venter dem i deres Fædreland, hvis de naa dette. Gud forbarme sig over alle betrængte, over alle, der sukke under Tidens Tryk! Her er nu alt roligt; men blodige Scener havde dog kunnet finde Sted; nu ere kun nogle faa faldne som Offer. Man maa have Medlidenhed med de stakkels Spaniere trods al deres Rasen. —

København, den 16de August.

Fra C. D F. R.

Du ved, kære Søster, at en af mine Yndlingstanker er denne, at vore afdøde Venner og ligeledes andre gode Mennesker, som vi aldrig have kendt, have det Hverv efter deres Død at være vore Engle, at indgyde os mangen en god Tanke, at styrke vort Mod under Farer, at give os gode Raad og Advarsler, ikke blot deres Salighed ubeskaaren, men til Forhøjelse af denne. Tallet paa de Mennesker, der omgive mig, og ved hvilke mit Hjerte hænger, er, naar jeg ser bort fra min huslige Kreds, nu saa lidet, i Forhold til de svundne Tider, at jeg kunde tro mig hensat i en Ørken, hvis jeg ikke kunde vende mit Blik mod min herlige, usynlige Omgang. For nu ret at nyde denne og for rigtig at overbevise mig om, at jeg endnu er den samme, saa mange ædle Menneskers Venskab værdig, har jeg begyndt at ordne mine Venners Breve og vil genkalde mig de forrige Tider, lægge mig paa Hjerte og nyde hvert Ord, gaa op i Fortiden og i Haabet om de kommende Tider og om Evigheden. Fast staa mine Fødder paa en urokkelig Klippe; en stor Høst har jeg hjulpet med til at bringe i Lade, før Uvejret kom. Lovet være Gud for det meget gode, jeg har nydt og endnu nyder, den Sans for Nøjsomhed, den indre Ro, som han gav mig! Han vedblive at styrke mig og mine i mørke Timer, i Nødens Tid! En stor Skat har jeg liggende foran mig: fra Ludvig, Bernstorff, Fru Løvenskiold, Münter, Cramer, Wendt, fra Dig, fra Stolberg og hans Broder. Hvad I alle sagde mig, det sige I mig endnu; hvad jeg sagde Eder, det siger jeg Eder endnu. Kun vor Skal er bleven forandret, den nogle af os have aflagt; men som Guds Tjenere staa vi alle, svage og ofte fejlende, ofte farende vild, men

(1808)

stræbende henimod det evige Maal, som mange af os alt have naaet, som inden en kort Tid alle ville naa! Gud har straffet Jorden; i hans Haand staar det atter at læge Saarene. En indre Følelse giver mig det Haab, at jeg endnu vil opleve dette; men oplever jeg det ikke, da vil dog min Aand være nær, se Vantroen og Overtroen bundne, se Fyrsterne blive gode og vise, Folkene fromme og lydige, Lammet græsse ved Siden af Løven, Landet dryppe af Honning, — indtil Menneskene atter, trætte af det gode, forlade Retfærdighedens og Kærlighedens Vej, forfalde til nye Daarskaber, saa at der udgaar nye Straffedomme over dem. O, gid jeg som Simeon kunde se hin Dags Morgenrøde oprinde. Hidtil er Guds Velsignelse ikke veget fra vort lille Land. Skønt Gehejmestatsminister, Præsident for Rentekammeret og Storkors af Dannebrog, lever jeg næsten afsondret fra alle, forglemt af alle, har glemt alle, kun ikke mine Venner, ikke mit Kald, ikke den Tanke, at jeg arbejder med paa Høsten for at bringe den i evige Lader. Ogsaa nu aftørrer jeg mangen Taare, og denne Tid er lige saa lidet tom paa Glæder som paa Sorger. Have vi kun Tro paa Gud, da ville vi kunne vandre paa Bølgerne, og de ville ikke opsluge os. —

København, den 30te August.

Fra C. D. F. R.

Kongen er rigtig rask, gode Søster, og i bedste Velbefindende. Han styrtede i Nærheden af vort Hus i Falkoneralléen, skød sig med Foden bort fra Hesten for ikke at blive traadt, naar den sprang op; og derved flængede han sit Ansigt slemt paa Sandet og Stenbroen; han gik derpaa straks til Aaen og vadskede Saaret ud. Kammerherre v. der Maase, der ledsagede ham, blev meget forfærdet; Kongen frygtede, at han, der tidligere havde haft epileptiske Anfald, atter skulde faa et saadant, og for at forebygge dette hældte ham han en Hatfuld Vand, som han havde rakt ham til at udvadske Saaret med, over Hovedet. Derpaa satte Kongen sig atter til Hest, red i Karriere med ham her til København, hvor han ankom i god Behold. Han havde ingen Feber, men er saaret i den halve Del af Ansigtet; for øvrigt er han munter og rask. Den første

(1808)

Dag faldt det ham vanskeligt at spise, fordi Munden havde lidt Overlast. Chacoten er sønderrevet fra øverst til nederst, ligesom Frakken, og Sadelgjorden sprang. Tag til Takke med min Skærv, og modsig alle ugrundede Rygter; der er ikke Spor af Fare! —

København, den 3dje September.

— Vi ere endnu omgivne af engelske Skibe, der sejle snart hid, snart did. Birch fra Lolland [Vicepastor i Vesterborg og Birket og Lærer ved Vesterborg Seminarium] kommer hertil med sin Kone og sin lille Datter; han maa fortælle os meget derfra. Man har paa Lolland hørt Kanonade fra Langeland. En Mængde Hoveder og Klove af Faar og Kvæg ere drevne i Land, men Gudskelov dog ingen dræbte Mennesker. Man tror, at Kanonbaadene, der skøde i det fjerne, have fremskyndet Spaniernes Bortdragen, da disse mente, at det var den franske Avantgarde. I Forgaars etablerede Prinsesse Christian sig her i Byen, og i Gaar kom hun til mig paa Frederiksberg. Saa snart jeg saa hende komme, skyndte jeg mig at lade Porte og Døre aabne. Det var ret heldigt, at min Mand var hjemme. Hun ledsagedes af Comtesse Wedel, og jeg maa sige, at hun var meget venlig og *uni;* hun havde sit Arbejde med, drak Te hos os og kørte hjem, da det var blevet mørkt. — Dit Brev, bedste Søster, rørte mig inderlig. Jeg føler daglig, hvilken skøn Lod der er blevet min. Gid jeg stedse maatte blive den mere og mere værdig, og gid min Tro og Tillid til det altstyrende Forsyn maatte stræbe, om end paa Afstand, at komme Din Broders faste Heltetro nær. —

København, den 10de September.

— Det siges, at der skal være en russisk Flaade ved Holstens Kyster; gid den maatte kunne beskytte os og ikke blive et Rov for den engelske Flaade eller skaffe os den paa Halsen! Hvor ser ikke alt forstyrret ud! Jeg tillader mig end ikke det svageste Ønske, kun dette, at den Algode vil forbarme sig over de mange uskyldig lidende. —

(1808)

København, den 13de November.

— Sigismund Schulin syntes noget ejendommelig som Fader [g. m. Louise Elisabeth f. Brown, med hvem han den 8de Sept. havde faaet Sønnen Johan Sigismund]; han var fornøjet, men meget *pensif*. Den kedsommelige Sag, paa Grund af hvilken De Coninck, Pastor Rønne i Lyngby og Schulin ere anklagede, er endnu ikke afsluttet. Det forekommer mig at være værdigt til Ros og ikke til Dadel, at de under Krigen antoge sig Landboerne, der vare ladte i Stikken [Landboerne skulde forsyne den engelske Hær med Levnedsmidler, og disse Mænd ordnede Leveringen heraf]. Kære Søster, jeg tror, Du dømmer for strengt om visse Personer, der maaske ere mere *étourdies* og ilsindede end lumske og virkelig onde. Jeg er imidlertid ikke indtaget af hende [Prinsesse Christian] og ønsker intet nøjere Bekendtskab, langt mindre *faveur*. Gud give, vi blot havde vor gode Dronning her! Ikke at jeg tror, at hin i mindste Maade kunde skade hende i Publikums Omdømme; men her er hun dog i Grunden paa sin rette Plads, og det er vel heller ikke heldigt, at hendes Gemal vænner sig for meget til at undvære sin huslige Kreds. —

København, den 4de Oktober.

Desværre har jeg i Dag ubehagelige Efterretninger at bringe Dig, kære Søster. Vor Ernst [Officer ved de norske Jægere] er med sit Skib tillige med to andre Kornbaade bleven tagen af Englænderne, fire Mil fra Norge. Om han er bragt til England eller Gøteborg, ved man endnu ikke; Gud give det sidste. Fra Trondhjem have vi modtaget den behagelige Efterretning, at denne Egn af Norge er bleven rigelig forsynet med Korn ved 16 Skibe fra Archangel. 5000 Svenskere ere faldne ind i Norge; først lede vore nogle Tab; men derefter bleve Svenskerne kastede tilbage med et langt større; det var det Staffeldtske Korps, ved hvilket Ernst er ansat; men Gud ved, naar han vil naa det! —

(1808)

København, den 8de Oktober.

— Kongen, der i Aften vender tilbage fra en Rejse, der har varet i fire Dage, vil finde den kongelige Familie forøget med en Prins [Prins Frederik Carl Christian, den senere Frederik VII., f. den 6te Oktober, Søn af Prins Christian (VIII.) og Prinsesse Charlotte]. Denne kom ganske uanmeldt; ingen Kanontorden forkyndte hans Komme; først i Gaar Aftes lød en saadan efter Kongens Befaling. Alt er meget stille her ved denne Begivenhed; den gør slet ingen Effekt. — Om Ernst have vi dog igennem Skipperen, der er bleven frigivet, den Efterretning, at han er rask og bliver godt behandlet af Englænderne i Gøteborg. Gid han kunde gaa lige til Norge og blive udvekslet med en svensk Officer; ellers er han igen ikke videre, end han var før sin Afrejse. —

København, den 11te Oktober.

Fra Datteren Louise.

— Jeg frygter, kære Tante, at Du ordentlig har ærgret Dig over den lille Prins. Paa Prins Christians Bøn bleve Kanonerne affyrede, men først 36 Timer efter, at Prinsen havde set Dagens Lys. Det lod ogsaa til, at Artilleristerne meget ugerne ydede ham denne Æresbevisning; Skuddene vare saa svage, at vi lige netop kunde høre dem og derfor ansaa dem for at være affyrede af Fjenderne i lang Afstand. Vi have modtaget Efterretninger, i Følge hvilke Ernst nu er i Gøteborg. Kongen har sagt til Papa, at det ikke vilde møde Vanskelighed at faa ham udvekslet, da han havde frigivet flere engelske Officerer uden Betingelser; vi foretrække imidlertid, at han maa blive udvekslet til Norge. —

Pederstrup, den 13de Oktober.

— I Gaar ankom vi hertil. Vi kørte igennem Vallø Dyrehave; men ved Udgangsporten begyndte Hjulet at synke; det var Akslen, der gik midt over. Vi kunde endnu i al Magelighed staa af og vandre gennem Sølet til Stiftet, forbi Kätchens Vin-

(1808)

duer, hvorfra jeg i gamle Tider saa ofte spejdede ud efter min Mand. Saa snart Sophie Hobe [vel i Besøg hos Søsteren Louise, Stiftdame paa Vallø; Sophie var Plejedatter hos Louise Stolberg] hørte, at Vognen var gaaet itu, raabte hun straks, at jeg blot skulde være ubekymret; hun havde nylig faaet sin Wienervogn, med hvilken hun havde gjort Rejsen til Carlsbad, hjem fra København, hvor den var bleven fuldstændig repareret; det vilde være hende den største Glæde at laane os den. Jeg takkede hende meget. Jeg vandt meget derved og Charlotte [Datteren] ligeledes, idet nu hendes Ryg og Hoved var beskyttet mod Regnen. Vi kom hertil i uvenligt Vejr; men Modtagelsen var saa meget des venligere. —

København, den 5te November.

— Jeg maa straks sige Dig, at vor Ernst i Forgaars Aftes lykkelig er kommen hjem. Vor Nabo Admiral Wleugel kom om Morgenen for at bringe os den fra Helsingør modtagne telegrafiske Meddelelse, at en engelsk Parlamentærkutter med ham om Bord blev ventet der; om Aftenen kom Ernst selv. I den sidste Tid havde vi været noget bekymrede for hans Skyld, da man havde sagt, at han allerede for fire Uger siden var paa Vejen hertil gennem Sverige. Dette var virkelig ogsaa Tilfældet; men da han var kommen til Engelholm, kun to Mil fra Helsingborg, forsynet med engelske og svenske Pas, befalede General Toll i Harme, at man skulde anholde ham; han blev sendt til Fængslet i Halmstad, hvor han sad tre Dage. Derefter blev han sendt tilbage til Gøteborg med den Besked, at han under ingen Omstændigheder maatte føres over Land, men i det højeste til Søs tilbage hertil. I Sandhed, Ordet »*tel maître, tel valet*« passer fortrinlig paa Toll og hans Konge. Ved saaledes at blive sendt hid og did fik Ernst kun mere Lejlighed til at lære Stemningen hos Indbyggerne at kende; den skal ingenlunde være gunstig for Regeringen. Ernst befinder sig vel og er bleven godt behandlet af Englænderne. Han har været om Bord paa flere Skibe, hvor man

(1808)

drak paa vor Konges Velgaaende og henvendte Skaalen til ham: *peace with Denmark!* Ogsaa Kongen af Englands Skaal blev udbragt; men denne undgik han at drikke. Da han klagede over deres Regerings uretfærdige Fremfærd, svarede man blot, at denne havde være nødt til at handle saaledes; men at man ej kunde tage en Dansk det ilde op, at han var opbragt derover. Imellem Englænderne og Svenskerne skal der være en vis Slags Antipati; de skulle næppe se til hinanden og ikke tale sammen. Tildragelsen med General Moore, der var ankommen med Tropper for at angribe Norge, og som blev fængslet af Kongen af Sverige, var dog meget heldig for os! Da han vægrede sig ved at føre disse Tropper til Finland, lod Kongen ham nemlig arrestere; han undveg og ilede om Bord paa sine Skibe, og nu ere disse Tropper bragte til Spanien. I Gøteborg har man sløjfet Fæstningsværkerne, hvilket var imod Kongens Vilje, efter at han først havde faaet sig betænkt. Da han blev *furieux* derover, sagde man, at man ikke havde kunnet tro, at han saa hurtig vilde forandre sine Befalinger, men at man havde antaget, der var ment Fæstningsværkerne mod Søsiden, hvilke man havde sat i god Stand. Gud ved, hvorledes alt dette vil ende! —

København, den 8de November.

— Coninck, Schulin og Pastor Rønne ere blevne frikendte, dog har Kancelliet ladet Sagen gaa til Højesteret; visselig have de alle tre handlet som sande Patrioter og nyde ogsaa megen Anerkendelse derfor af Arctander [Amtmand i Frederiksborg] og andre brave Folk. —

Den 14de November.

— Det er sandt, kære Søster, at Ernst blev ret godt behandlet af de engelske Officerer; dog er dette ikke ganske et Bevis paa deres eller rettere deres Regerings Humanitet. Paa det Skib, der hed *Prison* — Skipperen kaldte det Present-

(1808)

skibet — havde han det ikke videre godt; hans Traktement var en Kop med kogte Ærter og lidt Brød, og det var en Vedtægt der, at seks danske Matroser ikke maatte faa mere til deres Underhold end fire Englændere. Da Ernst erfarede, at dette Skib tilhørte en Entreprenør, henvendte han sig til den kommanderende Officer, Thommy, og denne befalede ufortøvet, at man skulde overlade ham Kahytten, og var meget forekommende imod ham. Admiral Summarez var ligeledes yderst høflig. Kære Søster, jeg skatter visselig en stor Del af den engelske Nation. Dog kan jeg ikke glemme dens Regerings himmelraabende Uretfærdighed imod os i Fjor, og hvor oprørt jeg end for vor egen Skyld er over, at man udstøder Skældsord imod dem, saa er jeg det dog ikke i ringere Grad mod en Del af vort Publikum, der tidligere var fransksindet og nu efter alle disse Fornærmelser af privat Interesse tager det modsatte Parti, fordi de mene, at Englænderne vilde behandle os skaansommere, hvis vi ydmygede os for dem. Dog, intet mere herom! Gud give os og hele Verden en varig Fred! I Gaar blev min Mand vækket Kl. 4 om Morgenen ved, at der ankom et Brev, forsynet med tre Segl, fra Kongen; dets Indhold angik Provianteringen af Norge, der stadig bliver vanskeligere, jo mere Vinteren nærmer sig. —

København, den 19de November.

Fra C. D F. R. — Fra Norge have vi den gode Efterretning, at Grev Wedel er ankommen dertil med 70 Skibe med Provisioner samt omtrent 50 andre Skibe. —

København, den 22de November.

— Vi vide intet om Kongen; det forekommer mig, at han burde blive i Kiel, indtil vore Plageaander forlade os, hvilket dog snart maa ske, hvis de ikke ville overvintre paa Søen her. Hvor dyrt end alt er, synes der dog ikke at være Mangel paa Levnedsmidler; men Aarsagen hertil er den uheldige Kurs, og at Papirspengene ere blevne forøgede, hvilket vel

(1808)

var uundgaaeligt. Christian har lykkelig bragt en Del Korn herover, og vi have faaet noget Vinterforraad. Du vil beklage Grev Trampe, der paa Gennemrejsen gennem Norge mistede sin 16aarige Hustru, en Datter af Edvard Colbjørnsen; hun døde af Forraadnelsesfeber i et Værtshus. Han har skrevet et meget bedrøvet Brev til min Mand og bedt om, at man under hans nuværende sørgelige Stilling ej vilde forlange af ham, at han skulde tage til Island, skønt han iøvrigt var rede til fremdeles at tjene sit Fædreland og sin Konge. Nogle tro, at England har taget Island i Besiddelse. Komtesse Wedel rejser med sin Broder til sine Forældre paa Fyn, hvor hendes Bryllup skal finde Sted, og Prinsesse Christian har udnævnt Kommandør Sneedorfs Datter [Betsy S.] i hendes Sted. Han forekom mig meget betænkelig og ingenlunde glad; de Omkostninger, som hendes Ekvipering kræver, synes heller ikke at tiltale ham. Jeg tænkte paa hans fortræffelige Moder og spurgte ham, om han vidste, at hun skulde have været ansat hos Dronning Mathilde [Caroline Mathilde]; dette vilde ikke have gjort hende nogen Glæde, men noget forfængelig er han. —

Den 27de December.

Den gode Fru Schubarts Død [Inger, f. Løvenskiold, død den 20de December] har vel ikke overrasket mig, da man maatte vente, ja for hendes Skyld endogsaa ønske dette Budskab; men den har inderlig rørt og bevæget min Mand, mig og os alle. Hun var en trofast, virksom Veninde og har givet os mange Beviser herpaa, hvilke jeg med stille Vemod bevarer i mit Hjerte. Hun havde den sjældne Fejl at tænke for lidet paa sig selv, at være alt for selvforglemmende! Hendes blide, lyse Stemning under Lidelserne var ved hendes ellers livlige Temperament en dobbelt Fortjeneste. I Sandhed, det vilde være Uret ej at unde hende hendes Ro — dog, hvad siger jeg, hendes genvundne Virksomhed, hendes frydefulde Forening med de forudgaaede elskede. —

(1809)

Den 3dje Januar.

— En Forordning fra i Gaar befaler os alle at sende en eller to af vort mandlige Tyende 8 Timer om Dagen for at hjælpe med at befri Havnen for Is; min Mand har til i Morgen lejet to Mænd for en Daler hver. Gud ved, hvad man tilsigter eller befrygter. Gud give os mildere Vejr og befri os for dette møjsommelige, haarde Arbejde, der kan koste mangen en Livet! —

Den 7de Januar.

Til Wendt. Denne Gang er det ikke Englænderne, der er Skyld i Postens Udebliven. Denne mægtige Frost holder ogsaa dem fast ved vore Kyster, hvilke de for længst burde have forladt. To Linieskibe ligge endnu i Køge Bugt tillige med 12—20 og flere Koffardiskibe; Tallet paa dem, der kæmpe med Vind og Is, bliver daglig større. De stakkels Mennesker maa være i en meget sørgelig Stilling; i Nat var det en forfærdelig Storm og i Aftes 9 Graders Kulde. Her tales meget om et Indfald i Sverige samt om den nye Ordensdragt [ved Dannebrogsordenens Omdannelse dette Aar] og de forestaaende Højtideligheder. Det vil ikke blive lidet kostbart, da man skal have en Stadsvogn og fine Livréer. De fleste have gyldne Tresser; vi ville mindes de ældre Forordninger og de nyere faderlige Formaninger af Kongen; dog ved jeg sandelig ikke, hvorledes vi skulle faa en nogenlunde producibel Vogn. Schimmelmann har hidtil kørt i en Hyrevogn. Hvor sælsomt alt dette forekommer mig, kan jeg ikke sige Dem. Man tømmer her Gravene og Havnen for Is, og alle Vegne bliver der sat Strandvagter ud. Vinteren, der omsider skulde skaffe os Ro, synes at bevirke det modsatte. I Aften finder der en Koncert Sted hos Prins Christian, ved hvilken Prinsesse Christian, Dupuis, Lotte Brun og Kirstein skulle synge første Akt af »Don Juan«; vi ere ikke indbudne til den. —

Den 10de Januar.

— Vi leve i fuldstændig Uvidenhed om, hvad der foregaar paa Kontinentet. Om de os omgivende, dels indefrosne, dels

(1809)

med Strøm og Is kæmpende fjendtlige Skibe have vi ligeledes kun uvisse Efterretninger; to Koffardiskibe skulle have overgivet sig. Man siger, at alt er rede til Afmarchen til Sverige; andre sige, at 20,000 Mand staa i Skaane, beredte til at tage imod os eller endogsaa til at overfalde os. Gud ene ved, hvad der vil komme ud af alt dette. I Gaar havde jeg Besøg af Christian Bernstorff, der ikke syntes at tro paa et Indfald i Sverige. —

Den 14de Januar.

— Jeg tror, at mange, i det mindste fra Sjælland, ville komme til Byen til Fødselsdagsfestlighederne [paa Kongens Fødselsdag]. Jeg maa tilstaa, at jeg kun med tungt Hjerte kan tænke paa, at vi i saa alvorlige Øjeblikke beskæftige os med slig Tant, *c'est bien tenir bonne mine à mauvais jeu.* Processionen vil jeg betragte fra mine Vinduer; thi den kommer her forbi; ellers vilde jeg i Sandhed ikke forlade min varme Stue for dens Skyld. For Kongen maa Tiden ret blive lang, og de mange Haandkys af ikke ganske rene Munde blive højst besværlige; dog er denne sidste Akt af Ceremonien den interessanteste, for hvis Skyld vel alt det øvrige er blevet anordnet; jeg haaber, at dette ikke maa forfejle sin Hensigt. —

Den 17de Januar.

— Hvor gerne indbød jeg Eder ikke til med mig fra Vinduerne i min varme Stue at betragte Toget til Rosenborg. Det skal blive pompøst. Min Mand haaber endnu fra Lolland at faa Heste, der skulle overtræffe alle de andre, og derved at erstatte det mindre brillante ved hans Ekvipage. I dette Øjeblik erfarer jeg, at Wexelsen lykkelig er ankommen til Christianssand i Norge; man haaber, at Norge for største Delen er tilstrækkelig forsynet, og at der ej vil opstaa Hungersnød. — *Tillige bestemt til Wendt.*

Den 21de Januar.

— Sanders Stykke, der har indigneret Dig saa meget, har jeg ikke læst; jeg kender det kun gennem Baggesens Kritik for

(1809)

to Aar siden, der rigtignok kun var lidet anbefalende. I Virkeligheden finder jeg, at Hauch [Overhofmarskallen, Chef for det kgl. Teater] er endnu mere at dadle end Forfatteren, der ikke har skrevet det til denne Højtidelighed; det er ikke første Gang, at han har gjort et saa lidet passende Valg. Ernst Schimmelmann, som jeg saa for et Par Dage siden, forekom mig utrolig munter og vel til Mode; dette er i Sandhed en lykkelig Gave, der er bleven ham og min Mand til Del; dog ser min Mand alvorligere end nogensinde paa den kritiske Stilling, i hvilken vi desværre endnu stadig befinde os. —

Den 31te Januar.

— Det er nu afgjort Tøvejr. Selv Napoleon kan ikke byde Frosten at bygge Broer; jeg haaber, det maa blive ved Forberedelserne. Desværre kunne vi vel snart vente de engelske Skibe; dog lader os ikke bekymre os for den Dag i Morgen. Mine tre Døtre vare i Søndags paa Maskeraden, der ikke skal have været videre animeret; Prinsesse Christian forvandlede sig som Proteus uafladelig, men blev stadig genkendt. Gid Skuespillet, der opførtes i Gaar, maa blive *siffleret* i Dag; jeg under Forfatteren [Sander] det af Hjertet! De Bønder og Matroser, som Kongen dekorerede og beværtede, skulle have været meget glade. Overhovedet skal denne Ceremoni have gjort et højtideligt og rørende Indtryk; gid den maa opnaa sin Hensigt og knytte alle Stænderne i det fælles Fædreland sammen. —

Den 4de Februar.

— Man havde forlangt Underretning om, hvor mange Slæder der kunde stilles fra alle Egne af Sjælland. De ville nu ikke være til nogen Nytte; jeg haaber, at det maa have sin Forbliven ved den gode Vilje. Ja, visselig, kære Søster, er dette Tøvejr velkomment for mig og mange, der savne Brændsel og Næringsmidler. Kunde vi komme de brave Nordmænd til Hjælp, da vilde det jo rigtignok være vor Pligt; men ad denne Vej forekommer det mig dog meget misligt; det skulde da være, hvis vor mægtige allierede, Kejseren af Rusland,

(1809)

gjorde det muligt for os ved Sejre, der endnu lade vente paa sig. Paa Mandag bliver Prinsesse Charlottes [Datter af Arveprins Frederik. Hun forlovedes med Landgrev Vilhelm af Hessen Kassel] Forlovelse [*Vermählung*] deklareret ved Hoffet. Jeg sender Wendt en Satire over det kedelige Sørgespil; den er bidende, men forekommer mig vittig, og ligeledes sender jeg ham nogle Epigrammer (jeg ved, Du under Forfatteren dem), som Baggesen selv ikke vilde have kunnet skrive bedre. Luden er skarp; han vil formodentlig ogsaa blive *sifflet* i Aften. Alt bliver her i Huset undt ham af Hjertet. Held ham, om det kunde gøre ham bedre og klogere, men det er sjældent en Satires Hensigt og Resultat. Om hans Pung vinder ved Beneficeforestillingen, er et Spørgsmaal, maaske ville Piberne i den Retning gavne ham. For øvrigt har Stykket almindelig Ord for at være kedsommeligt. —

Den 11te Februar.

— Christian [Sønnen] synes at være ved godt Mod og ikke at lade Hænderne synke. Tænk Dig, kære Søster, alle Skolebørnene, Drenge og Piger, strikke; nogle indkvarterede Jyder gave Eksemplet, og et Løfte om en lille Fest paa min Mands Fødselsdag har sat alle Hænder, endogsaa Børnenes, i Bevægelse. Christian haaber paa lignende Maade at faa indført Industrigrene af enhver Art. Conrad [Christians Broder] hjælper til, saa godt han kan, og vor Biskop Boisen er ligeledes meget virksom herved. —

Den 25de Februar.

— Ekspeditionen til Sverige synes ganske at være opgivet; i det mindste omtales den ikke mere som en Mulighed. Men den Uvidenhed, i hvilken vi leve med Hensyn til alt, hvad der angaar Norge, er virkelig foruroligende. Der gaar allehaande Rygter; men hvorfra kunne de hidrøre, om ikke fra svenske Overløbere? Der siges at være ankommet fire Poster, som hemmeligholdes; dette er Bysnak. Der paastaas, at Rusland

(1809)

skal være slaaet om; jeg kan hverken tro eller haabe det, — og hvor vilde det ikke da komme til at gaa ud over Eder, stakkels Holstenere! Vor Flaade kunde kun yde os ringe Hjælp, saa lidt som vor Armé kunde gavne os til Søs. Øerne ere maaske lykkelige, dog ak, ikke de mindre; vore Smaaøer, stadig omkredsede af fjendtlige Skibe, ere i Sandhed ikke at misunde. —

Den 25de Marts.

— Du vil allerede vide, hvilken for os gunstig Forandring der har fundet Sted i Sverige; Norge synes nu reddet. Mangen uundværlig Genstand, f. Eks. Tjære, paa hvilken der herskede almindelig Mangel, saa at en Tønde heraf, der før kostede 8 Rd., var stegen til 60 Rd., kunne vi nu atter faa. Hvor meget af de tvende Nabonationers Blod er ikke sparet, og Gud har bevaret os fra en Erobringskrig, hvilken vi, om den end var falden nok saa heldig ud, dog maaske vare komne til at betale dyrt. I Gaar ankom tolv ved Bornholm kaprede engelske Priser hertil; deres Værdi beløber sig til en Million, og Ladningen bestaar af lutter uundværlige Fornødenheder. Om vi snart kunne vente Kongen, vide vi ikke; maaske bringe Efterretningerne fra Sverige ham tilbage hertil. — Nu erfarer jeg, at den svenske Revolution er gaaet for sig uden Blodsudgydelse. En Kreutzadler, der kommanderede Garden, og Baron Klingspore ere faldne Kongen til Fode for at bede ham om at forandre sin Plan og forebygge en almindelig Misfornøjelse. Da alt var forgæves, kom de nogle Timer senere tilbage og bemægtigede sig hans Person; han blev bragt til Drottningholm, Regenten [Hertug Karl (XIII)] indsat og en Rigsdag indkaldt. Tropperne, der havde ageret mod Norge, vare komne tilbage, da de ingen Sold havde faaet. Om Dronningen [Frederikke af Baden] og den unge Prins [Gustav] hører man intet. —

Den 12te April.

— Du har ikke forstaaet mig, kære Søster; jeg talte kun om Freden mellem Sverige og os; den kan ikke finde Sted, naar

(1809)

vore Fjender stadig løbe sikkert ind i deres Havne. Lade de os i Ro, da skulle vi ikke gøre dem noget; for os er denne Krig jo kun Nødværge. Gud give, der var Tale om en almindelig Fred; men med en saadan har det vel endnu lange Udsigter; dog alt kan snart blive anderledes, end de viseste formode. Vor kære Dronning ønsker jeg herover; *c'est sa place,* og Du, kære Søster, der elsker og ærer hende som jeg, vil selv ønske det, naar Du vejer alle Grunde for og imod paa Retfærdighedens Vægtskaal. Hvem vilde besidde større Evne og Vilje til at indføre en bedre Tone end hun? —

Den 25de April.

— Ak! det stakkels Tyskland, hvor Krigens Svøbe nu atter hærger alt! Maatte dog denne Krig blive den sidste! Dog, dette Ønske er vel forgæves, og saa længe denne Jord staar, ville vel Krig og Fred veksle som Sommer og Vinter, Dag og Nat. — For nogen Tid siden læste jeg en Afhandling om den sidste Komet af Professor Bugge [Thomas B., Professor i Astronomi, † 1815]; jeg vilde ønske, at jeg kunde sende Dig den. Han opdagede den her i København, uden at kunne gøre Brug af sine bedste Instrumenter, som han havde nedgravet for at bringe dem i Sikkerhed for Englænderne. Fra sine udenlandske Korrespondenter erfarede han heller intet, da, som Du ved, al Brevveksling med Udlandet var umulig. Han trøstede sig imidlertid herover, saavel som over det Tab, han havde lidt under Belejringen [han mistede to Tredjedele af sit store Bibliotek, idet hans Hus brændte], ved de Iagttagelser, han gjorde i de højere Regioner. Disse meddeler han i dette Skrift. Efter at have læst det har jeg bedt min Mand om at indbyde ham til Middag, da jeg ret ønsker at tale med ham. —

Den 28de April.

— Tre Skibe have vore Kanonbaade taget fra Englænderne ved Langeland; der menes, at de have værdifulde Ladninger. Grev Ahlefeldt [til Tranekær, Kommandant paa Langeland]

(1809)

har skrevet herom; han saa dem blive tagne. Hvis alle Sømagterne forholdsvis gjorde dem saa meget Afbræk som vi, da vilde det dog hjælpe noget. Du undrer Dig, kære Søster, at man vedbliver med Opførelsen af Slottet [Christiansborg]; dette sker rigtignok, men *piano*. Det giver mange Underhold, der ellers ingen Fortjeneste havde; Pengene eller, om Du vil, Papiret bliver i Landet; det skaffer dem dog Brødet og befordrer den indre Omsætning. —

Frederiksberg, den 10de Juni.

— Gud give, at varme Bade kunde kurere Caroline Wedel; men det lader til, at baade hun og Lægen nu have opgivet ethvert Haab om, at hun nogensinde igen vil kunne bruge sine Ben, og at hun har hengivet sig i sin Skæbne. Tænk, at hendes Fader uventet er ankommen hertil med en Parlamentær igennem Sverige; forestil Dig hendes Bestyrtelse! Jeg ilede til hende og fandt ham hos hende; jeg tror, Charlotte [Brevskriverindens Datter] og jeg kom rigtig *à propos* for at give Samtalen, der lod til at være meget alvorlig, en heldigere Vending; nogen Tid efter tog han Afsked; saaledes endte den første *entrevue*. Vi aandede friere, da han var ude af Døren; snart efter kom den slemme Hoste, der drev os bort. Hans Hustru [f. Luckner] har jeg ikke set; men Caroline sagde, at han havde holdt fast paa, at hun skulde kalde hende Moder; det vilde og kunde hun ikke; hun vilde, efter den afdøde, kun give mig dette Navn. Jeg raadede til: *ma chère mère* [aabenbart ikke saa meget som »Moder«]; men der var intet at gøre. Den stakkels Kone har mistet sit ældste Barn, en Søn, kort før sin Afrejse fra Norge; nu har hun endnu to Døtre; jeg beklager hende hjertelig og tænker, at naar Caroline ser hende, vil hun synes godt om hende. —

Frederiksberg, den 20de Juni.

Fra C. D. F. R. — Hvad der trods det gode Vejr kan have opholdt Posten saaledes, ved jeg ikke; rimeligvis er det Englænderne. Lad

(1809)

kun Menneskene rase; saa længe Gud velsigner os med rige Høstaar, ville vi være trøstige og lige saa glade ved Kobber og Papir som ved Guld og Sølv. Nu er jeg snart færdig med min Olivier de Serres [fransk protestantisk Adelsmand under Henrik IV., fortjent ved sine Skrifter om Landvæsenet: *Théâtre de l'Agriculture* og *Ménage de champs*]; Stolberg maa absolut læse den ligesom ogsaa Schwerk: Om det nederlandske Agerbrug.

Frederiksberg, den 15de Juli.

— At vi nu kunne gøre os Haab om atter at faa vor kære Dronning at se her, glæder mig usigelig. Ikke blot for min egen Skyld, men ogsaa af uegennyttig Iver for det heles Vel er det mig kært atter at se hende paa det Sted, hvor hun, lig en Fredens Engel, kan øve den lykkeligste Indflydelse. Hvor glad blev jeg ikke over, at Adjudanterne havde faaet Befaling til at rømme Værelserne i August; der siges, at de skulle have huseret temmelig slemt i Hofdamernes Stuer. Jeg haaber, at ogsaa vor Wendt vil blive givet os tilbage; Schimmelmann maa finde en anden, der kan indtage hans Plads derovre. —

Frederiksberg, den 23de Juli.

— Neergaards [den rige holstenske Godsejer] skulle have haft en ubehagelig Overfart over Bæltet i aaben Baad og udsatte for vore Bevogteres Kanonade. — Grev Wedel er atter borte, og den stakkels Caroline aander friere. Helene vil han tage med sig, og hun skal være meget bedrøvet derover, da hun føler sig lykkelig hos Grevinde Luckner [hans Svigermoder]. Jeg tror ogsaa, det vilde være bedre for Hustruen, om hun blev der; thi Moderens Minde er indgravet alt for dybt i Hjerterne hos Børnene af dette Ægteskab, ligesom de ere vante til at betragte ham som hendes Tyran, ikke som deres Fader. Det forekommer mig, at den stakkels Hustru vilde være lige saa meget at beklage som Helene; thi denne vilde tilbagekalde mangen en Erindring hos ham, som han for sin egen og sin nuværende Hustrus Roligheds Skyld maatte stræbe

at glemme. Den ældste Datter kan han ikke udstaa; han vilde heller ikke give Helene saa meget, at hun kunde underholde hende dermed. —

København, den 15de Juli.

Fra C. D. F. R.

Kammerpræsidenten, kære Søster, er desværre aldrig mere Menneske end Kammerpræsident; det føler han i denne Tid mere end nogensinde. Fordum var Følelsen af at være Menneske [*die Empfindung der Menschheit*] ham en Vellyst, nu er den ham en Plage. Min sorte Hest [den sorte og hvide Hest er vist Mismod og godt Mod] løber ikke løbsk med mig; men et Vildsvin og et Marsvin [*ein wildes und ein Meerschwein*] gennemrode mig min Kammerhave, som jeg med mine Fæller med saa megen Flid havde opdyrket, og i hvilken der endnu findes saa skønne Frugter og Blomster, som vi have plantet og vandet, og som Gud har givet Vækst [Meningen maa være: England og Frankrig]. Men hvem der lykkelig har gennemlevet tresindstyve Aar, for ham sømmer det sig ikke at klage ved Enden af sin Bane. Det er ikke den sorte Hest, der har bragt mig saa hurtig tilbage til København; men den hvide alene har ført Vognen til Holsteinborg. Tro ikke, at den sorte Hest hindrer Wendts Tilbagevenden; i dette Øjeblik er det en haard Nødvendighed, at en Mand af hans Indsigt, Karakter og Tilforladelighed [*Zutrauen*] dirigerer vore svage Finanser i Holsten. Gud velsigne ham for hans Opofrelser, hvilke han selv sikkert ikke ønsker at unddrage sig, hvor tunge de end kunne være ham, eftersom han ved, at der ikke findes nogen under de nuværende Forhold, der kunde erstatte ham. Gud styrke ham og os alle i Kummerens Dage og lade os aldrig blive forsagte! Du fatter vel, at ingen mere længselsfuldt end jeg kan ønske at se Wendt igen; Gud lade mig opleve den Lykke, lade mig se Sværdene blive forvandlede til Plovjern!

København, den 2den August.

— Det stakkels Norge, der, efter at Englænderne have opbrændt Magasinerne i Archangel, ikke mere kan blive for-

(1809)

synet fra den Side, maa ligge alle og navnlig Landsfaderen tungt paa Hjerte. Dog, Gud vil hjælpe! Det er bedre at falde ved Sværdet end at dø Hungersdøden, det Gud forbyde. Han vil føre vore brave Søfolk, der agte deres eget Liv ringe for at kunne tilføre Broderlandet Levnedsmidler, sikkert igennem, trods de fjendtlige Skibe! Gud give, at Skibene vare i Spanien og gjorde lige saa megen Gavn der, som de gøre Skade her. Hvad siger Du til Tronfølgervalget i Sverige? Ærligere og maaske mere politisk vilde det have været at vende sig til Kongen [Frederik VI]. Thi man kan dog ikke formode, at den svenske Krone skulde blænde en Mand af Prins Christian af Augustenborgs Karakter saaledes, at han modtog den uden Indvilligelse af den, hvem han har svoret Troskab, — og hvorledes lader en saadan Indvilligelse sig tænke under de nuværende Forhold? Hvis de have villet gøre ham uvirksom for os, hvilket rigtignok er en stor Vinding for dem, saa tror jeg, det er lykkedes dem. Dog, jeg beklager ogsaa dem af Hjertet, og hvilket Land i Evropa er ikke at beklage? Det skulde da være Britannien, der jo rigtignok hidtil i stolt Ro har kunnet betragte de andre Landes Elendighed, men hvor man dog ogsaa hører Klagernes Røst, og hvor det vel heller ikke længe kan vedblive at gaa saaledes. —

Den 8de August.

Nu omsider ser jeg i Statstidenden, at den store [engelske] Ekspedition har vendt sig mod Holland. Om dette er beroligende for os, ved jeg ikke; de forekomme mig endnu stedse at være for nær, og jeg ønsker dem til Spanien, for saa vidt som de evne og tilsigte at udrette noget godt. — Ballet hos Brun blev noget forstyrret ved den unge Kones Upasselighed [Bruns Datter Charlotte var lige bleven gift]. Prinsesse Christian, der havde ladet sig indbyde dertil, havde ogsaa Migræne og lagde sig paa Mutter Bruns Seng; hun souperede imidlertid dog med. Efter hvad der siges, var hun saa søvnig, at man frygtede, hun skulde falde ned af Stolen; hun vadskede imidlertid sine Øjne med koldt Vand. Jeg kan ikke tro, at Prins Christian [August

(1809)

af Augustenborg] efter alle Udtalelserne i den vidtløftige Deklaration, skulde kunne modtage denne Krone. [Han var bleven valgt til Sveriges Kronprins af de svenske Stænder den 15de og 18de Juli.] Mig have de indigneret, og hvor prekær er ikke denne Krone, endnu mere end alle andre! —

Den 12te August.

— I Gaar saa jeg for første Gang den stakkels Frøken Møsting; hun henflød i Taarer, men fattede sig snart og meddelte mig med sin sædvanlige Fatning og Hengivelse alle de nærmere Omstændigheder fra hendes korte Samvær med Søsteren og dennes Død. I de fem Uger, de tilbragte sammen paa Vallø, var hun som nyfødt; hun gjorde de utroligste Ting, som hun i mange Aar ikke havde kunnet gøre, og syntes at befinde sig fuldkommen vel. Idet hun ved sin Ankomst blev Søsteren var, jublede hun højt af Glæde; vel frygtede man, at denne Tilstand var overspændt og ikke naturlig; men hvorledes den har kunnet vedligeholde sig i hele fem Uger, forekommer mig et sandt Under. Den gode Frøken Møsting skænkede mig som Erindring en Bonbonnière, som Søsteren havde baaret hos sig. Hende selv fandt jeg bleg og mager; man saa, at hun ikke var uden Smerter. Hun syntes ikke at kende den sande Beskaffenhed af sit Onde; efter Operationen troede hun at være helbredet og var saa glad; men nu var det atter ved det gamle; dog, hun var hengiven i Guds Vilje og fattet. Hun viste mig et deltagende Brev fra den kære Dronning samt et fra Bastholm og sagde mig, at det, som jeg havde skrevet til hende, blev opbevaret i en Portefeuille sammen med disse kære Breve; hvor kært er dette mig ikke! Hun var meget lykkelig i Haabet om at se vor elskede Dronning og tage Del i hendes Glæde over den kære lille Vilhelmine, da hun saa ofte havde delt hendes Kummer. Naar Du ser vor dyrebare Dronning, da fortæl hende dette, og sig, at Tanken paa hende kastede Lys over vor sørgelige Samtale. [Augustenborgernes Kammerfrøken Møsting døde under et Besøg paa Vallø hos Søsteren, der var Kammerfrøken hos

(1809)

Dronningen og snart efter døde af Kræft. De vare Søstre til Julie Knuth, f. Møsting.] —

København, den 30te September.

— Man har modtaget os her med Budskabet om, at der er kommet en Fred i Stand [Freden i Frederikshamn med Rusland den 17de Septbr.], men hvilken Fred! Man kan vanskelig tro, at Sverige til Trods for et saa stort Tab skulde kunne vedblive at bestaa som en selvstændig Stat, og det forekommer mig, at de endnu stadig føre deres afsatte Konges Sprog. Jeg haaber for vor Skyld og for deres — saafremt de mene det oprigtigt med os — paa en snarlig Fred [den sluttedes i Jønkøping] og et godt, nabovenligt Forhold. —

Den 7de Oktober.

— Man venter nu med Sikkerhed vor kære Dronning, og der tales om store Forberedelser, og om at hun skal holde Indtog i Staden som Dronning; det forekommer mig, at slige Bekostninger i *vore* Tider ere saa lidet analoge med hendes fordringsløse Karakter, og at hun saa lidet trænger til slig ydre Glans for at herske i alles Hjerter. Maaske tænke andre anderledes i denne Henseende; thi ydre Demonstrationer, Prunk og Pragt ere jo vor ulykkelige Tids Løsen. Gud give, at Kongen frabad sig dette, og at de kom *sans dire gare;* jeg tør sige, at den almindelige Glæde kun des lydeligere vilde prononcere sig, og at hun overalt vilde blive modtaget med Jubel af Publikum. At hun i alle Tilfælde vil blive dette, derom er der ingen Tvivl. —

Den 17de Oktober.

Da jeg for et Øjeblik siden satte mig hen for at skrive til Dig, kære Søster, kom Prinsesse Christian. Vi toge imod hende, da hun tager det ilde op, *quand on la renvoie.* Hun havde da den Fornøjelse at finde alt i Uorden her; min Mand

(1809)

var heldigvis hjemme. Efter at have set paa Familieportrættet og nogle Landskaber af Louise [Datteren] og udtalt om det ene Stykke, at hun aldrig i sit Liv havde set noget smukkere, samt efter at have klaget over Blegner paa Tungen forlod hun os; hverken venlig eller lykkelig saa hun ud. Hvor hjertelig vilde jeg ikke glæde mig til vor Marias [Dronningen] Tilbagekomst, hvis ikke saa mangt og meget formørkede min Glæde; hvis hun fandt alt her saaledes, som hun fortjener det; hvis hendes Omgivelser vare *hende* værdige! Dog, Gudskelov at *hun kommer* og atter tager det Hjerte i Besiddelse, i hvilket hun fortjener at herske lig en god Genius. Hvorfor hun skal tilbringe en Nat paa Frederiksberg, begriber jeg ikke; det kan kun fremkalde sørgelige Billeder hos hende, da hun saa pludselig maatte forlade dette Sted. Der skal finde Illumination Sted i Frederiksberg Have, og hun skal holde Indtog her. Gid dog de Penge, som dette koster, i hendes Navn bleve uddelte til de mange nødlidende; hvor langt mere Glæde vilde dette ikke gøre *hende,* og hvor mange Velsignelser vilde ikke blive ønsket over hende af alle! Dog, det er, som Du siger, kære Søster; det gaar som før Syndfloden; man bedrager sig selv og andre og iler blindt i den nære Fordærvelse; ogsaa her haaber jeg, at vor Maria noget vil kunne standse Fordærvelsens rivende Strøm. —

Den 20de Oktober.

— Gud ved, hvor meget jeg for Wendts egen og for min Mands Skyld, der ofte smertelig savner ham, ønsker Wendt hertil, ligesom hans Raad ogsaa ofte kunde være saare nyttigt og fornødent her; men, kære Søster, hvem skulde erstatte ham i Holsten? Ernst Schimmelmann mener, at kun *han selv* kunde indtage hans Plads og afløse ham. —

Den 5te November.

— Gudskelov, at vor kære, kære Dronning er her, og at hun tillige med sin Caroline og Vilhelmine befinder sig vel. I Gaar

(1809)

Formiddags havde jeg den uskatterlige Glæde at tilbringe to uforglemmelige Timer hos hende; jeg skriver dette med Taarer af den inderligste Vemod; jeg tør sige, at hendes Hjerte flød sammen med mit; men *kun til Dig* siger jeg dette; omtal det ikke til nogen anden! O, Gud velsigne hende og lade hende være alt det for Kongen, som hun formaar at være; hvor velgørende vil da ikke hendes Hjemkomst blive for *ham,* for *hende,* for *hele Landet!* At Prinsesse Christian har udspillet sin Rolle, er sandsynligvis en Lykke; jeg vilde ønske, det var éclateret nogle Uger før, og at vor kære Dronning ikke mere havde truffet hende her. Min Mand forsikrer, at det er umuligt at tilskrive Dronningen nogen Del i hendes Forvisning. Hendes egne Husfæller ere hendes Anklagere; hun er virkelig almindelig foragtet; man skal afvekslende kalde hende »den gale Prinsesse« og »Gadeprinsessen«. Der var en, der i Gaar sagde til mig, at hun gjorde vel i at køre bort ved Nattetid; men en højst kedsommelig Historie er det, og den svage Prins vil maaske savne hende. Jeg vilde skatte Barnet lykkeligt, om det blev opdraget af Kongen og Dronningen; dog jeg fatter, at vor kære Dronning ikke ønsker dette. Prins Christian sendte det i Forgaars til hende; men jeg tænker, at han vil ønske det tilbage, naar Moderen er borte. Jøderne og Købmændene beklage hende, da hun skaffede dem betydelig Fortjeneste; jeg finder, at de, der have omgaaedes hende meget, gøre vel i at undskylde hende og have Medlidenhed med hende. Det sidste er naturligt for enhver rettænkende, og visselig har Dronningen det; jeg tror virkelig ogsaa, at hun har Anfald af Vanvid, og at der er mere i Vejen med hendes Hoved end med hendes Hjerte. Den stakkels Kammerfrøken Møsting, der for nogen Tid siden havde en Blodstyrtning fra den syge Del af Brystet og derved var bleven meget afkræftet, har haft den Glæde at se den kære Dronning paa Vallø. Hun følte sig den Dag saa vel, at hun spiste med ved Taflet og gik omkring med hende paa Stiftet; jeg frygter imidlertid, at hun vil komme til at betale det dyrt; thi Glæden har bragt hende til at anstrenge sig over Evne. —

(1809)

Den 18de November.

Fra C. D. F. R. — Ak, vi danse ikke paa Roser og ruge over nye Skatter, søge i alle Lommer for at afhjælpe Statens første Fornødenheder, ville saa nødig gøre mere ondt, end Nøden kræver, slaa vor Lid til Gud og haabe paa bedre Tider. Mange Soldater ere blevne hjemsendte, og jeg haaber, at der snart vil blive sluttet Fred med Sverige. Guds Haand er mægtig til at hjælpe den, der bygger paa ham! Jeg har i denne Tid begyndt at læse Salomons Visdoms Bog, i hvilken jeg tidligere, da den er apokryf, kun har læst lidet; den er imidlertid fortræffelig. Jeg vil gøre mig bekendt med dens Historie; jeg ved ikke, hvorfor den ikke er kanonisk, hvis den virkelig er af Salomon. Den taler saa smukt om det tilkommende Liv og om den faste Tillid til Gud, hvorved alene Livet kan være og kan vedblive at være os kærere end Døden. —

København, den 5te December.

— Du vil vide noget om Vargas [Mineralog, kom 1808 til København], kære Søster; han er en særdeles behagelig Selskabsmand og, efter hvad jeg har Grund til at tro, lige saa fuldt en rettænkende som en dannet Mand. Men der er ikke meget af en Spanier ved ham; hans Moder var en Englænderinde; han taler Engelsk som en indfødt, har tilbragt største Delen af sit Liv i Italien, nogen Tid i England og Tyskland og er født i Kiel. Jeg skal, hvis jeg kan formaa ham dertil, faa ham til at fortælle mig sin Historie. At hans Forældres Ægteskab havde fundet Sted imod Bedsteforældrenes Vilje, meddelte han mig, da jeg spurgte ham, hvorledes det var gaaet til, at han var bleven født i Kiel; dette syntes at gøre ham noget forlegen. Han interesserer mig mere, end i lang Tid nogen fremmed har gjort, og han synes at føle sig vel i vor huslige Kreds. Det lader til, at Kongen vil indrømme ham hans Ønske, at foretage en Rejse til Norge. —

Den 12te December.

— I Gaar var der Appartement; jeg var der kun saa længe, at jeg kunde gøre Dronningen min Opvartning, da hun syn-

(1809)

tes at ønske dette. Prins Christian saa jeg; jeg har ret Medlidenhed med ham; hans Fysiognomi tyder paa saa mange gode Anlæg, og han er dog i Grunden en smuk ung Mand, naar det aandelige blot ikke var absorberet af det materielle. —

Den 16de December.

Til Wendt og Louise Stolberg.

— Digteren Oehlenschlägers Hjemkomst gør Epoke her, navnlig hos Schimmelmanns; Christian har hos dem hørt ham deklamere sit nye tyske Sørgespil »Correggio«, men fandt dog, at det mærkedes, at Forfatteren var dansk; det er da heller ikke til at undres over. Han er sikkert i enhver Henseende en mægtig Medbejler for Baggesen; gid hans Skæbne ej maa blive dennes lig. Jeg kender ham ikke personlig og ved ikke, under hvilket Paaskud man skal gøre hans Bekendtskab uden at tillægge enten *ham* eller *sig selv* for meget Værd; jeg vilde helst undgaa begge Dele. Foreløbig vil jeg nøjes med at kende hans Værker, indtil der frembyder sig en Lejlighed til at gøre hans personlige Bekendtskab. —

Den 26de December.

Fra C. D. F. R.

Med megen Ængstelse imødeser jeg Efterretningerne om den gode Linchen Baudissin [paa Knoop]. For den gode Pleje, Du yder hende, vil Gud lønne Dig, Du trofaste Søster! Ogsaa for Baudissin er jeg bekymret; thi hvem der er saa korpulent som de to, bærer daglig Faren omkring med sig. Gud bevare dem; begge ere de gode, og mange ville savne dem. For Tiden er jeg omgivet af alle mine Børn; men nu forlade de os snart. I Dag højtideligholde vi den første Fred [sluttet med Sverige i Jønköping den 10de December]; Gud give, at intet Aar maa hengaa, før vi kunne fejre den almindelige Fred. Solen straaler gennem Tordenskyerne; den vil skinne længere, end Uvejret har raset. Min Søn, Din Yndling, ruger paa meget smukt og godt; Gud vil give det Fremgang! Han er ikke den eneste; Skoler, Foranstaltninger for de fattige, industrielle Anlæg, Forbedringerne i Agerbruget: alt skyder nu Knop og venter kun paa Solen for at bringe os det skønneste Foraar. Vore

(1810)

Børn ville komme til at staa paa vore Skuldre og deres Børn paa deres.

Den 6te Januar.

— Gud ske Tak for de Efterretninger, Eders Breve indeholde om, at vor kære Veninde paa Knoop [Linchen Baudissin] er ved at komme sig. Jeg haaber, at hendes saavel i moralsk som fysisk Forstand lykkelige Temperament hurtig vil gengive hende hendes Kræfter, og at den Algode endnu i mange Aar vil bevare hende for hendes kære og saa mange nødlidende, for hvilke hun ogsaa er Moder. — Jeg ser aldrig den dyrebare Dronning, uden at hun taler om Eder; ogsaa for Linchens Sygdom har hun vist megen Deltagelse. Den stakkels Kammerfrøken Møsting besøgte hun paa hendes Fødselsdag, bragte for første Gang den lille Vilhelmine med til hende og forærede hende et Tæppe. Du kan tænke Dig, hvor megen Glæde det gjorde den stakkels syge, der ogsaa i Sandhed har fortjent det ved den Troskab, med hvilken hun gennem en Række af Aar har delt saa mangt og meget med den elskede Dronning. —

Den 13de Januar.

— Her blive Priserne højere Dag for Dag, og Gud ved, hvorledes det vil ende. Dog, intet mere herom! Det er en alt for sørgelig Genstand. Ballerne, Maskeraderne og Forlystelserne forekomme mig under disse Forhold at minde om den ufrivillige Danselyst i »Oberon«. —

Den 27de Januar.

— Endnu har jeg intet hørt om Christians [af Augustenborg] Ankomst til Stockholm. Dronningen har sagt mig, at hendes Broder var fuld af Lovtaler over ham; at han bliver tilbedt i Norge, er sikkert. Det forekommer ogsaa mig, kære Søster, at jeg ikke ivrig kan ønske en Forbindelse mellem ham og Prinsesse Caroline [Frederik VI.s Datter]; Uligheden i Alder

(1810)

er dog ikke ligegyldig, og hvad have Alliancer med Sverige gavnet os? Hvis han anholdt om hendes Haand, vilde man vel næppe nægte ham den. Kongen og Dronningen ville nødig miste hende. Hvor sjælden vender ikke en Dronning tilbage til sit Fædreland, og hvor ofte har vel ikke den ulykkelige Dronning Sophie Magdalene af Sverige [Gustav III.s Dronning] længtes tilbage her til Danmark! Jeg haaber, at Prins Christian af Augustenborgs Tronbestigelse ogsaa er en Trøst for hende; ellers tænkes der ikke mere paa hende; det er, som var hun blandt de hedengangne. I Fredags forelæste vor ypperste Digter os sin »Correggio« paa Tysk; det er virkelig et særdeles skønt Arbejde og har ogsaa gjort min Mand megen Glæde; han er meget tilfreds med Oehlenschlägers Domme om Kunsten og tiltræder disse. Dette Sørgespil agter Forfatteren at oversætte paa Dansk; det er fuldt af poetiske Tanker og Slutningen meget rørende. Der siges, at det maa forkortes betydeligt, førend det kan blive opført; det er muligt; jeg vil imidlertid beklage enhver Udeladelse. —

Den 3dje Februar.

— Gid Kandidaten til den svenske Trone maa blive lige saa elsket der, som han er elsket i Norge! Jeg kan ikke ønske ham noget bedre. Gid det maa lykkes ham at udrydde det unaturlige, gamle Nag mellem de to Nabo-Nationer og at grundfæste, i det mindste i vort Norden, den Fred og Endrægtighed, der er saa heldbringende for os alle! Da er der i Sandhed tilfaldet ham en skøn Lod; da har hans og vor gode Genius indgivet ham at modtage den ikke tornefrie Krone. — Du har maaske læst i Aviserne, at nogle Godsejere paa Fyn og i Jylland oprette Selskaber i Lighed med det lollandske, til Befordring af den hjemlige Industri, idet de følge Boisens og Christians [Sønnen] Eksempel. —

Den 10de Februar.

— Det glæder mig, at Stolberg i saa høj Grad lader det skønne Sørgespil »Aksel og Valborg« vederfares Retfærdighed. Jeg saa

(1810)

det blive opført i Dag for otte Dage siden; Hanen galede rigtignok ikke, dog kan jeg ikke sige, at jeg var saa utilfreds med Forestillingen, som nogle ere. Valborgs Karakter synes mig en af de skønneste kvindelige, og det forekommer mig, at Jomfru Heger, der med saa stort Held gav Dyvekes Rolle, ikke skilte sig saa daarligt fra Valborgs, som nogle mene. Hidtil er der blevet læst meget hos os; thi Vargas [Grev Vargas Bedeman, Geolog] er utrættelig. De bedste dramatiske Arbejder, »Wallensteins Lager«, »Don Carlos«, »Marie Stuart«, Oversættelserne af Sophokles samt mange Digte. har han læst højt for os; for mig har han ligeledes læst forskellige engelske Forfattere. Saa ofte, han paa nogen Maade kan det, kommer han til Te; men nu rejser han snart; gid han maatte faa det godt derovre! Her i København er han ganske naturaliseret eller indigeneret. — Min Mand har været meget optaget af Saturns faste Ring, der, selv ubevægelig, kun drejer sig med hin omkring Solen. —

Den 17de Februar.

— Ernst [Sønnen] rejser paa Tirsdag til Norge, hvor han er indkvarteret i Laurvig [han bliver Major ved de norske Jægere]; hans Oberst, Staffeldt, skal være en udmærket brav Officer, der tager sig meget af de unge Mennesker i sit Korps. — Dronningen sagde til mig, at Kroningen endnu ikke var fastsat; jeg vilde ønske, naar den dog skal finde Sted, at den blev gjort af med saa faa Bekostninger og saa hurtigt som muligt. Om Sommeren er det dog vel ikke troligt, at den for nogen kan faa saa slemme Følger som den, Du bivaanede. En egentlig Dragt have vi vel ikke; heldigt vilde det maaske være i Stedet for de mange Afvekslinger; men de fleste Damer have dog over Kjolens Slæb et Slæb af kulørt Fløjl, som de franske Ministerfruer have indført; jeg har hidtil ikke ejet noget saadant. —

Den 3dje Marts.

— Der menes, at den tilkommende Konge af Sverige vil ægte sin Niece [Caroline Amalie, 14 Aar gl.]. Da maatte han dog

(1810)

i det mindste vente i nogle Aar; hun skal være meget elskværdig. Sandelig, kære Søster, jeg ved ikke, hvad jeg skal ønske; jeg indskrænker mig til den skønne Bøn:

Gutes gieb uns, o Gott, auch wenn wir nicht darum bitten;
Böses wende von uns, bäten wir scherlichst darum!

Maaske vilde jeg ogsaa bede om, hvad der kunde gøre vor Marie Glæde; thi her kommer ikke blot den ædle Mand, men ogsaa hans hele Stilling i Betragtning, i et Øjeblik da de fastest grundede Troner ere rokkede. Som et Baand til at sammenknytte begge Nationer kan jeg ikke betragte slige Formælinger, da de igennem hele Historien og lige til vore Dage ikke have opfyldt dette Øjemed, og tillige er jeg overbevist om, at en Mand som *denne* vil handle retfærdigt og som god Nabo og Forbundsfælle. — I Torsdags tilbragte Bernstorffs og Schimmelmanns samt Oehlenschläger og hans Forlovede Aftenen hos os. Ernst Schimmelmann spillede med min Mand et Parti Skak, der syntes aldrig at kunne faa Ende, da Kampen saa længe forblev uafgjort, og da Din Broder allerede sang Sejrssange, opmandede Schimmelmann sig pludselig og var nær ved at besejre ham; til sidst vandt min Mand dog Slaget. Imidlertid talte jeg næppe ti Ord med Ernst Schimmelmann, skønt han først forlod os Kl. 1. Hvis dette for nogle Øjeblikke har kunnet lade ham glemme sine Finanssorger, saa maa jeg trøste mig. Et Træk af hans Distraktion maa jeg dog fortælle Dig: Han havde i den ene Haand et Stykke Brød, i den anden en Brik, dyppede Brikken i Saucen til Stegen og lagde Brødet ved Siden af sig. —

Den 10de Marts.

Fra C. D. F. R.

Du hjertenskære Søster! I Dag vil jeg tale om Ting, der ligge Dit og mit Hjerte nær. Paa denne Dag for 100 Aar siden blev vor Fader født. Hvor salig var ikke hans Død! Hvor megen Kummer er han ikke undgaaet, hvor megen Salighed har vel ikke hans Sjæl allerede nydt! Hvor ofte omsvæver han os vel ikke i mørke og lyse Timer, tilhvisker os Ord,

(1810)

fulde af Kærlighed og Trøst! Endnu to Aar, da har jeg naaet hans og mine Fædres Alder. O, er det hans Vilje, saa vandrer jeg da gerne bort i Fred, ja selv om Timen maatte komme før. Min Higen og Tragten har alt længe ikke været efter jordiske Ting, skønt mange Kærlighedens Baand omslutte mig. Den er rettet imod Hjemmet; Tanken paa dette vil lette mig Afskeden og trøster mig under Lidelserne; forbunden med den faste Overbevisning, at Gud ogsaa her leder alt, giver den mig Mod og Frejdighed, hvor andre forsage. Gud har tilmed endnu skænket mig en sjælden Gave: et godt Helbred og Tilbøjelighed til ungdommelig Glæde, der fremgaar af det. Jeg elsker mange og hader ingen; kun Svulsterne og Udvæksterne paa Menneskeheden hader jeg: den spidsfindige [*künstliche*], ikke bibelske Teologis rene Filosofi, Politiken, Naturfilosofien, der henter alt ud af sin egen tomme Hjerne, ikke fra Naturen, ethvert Føleri [*jede Empfindeley*], enhver stolt Anmasselse af Forstanden, der ej vil bringe Lyset fra Himlen ned til Jorden, men formaster sig til at ville løfte sit eget Mørke op i Himlen. Iblandt de Apostle, som Gud udkaarede, var der kun een lærd, de øvrige vare Fiskere, Almuesfolk, ikke opblæste af egen Viden. Jeg er mere tilbøjelig til at nære en forudfattet gunstig Mening om Bonden, der træder ind til mig, end om den dannede Mand, naar jeg ikke kender nogen af dem. Min Hustru og mine Børn udgøre min Kreds her; Schimmelmann vel ogsaa, men han er begravet i Forretninger. Bernstorfferne elsker jeg; men som Drenge stode de mig dog langt nærmere end som Mænd. Saaledes var Forholdet ikke med mig; naar jeg havde nærmet mig nogen, traadte jeg ikke tilbage fra ham. I, der ej have fjernet Eder fra mig, Eder skiller Rummet fra mig, Eder, Wendt, Wexelsen og mine lollandske Børn. Dog, jeg klager ikke; thi jeg har megen Aarsag til Glæde ogsaa i disse usalige Dage; der er meget godt, der endnu har Fremvækst, og Haabet til Gud beskæmmer ikke. Den Tanke har jeg ikke opgivet, om jeg lever, at se Gud forherliget over for sine Fjender og at vide det onde begravet i Helvede. Hver Klage svinde, og Herrens Pris tone i Samklang fra alle gode! Hvis de gode ligesom

(1810)

Hernhuterne afsondrede sig fra andre Mennesker, saa maatte vi alle til Christiansfeldt; men vort Lys skal skinne iblandt Menneskene, og arbejde skulle vi i Vingaarden, ikke alene nyde, — da kommer til sidst efter møjsomme og glade Dage Lønnen. Tro blot ikke, at jeg er ked af Livet; men jeg har fundet det Punkt uden for Jorden, som Archimedes søgte, ikke for at bevæge den, men for roligt at kunne forlade den. —

Den 5te April.

— Det er mig umuligt at gøre mig fortrolig med Tanken om, at de to Brødre Bernstorff drage bort; det gaar mig hermed som med alt, hvorpaa man ikke har været forberedt: naar man ret levende tænker paa, at det ikke er et Sansebedrag, saa fornyes den Følelse, som det første Indtryk fremkaldte. Med den kære Dronning, hos hvem jeg var i Onsdags, har jeg næsten ikke vekslet en Stavelse, som ikke drejede sig herom; hun kan ikke trøste sig derover, og da hun lige saa lidt som jeg kender den egentlige Aarsag, der har bevæget Christian Bernstorff til dette Skridt, saa vare vore *regrets* og Klager tomme Ord. Saa meget er vist, at Kongen ugerne har indvilget i hans Begæring, og Dronningen har fortalt mig, at han skriftlig har bedet ham om at udsætte sit Forehavende, indtil vi fik Fred; det lod til, at hun selv havde set Brevet. Man kan altsaa i det mindste modsige alt, hvad Folk kunde debitere med Hensyn til en hemmelig eller offentlig Intrige imod Brødrene. Der synes ikke fra Kongens Side at have været nogen Utilfredshed til Stede; hvor vidt de dog have haft en grundet Anledning til at gøre dette Skridt, derom kunne kun de dømme, der kende den hele Sammenhæng. Det er en vigtig Beslutning; gid de ikke maa angre den og vi ikke komme til at savne dem for meget! Det diplomatiske Korps, Didelot *à la tête,* skal være meget misfornøjet; dog, hvad nytter det at klage over, hvad der ej lader sig ændre! —

(1810)

Den 14de April.

— Det vilde ikke være ilde, hvis Rygtet om Donationen af Lauenberg og Eutin bekræftede sig, dersom det ingen Forpligtelser paalagde os. Fred med England og Erstatning for deres lige saa uretfærdige som ukloge Overrumpling: *c'est ce qu'il nous faut* og det eneste Lægemiddel for vore ødelagte Finanser. — Jeg har givet Dit Brev til Grevinde Münster, hvem jeg i Gaar saa hos Schimmelmanns, hvor Voltaires »Tancred« blev forelæst af Professor Puerari; denne læste meget godt, og Stykket er smukt. —

Den 21de April.

Jeg har denne Gang en for mig sørgelig Begivenhed at meddele Dig, nemlig min Broders Død, der rystede mig saa meget mere, som den kom mig ganske uventet, da jeg kort forud havde modtaget et meget godt Brev fra ham og ikke vidste, at han var syg. Grev Strømfeldt, en Søn af Guvernøren i Linköping, i hvis Hus min Broder har levet i 14 Aar, skriver til min Mand, at min Broder havde været syg i tre Uger, havde haft Egnens bedste Læge og var bleven plejet og opvartet af sine Venner, i hvis Tal han regnede sig selv som en af de varmeste. Han skriver: »*il est aimé, estimé et regretté de tous ses amis et connaissances dans ce pays-ci*«. Dette er en Trøst for mig, ligesom hans Venners omhyggelige Pleje og den Lykke, han nød, i sine sidste Leveaar at leve i en agtværdig Familie, hvilket jeg fuldtud ved at skatte. At den gode Frøken Møstings [Dronningens Kammerfrøken] Lidelser ere endte, kan jeg ligeledes meddele Eder; i Morges Kl. $6^1/_2$ blev hun for stedse udløst fra alt ondt. Hendes Død var en sand Velgerning ikke blot for hende selv, men ogsaa for min gode Veninde Knuth [f. Møsting], for hendes Broder og Svigerinde, der have plejet hende med den største Troskab og maaske ved Synet af hendes Lidelser lidt lige saa meget som hun selv. Vor dyrebare Marie [Dronningen] besøgte hende to Gange i den sidste Tid, og den syge skal længe have holdt hende fast med begge Hænder; hun var ikke altid

(1810)

ved sin Bevidsthed, men stedse fattet og taalmodig, selv under de største Smerter. — Amtmand Faie i Jylland [i Thisted Amt] skriver til min Mand om en Kaperprise fra i Fjor, som paa den Auktion, der for nylig er bleven afholdt, udbragtes til en Værdi af 5 Tønder Guld i danske Penge. Byfogden skal have modtaget 16,000 Rd. i Salær. Der skal have været en stor Mængde Købere fra Nordtyskland til Stede, saa at Levnedsmidlerne steg betydelig, saa længe deres Ophold varede. —

Den 8de Maj.

Kære Søster, Aarsagen til, at jeg ikke har skrevet om de uventede Begivenheder, der beskæftige os alle, var, at jeg nødig vilde bringe et daarligt Budskab, og at jeg vidste, at min Mand havde paalagt vor Wendt med Skaansomhed at meddele dig det. I hvor høj Grad det har frapperet mig selv, kan jeg næppe beskrive. I Gaar besøgte jeg Elise [Bernstorff, f. v. der Nath, sin Mands Søsterdatter], der Gud ske Lov er fuldkommen rask igen; hun er imidlertid lige saa lidet som alle vi andre fornøjet med sin Mands Beslutning. Det er i Sandhed heller ingen ringe Ting for hende at forlade det skønne Bernstorff og give Slip paa saa mange Forhold, paa saa mangt og meget, som hun med ungdommetig Glæde nyder, for at tilbringe Sommer og Vinter paa et ikke synderlig tiltalende, afsides liggende Sted. Imidlertid finder hun sig uden Knurren heri, skønt jeg tror, at hun gerne gad stække Tidens Vinger for endnu ret at nyde denne Sommer. Hun er virkelig en rigtig elskværdig Kone, som ingen kan andet end synes om. Jo mere man betænker alle de mulige Følger af denne de tvende Brødres Beslutning, des mere forvirres ens Tanker; altsaa er det bedst at tie og frejdig se den uafvendelige Skæbne i Møde, der har ramt og endnu vil kunne ramme os. Den bliver os jo dog ikke paalagt uden i Følge et alt styrende Forsyns Tilladelse. — Jeg tager i Dag for første og sidste Gang til de udenlandske Gesandters franske Skuespil; det roses meget. Ogsaa de kgl. Herskaber komme der.

Farvel, kære Søster, kære Stolberg, kære Wendt! Jeg sør-

(1810)

ger med eder, men vil dog ikke tabe Modet eller opgive Haabet om, at vi endnu kunne komme til at skue bedre Tiders Morgenrøde.

Den 22de Maj.

— Ak, hvor tomt er ikke København blevet for os, og hvor ganske fremmed er ikke den største Del af den nuværende Kreds bleven for min Mand og mig! Hvem der ikke giver Diners og Soupers og ikke kommer til saadanne, føler sig hurtig fremmed i en stor By; men Vindingen ved en rolig, huslig Tilværelse er dog i Sandhed større end Tabet af saadanne *liaisons*, navnlig i vor Alder. — Anbefal os for Prinsesse Louise [Hertugen af Augustenborgs Søster]; hvor ondt det end gør mig for alle mine Bekendte og for Vallø selv — hvilket Sted altid, ligesom en Gang Jorden, vil forblive mig kært, fordi saa mange Erindringer gøre mig det uforglemmeligt, — at hun ikke modtog Kaldelsen dertil, saa fatter jeg dog hendes Grunde, blandt hvilke vel hendes Hengivenhed for Augustenborg har været den mest afgørende. —

Charlottenlund, den 2den Juni.

— Kun nogle faa Ord om den sørgelige Tildragelse i Sverige, der har ramt os alle som et Tordenslag [den svenske Tronfølger, Christian August af Augustenborgs Død]. Mest ondt gør det os for den stakkels Hertug af Augustenborg; blot den stærke Rystelse og Smerten ikke ogsaa koster ham Livet; det skulde ikke undre mig. Han græd meget, da min Mand den følgende Dag besøgte ham. Den ædle afdødes værdige Søster anede ikke, at hun saa snart vilde komme til at begræde denne saa almindelig ærede og elskede Broder. —

København, den 12te Juni.

— Gaarsdagen tilbragte vi paa Dronninggaard [hos De Conincks] og paa et Sted, der tilhører De Conincks ældste Søn, som er en stor, praktisk Landmand. Ramé har bygget Huset, og Stedet hedder Frederikslund. Min Mand gik om Morge-

(1810)

nen tidlig til Fods, og vi fulgte efter, først til Sønnen, hvor vi spiste Frokost, og senere til de gamle De Conincks. Vi spadserede omkring den smukke Sø, hvor Ramé ligeledes har udført nogle nye Anlæg, og Din Broder var til Beundring for alle sine yngre Ledsagere utrættelig *par voie et chemin*. Den gamle De Coninck modtog os hos sin Søn, hvorhen han var redet paa et Æsel; den stakkels Mand kan kun med stort Besvær gaa; han maa ledes fra den ene Stue til den anden. Der var ingen andre hos de gamle end den talrige Familie, der dog langtfra var fuldtallig til Stede. Allerede i lang Tid havde vi været indbudne til denne Turné. Det var for os alle en rigtig behagelig Dag. Familien De Coninck er meget interessant, og alle besidde de derhos saa megen *bonhomie*. Faderens Tilstand er ængstende; heldigvis er det den venstre og ikke den højre Haand, der er lammet; men ogsaa Munden er skæv. Han er fuldstændig klar i sin Tankegang, men er dog meget stille, taler lidet og ser lidende ud; han skal imidlertid nu være bedre. Hans Hustru har ogsaa haft et meget farligt Tilfælde; hun kan ikke gaa meget, men er ellers fuldkommen rask og munter. De ere omgivne af Børn og Børnebørn, der ile til paa mindste Vink og gøre alt for at lette deres Stilling. —

Den 30te Juni.

[Grev Fersen blev den 26de Juni myrdet af Stockholmerpøbelen, der uden Grund mistænkte ham for at have forgivet Christian August.]

Begivenhederne i Sverige ere rædselsfulde: en sildig Efterligning af den franske Revolution! Ikke uden Bekymring maa man afvente Udfaldet af det nye Kongevalg. Gud give, at man vilde lade os være udenfor; hvo kan ønske *den* Krone, hvo kan modtage den? Hvilken ny Spænding med Hensyn til de kommende Begivenheder! Hvor meget vi end føle den Tids Trængsler, i hvilken vi leve, saa have vi dog efter min Overbevisning hidtil været det lykkeligste Land i Europa eller det mindst ulykkelige. Gud lade os erkende det nu og bevare os Roligheden indadtil! —

(1810)

Pederstrup, den 20de September.

— Jeg tror, man mærker Krigens Ulemper mindre her end i de andre Provinser; hidtil have de, i det mindste i vor Egn, tilsyneladende ikke virket hæmmende paa den Fremadstræben, der paa alle Omraader er i Gang; jeg synes, her er som et lille Gosen; gid det maa vedblive at være Tilfældet! — Hvad Du fortæller om Augustenborg er utroligt; jeg beundrer med Dig Hertugen; men hvorover triumferer *hun* [Louise Augusta]? Er det blot over ikke at være bleven D [rimeligvis »Dronning«, i Teksten *K* = *Königin*], eller er det over at se ham [Hertugen af Augustenborg] retfærdiggjort [at han ikke bag Kongens Ryg havde eftertragtet Sveriges Krone — hvad han var bleven mistænkt for af Frederik VI]? Jeg haaber det sidste. Her menes der, at Pontecorvo [Bernadotte, Fyrste af P.] ikke vil komme; jeg vilde dog være tilbøjelig til at tro det; der synes imidlertid at hvile Dunkelhed derover. At Waltersdorff er bleven Gesandt i Paris, ved Du vel allerede. —

Den 24de November.

— Fru Brun, der har været her med sine tre Døtre samt en lille Frøken Zoëga, ser utrolig rask ud og synes ogsaa nu at befinde sig vel, det er dog altid noget. Gid hun i Fremtiden maa leve tilfreds her, hvor hun i tidligere Dage var lykkelig, og hvor mangt og meget er hende dyrebart! —

Den 22de December.

— Du vil, kære Søster, undre Dig over, at jeg i Tirsdags var til den store Diner ved Hoffet. Vejret var saa mildt, at jeg fulgte Tilsigelsen, ikke af Nysgerrighed efter at se en Parvenue, men fordi jeg troede, at det ikke vilde være vor Marie ukært at se mig der; jeg blev ogsaa straks belønnet ved en venlig Hilsen og senere ved nogle Ord. Dronningen førte Prinsessen af Pontecorvo ud og præsenterede selv Damerne for hende. Jeg kan ikke sige Dig, hvilket ulige Par! Ikke som en Dronning — det maatte da være Himmeldronningen —

(1810)

men som et overjordisk Væsen gik hun ved hendes Side. Hendes tiltalende Skikkelse traadte rigtig frem lige over for hendes Ledsagerindes, der er svær og lidet graciøs; dog kan jeg ikke sige, at hun er ualmindelig frastødende, som nogle finde. Oscar [Bernadottes Søn] ligner sin Fader og har et ret klogt, men aldeles ikke blomstrende Ansigt; det forekommer mig, at han gør et noget dværgagtigt Indtryk, hvortil maaske Dragten for en Del bidrager; man siger, at han har en Amme med, hvis Mælk han indsuger eller drikker. Hvorledes denne sarte, svagelige Skabning vil kunne udholde det Klima, i hvilket han er bleven dømt til at leve, ved jeg ikke; jeg kunde ikke andet end have Medlidenhed med ham. Den kære Dronning har siden den fatiguante Dag, i Tirsdags, ikke været ganske vel. Det var jo nok ikke rigtig høfligt, men dog ret heldigt, at den svenske Kronprinsesse tog bort før Aftentaflet. Koncerten skal ikke have moret hende, og jeg tror, hun har temmelig tydelig ladet forstaa, at et Bal vilde have været hende mere velkomment. —

Den 29de December.

— Jeg maa dog fortælle Dig noget, som vil more Dig, om Prinsessen af Pontecorvo. Hun skal have sagt til Prinsesse Caroline [Frederik VI.s Datter]: »*Quel age avez-vous, Mademoiselle? Vous êtes bien de l'age de mon fils.*« Prinsessen nævnede hende sin Alder. »*Ne prenez pas mauvais, Mademoiselle, je ne vous aurais donné qu'onze ou tout au plus douze ans*«. I Helsingborg skal hun have sagt, at hun haabede snart at komme igen; thi længe vilde hun ikke kunne udholde at være i *det* Land. Hun har ikke gjort Lykke her. Drengen syntes man derimod meget godt om; han har været særdeles høflig; mig forekom han meget skrøbelig og svag; andre finde dog ikke saa afgjort dette. Da Moder og Søn kom om Bord paa det svenske Skib, og der blev bragt dem et enstemmigt Hurra, skal hun have holdt sig for Ørerne: »*Quel bruit épouvantable!*« — Jeg læser mange forskellige Ting, kære Søster, og for Tiden megen Historie, »*Cato and Laelius, Essay on*

(1811)

old age and friendship«. Vi have Bøger fra Museet. Wendt har forelæst os »Agathokles«, der indeholder mange smukke Ting, og i Gaar bleve vi færdige med den dydige Duc de Penthièvres Liv, som man ikke kan læse uden at føle sig blidt bevæget, da den kristne vise altid bliver sig selv lig, og man i den fordærvede Tid lod hans uforfalskede Dyd vederfares Retfærdighed [han levede uantastet under Revolutionen, † 1793]; en Mand, der har været 40—50 Aar i hans Tjeneste, er Forfatter til disse Memoirer, der have interesseret os alle meget; de bære Sandhedens Præg. —

Den 9de Februar.

— Vor kære Wendt vil i næste Uge atter kunne være iblandt os, hvis ikke Festerne ved Hoffet afskrække ham; thi paa Mandag skal Prinsesse Julianes [Arveprinsens Datter] Forlovelse deklareres [med Vilhelm, Prins af Hessen-Philipsthal, dansk Generalmajor]; begge Prinsesserne blive altsaa her i Landet, hvor der er Prinser nok [Søsteren var 1810 bleven gift med Vilhelm, Landgreve af Hessen-Cassel, dansk General]; blot der ogsaa var Penge nok! Maleren Lund, hvem Grevinde Schimmelmann protegerer, har ledsaget Fru Brun paa hendes Rejse hertil; Schubart er hans virksomme Ven. Han gør Indtryk af at være en forstandig Mand; dog savner jeg den Ild, som man venter hos et Geni; thi han taler meget rolig om alt, hvad der angaar Kunsten. Opførelsen af »Correggio« skal have været temmelig god; dog skal Stykket ikke have vundet stort Bifald, dels fordi her kun er faa, der forstaa sig paa Kunst, dels ogsaa fordi det kun har liden Handling og egner sig bedre til at blive forelæst end til at opføres. —

Den 19de Februar.

— Fra vor Marie, som jeg saa i Søndags, skal jeg ønske Eder en rigtig lykkelig Rejse. Ak, gid hun havde mere Indflydelse, denne ægte Moder for Landet! Børnene vilde da befinde sig bedre end hos Lejesvendene, der dog kun søge deres eget.

(1811)

Den tiltagende Elendighed hos saa mange, der egentlig ikke regnes for fattige, hvilken hun ikke kan afvende, piner hendes Hjerte. Hun tillader sig i Sandhed kun saadanne Udgifter, der ikke kunne undgaas. O, gid en Aand som hendes maatte besjæle alle! Det vilde være det eneste Middel til at redde os eller, hvis dette ikke er muligt, den eneste Udvej til, at vi kunne falde med Ære; men det synes, at alt som Elendigheden tiltager, tiltager paa den anden Side ogsaa Ødselheden. Dette er vel en fælles Sygdom for hele Europa. Det glæder mig, at Hertugen lader min gode Kusine Holck [Juliane Christine H., f. 1750, Hofdame hos Hertuginden] vederfares Retfærdighed; kun ugerne besluttede hun sig til at forlange sin Afsked, skønt hun længtes efter Ro. —

Den 19de Marts.

— Min Yndlingslekture er *the Meditations of the Emperor Marcus Aurelius;* jeg havde aldrig læst disse saa fuldstændige og misunder alle, der kunne gøre det i Grundsproget. Med denne Kejser underholder jeg mig daglig; o, hvilken Velvilje mod alle, hvilken ren Moral! Han lærte og *øvede* Kærlighed til Fjenderne; jeg vilde give meget til selv at eje denne laante Bog, og jeg beklager, at han ikke var Kristen; dog han er jo nu hævet over alle Tvivl. —

Den 13de April.

— Der er Tale om en Rejse til Norge; min Mand har allerede for længst ønsket at foretage denne og lover sig meget af den i Retning af et forbedret Landbrug, for hvilket alle og enhver i Norge skulle være elektriserede. Al hans Higen og Tragten gaar nu ud paa endnu at udrette noget til dette Lands Bedste. Gud vil velsigne hans redelige Hensigter der, som han har gjort det her, hvor der uden hine vigtige Forandringer med Hensyn til Bondestanden ikke vilde være saa megen Velstand hos den, som der endnu findes trods de mange Ægter og andre Tidernes Tryk. Jernværkerne vil han ogsaa be-

(1811)

sigtige; men den bedre Benyttelse af Jorden er hans Hovedøjemed. En god Madkurv ville vi tage med igennem Sverige og rejse i den magelige Diable og den lille lukkede Vogn. —

Den 16de April.

— I Dag ere vi for anden Gang indbudne til at overvære den saakaldte Patric Peals mimiske Forestillinger hos Schimmelmanns; skønt jeg ikke er meget nysgerrig, saa tager jeg dog for Skams Skyld derhen denne Gang. Det forekommer mig, at de Genstande, med hvilke han beskæftiger sig, ere for ophøjede til, at han skulde kunne fremstille dem paa en værdig Maade; han skal imidlertid have meget Talent. —

Den 30te April.

— I Gaar var jeg paa Frederiksdal [som Schulin ejede] hos den gode Frøken Warnstedt [Søster til Grev Schulins Moder], hvem jeg traf ret livlig, men meget bevæget, da hun efter en saa lang Fraværelse saa mig igen og tillige tænkte paa den forestaaende Rejse. Hun spiste til Middag med os; hun kan atter bruge Haand og Fod, men er dog svag. Schulins to Børn ere hende til stor Glæde. Hun venter sin yngste Broder [Løjtnanten] med den endnu ugifte Datter, glæder sig meget dertil, men frygter dog Bevægelsen; hun elsker denne Broder, medens den ældste [Teaterchefen] i Grunden, *entre nous soit dit,* er en sand Plage for hende, og det altid under Skin af Hengivenhed og Attentioner; han er i Grunden et afskyeligt Menneske, og dog ere mange *dupe* for hans Skinhellighed. Med Schulins Hustru [f. Brown] er Frøken Warnstedt meget tilfreds. Til Torsdag Middag have vi indbudt Din Veninde Dora Hensler [Enke efter Lægen], Brandis [højt anset Læge] og Massmann [Præsten, Stifteren af Søndagsskolerne]. —

Den 7de Maj.

— Hvad siger Du til den nye Minister i Wien [Christian Bernstorff]? En fuldstændig Antipode til den afdøde. Mig glæder det

(1811)

meget, at vi atter have ham, og han synes selv saa livlig og tilfreds med sin nye *Vocation*. Der siges, at man maa gøre Christian Bernstorff til Ambassadeur, da endnu ingen, der bærer det blaa Baand, har været *chargé d'affaires;* dog, dette lader sig vel ikke gøre, og han ønsker ikke denne kostbare Udmærkelse. Grev Wedels Død har bevæget Caroline meget; hun og hendes Broder Ferdinand tro, at han, da han er død saa rolig, ikke har gjort noget Testamente, der vilde være i særlig Grad ufordelagtigt for hans Børn af første Ægteskab. Ferdinand Wedel rejser i Morgen, forsynet med Fuldmagt for sine Søskende, til Wien for at være til Stede ved Aabningen af [Faderens] Testamentet. Caroline ønsker ikke mere at komme sig, da hun vilde anse et saadant Ønske for ørkesløst og har fundet sig i sin Skæbne; til at gøre en lang Rejse i sin Tilstand, dertil har hun vel endnu mindre Lyst end Mod; for en anden kunde hun gøre det, men ikke for sig selv. —

Den 18de Maj.

Det sørgelige Indhold [Milchen Rantzau, A. P. Bernstorffs Datter, g. m. Grev R. til Rastorff, var død] af Dit Brev til Wendt bedrøvede os alle meget. Jeg kan ikke sige, at det kom mig uventet; men Hjertet nærer dog stedse et lønligt Haab, selv om Forstanden siger, at det er Selvbedrag. Du gode, trofaste Søster, gid dog disse sønderrivende Optrin, hvortil Du er Vidne, ikke maa skade Dit Helbred! Altid foresvæver hint Sted af Digtet »*Die Glocke*« mig:

Ach, es fehlt ihr treues Walten,
Ihre Sorge wacht nicht mehr.

Gudskelov, at hendes trofaste Hjælperske, der af de moderløse Børn elskes som en anden Moder, i det mindste for det første indtager hendes Plads hos dem! Give Gud, at dette sørgelige Budskab ikke maa skade Louise Reventlow [g. m. Cai R.] og den kære spæde! Hvor usigelig Søstrene end elskede hinanden, saa haaber jeg dog alt af Louises Fatning og Karakter, der er Faderens saa lig. Gudskelov, at Frøken Gall

(1811)

endnu tilbragte een Dag hos den kære Milchen, og at denne Glæde og Beroligelse blev den hedengangne til Del! —

København, den 25de Maj.

— I Dag finder den store *Fête* [i Anledning af Kongen af Roms Fødsel] Sted, til hvilken 500 Personer skulle være indbudne. Deraf har den ene Halvdel undskyldt sig, og til denne hører jeg. Christian [Sønnen] og vor Ven [Wendt] tilbringe Aftenen hos os: Held os, at vi undgaa dette Svedebad! Jeg beklager mest vor kære Dronning, der imidlertid dog kun vil blive der et Par Timer. —

Bærum, den 18de—21de Juli.

— I Morges rejste min Mand tillige med Grev Wedel [Herman W.] til Blaafarveværk, hvorfra han tager til Kongsberg; vi haabe paa Tirsdag at kunne tage til Kongsberg, hvor vi ville blive i fire Dage. Overalt ere vi blevne vel modtagne og beværtede, ogsaa hos de velhavende Bønder i Østerdalen, Gudbrandsdalen, Toten, Hedemarken og Ringerige, hvor man kun ser Velstand, ikke uden noget af den Luksus, der sædvanlig følger den; Kaffe, Te og Sukker vare almindelige der. Mangelen skal have været stor paa mange Steder. Endnu i Gaar Aftes fortalte Grevinde Wedel, at mange her paa Egnen havde været nær ved at dø af Sult og kun kummerlig havde kunnet friste Livet med de usleste Levnedsmidler; nu er Gudskelov den værste Trang afhjulpen. Paa mange Steder blev der hos Præsterne og Bønderne musiceret. En Bonde havde en eneste Datter, der spillede meget godt paa Klaver; et andet Sted spillede Konens Søster og senere Datteren paa et lille Orgel; den sidste broderede ogsaa meget smukt. Prins Frederik af Hessen spiste i Gaar *alene* her til Middag. Anker [Peder A.] husker Dig godt, kære Søster, *in the days of Queen Mathilde* [Caroline M.]; jeg tror ikke, han har set Dig siden den Tid. Han siger, at han er 62 Aar gammel; hans Ansigt ser virkelig langt yngre ud; men i det hele ser Din Broder dog langt yngre ud end han; i at gaa kan jeg tage det op

(1811)

med ham, og han beder mig altid om ikke at skynde mig. Han er en meget rettænkende Mand, ikke ganske fri for Forfængelighed; men hvem er det i hans Stilling? Han lever meget tarvelig her, og paa hans Datter [Karen, g. m. Herman Wedel] kan man ikke mærke, at hun er eneste Datter og en rig Arving; hendes to Drenge synes at gøre ham megen Glæde. — Vor Vært [Anker] er i Dag i Kristiania i et Selskab for Norges Vel, i hvilket Prins Frederik af Hessen præsiderer. —

Laurvig, den 31te Juli.

Til Wendt.

— De kender Drammen og dets skønne Beliggenhed; i lang Tid har jeg ikke set en saadan Mængde Koffardiskibe, som i Havnen der; Staden skal være næsten lige saa folkerig som Kristiania, 18,000 Mennesker; der har hidtil hersket megen Velstand, men ogsaa megen Luksus. — I Gaar havde vi det dejligste Vejr. Vi spiste til Middag paa Jarlsberg, hvor jeg saa den gode, salige Grevinde Wedels Portræt i Legemsstørrelse, *vis-à-vis* hans; det er godt malet, vel ogsaa ligt; men Udtrykket mangler; dog kunde jeg paa Grund af min Kortsynethed ikke betragte det tilstrækkelig nøje. At Stedet var yderst mærkeligt for mig, behøver jeg ikke at sige; her vandrede fordum hun, Korsdragerinden, den personificerede Taalmod; hendes yngste Søn er født, den ældste, der døde i Calmar, begravet der. Alle Vegne i den skyggefulde, gammeldags Have findes der Bænke og Lysthuse med hans Børns Navne, alle med forskellige Indskrifter, ogsaa eet med hans Navn, »Wedels Hvile«, hvorpaa der findes en Haand med Ordene »Sid ned!« Jeg satte mig et Øjeblik og ønskede, at Skællene maatte være faldne fra hans aandelige Øje. Ogsaa hans anden Kone [f. Komtesse Luckner] har en Bænk med sit Navn imellem sine to Børns; man roser hende meget her. Grunden til, at han indsatte Vilhelm til Universalarving, er vel, at denne besøgte ham paa Jarlsberg, hvortil den ældste ikke var at formaa, skønt Faderen ønskede det; den eneste Undskyldning er, at det var paa Grund af Kærlighed til Moderen; men det var ikke i hendes Aand. —

(1811)

Den 11te August.

— Tro ikke, at min Mand ser alt her *couleur de rose.* Mangler er der ogsaa, navnlig ved Bjergværkerne; dog vare de Rygter, som vi i Kristiania hørte om Trondhjem, Gudskelov, ikke grundede. Denne By udmærker sig virkelig ved den Frugalitet, som hersker der; vi fik aldrig, heller ikke ved Gæstebud, mere end fire Retter. At der gives flere i Kristiania, hvor Prinsen bor, forstaar sig; men hos Anker i Bærum have vi kun faaet tre, undertiden to Retter, hvilket var mig meget kært. Jeg tror ikke, at man her vil synes rigere og mere velhavende, end man er, snarere det modsatte. Arvefæsterne, Bønderne i Østerdalen, Gudbrandsdalen, Ringerige o.s.v. o.s.v. ere virkelig rige; hos dem og nogle Præster, hvor vi logerede, traf vi den største Overflod. Det har ogsaa virkelig været Brød, som man savnede sidste Vinter trods alle Regeringens Foranstaltninger, fordi meget ikke kom til sit Bestemmelssted; herimod kan der kun virkes ved et forbedret Landbrug. — Det gør mig meget ondt, at jeg ved min Tilbagekomst ikke mere skal træffe Augusta og de kære Bernstorffs. —

Laurvig, den 4de September.

— I vide, at vi kørte min Mand i Møde til Severin Løvenskiold i Fossum [Amtmand over Fossum]. I Porsgrund spiste vi til Middag hos Løvenskiolds Forældre, hvor jeg saa en Søster til den salige Fru Schubart [f. Løvenskiold], kun 16 Maaneder yngre, der syntes ret rask og har nogen Lighed med hende. Hun fører sig endnu meget rank og er særdeles elskværdig, ligesom hele denne Familie, hos hvilken vi bleve overordentlig venlig modtagne. Den stakkels Fru Løvenskiold lider af Gigt og havde i nogle Dage været sengeliggende; men hun var derfor ikke mindre forekommende og gæstfri. Om Eftermiddagen kørte vi til Fossum, hvor vi traf den unge Fru Løvenskiold alene, da Severin var kørt min Mand i Møde; de ankom begge Dagen efter. Vi tilbragte der nogle særdeles behagelige Dage; hun er virkelig en rigtig elskværdig Kone; i nogle Aar har hun skrantet meget. De lader til at være

(1811)

meget lykkelige, og Tiden blev os ikke lang hos dem. Han talte meget om Tremsbüttel og er Eder og Frits Stolberg særdeles hengiven; han erkyndigede sig nøje om alt, hvad der angaar Eder. Jeg tror, han er en god Mand; han har sit Ydre noget imod sig, *mais il gagne à être vu de près et dans sa famille.* Calmettes [Overceremonimesteren] Død, der kom os saa uventet, har frapperet os alle meget. Du, kære Søster, vil ogsaa beklage ham; han var en Original, undertiden meget underholdende, undertiden ved Ytringer af sin *ennui* selv *ennuyant,* men sine Venners Ven, rettænkende og ingen Smigrer. —

Laurvig, den 15de September.

Min Mand har lykkelig tilendebragt sine Udflugter her i Grevskabet og haft det prægtigste Vejr; men endnu har han den største Del af sine Konferencer med Grev Wedel, Bjergraad Petersen [vist tidligere Huslærer hos C. D. F. R.] og de øvrige Embedsmænd tilbage. Da det, som Ordsproget lyder, er vanskeligt at bringe flere Hoveder under een Hat, og da min Mand vilde tro at forlade Norge med uforrettet Sag, naar der ikke blev lagt en bestemt Plan, saa kan jeg endnu ikke med Sikkerhed meddele Eder, I kære, Dagen for vor Afrejse. — Det gør mig saare ondt, at jeg ikke mere skal træffe Bernstorffs, hvor forberedt jeg end var derpaa. Sig dem dog rigtig, kære Søster, hvor smertelig deres Bortrejse var, er og stedse vil være os! Jeg synes bestandig, at Christian engang maa komme igen og negociere vor Fred med England. Gid min Anelse maa bekræfte sig! —

København, den 28de September.

Kære Søster, i Gaar kom vi Gudskelov lykkelig tilbage hertil, og jeg istemmer gerne et *Tedeum;* thi i Sandhed, denne Rejse er lykkedes langt over, hvad vi havde kunnet vente og ønske; gid det ogsaa maa lykkes min Mand at udføre sine gode Hensigter for Norges brave Indbyggere. De gode

(1811)

Numsens [i Helsingør, den tidligere Overhofmarskal] modtoge os meget venligt og logerede os; Opholdet hos dem erindrede mig om Løvenborg; vi mindedes de henrundne Aar og den kære forudgangne [Fru v. Løvenskiold]. Fru Numsen er en saa hjertensgod Kone; hun synes at befinde sig rigtig vel og stolprer ret munter omkring uden Stok; han ser daarlig ud, men var dog meget livlig. Vi talte meget om Dig, og de paalagde mig at bringe Dig og Stolberg en hjertelig Hilsen. Joachim Bernstorff besøgte os her om Aftenen, og nogle Herrer, hvoriblandt Kirstein, i Morges. Det lader til, at vor Wendt forlader os; af Hjertet under jeg Dig Besiddelsen af denne prøvede Ven, hvor meget vi end ville savne ham og min Mand komme til at trænge til hans Raad og fortrolige Omgang; vi andre ville savne hans Selskab, der saa ofte har forkortet os de lange Vinteraftener. —

København, den 5te Oktober.

I Gaar forlod vor gode Wendt os efter at have spist til Middag hos os sammen med sin Rejsefælle, hvem vi alle synes rigtig godt om. Jeg kan ikke sige Dig, hvor denne nye Skilsmisse efter et saa kort Gensyn smerter os, og hvor meget vi alle savne ham, navnlig min Mand, der nu ikke har nogen Sjæl, med hvem han kan tale et fortroligt Ord om Forretninger. Gud velsigne hans Rejse og lade enhver af hans redelige Hensigter lykkes! — Den kære Dronning saa jeg i Søndags og maatte fortælle hende meget om hendes Broder [Frederik af Hessen]. Gid dog alle tænkte som hun! Det er for mig en stor Fest at se hende; hun beklager meget vor Vens Afrejse og sender Dig hjertelige Hilsener. —

København, den 8de Oktober.

Fra C. D. F. R.

Du har, kære Søster, skrevet et Brev til mig af Dit Hjertes Fylde. Det giver mig den Forvisning, at ydre Lidelser med Guds Hjælp ej ville slaa Dig til Jorden, ligesom det overbeviser mig om, at vi, trods vort forskellige Syn paa Sagen, dog

(1811)

i det væsentlige stemme overens. Jeg har heller ikke tvivlet herpaa; thi jeg maatte kende Dig daarligt, kære Søster, om jeg gjorde det! Jeg har kun troet, at Din Afsky for alt, hvad der er Uret, og for vor Tidsalders Brøst ofte overmandede Dig og for en Tid røvede Dig den Lykke, som Din barnlige Hengivelse i Guds Vilje og Tillid til hans faderlige Ledelse tilsikrede Dig. Og jeg har da ønsket med broderligt Venskab at styrke Dig, naar Dine Breve viste Sørgmodighed og Modløshed. Jeg har søgt at opmuntre Dit Sind, skønt jeg mangen Gang selv, om end Gudskelov ikke for lang Tid, føler mig modløs. Jeg føler mig kun stærk ved Bønnen og ved mine Venners Raad og Deltagelse, hvilken jeg desværre nu mere end nogensinde maa undvære, og jeg stræber hos dem som hos mig stedse at holde den glædelige Tanke levende, at i Gud ere, leve og røres vi. Jeg har ikke villet strides med Dig, kære Søster, men i Enighed villet vandre frem med Dig til det Maal, som ikke længere kan være fjernt for os. Strid er Udslag af overflødig Kraft, er for den unge Mand, hvad det at slaa bagud er for Føllet; men Alderdommen undgaar, naar den ikke er forstemt, enhver Strid og ønsker blot at virke og efter Arbejdet at nyde og at hvile. Jeg har ikke villet strides med Dig; dertil førte hverken Din eller min Stemning mig; det smerter mig, at Du har kunnet tro dette; jeg har ikke miskendt Dig; miskend Du ikke mig, og lad mig hjælpe Dig, hjælp Du ogsaa mig til, at vi som Søskende og Kristne maa stræbe hen imod det fælles Maal. *Min* Lykke har altid bestaaet i, ikke at indeslutte mig i mig selv, men i at raade og lade mig raade; skulde der være undsluppet mig et Ord, som ikke var kærligt, saa sig Dig selv, at det ikke var Ordets Mening, men at det har været et Ord uden Mening. Siden den 2den April, da mit Fædrelands Ro for første Gang blev forstyrret, har jeg ophørt at leve her i denne Verden; siden den Tid nyder jeg alt, som nød jeg det ikke, vel med barnlig Tak, men med den Tanke: Lovet være Gud for denne Nydelse, paa hvilken jeg ikke turde regne! Jeg har lært at være fattig og rig, miskendt og æret; alt dette gør kun sjældent Indtryk paa mit Hjerte. Da jeg fulgte Kongen til Eder,

(1811)

havde jeg, menneskelig set, mistet alt; Gud har skænket mig det paa ny, laant mig det. Lovet være Gud for hver Nydelse, paa hvis Savn jeg er beredt, medens jeg haaber paa den senere blivende Nydelse! Der er bleven mig mere Lykke til Del her paa Jorden end nogen anden dødelig, som jeg kender; hvi skulde jeg da vove at klage over Tab saa nær ved Havnen, og dog overfaldes jeg stundom af Mismod og Modløshed; men da beder jeg, og Himlen opklares, og naar jeg maa savne mine Venner, der plejede at raade mig i vanskelige Tilfælde, da taler jeg i Aanden med dem, med de afdøde som med de levende! Jeg anraaber Gud om, at deres Aand, ikke min Visdom maa lede mig, og da skrider jeg frejdig fremad i den mørke Dal; Guds Ord vil være en Lygte for min Fod. Jeg har nu talt til Dig, gode Søster, som man taler fra Hjerte til Hjerte, og jeg tvivler ikke om, hvad der ligger til Grund for Dine Følelser. Strides vil jeg ikke, men trøste, raade, styrke Dig vilde jeg gerne og, naar Du ser for mørkt, lede Dine Øjne fra Mørket til Lyset. Hurtig iler Tiden bort, alt mørkt forsvinder, og alt forvandles til Glæde. Naar Du nu følger Din Plan om for en Del af Vinteren at indlogere Dig sammen med Wendt hos Politimesteren, da være han for Dig og Din Mand, hvad han vilde have været for mig, hvis han havde kunnet blive her! Vi ville ofte mindes ham og Eder. Gud velsigne hans Bestræbelser i de vigtige Anliggender, der paahvile ham! — Jeg har til Hensigt med Kone og Børn at rejse til Lolland paa Lørdag 8 Dage; sker det ikke, da kommer Christian med sin Rede hertil. Paa Lolland har man plaget ham meget for at faa ham til at søge Embedet som Stiftamtmand; jeg finder imidlertid, at han har Ret i ikke at ønske denne Stilling, og at han ikke bør lade Fuglen i Haanden flyve for at gribe efter Fuglene paa Taget. Vi ere alle raske og hilse Eder hjertelig.

København, den 30te November.

— Gehejmeraad Numsens Død vil bedrøve Dig; jeg saa ham nylig ved min lykkelige Tilbagekomst til Sjælland; han og

(1811)

hans Hustru modtoge os saa venligt. Jeg tænker mig hende saa forladt; dog vilde han vel have været det endnu mere, hvis hun var gaaet forud. Jeg fandt ogsaa dengang, at han var falden meget af; jeg følte mig saa vel hos dem, som var jeg paa det gamle Løvenborg; hun er en hjertensgod Kone; gid Resten af hendes Dage ej maa henrinde alt for sorgfuldt! — Baggesen har været hos os; jeg finder ham mindre naturlig end nogensinde, og han syntes at være forlegen baade med sin Person og sin Adfærd og ikke at vide, hvordan han skulde te sig; han fortæller grumme meget og synes nu tilfreds med sin Skæbne. —

København, den 24de December.

— Kaas-Lehn er ogsaa iblandt de mange Bekendte, som Døden i Aar har samlet i sit Knippe. Han efterlader ingen Børn, og hans Enke er meget rig. Det var et særdeles lykkeligt Ægteskab; men hun er svag som alle Efterkommere af Lehn, hvis Barnebarn hun er. —

Den 28de December.

— Saa er da Schack [1780—84 Overhofmarskal, Amtmand, fra 87—99 Overpræsident i Kiel, hvorfra han tog sin Afsked] hurtig fulgt efter Numsen; de elskede ikke hinanden, og jeg husker, at da Numsen engang var meget opbragt, og man spurgte ham, hvormed Schack havde fornærmet ham, vidste han ikke at nævne andet end hans lumske Miner; jeg haaber, de ville være forstandigere hisset! Dronningen saa jeg i Gaar, den dyrebare Dronning! Hun ønsker os alle saa uendelig meget godt; gid alt det gode, vi ønske hende, maa gaa i Opfyldelse! —

Den 18de Januar.

— Warnstedt [Teaterchefen] bliver Overceremonimester; jeg saa ham i Gaar. Det lader til, at hans Ophøjelse finder almindeligt Bifald; han synes ogsaa egnet til denne Stil-

(1812)

ling, *mais je regrette Calmuchon* [den nylig afdøde Calmette]. —

Den 31te Januar.

— Operaen »Faruk« [af Oehlenschläger] har vundet stort Bifald i Ministerlogen; om ogsaa hos Publikum, det er vel et andet Spørgsmaal og vil vise sig ved Beneficeforestillingen. Der var nogen, som paastod, *que Baggesen crèverait de jalousie, s'il était présent.* Sujettet tiltaler mig ikke, og hvad Lune angaar, tror jeg, at Baggesens »Holger Danske« fuldtud kan maale sig med dette Stykke; det egner sig lige saa lidt som dets Forgængere for en Fødselsdag; det er vel en uundgaaelig Skæbne! —

Den 4de Februar.

— I Gaar var jeg hos Fru Numsen, hvem jeg traf i en meget vemodig Stemning, men dog stille og blid som altid. Hendes Søn [af første Ægteskab, v. d. Lühe] er virkelig til stor Trøst for hende; han paatager sig alt og stræber at fjerne alt, hvad der kunde minde hende om hendes Tab. Denne v. d. Lühe er sikkert en meget rettænkende Mand, som er i Besiddelse af en god, moralsk Karakter; jeg synes, det *maa* gaa ham godt. Sin egen Formue har han sat paa Spil for at hjælpe Numsen; heldigvis har denne i de sidste Aar vundet betydelig ved Priser. —

Den 18de Februar.

Min Mands Hæshed er gaaet over til Hoste; han undskyldte sig i Søndags for at deltage i en Diner hos Prins Christian, der fandt Sted i Anledning af de af Kejser Napoleon sendte Storkors; i Dag kommer han heller ikke med til et Bal, der gives paa Prinsesse Julianes [Arveprins Frederiks Datter] Fødselsdag; kun Charlotte og Ludvig [Børnene] gøre Brug af Prins Christians Indbydelse. — Rantzaus Tilstand er usigelig sørgelig; sig dog Charlotte [R., f. Diede v. Fürstenheim], hvor

(1812)
hjertelig jeg beklager hende; det er altid en Trøst at opfylde sine Pligter saa trofast, som hun gør det. —

Den 28de Marts.

— Vor kære Dronning føler dybt vor kritiske Stilling, dog med den hende egne Tillid til Guds faderlige Førelser og Hengivelse i hans Vilje. Den tilsyneladende Forandring i Vejret genopliver vort Mod og vort Haab om, at der ikke vil blive Mangel paa Foder til Kvæget og Brød til Menneskene. At desværre mange lide under Savnet heraf, er en sørgelig Tanke, der vel sjældent paakommer dem, der her leve i Overflod, og minder mig om det smukke Sted i Thomsons »Vinter«: *Ah, little think the gay licentious proud.* Imidlertid maa jeg sige, at man her i København, trods Kærligheden til Fornøjelser og Adspredelser, dog er meget godgørende. Von der Nath omtaler Sverige som et af de paa Sølvmønt rigeste Lande, idet Banken har et tilstrækkeligt Forraad heraf til at realisere alle Papirspenge; dog synes det, at Velstanden der ikke er stor. —

Den 7de April.

— Hvor vanskeligt er det ikke nu at erholde noget som helst, navnlig i holstensk Mønt! Hvad ville ikke vore Tropper i Holsten koste! Naar jeg tænker paa den Forlegenhed, i hvilken vi alt vare 1807 før Belejringen, da Wendt engang paa en Spadseretur i Charlottenlund sagde til mig, at der nu var truffet Anstalter til tre Maaneders Lønning til Tropperne i Holsten; hvorledes det vilde gaa senere, hvis de ikke kom hjem, det vidste han ikke! — saa forekommer det mig et sandt Under, at vi endnu eksistere. Gud give os blot snart mildt Vejr, for at der maatte kunne vokse Græs paa Marken, og for at Haabet om en god Høst kunde genoplives hos os! —

Den 2den Maj.

Uagtet jeg kun et Par Gange har set Pastor Jessen paa Augustenborg [Hofpræst paa A., havde været Huslærer der

(1812)

tidligere], saa føler jeg dog, at hans Død er et stort Tab ikke alene for Prinsesse Louise, men ogsaa for alle de øvrige Beboere paa Augustenborg; min gode Kusine Holck, der saa ofte har rost ham for mig, vil ligeledes beklage dette Dødsfald. Prinsesse Carolines [Caroline Amalie] Konfirmation maa vel nu ogsaa udsættes, da hun jo blev forberedt af ham; hun bliver saa almindelig rost, at jeg maa forestille mig hende som meget elskværdig; hun var den salige Frøken Møstings Øjesten; dennes Hjerte hang med sand Moderkærlighed ved hende. Vor kære Dronning saa jeg i Onsdags; jeg formoder, at hun selv skriver til Dig, da hun meddelte mig, at hun havde modtaget et meget godt Brev fra Dig. —

Charlottenlund, den 6te Juni.

Gudskelov, at Efterretningerne om Linchen Baudissin [paa Knoop] ere bedre! Det bedrøver mig meget ikke at faa hende at se. Augusta [Bernstorff] besøgte jeg i Gaar; jeg fandt hende rask, men i en sørgmodig Stemning. Jeg bad hende om at spise til Middag hos mig i Morgen, da vi venter Schimmelmann og Baudissin; hun vilde ikke give mig noget bestemt Løfte herom, men talte derimod om at skænke os et Par Dage. Hun har det paa det bedste hos Massmanns; de ere saa inderlig gode og trohjertige Mennesker; hans Væsen [Ton] har vundet meget med Aarene, og han er særdeles virksom for Skolerne og gavner disse meget. —

København, den 12te Juni.

Fra C. D. F. R. til Wendt.

Med fuld Sikkerhed kan jeg sige Dem, min kæreste Ven, at Kirstein [Deputeret i Finanskollegiet] paa ingen Maade har skrevet Dem til i den Hensigt at ville give til Kende, at De kunde undværes i Finanskollegiet, men kun under Indtrykket af sin Smerte over Finansernes Gang, idet han priser enhver salig, der intet har at gøre med dem. Kirstein gentog endnu i Gaar, før jeg modtog Deres Brev, for mig sit Ønske

(1812)

om, at De dog var her. Schimmelmann trænger nu til al den Hjælp, som Venskab kan give ham; ikke Dem, men ham, forekommer det mig, at Alder og Kummer har bøjet. Kom altsaa, kæreste Ven, og lader os begge ofre vore sidste Leveaar til Opfyldelsen af tunge Pligter, hvortil kun Gud, paa hvem vi bygge, ved sin Bistand kan give os Kraft og frejdigt Mod. Hvem ved, om vi ikke, før vi vandre herfra, se de Uvejrsskyer, der ruge over Jorden, svinde, og, som Moses fra Bjerget, skue det skønne, forjættede Land, i hvilket vore Efterkommere ville komme til at bo! — Min Søn Christian vil forlade os paa Mandag; hans Drenge ere rigtig elskværdige. Jeg har lagt et lille Plaster paa hans Finanser og haaber til Gud, at de snart maa læges, og at hans Virksomhed maa blive til Fordel for hele Landet. Han har ganske min Broders Karakter; han tager hver Byrde paa sig, fordrer mere af sig selv, end han kan yde, og kender i sin Iver hverken Tid eller Rum; men det har intet at sige, og bliver blot den aftalte Plan, som rigtignok kræver betydelige Summer, trofast fulgt, saa vil Pederstrup snart blive det første Gods i Danmark, maaske i Norden, baade hvad Agerbrug og Industri og hvad nyttig Oplysning og kristelig Moralitet angaar. —

Charlottenlund, den 4de Juli.

— Fra den kære Dronning skal jeg bringe Dig og Stolberg mange venlige Hilsener. Hun var ganske i Opposition mod den nye Kalot og voterede for den gode gamle Paryk, af praktiske Grunde for Wendts Vedkommende og af teoretiske for vort, da vi have vanskeligt ved at vænne os til denne nye Skik. Hun sagde, at Kalotten kun egnede sig for Gejstlige eller Militære. Altsaa: *Pereat* Kalotten! *Vivat* den gode, gamle Paryk!! —

Charlottenlund, den 8de August.

— Her er alt beskæftiget med Foranstaltninger imod et muligt Overfald; dadle kan man ikke saadanne Forholdsreg-

(1812)

ler efter de Erfaringer, vi have gjort; jeg haaber, at de denne Gang maa blive lige saa unødvendige, som de *Anno 7* havde været fornødne. Der er dog, i Sammenligning med andre Nabofolk, blevet os saa mange Velgerninger til Del, som vi ikke ved Klager tør gøre os uværdige til; den indre Fred er uvurderlig; den bevare Gud os! Schimmelmann beskæftiger min Mand og vor Ven daglig; selv i Morgen, paa Hviledagen, skal der være Finanskommission baade om Formiddagen og Eftermiddagen; jeg beklager Schimmelmann mest. —

Charlottenlund, den 11te August.

Min Mand og vor Ven [Wendt] sidde hver i sin Celle i Papirer op over Ørerne; gid Himlen velsigne deres utrættelige Iver og deres Bestræbelser samt hjælpe dem til at finde de Midler, der endnu kunne redde vore Finanser fra Ruin! Vi se en Mængde Transportskibe ved den modsatte Strandbred; jeg siger »vi«, skønt jeg ikke har set dem med egne Øjne; mine Døtre opdagede dem i Gaar Aftes, belyste af Aftenrøden; gid de allerede vare langt herfra og ethvert atter paa sit Sted! Fuldkommen rolig kan man dog ikke være, før ens »Hvorfor« bliver besvaret, og før man kender Udfaldet. — I Dag er der Bryllup *par surprise* paa Sølyst [mellem Louison Schimmelmann og Olinto dal Borgo di Primo]; det er Schubarts [O. d. B. kom hertil som S.s Privatsekretær] Navnedag; Ditlev [Reventlow fra Trolleborg] og Josephine [D.s Hustru, f. Schimmelmann] kom i Gaar hertil. Frits er bleven fri for sin Feber; han har under sit Ophold her læst »*De la révolution française*« af Necker højt for os. Man kan ikke andet end beundre dennes Maadehold og Upartiskhed ved Begivenheder, som han selv har bivaanet, og som man beskylder ham for at have foranlediget; i Sandhed, han var en god og en stor Mand. —

Den 29de August.

— I Gaar var der Bal og skulde have været Fyrværkeri paa Sorgenfri; men det sidste maatte udsættes. Min Mand og Louise

(1812)

[Datteren] kørte derhen for en Time. Hvor *mal à propos* disse *Hofcorvéer* komme min stakkels Mand, der er *accableret* af Forretninger, har jeg ikke nødig at sige Dig. Ernst Schimmelmann, der udkaster Finansplaner, er vel at beklage, men sandelig ikke mindre min Mand, der skal gøre dem realisable. — I Torsdags Morges spiste Din Veninde [Amélie] Münster Frokost her og spadserede med os; hun og jeg stemme ofte overens, hvad Læsning og Smag angaar; hun ytrede Ønsket om, at vi skulde læse noget i Fællesskab. Jeg haaber, at Joachim Bernstorff har overbragt Dig Brevskaberne, som hun havde givet mig at besørge; Brevene fra Nicolovius [Opdrager af F. Stolbergs Børn, senere Sekretær og Assessor i Eutin], Lene Jacobi og flere andre har jeg læst med stor Fornøjelse. Et Brev fra Schelling i Anledning af hans Venindes Død har interesseret mig meget, og jeg har afskrevet et Sted deri, som var ganske efter mit Hjerte. Det gør saa godt, naar man hører saadanne Mænd, hvis Visdom kun synes at tage Sigte paa Forstanden, ikke paa Hjertet, tale saa religiøst bibelsk; det opliver Haabet om, at den sande Kristendom engang skal blive udbredt overalt; da vil al Fejde høre op af sig selv og Menneskene leve som Brødre, Børn af een Fader! —

Charlottenlund, den 14de September.

I Tirsdags blev jeg tilsagt til vor kære Dronning, hvem jeg traf meget glad og lykkelig over den sidste Begivenhed [Forlovelsen mellem Prinsesse Caroline og Prins Christian af Hessen], der har vakt almindelig Tilfredshed hos hele den kongelige Familie. Skønt jeg, hvor gerne jeg end vilde, ikke ganske kan dele Jubelen derover, saa kan dog ingen oprigtigere end jeg ønske, at Gud maa velsigne denne Forbindelse, der ene skyldes gensidig Tilbøjelighed, og som gør saa mange gode, værdige Mennesker lykkelige og knytter et nyt Baand — dog hvilket kunde være stærkere end det første? — imellem vor elskede Marie og hendes Datter. Han skal være Dronningens kæreste Broder; jeg kender ham meget li-

(1812)

det; men Hjertensgodhed er vel bleven hele Familiens skønne Arvelod! — Charlotte Schimmelmann var for nogle Dage siden hos os med den nygifte Hustru [Louison]. Det unge Ægtepar ønsker meget at gøre en Rejse til Trolleborg, hvis de engelske Skibe i Bæltet ikke forhindre dem deri; nu maa de først afvente Deklarationen, der finder Sted paa Mandag. —

Charlottenlund, den 19de September.

— Hvor meget vor Vens [Wendt] Beslutning, at forlade os for bestandig, optager og *bedrøver* os, det behøver jeg ikke at sige Dig. Dette vilde maaske være egoistisk af mig, hvis jeg kun tænkte paa mig selv. Da jeg imidlertid tænker mindre paa alt, hvad jeg vil komme til at savne, idet jeg mister hans venskabelige Omgang, til hvilken jeg har været vant i Aarevis, end paa det Tab, som mit *bedre Jeg* vil komme til at lide ved ikke længere at have en saa gammel og fortrolig Ven i sin Nærhed, saa vil Du ikke kunne misforstaa mine Klager. Jeg udtaler dem kun een Gang og bringer dem til at tie ved den Tanke, at vor værdige Ven, befriet fra saa trykkende Forretninger, *in your reach* og hos en Familie, der skatter og elsker ham, vil kunne føre et roligere og mere tilfreds Liv end i sin nuværende Stilling. Gud vil heller ikke paalægge min Mand mere, end han kan bære. At han, saa længe hans fysiske og moralske Kræfter, der kunne blive lammede ved Tid og Omstændigheder, tillade ham det, vil vedblive at virke til det Lands Gavn, for hvilket han har opofret saa meget, det kan jeg ikke andet end billige! *Han,* der *aldrig* søgte sit eget, men kun sine Brødres Vel, vil forblive disse Grundsætninger tro indtil Enden og saaledes med uskadt Samvittighed enten endnu længere stifte Nytte i en større Virkekreds eller gøre dette i en mindre, alt efter som Forsynets Vilje byder ham. At jeg for Din Skyld, kære Søster, glæder mig over vor Vens Tilbagekomst, dette kan jeg forsikre Dig. Gud skænke Eder en rigtig lykkelig Vinter! —

(1812)

København, den 26de September.

— Jeg haaber, at Josephines [Reventlow paa Trolleborg] Helbred intet har lidt; men jeg kan umulig tro, at hun atter ved Faaborg har udsat sig for Faren ved de bedrageriske Bølger og de omstrejfende Englændere og ikke valgt den kortere og sikrere Vej over Middelfart; det være nu som det vil, — saa ønsker jeg, at hun maa være hos Eder og i Sikkerhed; gid vi alle vare det! Man haaber, at den store Ekspedition, af hvilken vi saa længe ere blevne truede, nu ikke vil finde Sted; Gud give det! Hvis denne Spænding varer længe, og alt bliver opbudt til Forsvaret af Sjælland, hvorhen Fjenden rimeligvis ikke kommer, saa er dette en sand Kalamitet; thi hvor der ikke bliver pløjet og saaet, der kan man heller intet høste næste Aar. Christian [Sønnen paa Lolland] er meget ilde stillet; hans Høst er endnu langtfra endt; man har frataget ham ti Arbejdere, der gaa paa Dagleje hos ham, og desforuden skal han endnu bringe Brænde om Bord, som Provideringskommissionen har købt af en anden. Jeg haaber, at Himlen vil staa ham bi tillige med vore gode Bønder, der elske ham og gerne komme ham til Hjælp, saa vidt det er muligt. —

København, den 10de Oktober.

— Efter at vor Ven havde forladt os, kørte jeg til den gode Frøken Warnstedt, der ret beklagede ikke at have set ham. Jeg besøgte ligeledes Fru Brun, som var utrøstelig over ikke at have set Wendt. Hun skænkede mig et nyt Bind af sine Digte. Det frapperede mig og Charlotte, hvor meget hun er kommen til at ligne sin Broder; hun manglede blot en gejstlig Dragt for at blive anset for ham; hendes Korpulence og dobbelte Hage ere hans fuldkommen lig. Om Rædselsscenerne i Rusland [under Napoleons Ruslandstog] er det mig umuligt at skrive; de grebe mig saa stærkt, at jeg for at berolige mig læste i 9de Bind af Niemeiers »*Tröstende Blicke* o. s. v.«

(1812)

København, den 3dje November

— At »Cendrillon« har vundet mere Bifald end »Faruk«, tror jeg at have skrevet til Wendt; Epilogen var rigtig smuk. Det gjorde mig ondt ikke at have set dette Stykke; thi at se den kære Dronning applaudere er en sand Fest for mig; men jeg fandt det ikke passende, da jeg ikke bivaanede de øvrige Festligheder. — Med Fru Münter [Maria Elisabeth, f. Krohn] skal det for hver Dag gaa bedre; om det er Magnetiseringen, Brugen af nogle Midler, som en Kone har tilraadet hende, eller Vargas's [Grev Vargas Bedemar, Geolog] Oplæsning, der har hjulpet hende, — det forbliver uafgjort! Hun var saa længe bleven forsømt, da man ansaa hende for uhelbredelig, og en venlig, deltagende Adfærd kan sikkert gøre Nytte. Münter [Biskop F. C. C. H. M.] er en meget god Mand, men vel nok meget fordybet i sine Spekulationer over Oldsager. —

Den 12te December,

Hvilken Frost, hvor sørgeligt for det stakkels Norge, der endnu ikke er forsynet med Korn! Dog maa man ikke fortvivle over noget, der umiddelbart er underlagt det altstyrende Forsyn. Ogsaa her er Nøden stor, da de uundværligste Livsfornødenheder, Brød og Brændsel, ere stegne saa meget; men hvor kunne vi ganske undgaa Tidens Tryk og den Nød, der hersker overalt i Europa! Ogsaa dette Aar ender blodigt; det synes, som om der forestaar os store Forandringer; Gud styre dem til det bedste! Vi modtage her over Sverige saare mange Efterretninger fra Krigsskuepladsen, der ikke mere tillade nogen Tvivl om, at den store Armé er smeltet meget sammen. —

Den 26de December.

— Om Begivenhederne paa Krigsskuepladsen ved man ikke noget, dog synes de sidste russiske Efterretninger næsten at bekræfte Franskmændenes Sejr. De tale om deres velmonterede Regimenter, hvorved de ligesom synes at ville undskylde et Nederlag. Den franske Armé kan imidlertid ikke føle sig

(1812)
vel til Mode, og alene Frosten er en mægtig Fjende, som de ikke kunne bekæmpe. Alt er hyllet i Mørke; Gud forbarme sig over den lidende Menneskehed! Norge er nu min Mands stadige Tanke og Genstand for hans Bekymring. Grev Trampe er her; men hvad hjælper det! —

Den 2den Januar.

Til Chr. Stolberg.

— Jeg deler *fuldkomment* Deres Følelser for den ulykkelige franske Hær, saa vel som for Deres Ven, General Dumas [*alias* Funck], der vilde have forekommet mig en saare ædel Mand, selv om jeg ikke havde vidst, at Deres nøje Bekendtskab med ham havde gjort ham til Deres Ven. Min Mand er meget glad over det vedvarende Tøvejr og meget virksom; han opbyder alt for at komme de gode Nordmænd til Hjælp, — Gud signe hans Bestræbelser og alle deres, der arbejde med ham for den samme gode Sag! —

Den 19de Januar.

— Vor kære Dronning er bekymret for sin Broder [Prins Christian af Hessen]. Hans Nervesvaghed har slaaet sig paa Hjernen; Lægerne ønske, at det maa blive en alvorlig Sygdom; hvilket sørgeligt Ønske! Dog er denne Tilstand vel værre end alt. Prinsessen [Caroline] og Kongen skulle haabe det bedste; jeg kan næppe tro det samme om Dronningen; men hendes Hengivelse i den guddommelige Vilje og hendes ved saa mange Lidelser prøvede Taalmod forlade hende ikke; Gud bevare hende for os! Om den nye Tingenes Ordning formaar jeg ikke at sige noget; det vilde være, som talte en blind om Farverne. Man siger, at Ernst Schimmelmann skal være meget munter; dette maa man jo betragte som et godt *Omen*. Arbejde og Møje nok har denne Forordning [Forordningen af 5te Januar 1813 om Møntvæsenet] kostet. At Møsting [J. S. v. M., Overdirektør i Rigsbanken Januar til December 1813] er bleven ansat i den nye Bank, og at Joachim Bernstorff havde frabedt sig Ansættelse, have I maaske hørt. Naar det ikke fryser stærkere end nu, tør man haabe, at de afsendte Skibe ville naa til Norge. —

(1813)

Den 26de Januar.

— Prinsen af Hessen kørte netop her forbi til et Gods, som tilhører Callisens Søn (en Parcel af det tidligere Conradsborg), hvor den, som under hans Fraværelse kommanderer hans Regiment, var indkvarteret. Maatte denne Forandring i Forholdene være ham tjenlig! Man siger, at vor kære Dronning af alle bedst bevarede Fatningen. — Charlotte Schimmelmann skriver til mig om Frits Holstein [paa Holsteinborg] »*qu'il est enchanté de l'ordonance* [om Møntvæsenet] *et en adore les auteurs, dit-il*«. Her ere Meningerne delte, efter som man bliver lettet eller trykket derigennem; faa kunne vel forstaa Beregningen; Dadel og Ros ville sagtens afhænge af det uvisse Udfald. — Christian [Sønnen] nærer store Forhaabninger, som jeg gerne deler med ham. Han skriver: »Den russiske Proklamation til Prøjsen er skreven i en saa skøn Aand, at man sikkert tør vente meget af en stor og saa ædelt ledet Kraft. Naar har en saa stor og mægtig Stat ført dette Sprog, og mindst var det at vente paa denne Tid.« Gud give, at hans Forhaabninger maa være grundede! Jeg haaber altid, at dette Aar maa bringe os Freden, sker det end uvillig og tvungent fra begge Sider. —

Den 2den Februar.

Det har frosset stærkt i Nat, og Skibsfarten er paa denne Aarstid meget farlig; kun en Nød som den i Norge kan gøre den nødvendig. Her er alt i Forvirring paa Grund af den nye Maade at regne paa med de gamle Sedler; thi nye eksistere endnu ikke. Saa meget er vist, at alt bliver dyrere; lige fra Brød og Mælk ere Priserne forhøjede. Dog vil det paa Papiret komme til at se langt mindre ud, naar 1 Rigsdalerseddel er bleven til 1 ℔, og 6 saadanne udgøre 1 Rigsbankdaler. Med Prinsen [Christian af Hessen] skal det desværre ikke være bedre; man benytter de kraftigste Midler, og man maa ønske, at han enten maa komme sig helt eller slet ikke; thi Døden vilde være attraaværdigere end et saa sørgeligt Liv. I Søndags Aftes læste Baggesen højt for os; han skildrer sig selv som den ulykkeligste dødelige. Man siger, at han er skilt fra sin Hustru; til

(1813)

mig sagde han, at han frygtede for, at hans Kone og Barn skulde dø af Sult. Da jeg sidste Gang saa den kære Dronning, var Talen endnu om den forestaaende Formæling [mellem Christian af Hessen og Prinsesse Caroline], — og maa man dog ikke takke Gud, at den ikke blev fuldbyrdet! —

Den 16de Februar.

— Prinsen af Hessens Tilstand skal endnu stadig være den samme. Han skal nylig have skrevet til Kongen, at han var svømmet over Bæltet, og at han lykkelig havde naaet Odense. Det er virkelig meget sørgeligt, og jeg begriber ikke, at man ikke aldeles opgiver Tanken om Ægteskab med en Mand i denne Tilstand, eller at man endnu smigrer Prinsessen med Haabet om, at det snart skal blive bedre. —

Den 6te Marts.

— Her leve og aande vi i Papir: af vore Rigsdalersedler gaa ikke mindre end 6 paa en Rigsbankdalerseddel, og en saadan har jeg endnu ikke øjnet. Imidlertid gaar alt her sin Gang; de mange lidende ser man ikke. Baller, Diners, Soupers, Maskerader, *comme de coutume! A propos,* Madame Bigots [den westphalske Gesandts Hustru] Maskerade fandt dog Sted til Trods for den franske Minister Alquiers strænge Forbud. Hendes Mand havde imidlertid ikke overværet den; man siger, at han skal have lagt sig ud med sin Kone og være gaaet til Sengs. Joachim Bernstorff blev anmodet om at skaffe Musikanter og gøre *honneurs,* men forgæves: man maatte hjælpe sig uden Musik til efter Bordet, da Prins Christian lod sine Hoboister komme, og der blev danset til Kl. 4. Man paastaar, at Alquier skal have sagt: »*Comment osez-vous donner des masquerades, pendant que votre Roi risque d'être détrôné?*« Han skal ogsaa have forbudt Grevinde Gersdorff [den sachsiske Gesandts Hustru] at gaa paa Søndagsmaskeraden med Prinsesse Juliane [Arveprins Frederiks Datter]. Jeg synes dog af mere end een Grund godt om denne *franchise.* Med Prinsen af Hessen skal det endnu ikke være bedre. Brandis [Lægen] er rejst derhen paa 14 Dage for at følge Udviklingen af hans

(1813)

Onde. Callisens Søn skal han antage for en Fyrste af Schwarzenburg, i hvis Slot han tror at befinde sig. —

Den 23de Marts.

— Hidtil ere Russerne dragne frem overalt i Triumf som Tysklands Befriere; maatte de vedblive dermed lige til Frankrigs Grænse og der holde inde med Fjendtlighederne! Maatte Tyskerne da lade dem drage hjem med Tak og med forenede Kræfter forsvare deres fælles Fædreland, og maatte, ligesom eet Sprog, saaledes ogsaa een fælles Interesse og een Aand besjæle disse! En russisk Fyrst Dolgorucky er kommen hertil i politiske Anliggender [som overordentlig Gesandt] og skal i Dag have været hos Kongen (Du ved, at Din Broder ignorerer al Politik, siden der intet Konseil er mere); i Gaar kom han hertil med en prøjsisk Fregat, men var ikke ved Appartementet, hvor min Mand spillede Kort med den kære Dronning; derimod vare den franske [Alquier] og den russiske Gesandt [Lisakewitz] der. —

Den 4de April.

— Prins Witgensteins [russisk Feltmarskal, overtog Kommandoen over de allieredes Hær] skønne Proklamation til Sachserne har rørt mig til Taarer. Maatte Russerne blive disse Grundsætninger tro, da ville de erhverve sig et uforgængeligt Minde i Historien, ikke indhugget i Marmor, men indskrevet i nulevende og endnu ufødte Slægters Hjerter. Man siger, at Kejseren af Rusland vil give Hertugen af Weimar Sachsen, og man finder det billigt, da denne Linie er den ældste; mig forekommer det haardt at afsætte en Regent, der har hersket med Mildhed i 45 Aar, og paa ny bringe forældede Rettigheder til Gyldighed. Alle Konger og Kurfyrster burde, synes mig, aflægge de af Napoleon fabrikerede Værdigheder; dog, jeg anteciperer et endnu ikke fuldført Værk, Tysklands Genfødelse. Gud give sin Velsignelse til Joachim Bernstorffs Underhandlinger! Det er sørgeligt, at England i et Øjeblik, da Rusland nærmer sig os, handler saa uvenligt mod os, som

(1813)

vare vi, og ikke de, de fornærmende; dog, det er de svages Skæbne! —

Den 6te April.

Til Christian Stolberg.

— Deres Ønske, kæreste Broder, at mine Sønner skulde tage Del i denne hidtil retfærdige Krig, synes for en Del at ville gaa i Opfyldelse, da min Søn Ludvig ønsker at gaa i russisk Tjeneste. Hans uvirksomme Stilling og de faa Udsigter, han har her, bevæge ham til denne Beslutning. Det synes, som om han ikke vil komme til at mangle Anbefalingsskrivelser fra Fyrst Dolgorucky; hans Navn og hans virkelig anbefalende Ydre ville have noget mere Værd der end her. Min Mand finder hans Grunde billige og vil ikke hindre ham i at udføre sin Beslutning, hvorvel denne ikke vil foraarsage ham faa Udgifter. —

Christianssæde, den 24de April.

Her er jeg nu, kære Søster og kære Venner, efter en lykkelig Rejse, der ikke blev forsinket ved noget, og venter paa min Mand og vor førstefødte [Christian]. Af Conrad har jeg hørt, at han bærer sit bitre Tab [hans Hustru Benedictes Død] med gudhengivent Sind og mandigt Mod. Hvis de ville have det, tage Charlotte og jeg med dem til Pederstrup. Ludvig [Sønnen] forlod os i Maribo i Gaar og ilede til dem. Af Børnene, der alle ere som Lam uden Hyrde, skal Christian have været mest utrøstelig, men dog ogsaa mere fattet efter Bedstefaderens [C. D. F. R.] og den nye Moders Ankomst. Gud styrke min Louise i hendes nye, tunge, men skønne Kald! Rene af Hjertet og ufordærvede, som de komme fra Guds Haand, ere de hende betroede Børn; men hun føler fuldt, hvad det betyder at skulle erstatte en saadan Moder. Mere kan jeg ikke skrive denne Gang. —

København, den 17de Maj.

— Aldrig vil det kunne gaa vore uretfærdige, hyklerske Fjender vel, der bruge Religiøsiteten som Maske. Jeg kunde øn-

(1813)

ske at tilraabe dem: »Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte. Tro I paa den retfærdige, da bortskænker ikke Lande, som ikke tilhøre Eder, som ikke lade sig bortskænke!« Ak, hvor grusomt ere vore Forhaabninger blevne skuffede! Ikke den engelske Nation, men det usalige Ministerium har styrtet os i Ulykken og vil aldrig tilgive os, at vi ikke stiltiende lode os plyndre; det er vor uforsonlige Fjende! Den højtpriste Alexander, der svigtede Prøjsen i Tilsit og delte Napoleons Rov med ham, der kaldte de franske Tropper ind i vort Land, ophidsede os til Krig imod Sverige for at bemægtige sig Finland, — han som *den Gang* ikke vilde slutte Fred med England, uden at man gengav os vor Flaade, som *nu* i Stedet for at give Finland tilbage, lover en fredelig Konges Rige til Erstatning, — han vil nu *denne eneste Gang* holde et uretfærdigt Løfte [til Sverige om at hjælpe det med Erhvervelsen af Norge], der brændemærker ham for Gud og den fordomsfrie Efterverden! At alt dette er lige saa taabeligt som slet handlet, det er aabenlyst for alle, der have Øjne at se med. Tilgiv, tilgiv, at jeg ivrer; men jeg har jo kun sagt Sandheden, omend den nøgne Sandhed. Naar det er Guds Vilje, da falde vi, men ve de uretfærdige Sejrherrer. At vi formodentlig nu ogsaa faa Krig med Napoleon, kunne vi ogsaa takke denne falske Ven for. Den ædelmodige Behandling af den gamle, sachsiske Konge er ligeledes en Farce. Tro ikke, at jeg er blind for vore egne Fejltrin; ogsaa vi have syndet, men ak, hvor ofte kun af Nød! Det undskylder os ganske vist ikke fuldt; men en Del af Skylden falder dog paa dem, der tvang os dertil. I Gaar var jeg hos vor kære Dronning; ak, hun lider usigelig. Jeg traf hende som *Anno 7* i Kiel; hun faldt i mine Arme; hvad jeg har skrevet, er ogsaa fuldkomment hendes Mening. Jubelen hos saa mange, der omgav hende, har aldrig skuffet hende, og hun har alt tidligere talt til mig om, hvor meget hun ængstede sig, den gode, kære Korsdragerinde. Det synes, som om dette bringer hende Kongen nærmere; ak, ved hans Ungdoms Hustrus, den ubesmittedes Hjerte maa Trøsten være at finde, eller der findes ingen Trøst for ham paa Jorden. At min Mand nu ikke kan

(1813)

forlade sin Post, ville I kunne fatte. I 30 Aar har han tjent Fædrelandet; i dette kritiske Øjeblik kan og vil han ikke forlade det; men vi ville *haabe;* Haabet beskæmmer ikke, naar det er grundet paa Gud og paa Ret. Ak, der er mange gode her, ogsaa i denne Hovedstad. Hvor findes der en saa velgørende Almenhed som i København? Og hvem der antager sig den trængende, ham vil Gud frelse i Nødens Tid. Kære Søster, kære Ven, kære Broder, jeg kan ikke mere; Gud velsigne og beskytte os! Min Mand har skrevet til Ludvig, at han skal komme tilbage [fra russisk Tjeneste]; ved denne ulykkelige Vending kan han ikke tjene Danmarks Fjender. Gud ved, om og hvor dette Brev træffer ham; vi befale ham Gud; endnu have vi ingen Efterretninger fra ham; ogsaa det er sørgeligt, men i den Forvirring, i hvilken Hamborg [under Frihedskampen] befandt sig, naturligt. Man venter Joachim Bernstorff hvert Øjeblik. —

Den 18de Maj.

— Joachim Bernstorff var her i Dag, en Samtale med ham saa vel som Efterretningen om, at der hersker den yderste Nød i det nordlige Norge, har virket meget nedslaaende paa min Mand. Kun Nøden kan overgive disse Slagtofre til Sverige; men jeg haaber, Gud endnu vil redde os. »Frygt ikke, Du lille Hob«, lyder det bestandig i min Sjæls inderste. O, lader os ikke være forsagte; dette frugtbare Vejr synes at give os Haab om, at Gud ikke har forladt os. —

Den 15de Juni.

— Vaabenstilstanden paa 6 Maaneder [mellem Napoleon og de forenede Magter] har dog noget glædeligt ved sig; der bliver da i det mindste i den Tid ikke udgydt Menneskeblod, og maaske følges den af Freden paa Fastlandet. Om at England skulde tiltræde den, er der vel kun lidet Haab. Jeg frygter, de tilgive os aldrig, at vi have afsløret deres Uretfærdigheder paa en saadan Maade, at enhver Britte, der ikke

(1813)

ved Vindesyge og Pengebegærlighed ganske har mistet Sansen for Ret og Uret, maa blues over sit skamløse Ministerium. Vedblive de at udhungre det ulykkelige Norge, ser det sørgeligt ud for os; for Sverige og Rusland er jeg ikke saa ængstelig. Jeg kan ikke, kære Søster, indse andet, end at et Forsvar fra vor Side for Hamborgs Frihed vilde have været ensbetydende med Prisgivelse af Holsten til Franskmændene, og under dette Regimente ønske dog vel faa Holstenere sig? Hvad en enkelt Mand kan gøre, naar det kun gælder hans eget Liv, det kan Herskeren over en Stat dog ikke gøre. Jeg tror ogsaa, at de ulykkelige, bedragne Hamborgere herved have sparet om ikke deres Formuer, saa dog meget Blod. Ak, min Mands Time [til at trække sig tilbage] er endnu ikke kommen; vilde han vel nogensinde kunne tilgive sig selv, om han maatte bebrejde sig nu at have forsømt noget til Landets og særlig til Holstens Redning, efter at han har ofret hele sit Liv i Guds og Menneskehedens Tjeneste. Lad ham gøre endnu dette Forsøg; lykkes det ikke, saa forlader han Valpladsen og deler hele Landets Skæbne, hjælper i en snævrere Kreds andre med at bære de Byrder, der ere uundgaaelige. —

Pederstrup, den 15de Juni.

Fra Datteren Louise.

— Hvorledes mit hele Hjerte hænger ved det Haab at beholde de elskede Forældre her for bestandig, det ved jeg, er en Følelse, som Du kan dele med mig. Dit Ønske var det alt længe, at Papa skulde frigøre sig; hvor fuldkomment Du havde Ret, har Erfaringen vist os. Nu, da hans Beslutning var fattet, holder Haabet om endnu en Gang at redde Staten fra Undergang, ham fremdeles tilbage. Jeg kan, det tilstaar jeg, ikke glæde mig derover; thi hvad kan man haabe, saa længe Erkendelsens Øjeblik endnu ikke er kommet. Saa længe Faren er overhængende, bliver han hørt [af Kongen]; er den blot en Smule fjernere, da, tænker jeg, vil alt atter gaa sin vante Gang; men da haaber jeg sikkert, at Papa ikke vil lade sig holde tilbage. Hvor ville vi her glæde os, naar han bliver fri! —

(1813)

Charlottenlund, den 31te Juli.

I Dag, kære Venner, skriver jeg til Eder fra Charlottenlund, hvorhen vi ere tyede, da Kommissionen hviler indtil paa Mandag; desværre, hvile ud kan min Mand ikke; men han indaander dog en renere Luft end i Staden. — Medens Charlotte [Datteren] var hos Kronprinsessen i Gaar Formiddags, tilbragte jeg et Par Timer hos Din Veninde Amélie [Münster]. Vi satte os paa en hende tilhørende Bænk i Søndermarken, og hun forelæste mig et Skrift af Madame Staël: »*Sur le suicide*«, der har gjort megen Opsigt her ved dets af overdrevne Lovtaler opfyldte Tilegnelse til den svenske Kronprins. Værket er skrevet i hendes Faders [Necker] Aand og i en meget tiltalende Stil; man maatte ønske at kunne glemme, at Forfatterinden er en *intriguante* og i sin Vandel lidet moralsk Kvinde. Besøget hos Din Veninde var mig meget behageligt, da vi, som hun siger, have de samme Anskuelser med Hensyn til saa mangen en Bog. Dem, min Ven [Wendt], maa jeg fortælle, at Kongen i Onsdags paa en meget komisk Maade lod de tre Ministre, Schimmelmann, Moltke og Rosenkrantz, høre for deres friserede, pudrede Haar og opstillede dem min Mand som Mønster. »Hvor de dog i disse slette Tider gad øde deres Penge til Pudder, Pomade og Baand til Haarpiske! Han selv søgte ikke at skjule sine egne hvide Haar, og bleve de graa, vilde han anse det for en Ære! Hos Moltke saa man dog igennem Pudderet«. Schimmelmann har allerede længe misundt min Mand hans ufriserede Haar; jeg tænker, at han fatter en stor Beslutning og giver de to andre Eksemplet. —

Den 10de August.

I Gaar var vor kære Dronning hos os i Charlottenlund, og jeg havde den Glæde at gaa en lang Spadseretur med hende. Hun ledsagedes af Kongen, Prinsesserne og et talrigt Følge; men jeg tilstaar, at jeg kun saa og hørte *hende,* den kære, dyrebare, fromme Sjæl, vor elskede Marie. De lode alle meget tilfredse. Kongen saa raskere og muntrere ud, end da jeg mødte ham i Frederiksberg Have, og med Hensyn til alt

(1813)

uden- og indenfor Landets Grænser sætter den kære Dronning sin Lid til Forsynet, der leder alt og ikke vil forlade os i den mørke, dunkle Dal, gennem hvilken vi vandre. Din Veninde Münster saa jeg kun i Forbigaaende. Hvad siger Du, kære Søster, til den Forbindelse, som Ludvig har indgaaet? Den gode Christian er en ivrig Talsmand for sin Broder, og vi maa have den Tillid til ham og hans forklarede at tro, at Ludvig har truffet et lykkeligt Valg, siden de elskede Agnes Hammerstein [som boede paa Sæbyholm under Grevskabet Hardenberg] saa ømt. Gud vil give sin Velsignelse til, at vi og de maa finde Midler til at fuldbyrde denne Forbindelse. —

Den 31te August.

— Det ulykkelige Mecklenborg, synes mig, er mest at beklage; hvilken sørgelig Erstatning vilde dette Land ikke være for Norge! Hvor lykkelige maa vi prise os indtil denne Dag i Sammenligning med disse af Fjender og *soi disant* Venner plyndrede og hærgede Lande! Mangle vi Sølv, saa have vi dog Brød! Hvis de Efterretninger, vi her have fra Krigens Skueplads, ere grundede, saa have vi for det første intet at frygte for og i Holsten; dog ere ogsaa her Rygterne *pour et contre* mangehaande, og man siger, at Købere og Sælgere udsprede disse Rygter, alt efter som det tjener deres Interesser. Jeg haaber, at vor Ven rolig vil blive i Kiel; saa inderligt mit Ønske end er om at gense ham, saa lidet ønsker jeg, at det maa ske som Flygtning. — Fra Komtesse Wedel i Aalborg (Søster til den syge Caroline Wedel) har jeg endnu intet Svar. Hendes Opdragelsesanstalt roses overalt; dog vilde jeg ikke betro nogen ung Pige, for hvem jeg havde megen Interesse, til hende; hun forekommer mig at være for lidet kvindelig til at kunne meddele andre den blide og stille Aand, — denne højeste Pryd for Kvinden, naar hun er, hvad hun skal være. Retskaffen er hun sikkert, og hendes Hensigt at ville ofre sine Legems- og Sjælskræfter paa et almennyttigt Institut er meget priselig; ikke heller ligger der, hvad der er meget sjæl-

(1813)

dent, nogen pekuniær Vindesyge til Grund for dette Foretagende. —

Den 28de September.

— Endnu kan jeg ikke meddele Eder, kære Venner, Dagen for vor Afrejse; Kommissionen er endt; men i disse skyfulde Tider kan saa mangen uforudset Hindring forstyrre vore private Planer som saa mange andres. Dog, dette vil jeg ikke haabe, lige saa lidet som, at de store, uretfærdige Planer til vor Sønderlemmelse skulde kunne blive udførte, imod hvilke hele mit Hjerte oprøres. Mindes I, kære Venner, den Statue i Rosenborg Have, der forestiller en Hest, som bliver angreben af en Løve? Hellere vilde jeg være Hesten, der værger sig til det yderste, end et frygtsomt Lam, som man fører til Slagterbænken; men jeg tænker mig da som Dansk eller som Nordmand, hvorimod jeg haaber, at jeg ikke vilde være saa hævngerrig for min egen Person. At Kursen pludselig har bedret sig saa betydeligt, er virkelig uforklarligt. Man angiver forskellige Aarsager; den bedste vilde være Publikums tilbagevendende Tillid til Regeringen. At Nordmændene ere meget opbragte, er naturligt, og jeg tænker, at enhver Nation, der virkelig er en Nation, vilde være som de. Sikkert er det, at Triumviratet [sagtens Rusland, England og Sverige] i Verdens og Efterverdenens Øjne skamskænder sig selv mest ved den skamløse Bekendtgørelse af dets Forbund. Gudskelov, at Folkene i det hele ere mere retfærdige end deres Regenter og Regeringer; ellers maatte man blive en Menneskehader. —

København, den 1ste Oktober.

Kun faa Ord skriver jeg til Eder i Dag, I kære Venner, for at sige Eder, at vi rejse til Lolland i Morgen. Min Mand beder mig sige Dem, min kæreste Ven [Wendt], at han er meget tilfreds med den Samtale, han i Dag har haft med Kongen. Vi leve her i en ubehagelig Uvished; Gud lade blot Roligheden blive uforstyrret i vor lille Afkrog! Den Del af Gøteborg, hvor de fra Norge røvede Kornforraad fandtes, er

(1813)

bleven et Rov for Flammerne. Vor Kurs er endnu stadig meget bedre; maatte dette blive af Varighed! Jeg haaber, at De ikke skal blive nødt til at forlade Deres Opholdssted; men vi forstaa vel, at De, i Tilfælde af et fjendtligt Indfald, i Deres Stilling som kongelig Embedsmand ikke gerne vil blive, selv om De kunde det. Maatte vi finde Freden sluttet ved vor Tilbagekomst fra Lolland! —

Christianssæde, den 27de November.

— Den Uvished, i hvilken vi leve, er meget ubehagelig; gid den maatte blive afgjort efter det Ønske, som vi alle nære; da vende vi alle tilbage til Pederstrup og tilbringe der en om ikke udadtil, saa dog indadtil rolig Vinter. At man skulde kunne og ville tvinge min Mand til at blive imod hans Overbevisning, kan jeg næsten ikke tænke mig; men jeg vilde dog ønske, at vi vidste, hvorledes vi ere stillede, tilmed paa denne sene Tid af Aaret. —

Christianssæde, den 4de December.

— Endnu ere vi her og leve *sur le qui-vive.* Jeg haaber, at vor Skæbne maa blive afgjort snart og paa den Maade, som vi alle ønske; thi som ledig Tilskuer kan min Mand kun nytte lidet, og han vil ikke lade sig bruge til at udføre Forholdsregler, som han anser for skadelige. Altsaa, hvad Gavn har de og han af hans Nærværelse, der kun er en stiltiende Dadel over de Beslutninger, som de have fattet! Give Gud, at den over Falster ankomne østrigske Gesandt maa medbringe antagelige Betingelser af anden Art end Fyrst Dolgoruckys venlige Anmodning om at afstaa Norge. Jeg ønsker det, men tør næppe have Haab derom fra Østrigs Side, da dette skal være Belønningen for Sveriges Hjælp, hvilket rigtignok vilde være bedre tjent med, at Finland, der saa uretfærdig røvedes fra det, blev givet det tilbage, men hertil vil Alexander vanskelig kunne bekvemme sig. Der siges, at Christian Bernstorff gaar til England; sker dette, og giver Gud

(1813)
ham sin Velsignelse til hans Underhandlinger, hvorledes vilde man da kunne miskende det alt styrende Forsyns Medvirkning ved hans Ansættelse [som Gesandt] i Wien, en Post, der dengang syntes saa lidet betydende, men i hvilken han nu kan yde os saa store Tjenester! —

Christianssæde, den 11te December.

I Gaar bragte Posten os meget, ventet og uventet: min Mands Afsked som Kammerpræsident, men tillige Meddelelse om hans Forbliven som Konseilsminister. Med de Udtryk, hvori Kongen meddelte ham dette, var min Mand meget tilfreds; men ak, hvor kort var min og mine Døtres Glæde, da Fader og Søn betragtede den Omstændighed, at han skulde beholde sin Stilling i Statsraadet, som en Forpligtigelse til at vende tilbage til Byen, naar Kongen skulde ytre Ønsket derom. Det sætter os i ny Uvished og Forlegenhed; maatte den snart blive hævet ved Kongens Indvilgelse i, at han tilbringer denne Vinter her! Du vil forstaa, kære Søster, at jeg ikke vil lade min Mand rejse alene; jeg tror ikke paa hans snarlige Tilbagekomst og ejer ikke Sjælsstyrke nok til at forblive her uden ham i en saadan Uvished og under saa sørgelige Udsigter. Efterretningen om, at Schimmelmann ogsaa har erholdt sin Afsked, og at Møsting skal forene begge Stillinger, kom os og, som Charlotte Schimmelmann skriver, ogsaa dem ganske uventet. Man taler om Vaabenstilstand og Fred mellem os og de forbundne, i hvis Magt vi nu synes at være. Ikke er det at undres over, at Østrig, der opgav eller maatte opgive de trofaste Tyrolere, nu har til Hensigt at behandle os paa samme Maade for at tilfredsstille Sverige. Var jeg Konge, jeg vilde aldrig kunne trøste mig over denne forsmædelige Afstaaelse, og ogsaa uden at være Konge er jeg ikke i Stand dertil, selv om England vilde stræbe at holde os skadesløse ved at tilbagegive os vore Besiddelser og Subsidier. Hvem kan gøre Regning paa Ret og Billighed i disse Tider, da kun Magten har hersket saa længe! Og det skal hedde

(1814)

Højmod ikke ganske at knuse de svage! Ak, vi leve i Jerntider. —

Pederstrup, den 5te Februar.

— Meget, meget have I, kære Holstenere, lidt, og vore Hjerter bløde for Eder. Vi bleve skaanede; men Gud ved, hvad der forestaar os. Jeg kan ikke tro, at en saa skændig og paatvungen Fred [Freden i Kiel] kan blive varig. Jeg synes, jeg havde hellere *tout uniment* ladet mig udplyndre, naar jeg ikke kunde eller vilde gøre Modstand, end jeg var gaaet ind paa et saadant Bytte — dog jeg tier. Flere af vore Breve til Eder har man sendt tilbage til os. —

Pederstrup, den 13de Februar.

— Alle mine Sønner ere her, undtagen Ernst; Gud være med ham, naar han skal drage i Kamp sammen med de brave Nordmænd! Man siger, at da Kommandanten paa Frederikshald blev opfordret til at overgive Fæstningen paa vor Konges Befaling, skal han have svaret, at Kongen af Danmark nu ikke mere havde noget at befale ham; dette forekommer mig at være ganske rigtigt. Kongeriger kunne dog kun selv overgive sig eller blive erobrede. Jeg kender ikke noget lignende Eksempel i Historien. Rigtignok har jo nu vor ulykkelige Konge gjort det eller ladet det gøre med sig. —

Pederstrup, den 19de Februar.

— Endelig, haaber jeg, har Du nu modtaget Efterretninger fra os. Hvor meget det end kan være imod vort ulykkelige Lands Interesse, saa kan jeg dog ikke afholde mig fra at ønske de brave Nordmænd Held og Lykke i deres Foretagender. Her har man kun Rygter, til hvilke man imidlertid gerne sætter Lid. Paa Frederikshald, saaledes fortæller man, blev det danske Banner taget ned; Svenskerne, der stode udenfor, holdt det for et Tegn paa Underkastelse, da pludselig den gamle Kong Olafs Banner kom til Syne. —

(1814)

Pederstrup, den 8de Marts.

— Svenskernes Manifest til Nordmændene er efter Aviserne fuldt af fagre Ord og Løfter. Kun den Omstændighed, at Fæstningerne, for at sikre Nordmændene, skulde besættes, ikke med norsk, men med svensk Militær, forraader Tigerens Klo. Prins Christians Opraab skal jeg sende Dig, naar jeg kan faa det i Afskrift; om Gud vil give sin Velsignelse dertil, da lover han meget, ogsaa for os; men i den nærmeste Fremtid ser det kun mørkt ud; thi hvad kan man vente af en Fred med disse troløse, uordholdne Magter, til hvilke vi nu ere overgivne paa Naade og Unaade? Ville de ikke opæde os ved første Lejlighed som Ulven Faaret? »*Le loup l'emporte et puis le mange sans autre forme de procès*«, hedder det i Fablen, der desværre alt for ofte har bekræftet sig. —

Pederstrup, den 15de Marts.

— Vor Christian er meget begejstret for Norge, og hvem kan være andet? Man forsikrer, at det fra England skal være blevet forsynet med Korn, som var bestilt til det af Sverige. Den svenske Gesandt skal have ytret, at det vist var bedre at vente lidt med at sende disse Ladninger til de norske Havne; man svarede, at nu kendte man kun svenske Havne, og sendte dem af paa Lykke og Fromme, og de ere, skrives der, lykkelig naaede dertil. —

Pederstrup, den 19de Marts.

Sidste Post bragte os Breve fra Dig og vor Ven; om de nye og store Begivenheder i Norden vidste I endnu intet, saa lidet som vi om dem i Syden; maatte begge føre til det samme store Maal, til den for den betrængte Menneskehed saa uundværlige Fred! Kundgørelserne fra Norge have, forekommer det mig, et Præg af Sandhed og Bravhed, til hvilket den i Revolutionen uddannede Helts glatte Ord og skønne Vendinger staa i stærk Modsætning; den til den norske Gejstlighed sender min Mand til Wendt; jeg haaber, han læser

den for Eder. I fuldt Alvor er der her Tale om Gud, som mange kun føre i Munden for at besmykke deres uretfærdige Handlinger dermed, eller fordi det jo nu atter bliver Mode; men til dem vil det hedde: »Hvi fører Du mit Navn i Munden, da Du dog hader Tugt og kaster mine Ord bag Dig!« Hvor er Christian Bernstorff? Ak, han kunde dog ikke frelse os [skønt han var sendt til England]. —

Pederstrup, den 19de Marts.

Fra C. D. F. R. — Jeg har læst Fortalen til Mosheims Sædelære, som har tiltalt mig meget. Jeg ønsker kun, at det maa lykkes mig (bedre end Dig) at læse alle 9 Dele og ikke at slutte Læsningen med den første Del; men der staar saa mange gode Aander omkring os, som gerne ville tiltale os, og som vi gerne ville høre. Vi kunne imidlertid ikke overkomme det og kunne heller ikke blot være Læsemennesker. Det læste skal bære Frugter, ikke blot i Hjertet, men ogsaa ved Handlinger. Her staar nu: Lavater, Laonaye, Daguesseau, Fourcroi, Bergmann, Franklin, Susmihl, Klenker, Blair, Münter, Spalanzani, Michaëlis, Rapin, Togras m. fl. foran mig, som jeg gerne vilde underholde mig med; men Tiden ruller for hurtigt bort, og man maa være tilfreds, naar kun nogle Linier daglig blive følte; der er endnu mere at udrette, end der er at læse [*des Handlens ist noch mehr als des Lesens*], blot man vil og kan.

Pederstrup, den 22de Marts.

— Prins Christians Proklamation har jeg sendt Dig, kære Søster. Wexelsen har ogsaa sendt os de Prædikener, der bleve holdte; alt har været meget højtideligt. Gud give Prins Christian lige saa megen Visdom som Mod, den han i sin Stilling har mere behov end nogen anden Hersker, da han maa skabe alt fra nyt. Hermann Wedel spiller en meget mistænkelig Rolle; han er rejst tilbage over Sverige, hvor han har opholdt sig i 10 Dage. Nogle tro ham stemt for en Forening med Sverige, andre for en republikansk Regering; maaske

(1814)
gør man ham Uret; det vil vel Tiden vise. Om Caroline ved jeg meget lidt; hun skal være utilfreds med Broderen og tager en mere levende Del i de sidste Begivenheder, end det er godt for hendes ødelagte Helbred. —

Pederstrup, den 9de April.

— Maatte blot Jubelen i Tyskland blive af længere Varighed, end den var i Hamborg og Lübeck! Maatte de Hære, som de have draget til sig, ikke dvæle for længe paa tysk Grund! Ellers kunde det Mundheld bekræfte sig, der siger, *que le remède est pire que le mal.* Man siger, at der skal være sluttet Fred mellem Norge og England; de have udvekslet deres Fanger. I Morgen er det den store Dag, da Stænderne samles [paa Ejdsvold] for at raadslaa om den nye Konstitution. Jeg haaber, at Prins Christian har gjort Udkastet til den; ellers turde det gaa som i Frankrig; dog, jeg forlader mig paa den Retskaffenhed og Klogskab, han har udvist i alt, hvad han har skrevet og gjort, og nærer ingen Frygt for saa mange udspredte, ildesindede Rygter; hvad kunde være Sverige kærere end at udsaa Tvedragt imellem tvende Broderfolk? Den begejstrede Deltagelse, som man i København og hele Landet føler for Norges Skæbne, viser vel, at disse to Nationer ikke kunne skilles. Harald Holck [en Søn af Chr. VIIs Yndling] skal sendes til Minister Hardenberg; hans Svigerfader [Statsminister H.s Søn] følger ham, saa snart Bæltet tillader det. —

Holsteinborg, den 17de Maj.

Fra Sybille Reventlow, f. Schubart. Fransk.

Saa ere de da nu rejste, de kære Venner, henad Nitiden. Din værdige Broder gør et rørende og opløftende Indtryk; han forlader Skuepladsen, fordi man ikke har opfordret ham til at blive, og er rede til at ile til Hjælp, naar man kalder ham; men det vil ikke times ham under vore nuværende Forhold; han vil komme til at tilbringe sine sidste Dage i sin Families Skød, hvor hans Eksempel og hans Virksomhed ville efterlade dyrebare Minder. De ere begge ældedes meget,

(1814)

men føle sig kraftige. Min Svigerinde har den heltemodige Tanke at ville gøre Rejsen [til Trolleborg] til Søs, i et sikkert Skib, med hele Reden, Agnes [Hammerstein] indbefattet; det er en udmærket Plan; i Nødsfald vilde den lille Vogn kunne bringe de to Overhoveder [C. D. F. R. og Hustru] for denne elskede Familie igennem Sjælland. Jeg haaber, at Vorherre vil tilstede os dette skønne Gensyn. — De fire Afsendinges [fra Rusland, Prøjsen, Østrig og England] mæglende Forholdsregler begynde med Trusler; jeg haaber, at Hensigten dermed er at forvisse sig om, at Nordmændene ikke spille under Dække med os, men at de af eget Tykke ville være frie og uafhængige. Vi ere kun alt for lydige; Skændsel og Foragt synes mig at være den sikre Følge deraf for os, ja maaske haardere Betingelser, end der ved mere Fasthed og Værdighed fra vor Side vilde være blevet os til Del. Mit Hjerte er sønderrevet af Sorg, og jeg takker Gud, at jeg i det mindste ser Din Broder udenfor. De have ladet Einar [Sønnen] blive her; han, som alle hans Brødre, vilde være gaaede til Norge; og deres Fader vilde have tilladt det, om ikke hine afskyelige Bestemmelser vare blevne udstedte, og om hin Ulykke ikke havde truffet Moltke; det vilde kunne kompromittere Kongen, hvis to af hans Ministre havde lagt deres Sindelag for Dagen paa denne Maade. Det gør mig inderlig ondt for Ludvig, Einar og Frits, som der vilde have kunnet gennemgaa en god og smuk Skole. Ludvig har fundet baade Dig og Stolberg foryngede; Du vilde ikke sige det samme, naar Du gensaa Din Broder. Tidens Tand har berøvet ham sine; herved er hans Mund bleven indfalden, hans Træk og hans Udtryk forandrede; dog afspejler Din ædle Broders Aasyn derfor ikke mindre Højheden af hans skønne Sjæl. Din Svigerinde er uendelig glad over at have forladt København; men vor Madonna [Dronning Marie] har saaledes rørt hendes Hjerte, at hun dog siger, det gør hende ondt at drage bort; hun har givet hende sit Billede, der ofte vandrede ud af Arbejdstasken for at blive betragtet; det forekommer mig dog at ligne grumme daarligt. Farvel, elskede; hjertelig Hilsen til den kære Stolberg og den gode Wendt.

(1814)

Pederstrup, den 31te Maj.

Maatte Posten, som vi altid vente med et Sind, der er delt mellem Frygt og Haab, bringe os gode Efterretninger om vor politiske Tilværelse, der jo rigtignok synes at ligge i de sidste Trækninger. Imidlertid kan et uventet Middel undertiden redde selv den dødssyge. — Ludvig var paa Sæbyholm, da hans tilkommende Svigerfader til sin Kones og sine Børns store Glæde kom. Han skal have sagt, at Rudgieri [Bernadotte] er afsejlet fra Lübeck. Dennes *herlige* Opraab til sine Soldater har Du sikkert læst; mig forekommer det at være under al Kritik. Gid han ikke maa forlade sig paa Udsultningssystemet og selv komme til Norge. Jeg haaber, at den ham i Ædelmodighed saa ulige Karl XIIs Skæbne da vilde vente ham; men jeg ønsker, at han ikke kommer over Grænsen. Med slig en Frækhed kan kun en Helt, der er uddannet i Revolutionen, lyve. —

Pederstrup, den 11te Juni.

Dit Brev af 3dje Juni glædede mig meget, da det bragte os saa gode Efterretninger om vor Ven. Jeg begynder at haabe, at ogsaa han vil forskønne vor Sammenkomst paa det kære gamle Trolleborg, og saaledes er det jo i enhver Henseende en Vinding for os, at den blev udsat. — Mine Ønsker forene sig med Dine for det klippefaste Norge og dets Beboere, der ligne det, samt for deres brave Hersker, der er besjælet af den samme Aand som de, — der ikke skyr nogen Fare, hvem ingen Opofrelse er for stor for at redde dette sit nye Fædreland. O, jeg kendte dem for godt til et Øjeblik at tro, at de vilde bøje deres stolte Nakke under dette forhadte Aag. Gud vil være med dem; de ville staa, eller de ville falde med Hæder. Give Gud, at Gascogneren [Bernadotte] vovede sig imod dem! Men Udsultningssystemet er mere efter hans Smag, og han kan ikke gøre Regning paa Rov og paa Plyndring der som hos Eder. Maatte dog ogsaa i det frie England Sandhedens og Retfærdighedens Stemme sejre over Bedragets og Undertrykkelsens! Maatte dette afskyelige Ministerium, der ikke mindre end den afsatte Tyran har arbejdet paa Europas

(1814)

og de øvrige Verdensdeles Ulykke, blive styrtet [Sympatien for Norge var dengang stor i England], og den anden store Kolos [Rusland] vende tilbage til sit uhyre Land, da ville ogsaa vi atter kunne drage Aande! Dog, intet mere herom; den Algode vil frelse os fra alt ondt og føre os ind i sit himmelske Rige. Jeg siger med vor kære Dronning, hvad hun en herlig Aften paa Charlottenlund forrige Aar sagde:

»*Schenkst Du schon so viel auf Erden,*
O, wie wird's im Himmel werden!«

Pederstrup, den 21de Juni.

Den uventede sørgelige Efterretning om Hertugens [af Augustenborg] Død har ogsaa rystet mig og bedrøvet mig inderligt for Din Skyld, der netop skulde være nærværende ved den for Dig saa gribende Begivenhed. Jeg antager, at Du har opgivet Din Plan om at rejse den 13de og er bleven der nogle Dage længere til Trøst for hans gode Søster [Louise] og Datter [Caroline Amalie], da Du længe har staaet i venskabeligt Forhold til den første, og den sidste skal være saa elskværdig; dog haaber jeg, at dette Brev skal træffe Dig paa Trolleborg, og at Rejsen og denne sørgelige Begivenhed ikke maa skade Din Sundhed og ikke alt for meget forstyrre vort saa længe ønskede Gensyn. —

Den 21de Juni.

Fra C. D. F. R. — Hertugens Død bedrøver mig, skønt vi kun havde saa faa Berøringspunkter og tænkte ganske forskelligt. —

Pederstrup, den 25de Juni.

— Jeg beklager ret Hertugens Børn og hans i enhver Henseende agtværdige Søster saa vel som den gamle Tante. Min Kusine Holck er ogsaa meget bedrøvet over ikke mere at træffe ham, men vil dog rejse derhen, da man venter hende der; hun er elsket af dem alle og vil være velkommen. —

(1814)

Christianssæde, den 26de Juli.

— Underligt var det, at Du skulde finde Hertuginden [Louise Augusta] alvorlig syg; det glæder mig, at hun kom sig før Eders Afrejse. Gid Dit Ønske for *the union of the brave and the fair* maatte gaa i Opfyldelse! At Kommissærerne [Magternes fire Afsendinge] ventes tilbage [fra Norge], overtyder Romanzow [sikkert en Skrivefejl for Romanow, den russiske Kejser] om, at det er Nationen, der ikke vil underkaste sig Svenskerne; men hvad hjælper det? Thi hvad ere Nationer? De ere kun til for at blive beherskede *et n'ont pas de voix au chapitre* hos de nuværende Magthavere. Det lader imidlertid dog til, at Pontecorvo [Bernadotte] kun ugerne aabner denne Krig; han aner maaske, at som den norske Løve alt oftere har overvundet Svenskerne, saaledes kunde Gud ogsaa denne Gang give ham og hans Hær i dens Hænder, og det kunde da ogsaa der hedde som ved Don: »hertil og ikke videre!« Frits [Sønnen] er bleven ansat i det udenlandske Bureau og er meget glad til Mode; han selv, ikke hans Fader, har valgt denne Løbebane; men Lysten til at lære Verden at kende er meget tilgivelig i hans Alder. —

Christianssæde, den 26de Juli.

Fra C. D. F. R.

— Frits Holstein [Holsteinborg] har været paa Pederstrup med 7 Bønder og 2 Præster, og de lode til at være meget tilfredse med Bedriften hos 30 Husmandsfamilier. Ved den Højtidelighed, der fandt Sted i Anledning af Kongens Begravelse [*zur Feier des Begräbniss des Königs*] holdt Biskoppen en meget god Tale, hvori han, som billigt var, ikke glemte at minde om, hvad der under hans Regering blev udrettet til Bøndernes Vel, og hvor virksomt den nuværende Konge tog Del deri. Gud vil, haaber jeg, ikke lade det meget paabegyndte gode blive kvalt af Tidsler. — En dejlig Regn har kvæget Landet og befriet os fra Bekymringen for et Misvækstaar. Hils Frits Stolberg meget kærlig, og om det er muligt uden at bringe ham til at vredes, saa sig ham, at vi ere *bibelske Kristne* og haabe, at vor Tro saa vel som hans vil være Gud velbehagelig. Vi ville arbejde med hverandre i Guds Vin-

(1814)

gaard, vel med forskellige Anskuelser, men fulde af Tro paa Kristus, fulde af Bevidsthed om vor egen Uformuenhed og med Tilsidesættelse af alle menneskelige Paastande [*Satzungen*]; ikke paa luthersk, ikke paa katholsk, men paa bibelsk kristelig Vis [*nicht lutherisch, nicht catholisch, sondern biblisch christlich*] nærme vi os den Højeste i fast Tillid til hans Forjættelser, der ikke kunne bedrage. Kærligheden og det Haab, der er grundet paa den, kan ikke blive beskæmmet. Fortæl ham om vore Salmebøger og om det Bibelselskab, der er oprettet her ligesom i England for at uddele Biblen til mange. Alle ere raske og jeg meget beskæftiget.

Pederstrup, den 20de August.

— Einar [Sønnen] skriver, at den unge Christian Stolberg [Frits S.s Søn] er ham en meget kær Omgangsven; jeg kan endnu forestille mig denne, som da jeg saa ham blive baaren paa Armen i Eutin, hvor hans Moder, da jeg kaldte paa Wiinholdt, min Jomfru, troede, at jeg raabte: »*wie hold, wie hold!*« Han var det virkelig; men mit Udraab undrede hende dog, og hun fandt, det lignede mere Fru Brun end mig. — Mange Farer synes endnu at true os fra alle Sider. De pralende Bulletiner fra *le héros de la Gascogne* [Bernadotte] faa I sagtens at læse; andre komme os for Øre (hvorfra ved jeg ikke) om en stor *déroute* for Svenskerne i Tistedalen ved Moss, hvor den svenske General Mørner skal være omkommen. Trondhjemmerne skulle ikke give nogen Pardon; alt dette vil nu Tiden vise. Selv om den svenske Fama tier derom, kunne Kendsgerningerne dog ikke forblive skjulte. Sikkert er min Søn Ernst mellem Stridsmændene; Gud beskærme ham og give ham Tillid og Mod til Kampen for den retfærdigste Sag, der nogensinde har været! —

Pederstrup, den 29de August.

Jeg havde ikke Mod til med Tirsdagsposten at meddele Eder de ubegribelig sørgelige Efterretninger fra Norge, hvis

(1814)

Sanddruhed vi endnu stedse betvivle, da de tidligere, som stammede fra andre Kilder, stode saa meget i Modstrid med dem. Med Torsdagsposten erfarede vi, at Freden skal være en Vaabenstilstand paa de af Prins Christian foreslaaede Betingelser, at hans *Abdikation* skal være en *Suspension* af Regeringen, saa længe Stortinget varer, at Armeerne under Vaabenstilstanden paa de to Maaneder paa begge Sider skulle trække sig to Mil bort fra Grænserne, og at Skibsfarten skal være fri. Man *formoder,* at Kong Christian Frederik imidlertid drager til England. Gud give sin Velsignelse dertil og gøre til intet de ondes Raad, der ved List, Bedrag og Bestikkelse haabe at erholde, hvad de nu vel selv indse ikke kan vindes ved Sværdet! Maatte dog alle mægtige faa Øje for, at Retfærdighed er Landenes eneste Støtte! Ak, hvor fjernt er endnu ikke dette lykkelige Tidspunkt, der maaske kun er en skøn, menneskekærlig Drøm. —

Pederstrup, den 4de Oktober.

— Fra vor Ernst have vi haft et langt Brev. Han taler om Mangel paa Plan og nøje Kundskab om den fjendtlige Styrke og Stilling, nævner ogsaa, at der er eller vil blive Mangel paa Levnedsmidler og Krudt; men fremfor alt, siger han, mangler der Generaler og Enhed i Operationerne. Saaret paa hans Arm er lægt. Han synes at mistvivle om Norges Redning og har til den midlertidige Regering indgivet Ansøgning om sin Afsked, hvilken han sender os i Kopi; vi kunne altsaa vente ham hjem. Brevet fra Ernst laa inden i et Brev fra Vargas [Geologen]; han taler om at vende tilbage, foreløbig til Als. — Frits [Sønnen] er den 2den afgaaet som Kurer til Wien; for ham straaler alt i rosenrødt [*hängt der Himmel vol Geigen*]; Gud være med ham! Jeg gør Regning paa, at Bernstorff [Christian B., Gesandten i Wien] vil give ham en venlig Modtagelse. —

Pederstrup, den 11te Oktober.

— Fra min Veninde Knuth hører jeg, at hendes Svigerdatter [f. Rosenkrantz] venter sin Fader med dennes to yngste Døtre.

(1814)

Han [R. Marcus Gjøe var Medlem af det norske Statsraad, der styrede Norge fra 14de August til 4de November 1814] skal have retfærdiggjort sig; men Staffeldt [Bernhard Ditlev S., Generalløjtnant, havde haft en Kommando under Krigen] skal være indkvarteret i Fæstningen Aggershus, hvorfra han kun kan komme ud om Natten, da man frygter, at Folket ellers vilde sønderrive ham. Hvorledes der under saadanne Forhold skal kunne finde en fredelig Forening med Sverige Sted, begriber jeg ikke; kun Forbandelse vil følge Erobrerne; jeg kan ikke tro, at det nogensinde vil lykkes dem at komme i rolig Besiddelse af dette forraadte og paa den skændigste Vis udsultede Land. Man venter Prins Christian paa Frederiksborg; legemlig skal han være helbredet, men dybt nedbøjet. Gud bevare ham for os! Jeg har endnu stedse Nød med at tro, at man i Norge lader ham fare. —

Pederstrup, den 15de Oktober.

— At Du, kære Søster, nu kender alle Omstændigheder ved Din elskede Amélies [Grevinde Münster] Bortgang, letter mit Hjerte, da jeg altid frygtede for, at Du dog vilde erfare dem. Ja, visselig har Gud ladet det ske, at hun sønderbrød Gitteret for det Fængsel, hvortil indre og ydre Lidelser havde forvandlet hendes jordiske Hylster, og kastede sig i hans barmhjertige Faderarme; han, den Algode, vil tilgive hende, at hun tog sin Tilflugt til ham og i sin Hjertensangst ikke afventede hans faderlige Kaldelse. Jeg saa hende ofte, ikke sidste, men forrige Sommer, og hun sagde til mig, at vi godt vilde kunne leve sammen, da vor Smag med Hensyn til Lekture stemte saa meget overens. Aldrig skal jeg glemme, hvorledes hun i Søndermarken forelæste mig et Skrift af Madame Staël om Selvmord, der er meget godt skrevet, men prydet med en Tilegnelse fuld af overdreven Smiger for Helten fra Garonne, hvilken hun sprang over. Ak, hvad ere vi, naar Lyset i os bliver Mørke! Fru Bruns Lekture [som hun skaffede Amélie M.] var yderst daarlig valgt og beviser, hvor liden Menneskekundskab hun havde, hvad jeg ogsaa stedse

(1814)

har ment. Brandis vidste vel heller ikke, hvad han gjorde, og hans Lægekunst strækker sig kun til hans Patienters Legeme, ikke til deres Gemyt; herpaa har han givet mange Beviser, og dette sidste er det sørgeligste. — Jeg formoder, at Holstein [af Interesse for Begivenhederne i Norge] er rejst og vel allerede naaet til Kristiania; Gud føre ham sikkert tilbage! Norge frembyder nu ikke noget lysteligt Syn. —

Christianssæde, den 18de Oktober.

— At den gode Debora Fabricius [f. Kloppenborg, g. m. Konrad Alexander F.] skal være meget syg og ligge for Døden, vil ogsaa røre Dig; man maatte holde af hende. Fru Iselin [g. m. Kmhr. Chr. F. E. Rantzau † 1807, antog senere atter sit Pigenavn], der var en meget god Kone, er død i disse Dage; hun blev syg i Foraaret og har ikke kunnet komme sig helt, skønt jeg for ikke længe siden modtog et Brev fra hende. Hun skal have taget sig Din Venindes Død meget nær, og fra den Tid af stedse have tænkt derpaa; hun er død af et Nerveslag paa Tungen. Min Veninde Knuth er bekymret for sin Svigerdatter i Norge, hvis Fader Rosenkrantz er Formand for den midlertidige Regering. —

Christianssæde, den 22de Oktober.

— Ofte tænker jeg her *of the former days*. Jeg synes, at jeg endnu ser Dig sy paa Din Ramme, at jeg ser den gode Fader (hvis Billede tillige med den salig Moders hænge over Sofaen) [se Billedet I. S. 113] betragte Dig, ser hende beskæftiget med at skære til og Wendt være hende behjælpelig med at rulle Lærredet op. Saa kommer der andre Scener: Christian som Barn paa den gode salige Kusine Beates [Holck] Skød, for første Gang raabende: »Ma-ma!« Saa ham og Ernst springende omkring med min Mand. Ogsaa min Benedicte [den Aaret før afdøde Svigerdatter] ser jeg med min førstefødte, omringede af deres blomstrende Børn, og ser i dette Øjeblik Faderen og Bedstefaderen hoppe om med de mindre og større

(1814)

Børn. Jeg takker Gud for det meget gode, jeg har nydt, for det meget, jeg endnu ejer, for Fortiden, for Nutiden og for den rige Fremtid, der *for evig* gengiver alt det tabte. Gudskelov, kære Søster, at Du bærer Dit bitre Tab [Grevinde Münsters Død] med kristelig, gudhengiven Fatning! Jeg haaber, at Charlotte von der Nath [f. Bernstorff] ogsaa gør dette. —

Christianssæde, den 5te November.

— Min Veninde Knuth skriver til mig, at Fru Fabricius [se den 18de Oktober] endnu lever, men uden Haab om Helbredelse. Hvem kan ønske hende et forlænget Liv i en saadan Tilstand! Fru Iselin var en yderst godhjertet Kone; hun havde gennemgaaet meget i Ægteskabet med Grev Rantzau, foruden at hendes Sundhed havde lidt ved Sorgen over flere Børns Død; nu levede hun meget tilfreds med sin Veninde, Mademoiselle Picot, for hvem hun har sat en betydelig Sum ud, og tilsyneladende var hun bestandig glad i Sindet. Et Brev fra Professor Puerari sender jeg vor Ven, der vil lade Dig faa Del i det; det handler for største Delen om den afdøde. Puerari ønsker at gøre en Rejse til sin Fødeby Genève og vilde meget gerne medtage som Rejsefæller et eller et Par unge Mennesker, hvis Forældre vilde lade dem studere der; skulde der ikke findes nogen saadanne i Holsten? En bedre Ledsager vilde være vanskelig at finde. — Den nederste Sal her er prydet med norske Landskaber af Louise, — ak, i hvilke Hænder er nu dette herlige Land! I Satans Staldbrødres og Modstanderes. [Bernadotte havde jo først været Napoleons Ven, senere hans Fjende.] Prins Christian var endnu ikke ankommen til København, — han den ulykkelige, bedragne, forraadte, han, der vovede at tro paa Menneskeheden, paa Billighed og Retfærdighed, paa Ædelmod hos en Regering, hvis højeste Dyd og Fortjeneste er Pengebegærlighed og Velstand paa alle andre Folkeslags Bekostning. Gid dog Frits Holstein atter var hjemme! Det var en alt for rask Beslutning at foretage en saadan Rejse paa denne Aarstid. —

(1814)

Christianssæde, den 8de November.

— Modvinden kan vel ikke ene være Skyld i, at den ulykkelige Prins Christian endnu ikke var kommen tilbage i Lørdags. Gud bevare os denne ædle Mand og lade ham ikke times Prins Christian af Augustenborgs Skæbne! Efter slige Erfaringer er det vanskeligt ikke at frygte det værste. Gid han maa bære sin Ulykke med Værdighed og Resignation, da er ikke alt tabt, naar kun hans Samvittighed vidner for ham, og han bevarer Guds Naade og alle retskafnes Agtelse; at berøve ham disse Goder formaar Alexanders List og Magt ikke. Det skal have glædet den ulykkelige Prins, at vor kære Dronning har tilskrevet ham et saa venligt Brev; men hvor bliver han af? Den gode Debora Fabricius er først død i Onsdags; Fred være med hendes hedenfarne, udødelige Aand! —

Den 12te November.

Først maa jeg glæde mig med Dig over Frits Holsteins lykkelige Hjemkomst [sammen med Prins Christian], da hans sene Sørejse har ængstet os alle. Han vil kunne fortælle os meget om Stemningen i Norge; men det kommer an paa, med hvilket Parti han har talt. Næppe vil man dog i Kristiania have spændt Hestene fra den nye Regents Vogn, som i Aarhus fra Prins Christians. —

Den 12te November.

Inderlig Tak siger jeg Dig, elskede Søster og elskede Broder, for alt, hvad I gøre for min Einars Vel. Gud lade ham blive saa god og virksom i Kærlighed, som hans Evner sætter ham i Stand til, for at det løvrige Træ maa bære Frugter og ikke hentørres uden Frugt. Virken udadtil uden Kærlighed er intet, bringer sjælden Udbytte [*Gedeihen*] for andre og aldrig for en selv. Ingen Handling er saa brydsom, ingen Forretning saa tør, at den ikke bliver let, naar Drivfjederen er Kærlighed til Gud og Næsten; alt tilskynder os til denne, og dog kølnes den saa let i os. Var blot stedse Tanken om Guds faderlige Godhed nærværende! Denne har styrket mig

Fra C. D. F. R.

(1814)

i Forretningerne; midt i Rentekammerets Arbejde har jeg ofte følt, at jeg virkede i Guds Tempel. En guddommelig Kraft er Bønnen, ikke Bønnen med de mange Ord, men Tolderens Suk, fuldt af ydmyg Selverkendelse, Erkendelse af sin Svaghed, af sine Fejl, men ogsaa fuldt af Tillid til Kærlighedens evige Kilde, hvor stort er smaat, hvor smaat er stort. O, have vi kun Tro, da kunne vi flytte Bjerge, i os og uden om os; ogsaa mig er dette lykkedes, mig, Smeden, med den usle Hukommelse, mig, der godt forstod at skjule min Uvidenhed i meget, som nødvendig skulde vides, men som kun vilde klare mig slet ved en Skoleeksamen, — mig har Gud givet Kraft og Mod til i mine vigtige Embeder at udrette mere godt end nogen anden før mig! Jeg har ikke fulgt min Tilbøjelighed, men har efter min Moders, Wendts, Bernstorffs og flere af mine Venners Raad viet mig til en Løbebane, der førte mig langt bort fra Ploven og mekaniske Arbejder. Ikke jeg, men Gud styrede mine Veje igennem mine Venners Raad og min Tillid til hans Førelser. Han lede fremdeles mig og alle mine! han være vor Styrke! han give os Mod til at virke, kalde frem i os et virksomt [*thätig*] Væld af Kærlighed! han skænke os Glæde og Hengivelse i Liv og i Død, hjælpe os til at dø, som min forklarede Broder, eller til at fortsætte Livet! Han saa frem imod Liv og Død med lige stor Glæde; han led som en Helt, han glædede sig som et Barn endnu i de sidste Øjeblikke og prægede disse Øjeblikke dybt i sine efterlevendes Hjerter. Jeg skriver i Dag til Einar [Sønnen], der har skrevet mig et rigtig godt Brev til. Hans Ønske er, siger han, hos Eder at uddanne sig til Landmand. Gud give ham blot Arbejdsomhed dertil, at han maa lære Orden, og at han utrættelig maa forfølge det, som han erkender for tjenligt til Opnaaelsen af Maalet, og ikke, naar det volder ham Møje, vende om for at vælge noget andet, som han da atter forlader! Hjælp ham, I kære Venner, og paamind ham, saa ofte han begynder at vige ud! Kommer han først ret i Gang, da vil Sagen selv drive ham frem; men under Paabegyndelsen af en ordentlig, virksom Livsførelse kan han ofte, uden at ville det, komme til at vakle hid og did som en syg,

(1814)
der længe ikke har gaaet, hvem Fødderne ikke ville adlyde, og som ofte føler sig svimmel ved at gaa videre. —

Christianssæde, den 15de November.

— Frits har været her siden i Søndags Aftes. Han fortæller meget om Wien, hvor Opholdet i de 14 Dage, han har tilbragt der, ved Familien Bernstorffs Godhed har været ham meget behageligt, og hvor han har lagt Mærke til alt. Af de derværende Herskere syntes han bedst om Kejser Frants; denne skal nære en sand Lidenskab for vor Konge, hvem man i Wien har givet Tilnavnet *le favori;* desværre kan det kun gavne ham lidet. Kejseren skal besøge ham om Morgenen tidlig i Slobrok og have bedt ham om for hans Skyld ogsaa at anskaffe sig en. For øvrigt skal vor Konge vinde almindeligt Bifald; men jeg gentager bestandig: »Hvad hjælper det!« Pontecorvo er almindelig forhadt i Wien; man kan ikke tilgive ham, den tidligere franske Ambassadør, hans Adfærd. Frits Holstein har ikke været i Kristiania, hvor Stemningen skuffede hans Forventninger saa meget. Om Hermann Wedels Moder levede og kunde se hans Færd, hvor vilde hun græmme sig derover! Jeg ønsker, at vor Ernst maa komme lykkelig hjem; hvor daarlige end Udsigterne for hans Fremtid ere her, saa skal han dog ikke hylde Svenskerkongen. —

Christianssæde, den 19de November.

— Denne Post har ikke bragt os Efterretninger om Prins Christian. Jeg haaber, at han straks efter sin Hjemkomst vil trække sig tilbage til Fredensborg, hans gode Bedstefaders Opholdssted, for at unddrage sig Ros og Dadel, for at danne sin Aand ved nyttige Kundskaber, sit Hjerte ved Religionen og Bevidstheden om sine ædle, om end mislykkede Hensigter. —

Den 21de November.

— Vor kære, norske Ernst er kommen; han er bleven fuldstændig Nordmand. Han tror ikke paa Forræderi i Norge, *Fra C. D. F. R.*

(1814)

men mener, dels at Planerne ikke have været ganske hensigtssvarende, dels ogsaa at Svenskerne have været Nordmændene langt overlegne, ikke i Tapperhed, men i Antal og i Krigskunst. Han mener, at Almuen er fuldkommen danksindet, men at Sympatierne hos de fornemme i Reglen ere delte imellem Uafhængighed og Forening med Sverige. —

Den 21de November.

Kære Søster, Du vil glæde Dig med os over, at vor Ernst er kommen lykkelig tilbage; om de fem Aar, han paa lidet nær har tilbragt i et Land, der er os saa kært, end ikke have bragt ham mange jordiske Fordele, saa have de dog ikke været tabte for ham, da han har vundet i Erfaring og indre, moralsk Værd. Om Hermann Wedel kan jeg ikke sige meget. Skulde han have været en Forræder? Det vil og tør jeg ikke afgøre; men som vi saa hans Færd i Norge, forekom han os at forbinde en grænseløs Ærgerrighed med en tilsyneladende Popularitet; han synes mig at have faaet mere af sin Faders Karakter (hvem han foregav at afsky paa en for hans egen Ære ikke tilladelig Vis) end af sin blide, værdige Moders. I Teatret i København er Prins Christian bleven hilst med lige saa meget Bifald som i Jylland. Indbyggerne i København have altid været gunstig stemte mod Norge og den gode Sag; der er mindre af fornem og ringe Pøbel i denne Hovedstad end i nogen anden, og mindre Købmandsegoisme, end der desværre aabenbarer sig i Norge; Velgørenheden i København har endnu nylig ved den frygtelige Brand paa Amager bestaaet sin Prøve. — Om Kongens Hjemkomst har man ingen sikker Underretning. Det, som de store Magter naadig tillade os at beholde, maa man haabe, at de ville garantere os, da de have berøvet os ethvert Middel til Selvforsvar; maaske tage de os med op i det store Forbund. —

Den 22de November.

— Den ulykkelige Prins Christian af Hessens Død er, forekommer det mig, en sand Lykke for ham og alle, der elskede

(1814)
ham. Imidlertid smigrede man sig dog maaske med Haabet om, at han skulde komme sig, hvor usandsynligt dette end var. Maatte Prins Christian bære sin Ulykke med den Værdighed, der sømmer sig for en Mand, der berettiger til saa store Forventninger og har lagt en saa ædel Tænkemaade for Dagen. Alles Øjne ere rettede paa ham, og hvem der er hans Ven, kan ikke raade ham til gennem Adspredelse at fortrænge det skete af sin Erindring. —

Pederstrup, den 13de December.

Til Sønnen Einar.

— Hermann Wedels Taler i Stortinget gøre hans Tænkemaade liden Ære; uden den mindste Foranledning omtaler han vor Konge, vore Finanser etc. med den største Ringeagt. Enten maa han finde Fornøjelse i ret at vise sig utaknemmelig, eller det er det laveste Smigreri lige over for hans nye Landsmænd og Regering. —

Den 17de December.

— Det er mig kært, at man andetsteds i Glæde slutter dette for os saa sørgelige Aar. Vi kunne kun gøre det i Sæk og Aske, og dog bestaa vore politiske Synder kun i Mangel paa Klogskab og ere kun ringe imod vore Avindsmænds; vi fulgte aldrig, som de, Løven paa Rov. At man kan tvinge den svage til at afstaa Lande og Kongeriger, derpaa har man Eksempler i Historien; at man *maa* tage et Kongerige i Besiddelse, der fordrer sin gamle Konge tilbage, det er noget ganske nyt. Gid en tysk Kejser maa blive Overhoved for de tyske Stater! Ellers er det ude med Tyskland som eet Folk; der vilde da gives Bairere, Schwabere, Prøjsere etc. etc., men ingen Tyskere mere. Paa Laurvig [som tilhørte Kongen, og som han havde forbeholdt sig ved Freden] skal der være lagt Beslag, sagtens et Præludium for Kielerfredens Ophævelse, hvad der jo er en Følge af Norges Erobring eller, om man hellere vil kalde det saa, *frivillige* Forening med Sverige, denne Fred, hvis Betingelse vi ikke kunde opfylde, eller, om det lyder bedre, hvis Opfyldelse vi forhindrede gennem vore Machinationer i Norge.

(1814)

Vistnok har Hermann Wedel Del i alt dette. Dog nok herom! Gudskelov, at Russerne [de russiske Tropper i Holsten] drage bort, og at I Holstenere, der ere plagede nok, ikke have mere at frygte af dem! —

Den 24de December.

— Hermann Wedels Tale i Stortinget viser stor Selvkærlighed, megen Bitterhed og Utaknemmelighed og liden Smag. At Sverige ikke mere føler sig bundet ved Kielertraktaten, har Helten fra Garonne udtalt med sin sædvanlige Aabenhjertighed; han skylder jo sine Vaaben, eller, om han hellere hører dette, Nordmændenes frie Valg, Besiddelsen af Norge; om de store Magter billige dette, det vil Tiden lære os. Dog nok, ja for meget, alt for meget herom! —

Pederstrup, den 10de Januar.

— Hvad Du, kære Søster, skriver til mig om den Kantate, der blev sunget ved [Christian] Colbjørnsens Begravelse, var os alle ubekendt, og jeg ser det i Dag for første Gang i Hamborgavisen. Jeg har altid hørt, at den afdøde stod i nøje Forbindelse med en rig Jøde, hvilket stedse blev meget dadlet; formodentlig er det denne; Biskoppen har rimeligvis intet erfaret derom, og Musikken af Zink har vel ogsaa været meget diskret. Det gør mig meget ondt; ogsaa som Jøde havde han kunnet udelade Guder og Gudinder af sin Kantate. Du spørger mig, kære Søster, hvad jeg siger til Prins Christians Forlovelse: ventet den saa snart havde jeg ikke, lige saa lidt som meget andet, der har bidraget til at nedsætte ham i mit Omdømme. Dog finder jeg, der er megen Grund til at undskylde dette; jeg kan kun ikke beundre ham mere. Min Kusine Holck er meget glad; Prinsessen [Caroline Amalie] har skrevet til hende; hun skal føle sig overordentlig lykkelig, og dette fatter jeg ogsaa meget vel, da han virkelig er særdeles behagelig og elskværdig. Gid hun maa blive lykkelig! Hertugen havde vel hellere set hende blive formælet som Dronning af Norge, og dette havde vi alle gjort; men det har ikke skullet være

(1815)

saa, og »*what ever is, is right*«, siger Pope. At Nordmændene opføre sig med mere Værdighed end andre undertvungne Folkeslag, glæder mig for dem; det vilde være meget utaknemmeligt, om de glemte, at de skylde Prins Christian deres Konstitution. —

Pederstrup, den 17de Januar.

— Du siger mig intet, kære Søster, om Prins Christians Forlovelse. Maatte den saa almindelig afholdte Prinsesse fyldestgøre alle Forventninger, skabe Lykke og vinde Lykke selv! Hvem ved, hvad der venter hende; maaske mange Prøvelser og maaske mange af de bedste Glæder, — hvem ved det! Gid hun maa tage vor Maria til sit Forbillede, søge at vinde hendes Bifald! Jeg tilstaar, at denne saa pludselige Beslutning hos Prinsen kom mig ganske uventet fra hans Side; men maaske havde vi overspændte Begreber om ham; andre ville finde det ganske naturligt; imidlertid vil han dog ikke helt undgaa Dadel. Prins Ferdinand skal have sagt [paa Dansk]: »Jeg har faaet et raskt Brev fra min Broder«; paa Spørgsmaalet om, hvad han mente hermed, var Svaret: »Jeg mener et muntert og morsomt Brev«. Denne Anekdote er for Din Mand, men ikke til at fortælle videre som udgaaende fra mig. Nordmændenes Forandring af Sindelag ligner de pludselige Omvendelser, der ofte frembringes ved noget voldsomme Midler; man kan imidlertid ikke beskylde dem for nogen lav Smiger imod deres nye konstitutionelle Konge. Gid den blodig tilkæmpede Fred maa blive af Varighed for Tyskland og de andre Lande i Europa! gid den maa blive heldbringende for den hele Menneskehed — det give Gud! —

Pederstrup, den 10de Februar.

— Du ønsker at vide, hvad vi læse. Jeg læser *les Opuscules de Physique animale et végétale par Spalanzani, traduit de l'Italien par Senebeir;* jeg anbefaler Dig denne Bog, der vil sætte Dig i Forbindelse med en meget mærkværdig og ukendt Verden, og hvori Du vil finde særdeles meget om den kære Bon- *Fra C. D. F. R.*

(1815)

net. Forrige Aar gennembladede og gennemlæste jeg ogsaa det meste af Rapin Toyras; det er en herlig Bog, skreven med megen Lærdom, Forstand og Upartiskhed, og saa udførlig, at man med sand Interesse kan hensætte sig fuldkomment i hine Tider. Min Hustru læser Popes Liv, *la Contemplation de la nature* af Abbé de St. Pierre. Den sidste Bog af Madame Staël har ligeledes i den senere Tid været Aftenlekture. —

Christianssæde, den 20de Juni.

Fra C. D. F. R.

Dit Brev, kære Søster, har gjort mig meget bekymret med Hensyn til vor Wendts Helbredstilstand. Jeg vilde ikke tøve med at ile til ham, hvis ikke min Hustrus Helbred, som jeg ikke tør sætte paa Spil ved en saa lang Rejse, forhindrede mig deri. Jeg holdes ogsaa tilbage ved mange andre paatrængende Forretninger her og min i dette Øjeblik fuldkommen udtømte Kasse. Det er mig ganske umuligt at rejse; jeg haaber, at Gud efter den 31te Juli vil skænke os et glædeligt Gensyn. Vi imødese en usædvanlig god Høst og haabe derfor paa bedre Tider. Men i dette Øjeblik er Herren og Bønderne saa fattige, at der vil blive gjort Eksekution hos os alle, dersom Rentekammeret [Decbr. 1813 var C. D. F. R. traadt tilbage fra sin Post som Præsident i Rentekammeret] vil have Skatterne inddrevne før Høsten. Efter forrige Aars Misvækst er Pengemanglen almindelig; det vil ikke gaa mig værre end mine Naboer, hvis Bønder ikke ere saa velhavende som mine. Køer, Heste, Senge o. s. v. kunne vi afgive, men ingen Penge; Penge har ingen. I alt dette er den slemme Rigsbank Skyld, der har snøret Halsen sammen paa Kongen og os alle. —

Christianssæde, den 18de Juli.

Fra C. D. F. R.

— Jeg glæder mig over de ugudeliges Undergang, naar disse ikke mere kunde ledes til det gode, men ikke over de mange Franskmænds, Tyskeres og Englænderes Død. Jeg bøjer mig med barnligt Sind for Guds Straffedomme, men glæde mig over dem kan jeg ikke, og Ballerne i Kiel forekomme mig

(1815)

at være Beviser paa, at man der, lige saa lidt som i Frankrig, er fri for et Letsind, der tankeløst danser ud af denne Verden. Skulde der holdes Fester, maatte de være af en helt anden Art: Taknemmelighed imod Gud, virksomme Ytringer af almen Menneskekærlighed burde kendetegne dem, samt højtidelige Løfter om at læge hver slagen Vunde, om at ville bringe Hjælp. Saadanne Øjeblikke tør ikke danses bort, i hvilke man har saa mange brave Tyskere og Franskmænd at begræde, der visselig havde fortjent at være Venner og ikke Fjender. —

Nyborg, den 11te August.

Efterretningerne om vor Wendts Død modtoge vi paa Holsteinborg ved Dit Brev, kære Broder. Jeg havde haabet endnu at se ham i Kiel og maaske i Bedring; men Gud vilde det anderledes, og, skønt med vemodigt Hjerte, glæder jeg mig dog over, at han døde blidt, plejet af sine Venner, til min Sorg dog ikke af mig. Han døde elsket og æret af alle gode; rolig og lykkelig vandrede han igennem denne mørke Dal ind til Lysets evige Kilde. Gud give os alle en saadan Død! — *Fra C. D. F. R*

Aastrup, den 12te September.

— Her [paa Aastrup i Sønderjylland] bleve vi meget venlig modtagne. Den gode gamle Krogh [Frederik Ferdinand K., 1737—1829, Forstmand, Gehejmekonferensraad] kom os i Møde paa Krykker, men ser i øvrigt ret rask og kraftig ud. Min Mand og han talte meget sammen om Forstvæsen, lidet om Politik; kun udtalte den brave Nordmand, der i ikke mindre Grad er en ægte Dansker, sin Sorg over Skilsmissen mellem de to Lande, der igennem Aarhundreder havde været broderlig forenede. Hans Broder i Trondhjem har ikke villet tage svensk Tjeneste og lever der som dansk Undersaat. — Vore kære Børn paa Sandberg [Ludvig R. og Agnes, f. Hammerstein, gifte den 24de Juli 1815] forlode vi ikke uden Rørelse; gid de maa tilbringe lykkelige Dage der! —

(1815)

Christianssæde, den 22de September.

Fra C. D. F. R. I Gaar Aftes kom vi lykkelig hertil og fandt alle raske. Søndag Middag kom vi til Holsteinborg, hvor Holstein netop var beskæftiget med Uddeling af Præmier for Flid og Fremskridt i Landbrug og Industri. Handlingen i Kirken foregik meget højtideligt; flere smukke Sange bleve meget godt sungne; en Provst holdt en maadelig Tale; efter ham talte Holstein og uddelte Præmierne; der sluttedes med Afsyngelsen af en Salme. Kirken var meget smukt pyntet, og hele Handlingen svarende til Øjemedet. Derpaa gik hele Forsamlingen ned i Haven, hvor der fandt Kapløb og Springøvelser med og uden Springstok Sted; Sejrherrerne modtoge smaa Præmier. Alle vare meget glade; Gæsterne beværtedes med Spise og Drikke; men der blev ikke skænket Brændevin. Festen endte med Dans i den store Sal. —

Den 24de Oktober.

— Hvad sige I til de herlige Fester i Norge, om hvilke Aviserne underholde os? Jeg finder, at man i vore Tider har bragt det vidt i en vis Kunst. De Ord, som man har lagt den gamle, værdige Krogh [en Broder til F. F. K. paa Aastrup] i Munden, ere vel opdigtede; jeg kan ikke anse mine brave Nordmænd for saa vankelmodige; men klog er Carl Johan sandelig. Dog, nok om disse Avissmørerier! —

Christianssæde, den 3dje November.

— Harald Holck tilbød General Gnast [rml. Gneisenau, i Slaget ved Waterloo] sin Hest, da denne mistede sin i Kampen; han havde imidlertid en anden Hest i Beredskab, men var Harald Holck meget erkendtlig for hans Tilbud, som havde kunnet komme ham dyrt til at staa. Om det er paa Grund af dette Tilbud, paa Grund af hans Tapperhed overhovedet eller af Hensyn til hans Svigerfaders Fader [prøjsisk Statsminister Hardenberg], at han har modtaget Jærnkorset, maa staa hen; men han skal være den eneste fremmede, hvem dette Ærestegn er blevet tildelt. Der har allerede længe gaaet

(1815)

Rygter om, at Kongen skal være meget svag og ikke vil kunne leve ret længe; dette har man jo imidlertid sagt saa ofte. Til at græmme sig har han haft Aarsag nok, og hvor mange Krænkelser og Ydmygelser af enhver Art har han ikke maattet taale i de sidste Aar! Hvor rigt lovende var ikke Begyndelsen paa hans Virksomhed, da Frits Stolberg skrev sit smukke Digt til ham! Dog, jeg tier; herom lader der sig sige alt for meget. —

Pederstrup, den 18de November.

— At General Staffeldt og Haxthausen af Stortinget i Norge ere blevne dømte, den ene til Døden, den anden til en vanærende Pengestraf, og at den dem af Kronprinsen i Kongen af Sveriges Navn tilbudte Tilgivelse ikke blev taget for gyldig af Stortinget, er meget mærkværdigt. Ernst tror ikke, at Staffeldt har begaaet noget Forræderi; men han havde hverken Drift eller Mod til at kæmpe og opofre mange Mennesker for en Sag, som han forud ansaa for tabt. Jeg har følt mig meget greben af dette. Den sidste Dag af mit Ophold i Laurvig var jeg indbudt til ham og sad ved Siden af ham ved Bordet. Ak, den Gang tænkte vi ikke paa alt, hvad der er sket efter den Tid; hvor vilde det ikke have forbitret os enhver Nydelse! Min Mand har faaet Brev fra den saakaldte gamle Frederikke [Reventlow, f. Rømeling, hvis Datter var gift med Felix Clair de Mont] med nogle Anekdoter fra Paris og Bordeaux, hvor man tilbeder Hertugen og Hertuginden af Angoulème [Hertugen var Søn af Greven af Artois (Carl X) og en brav og retsindig Mand]. — Adlers [Superintendent i Hertugdømmerne] Oversættelse af Bibelen vil ikke kunne erstatte mig den kraftige gamle Luthers, og jeg agter ikke at anskaffe den. —

Pederstrup, den 21de November.

— En *Strøm af Ydmyghed,* der fra saa høje Personer sjældent er udgaaet til det højeste Væsen, behager mig lige saa lidet som de 5 Faner i Münster, af hvilke 3 bleve indviede til den

(1815)

hellige Treenighed, 2 til Kongen og Kronprinsen af Prøjsen. Det er ikke saaledes, at man tilbeder Gud i Aand og Sandhed. Gud give os alle, kære Søster, Kærlighedens og Resignationens, den uforfalskede Kristendommens Aand! —

Den 9de December.

Fra C. D. F. R.

— Jeg haaber, at Einar vil være sit Forsæt, at blive en god Landmand, tro. Ernst forbereder sig ogsaa dertil; han tegner Kort for mig og skal ogsaa nivellere og maale op samt revidere mine Regnskaber. Frits studerer Fransk og Historie, hvori han underviser de to ældste Drenge. Conrad er, hvad hans Brødre stræbe at blive [Landmand]! Sophie underviser de smaa Piger i Fransk. Louise er en Moder for Børnene; Charlotte*) har i sit Hjerte sin Moders Skat af Kærlighed og knytter Kærlighedsbaandet imellem Familiens enkelte Medlemmer fastere. Din Yndling lever for sine Børn, for en forbedret Drift hos Bønder og Husmænd og for Høravl! Alle ere raske; var her blot Penge nok, vilde alt være mageløst. —

Pederstrup, den 9de Januar.

— Omsider have vi da fra Frits Stolberg modtaget hans »Alfred«, der gør os alle megen Glæde. Hvor megen Sjælero og Standhaftighed udkræves der ikke for efter det bitre Tab af to elskede Sønner at kunne sysselsætte sig saaledes med at samle alt, hvad der angaar denne interessante Historie. Vore sørgelige, usle Finanser ere gyldne imod de norske; jeg beklager Norge, der altid vedbliver at være mig kært, men ikke den opblæste Finansminister [Hermann Wedel-Jarlsberg]. I Sverige synes der ikke at herske gensidig Tillid imellem Folket og Regeringen; vi kunne maaske vente endnu flere Omvæltninger der. Gud bevare os blot vor Ro i al vor Fattigdom! —

*) Charlotte afskrev først disse Breve og har her tilføjet: »Ak, var det blot Tilfældet, eller kunde det blive det i min Alderdom«.

(1816)

Pederstrup, den 16de Januar.

— Fra Wilhelmine [Holstein, f. Reventlow, paa Holsteinborg] modtog jeg nogle Ord med Andreas Stolbergs [Frits S.s Søn] Brev, der ikke tilsteder nogen Tvivl om, at det Korps, ved hvilket han staar, har holdt den bedste Disciplin, og at General Dumas [*alias* Funk] bitre Klager ere meget overdrevne. Gid Kieleromslaget snart maa være, om mulig, lykkelig overstaaet, og Stolberg maa kunne vende hjem! Det er i alle Henseender sørgelige Tider, i hvilke vi leve, og maaske findes der i andre Lande ikke mere Velstand end her, men de have flere Ressourcer. Hvad Du, kære Søster, siger om Livet ved Hofferne, finder vel næppe Anvendelse paa vort Hof; hvis jeg var der, vilde jeg mere klage over Kedsomhed end over Prunk og Ødselhed; men vi ere ved Tidernes Tryk drevne til fortvivlede Forholdsregler. Ernst Schimmelmann er dog virkelig meget at beklage. —

Pederstrup, den 13de Januar.

— I København frygter man en ny 5te Januar [Møntforordning]; gid det maa være en panisk [her = grundløs] Skræk! — *Til Frøken Hobe.*

Pederstrup, den 20de Januar.

— Hvis der blot ikke fandtes engelske Krigsskibe, hvor lykkelige vare vi da ikke vedblevne at være under alle de Storme, der ramte Kontinentet. Du spørger mig, hvad jeg siger om det Rygte, der gaar i Kiel: at jeg haaber, det kun er et Rygte. Tre Kroner, hvorledes lader det sig tænke [se den 3dje Februar]. Nej, nej, nej! Saa dybt ere vi ikke sunkne, at vi indvilge i en saadan Uretfærdighed imod de retmæssige Arvinger til Kronen; det gør vor Konge heller ikke! Vi have til vor Ulykke siden 1808 været Spillebold for den russiske Politik; gid de nu maa lade os i Fred! Er det ikke nok, at de have skilt os fra Norge? Skulle ogsaa vi ind under det svenske Scepter? Hellere, ja tusinde Gange hellere eksistere som en lille uselvstændig Stat under engelsk Beskyttelse end som et Stifbarn af vore Naboer. De store Magter staar det jo frit for,

(1816)

efter som deres Politik fordrer det, at afslutte Forbund og at opløse dem; vore Tider have Eksempler nok herpaa lige som de tidligere. Kun Tyrkerne holde Tro og Love; det har jeg altid set af Historien. Hvorfor? Fordi de blot ere Tyrker, men de Kristne ikke ere Kristne. Dog, hvorhen forvilder jeg mig! Gid den kære Stolberg efter sine lidet behagelige Forretninger i Kiel maa vende hjem til sit Arkadien, hvor Duerne modtage ham med Kurren og Kanariefuglene med Sang. —

Pederstrup, den 23de Januar.

— Min Mand og Christian ere meget optagne af Besøg hos Bønderne, af hvilke mange, ogsaa blandt de velhavende, ikke kunne betale de uforholdsmæssig trykkende Skatter af Mangel paa Penge, da der bliver budt dem saa lave Priser for deres Korn. Det vilde være meget sørgeligt, om de skulde blive nødte til at sælge deres Besætning og Løsøre, maaske for halv Pris. Hvorledes dette skulde kunne forhindres, maa Gud vide! At der altid først betales til Kongen og sidst til Godsejeren, er en Selvfølge. For en Del have de vel ogsaa i de bedre Tider tilfredsstillet Fornødenheder, som de tidligere ikke kendte, og hvilke det nu falder dem vanskeligt at undvære. —

Pederstrup, den 26de Januar.

— I København træffes der Forberedelser til Fødselsdagshøjtideligheden. Otte Dage senere skal der opføres en saakaldet *Wiener-Redoute* paa Hofteatret under Hs. Excellence Statsminister Kaas's Direktion. —

Pederstrup, den 30te Januar.

Herved tilbagesender jeg Dig den gode Andreas Stolbergs Brev. Der gaar en maadeholden, menneskevenlig Tone gennem det. Din tidligere Gæsteven, Dumas, hvem jeg syntes bedst om af alle de Emigranter, jeg saa i Holsten, overdriver

(1816)
vel det Tryk og den Ulykke, Krigen har ført over hans Fædreland; thi ethvert Onde, som man selv føler, forekommer Mennesket større end de, som andre lide under. Gud skænke alle Folkeslag Fred og Ro og sætte Skranker for Tvedragten, baade udadtil og indadtil. —

Pederstrup, den 3dje Februar.

— At den unge Gustav [Gustav IV.s Søn] blev genindsat paa sine Fædres Trone, vilde jeg intet have imod; men at han skulde ægte vor Prinsesse Caroline [Frederik VI.s Datter], det vilde jeg have meget imod, fremfor alt, naar det skete i den Hensigt at forene 3 Kroner paa hendes Hoved, da hun ikke, som i England, er Kongens Arving. Og selv om Kongen imod al Lands Lov og Ret kunde, saa vilde han dog aldrig begaa en saadan Uretfærdighed imod de retmæssige Arvinger. For øvrigt elsker jeg ikke den franske Nabo nok til at kunne interessere mig for ham. Har han ikke forsyndet sig imod de forenede Magter, der ansaa hans Fortjenester af Europas Befrielse for store nok til, at de skænkede ham en neutral Fyrstes Kongerige, saa kan jeg ikke finde, at de med Rette kunne berøve ham begge Kongeriger, hvis Sverige ikke selv kræver sin gamle Kongestamme tilbage. Dog, hvad forstaar jeg mig paa Politikken! —

Pederstrup, den 6te Februar.

— Meget af, hvad der stod i de »*Kieler-Blätter*«, Du sendte, har interesseret mig. Fru [Frederikke] Bruns Egekrans gør hendes poetiske Aand Ære. Hvad der siges om Würtembergernes Stænderforsamling, pirrede min Nysgerrighed. Min Fader har beklædt Kanslerstillingen i Stuttgart under to, ja vel endog under tre Hertuger. Efter alt, hvad han og min Moder have fortalt mig, har jeg forestillet mig disse Hertuger som sande Despoter; men det er jo rigtignok kun Fragmenter. Den enes Yndling var en Jøde [den berømte Jud Süss], der ved sine Rænker udsugede Landet, bragte mange Familier i

(1816)

Nød og senere blev holdt fangen i et Bur. Om denne Fyrste blev Katolik, eller det først var hans Efterfølger, husker jeg ikke. Hvis der alt dengang fandtes en saa heldbringende Konstitution, hvorfra da disse Misbrug af Fyrstemagten? —

Pederstrup, den 10de Februar.

— Vi læse forskellige Ting højt, deriblandt en dansk Digter Ingemann, hvem man ikke kan frakende digterisk Geni; han skriver Tragedier i Shakespearesk Smag, holdte i en rædselsfuld, men dog ædel Tone. Baggesen protegerer ham; han kunde maaske nok være i Stand til at stikke Oehlenschläger ud hos Publikum; nogle af hans Produktioner vinde *ikke* Bifald hos os, hvorimod andre gøre det *i høj Grad.* Nogle Aftener har Christian læst Noveller højt af Hr. og Fru de la Motte Fouqué [tysk Digter og dennes Hustru], der ikke fandt meget Bifald; jeg havde det Held at sove fra de rædselsfuldeste Steder. Jeg læser med den største Interesse »*De l'importance des opinions religieuses*« *par Necker* — hvilken Sandhed, hvilket herligt Sprog! Jeg har kendt dette Skrift siden 1788. Ogsaa for mig er Triplealliancen en forunderlig Fremtoning; gid den maatte være mere end en Fremtoning. Fra Norge ved jeg intet sikkert. En Søkaptajn Rothe skal afhente de os tilhørende Brigger; mulig erfarer man noget gennem ham. Naar blot den Ulykke, der forfølger os, ikke paa denne Aarstid skal ledsage ham derop; Tiden synes mig ikke at egne sig for Søfart. Om Haxthausen og Staffeldt hører man intet. Reduktionen [en ny Hærplan var udstedt den 25de Januar] af Armeen bringer mange Officersfamilier i Nød. —

Den 24de Februar.

— Lotte von der Naths [f. Bernstorff] Tilstand bedrøver mig inderlig. Gud lade hende komme sig hos den elskede Broder og eneste Datter [hendes Datter Elise var gift med hendes Broder Christian Bernstorff]. Hendes uforglemmelige Faders

(1816)

Velsignelse hviler over hende. Hvor trofast plejede hun ham ikke under hans sidste Sygdom! Disse Scener ere mig endnu saa ganske nærværende. Hvor meget har hun ikke gennemgaaet — mangehaande Lidelser af forskellig Art! Gid Omgangen med hendes Sjæls elskede og de spæde Børnebørns Kærtegn maa genoplive den slukte Følelse i hendes tidligere saa varmt følende Hjerte! — Min Mand er meget beskæftiget med at foretage et Udvalg af Folkeviser. — At Forandringerne i Finanssystemet have min Mands Bifald, tror jeg at have sagt Dig. —

Den 8de Marts.

I Tankerne vil Du være hos os den ellevte [C. D. F. R.s Fødselsdag]; paa Trolleborg fejrede Du Dagen for femten Aar siden, efter at den uforglemmelige [Joh. Ludvig R.] var indgaaet til det højere Liv, til hvilket vi nu snart skulle følge ham. Dengang vare vi endnu et af de lykkeligste Lande i Europa, priste overalt, maaske ogsaa misundte! —

Pederstrup, den 16de Marts.

— Vi læste i Gaar Aftes et lille Skrift af Adam [Wilhelm] Moltke om de nuværende Forhold, fuldt af Tanker, Aand og Vid. »Er det den gamle Adam Moltkes [Frederik V.s Yndling] Barnebarn«, kunde man vel spørge! —

Pederstrup, den 9de April.

— Jeg har intet hørt om, at det skulde være Schimmelmanns Hensigt at tage sin Afsked. Jeg kan ikke tro, at det kan være hans alvorlige Ønske at forlade sit vel indrettede Hus, sit Sølyst, sin nuværende Stilling, — i hvilken han, skønt dadlet af mange, dog virkelig skattes af andre paa Grund af sine Fortjenester og gode Egenskaber, — for at overtage en anden Stilling, der er ham fuldstændig fremmed. Endnu mindre kan dette være hans Hustrus Ønske, da hun saa ugerne deplacerer

(1816)

sig. Endnu nylig havde jeg et Brev fra hende, i hvilket hun fortæller mig om mange Baller og Forlystelser hos udenlandske Gesandter, hvilke Louise Dal Borgo [Adoptivdatteren] havde bivaanet, og om Morgenbesøg af Prinsesserne, hvilke hun havde frabedt sig. Det er rørende, hvor lykkelig hun er ved Louises Børn, navnlig den lille Elise, der skal være meget intelligent og underholdende. Denne Familiekreds, der danner sig om hende og Ernst, er en sand Velsignelse for dem begge. —

Pederstrup, den 16de April.

— Ja, visselig, kære Søster, var den 2den April Begyndelsen til den Vanskæbne, der har forfulgt os. Hvis der kunde ligge nogen Trøst for os deri, at ogsaa det mægtige England, der begærlig udsender sine Handelsflaader som Polyparme, indvortes ikke er mindre rystet end vi, at dets Forpagtere og Bønder udvandre, fordi de ikke kunne betale Skatterne — hvilket endnu ikke er sket her —, da vilde man vel til vor Regerings Undskyldning kunne sige, at den mest paatrængende Nød har drevet den til slige Yderligheder, men Overmod Englænderne, — dog intet mere om disse sørgelige Genstande! —

—

Pederstrup, den 27de April.

Fra C. D. F. R.

I Morgen, kære Søster, er det en Festdag, en uforglemmelig Mindedag; indad imod sig selv, imod Gud skal vor Sjæl være vendt og fjern fra Tummelen! Alt i Dag er han mig nær, den ædle, salige Broder [Joh. Ludvig R.], der allerede for længe siden har begyndt at modtage Lønnen for sin Kærlighed og Troskab. Skulde han ikke have bedet om at være min Engel, som jeg beder om, at han maa være det; skulde Gud ikke høre vore Bønner, naar de ikke stride mod hans uudgrundelige Visdom. Det forekommer mig, at jeg føler, at han har hørt vor Bøn, og at Ludvig, Bernstorff og Wendt, Fader og Moder og endnu mange andre, hvis Navne jeg ikke vil opregne for Dig, ringe og fornemme, rene Sjæle, som jeg har

(1816)

haft den Lykke at møde paa Jorden, at de ere mine Engle og styrke mig i min Svaghed, indgyde mig Mod og give mig Raad samt Tillid til Gud, der har gjort min Lod her paa Jorden lifligere end noget andet Menneskes, som jeg kender! Og jeg skulde forsage, nu i mit Livs Aften, jeg, der er bleven overvældet med ufortjente Velgerninger! Nej, jeg vil lovsynge min Gud og bygge paa, at han ikke vil lade mig og mine staa til Skamme. Snart ville vi skue ham og hans hellige, Ansigt til Ansigt, og hvert lille Onde vil forsvinde. Vi ville med Sandhed sige: »Naar jeg kun har Dig, saa spørger jeg hverken efter Himmel eller Jord«. Uden ham gives der hverken Himmel eller Jord, men i Øde og Mørke er der Himmel med ham. »Alting maa tjene dem til Gode, der elske Gud«. Jeg vil ikke ophøre med at plante og vande, skønt jeg vel ved, at hverken den, der planter, ej heller den, der vander, er noget, men alene han, der giver Vækst! Min Salighed vil jeg søge deri for, saa vidt som muligt, at kunne sige til mig selv: »Gud har gjort Dig til et Redskab for sin Naade«. Han er mig nær, den gode Broder; de ere mig nær, de salige Aander, i dette Øjeblik! Jeg føler, at de prise Gud Herren, der har forklaret dem, og som ikke vil lade mig falde, men støtte mig indtil mit Livs Ende. Mit Hjerte udgyder sig for Dig, Du gode Søster. Din Følelse er i Samklang med min! Taarer kunde jeg fælde, men ikke Sorgens Taarer. Gud signe og styrke ogsaa Dig og Din fortræffelige Mand og lade os tillidsfulde gaa Fremtiden i Møde!

Pederstrup, den 14de Maj.

— Et saa lykkeligt Par, som Thomson [den engelske Digter] beskriver, er sjældent, og mere end sjældent blandt Fyrster. Jeg ønsker af Hjertet, at det unge Par i Odense [Prins Christian og Caroline Amalie] maa være lykkeligt og vedblive at være det. Jeg kender eet Par [Kongen og Dronningen], der syntes at være det i saa høj Grad, men ak! vel ikke er det mere. O, hvor mangen skøn Blomst har ingen Frugt baaret, hvor mange Forhaabninger ere skuffede! —

(1816)

Pederstrup, den 18de Maj.

— Kancellipræsident Kaas besøger i Dag Kl. 2 Seminariet i Vesterborg, hvor min Mand møder ham, og derfra kommer han her til en sildig Diner. Han vil blive vel modtagen, da han saa høflig har afslaaet det Natteleje, som min Mand mente at maatte tilbyde ham, hvilket vilde have foraarsaget et *bouleversement* her, da mine Døtre havde maattet flytte ud, — hvorhen? Han logerer hos Biskoppen [Boisen] i Vesterborg, hvor han med sin Ledsager, Stiftamtmanden [C.V. Munthe af Morgenstjerne], kan nyde sin Pibe Tobak og et Glas Punsch *à son aise.* —

Pederstrup, den 22de Maj.

— Gennem Kaas have vi kun modtaget den Nyhed, at der skal oprettes en fra den danske adskilt Bank i Slesvig, ved hvilken Hardenberg havde skullet præsidere; men han har undslaaet sig. Dørenberg [hannoveransk General W. K. F. D.], sagde han, havde afbrudt alle videre Underhandlinger, da han saa, at Kongen var fast bestemt paa for ingen Pris at ville opgive Besiddelsen af Lauenburg. Dronningen og den lille Wilhelmine befinde sig vel, men Kongen har en slem Hoste. —

Pederstrup, den 25de Maj.

— Hvor gerne saa vi ikke Christian Bernstorff; gid han maa føle sig styrket paa sin Rejse til København og navnlig i Carlsbad og stedse modtage gode Efterretninger fra sine kære! Kaas sagde, at han glædede sig saa meget til at kunne vise Christian Bernstorff alt paa Bernstorff, saa mangen Forbedring, foretaget af ham. Jeg maa tilstaa, at jeg ikke kunde fatte og endnu mindre dele denne Følelse. Hvor kært end det Sted er mig, hvor jeg har oplevet saa megen Glæde, saa megen Sorg, — som er blevet beboet af saa mange kære Mennesker, saa ønsker jeg dog ikke at se det, efter at det er kommet i sin nuværende Besidders Hænder; men ofte besøger jeg det i Tankerne og mindes *the former days.* —

(1816)

Christianssæde, den 2den Juli.

I Morges forlod vor dyrebare Christian Bernstorff os; min Mand, min ældste og min yngste Søn ledsagede ham til Skibet. Han havde dejligt Vejr og den gunstigste Vind; inden Du modtager disse Linier, vil Du maaske allerede høre dette af hans egen Mund. Han vil bringe Dig *des nouvelles toutes fraîches* fra os. Han har gjort os alle Glæde, lige fra Bedstefaderen til det mindste Barnebarn. Da jeg ikke anser ham for at være i Stand til at forstille sig, saa glæder det mig, at han følte sig saa vel iblandt os, og sandelig, han var os alle en meget kær, velkommen Gæst. Han har fortalt os meget om alle de kære, han har set, navnlig om den kære Frits [Stolberg] og hans Familie. —

Christianssæde, den 16de Juli.

— Vi ere her for et Par Dage; vi have Besøg af [Adam] Wilhelm Moltke, Etatsraad Ahrens [Guldbrand Arentz, Kommitteret i Rentekammeret, Decisor for de danske Vejsager] og en ung Evers, der skulle se paa Vejene og allerede have været paa Pederstrup; de ere tidligere Kolleger af min Mand fra Kammeret og Ahrens en Ven af vor elskede, salige Ludvig. —

Pederstrup, den 3dje August.

— Fra den gode Julie Holck [den tidligere Hofdame »*bei der kleinen Prinzessin*«] saa vel som fra Sandberg [Sønnen Ludvig og hans Hustru Agnes] erfarer jeg meget om Augustenborg, som ikke kan andet end mishage. Den første var glad over atter at vende tilbage til sin landlige Ro. Alle rose og beklage Prinsesse Caroline Amalie. Ludvig og Agnes benytte det høje Naboskab saa *lidet* som mulig. —

Pederstrup, den 10de August.

— Det glæder mig, at Lauenburgs Overgivelse saa lykkelig har fundet Sted. Den kære, følelsesfulde Cai Reventlows [der

(1816)

nu blev Guvernør og Landdrost i Lauenburg] Tale gad jeg gerne læse. At Englænderne først — jeg ved ikke for hvilken Pris — overlod dette Land til Prøjsen og senere atter vilde afkøbe os det, vilde være uhørt, hvis der i denne Tid ikke daglig berettedes om Køb og Salg af Mennesker. Gud give, at dette var den eneste Uretfærdighed fra den engelske Regerings Side! —

Pederstrup, den 23de August.

— Prins Christian ventes til Nakskov i Morgen Formiddag; derfra farer han tværs igennem vor Ø til Falster, og det er hans Hensigt at blive to Dage hos de unge Selbys [vistnok paa Ourupgaard, som Selbys Fader ejede]. Hvad Du skriver om Charlotte Schimmelmann, rører mig meget. Efter hendes sidste Brev forekommer hun mig ulige bedre. Hun skriver om et Morgenbesøg af vor kære Dronning med hendes to Døtre, hvilket har gjort hende megen Glæde, samt om en Skildpaddediner, under hvilken et stærkt Tordenvejr ikke hindrede hendes ene Nabo i Nydelsen af denne kostbare Spise. Ogsaa Olinto skrev til mig, at han havde forladt hende *en bon train de se remettre.* Imidlertid klager hun meget, og hendes Tilstand forekommer mig endnu stedse saare betænkelig. Om Louison siger hun: »*Elle est une vrai ange à mon égard*«, hvilket hun visselig fortjener. Børnene, navnlig Elise, synes at gøre hende meget lykkelig. Ernst Schimmelmann lader til at være fuldkommen vel og i godt Humør, samt ikke at ane nogen nær Fare. Gid et saadant Tab ikke maa træffe ham ganske uforberedt! Han synes, efter hvad hun siger, paa ny helt at vie sig Forretningerne; gid det maatte ske med mere Held og Lykke end i den sidste Tid! —

Pederstrup, den 8de Oktober.

— Fyrst Hardenberg var i Søndags hos os; ved sit venlige, fordringsløse Væsen tiltalte og tiltaler han alle og overalt. Hans Svigerdatter — Sønnen led af en Tandbyld — ledsagede ham ligesom ogsaa en Niece Hardenberg, Harald Holck, en

(1816)

Gehejmeraad Rohde og Grev Malzahn. Han erkyndigede sig meget om Dig og Din Stolberg, kære Søster. Vor Wendts Portræt betragtede han med megen Interesse, i det han mindedes *former days*. Vi havde al Aarsag til at være tilfredse med ham. Ved Bordet vendte han det gode Øre til mig, saa at vi kunde underholde os om mangehaande Forhold og Personer. Politiken blev udenfor. Han er en behagelig gammel Mand med et meget interessant Fysiognomi, i hvilket der dog, hvis jeg ikke fejler, spores mere Godmodighed end Energi. Min Mand ser ikke yngre, men, som det forekommer mig, ulige *kraftigere* ud paa Legeme og Sjæl. I hans Følge er der en Læge, tidligere Jøde, der efter sit eget Udsagn har ladet sig døbe for at turde magnetisere, hvortil der hører et *rent* Hjerte; han skal paastaa, at vor Forløsers Undere vare skete ved Magnetisme, hvilket synes mig en Gudsbespottelse. Hvis alt, hvad man siger, er sandt, saa beklager jeg Fyrsten, der synes at være *dupe* for dette, og glæder mig over, at Lægen med Fyrstindens magnetiserede Selskabsdame forlader vor Egn, hvilket jo dog maa ske snart. Nok herom, kære Søster; at alt dette gør Opsigt her, kan Du tænke Dig. —

Pederstrup, den 16de Oktober.

— Det forekommer mig, kære Søster, at Du bedømmer Fyrst Hardenberg for haardt. Vel er han ikke, hvad han var for 30 Aar siden; men man ser Spor deraf i hans ædle, fordringsløse Ydre, og jeg kan kun beklage ham, at han er geraadet i tvende Kvinders og en Charlatans Hænder. Berlin har fra Arilds Tid været et Sæde for Vantro og Sværmeri; gid det nu maa staa bedre til der! —

Christianssæde, den 9de November.

— Jeg kan ikke sige Dig, bedste Søster, hvor den gode Massmanns [Præsten] Død gør mig ondt for hans gode, virksomme Hustrus, hans til Dels uforsørgede Børns, Svigerfade-

(1816)

rens og ogsaa for Augustas [Bernstorff] Skyld. Dette Dødsfald indtraf saa hurtigt, i hans bedste Aar, da han endnu havde kunnet udrette saa meget godt; dog, vi vide ikke »hvorfor«; vi ville tie og tilbede. — Min Mand synes at være fuld af Haab om en bedre Fremtid; Gud lade det blive opfyldt! Du ved, han er *Optimist.* —

Pederstrup, den 30te November.

— Kort og flygtigt var min Mands Ophold i København, og han saa langtfra alle, som havde ønsket at se ham, og som han gerne havde set; de første have beklaget sig derover til Wexelsen. Fru Brun saa han to Gange, men der blev ikke talt om Magnetisme. Hos en ellers uhelbredelig Syg, som min Caroline Wedel, kunde jeg maaske, hvis det ingen skadelige Følger kunde have for hendes aandelige Liv, ønske den anvendt; men saaledes som jeg kender hende, vilde hun aldrig indvilge deri; det var hende, som først gjorde mig bekendt med Schillers Digt »*Das verschleierte Bild zu Sais*«. —

Pederstrup, den 7de December.

Naar Du modtager dette Brev, vil Du allerede vide, at Charlotte Schimmelmann har fuldendt sin jordiske Løbebane og hører til de mange, der vente os paa hin Kyst. Hvor meget vi end vare forberedte paa denne sørgelige Efterretning, saa rystede og bedrøvede den os derfor ikke mindre. Hvilken sørgelig Fødselsdag for den stakkels Ernst! Jeg havde skrevet til den forklarede for at lykønske hende og ham til denne Dag; dette Brev ankom paa samme Dag, som hun forlod dette jordiske. Hendes dybtbedrøvede Mand skrev det den følgende Dag til min Mand i et meget rørende Brev; han er dybt nedbøjet, men fattet og hengiven i det alt ledende Forsyns Vilje. Han skriver [paa Tysk]: »I Gaar Morges tidlig sov hun blidt hen. Endnu ikke vanheldet af Dødens Bleghed, ser hun ud, som sov hun lykkelig og rolig, som om Morgenen var nær, da hun glad skulde vaagne«. Jeg skrev i mit Brev

(1816)

til den salige: »*Puissiez-vous passer ce jour heureux sans souffrance!*« Dette Ønske blev opfyldt, men rigtignok ikke saaledes, som jeg tænkte. Hun skal indtil det sidste Øjeblik have været ved sin fulde Bevidsthed og have talt med sin Læge. Min Veninde Knuth skriver, at hendes Død bliver almindelig beklaget; hendes Taalmodighed og blide Munterhed under den langvarige Sygdom og den levende Interesse, hun viste alle sine Omgivelser, maatte man ret ønske at kunne efterligne. Aldrig har jeg beklaget, at vi ikke mere ere i København, før nu, da den gode, dyrebare Ernst hos os, sine gamle Venner, vilde kunne finde den varmeste Deltagelse og derigennem, ligesom fordum, Trøst i sit tunge Tab. Hvis det var Sommer, vilde vi indbyde ham med hans Plejedatter og dennes Børn til os. Gid dog Dal Borgo snart kom tilbage for at understøtte Louise, der synes mig at trænge saa meget dertil; hun er en meget god Datter, men legemlig svag. —

Den 28de December.

— Louisons Smerte forekommer mig ukunstlet og naturlig; det gør mig hjertelig ondt for hende. En Sjælsstyrke, der ganske glemmer sig selv, kan man vel ikke vente, end mindre forlange af hende; gid hun blot ikke helt maa bukke under! Jeg haaber, at Tidens lægende Haand vil sætte hende i Stand til ved barnlig Hengivenhed at vise sig taknemlig imod sin faderlige Velgører og glæde hans kærlige Hjerte. —

Den 31te December

— Fra Norge har man sørgelige Efterretninger; Du vil kunne læse deres nye Konges Formaninger til Taalmodighed og Sparsommelighed. Ak, Nøden vil nok lære dem disse Dyder, og kunde han ikke hjælpe dem paa virksommere Maade, da kunde han have sparet sig dette. Haxthausen er bleven frikendt af den norske Højesteret. Derimod er Staffeldt og en Major blevne dømte til Døden. Man mener, at Kongen vil benaade hin; men ogsaa i dette Tilfælde er han, med en

(1817)

Familie paa syv Børn, en yderst ulykkelig Mand og derhos forhadt. —

Pederstrup, den 4de Januar.

— Min Mand kørte i Gaar med Christian den Anden [Sønnen] til Christianssæde for der at afholde et Concilium med Præsterne o. s. v. angaaende Paalæggelsen af et vist Kvantum Korn. Dette skal for billigere Priser sælges, ikke til de egentlige fattige, men til Husmænd og Indsiddere i Tilfælde af Nød til Foraaret, om Priserne skulde stige yderligere. —

Pederstrup, den 7de Januar.

Fra C. D. F. R.

Hun har nu lykkelig fuldendt sin Løbebane, den gode Julie [Julie Schimmelmann, g. m. Frederik Reventlow paa Emkendorf], som vi ønske at ende vor; vi jage efter Maalet, hun har naaet det; hun er nu en Guds Engel, der usynlig omsvæver de gode; hun styrker, hun trøster, og hun advarer. Virksom var hun her i at udrette det gode; hvad vil hun ikke være, befriet fra de jordiske Baand! Emilie den Første [Schimmelmann] og Emilie den Anden [Rantzau, f. Bernstorff], Wilhelmine [Reventlow, f. Bernstorff] og Caroline, min Broders Datter, Traugott [Broder til Schimmelmann] og utallige forudgangne ville modtage hende i deres Kreds. og i Fællesskab ville de udrette Guds Vilje. O, salig den, der har sejret som hun, og som min Broder og Bernstorff med lyst Blik er gaaet Døden i Møde som et Fredens Bud! Til Gud ville vi bede om, at vor Død maa blive som hendes, vort Liv som hendes indtil dets Ende. Kort er, Gudskelov, endnu vor Løbebane; men Gud sætte den en hvilken som helst Grænse, Brudgommen komme i en hvilken som helst Stund — vi ville søge at have Olie i vore Lamper! —

Pederstrup, den 18de Januar.

— Hvad Du fortæller mig om Hedchen Reventlow [Overkammerherrens Datter], rører mig og beroliger mig for hen-

(1817)
des ædle Broder [Frederik Reventlow]; hun har ikke den forklaredes alt oplivende Aand, men besidder efter min Mening megen Besindighed. At hendes afdøde Fader benyttede hende som Sekretær, taler for hende; jeg har set meget vel skrevne franske Breve fra hende. Gid dog Ernst Schimmelmann havde en saadan Slægtning! At Louise dal Borgo ikke kan være *det* for ham, er vist; imidlertid kan hendes barnlige Hengivenhed og hendes Børns uskyldige Lege og deres Udvikling gøre hans elskende Hjerte godt. Det forekommer mig, at man gjorde for meget af den stakkels lille Louison, medens hendes Velgørerinde [Grevinde Schimmelmann] levede, og jeg frygter, at man nu gør for lidet af hende. —

Pederstrup, den 1ste Februar.

— Harms [fra 1816 Ærkediakon ved Nikolajkirken i Kiel] kende vi fra hans Sommerpostille [fra 1811], i hvilken der findes flere fortræffelige Prædikener; gid han maa udsaa rigtig megen god Sæd! Der siges, at han ikke skal være vel lidt af sine Kolleger, men for øvrigt meget afholdt. Det glæder mig, at Du kan nyde Naboskabet med de kære Emkendorfere, saa længe du har dem. Schimmelmann var bestemt paa den 31te at komme til København; jeg er overbevist om, at ingen, end ikke Hofsnogene, ville fortænke ham i, at han ikke har bivaanet Fødselsdagsfestlighederne. —

Pederstrup, den 15de Februar.

Til Christian Stolberg

— De vil næppe tro mig, kære Broder, naar jeg siger, at vi først i Gaar ved Deres Meddelelse i den Hamburgske Avis og Deres skønne Gravskrift erfarede den gode, værdige Schønborns Død. At han var meget syg, og at alt Haab var opgivet, vidste jeg af flere Breve fra den kære Søster. Sig mig dog, hvorledes det gaar Kätchen, hvorledes hun bærer det smertelige Tab af en Ven, til hvis daglige Omgang hun var vant i en Aarrække, og hvis rolige, blide, satte Karakter passede saa

(1817)

godt til hendes livlige Sind, medens de tilsammen dannede et saa smukt *ensemble!* Lotchen v. d. Nath [f. Bernstorff] forestiller jeg mig saa ofte, som da hun, lig en anden Antigone, sad ved sin herlige Faders Sygeseng og i saa mange andre Situationer, hvor hun i Aands- og Sjælsstyrke forekom mig som hans værdige, ham lige Datter.

Pederstrup, den 1ste Marts.

— Fra vor kære Kätchen have vi endnu intet Svar; Gud bevare hende den skønne Sjælsstemning, som hendes bortkaldte Ven maaske har efterladt hende som en skøn Arvelod. Det forekommer mig, at han og den ædle Mumsen ere Mønstre paa dette rolige, kristelige Sindelag. Hvor glæder det os overalt at høre saa meget om den højere Pris paa de holstenske Godser. Tro ikke, bedste Søster, at den Spillelyst, der er udbredt over hele Jordens Kreds, skulde være mere hjemme her paa Lolland end andet Steds. Ganske fri er vor lille Ø ikke for denne *universal passion;* da den for saa mange gode Mennesker, som jeg kender, er en Nødvendighed som Forfriskning, kan jeg ikke fordømme den, naar den ikke er forbunden med Pengegridskhed, saa lidet jeg end selv har Sans derfor. —

København, den 13de Maj.

Fra Datteren Louise.

— Schimmelmann rejser vist snart, da han har modtaget Kongens Tilladelse dertil; jeg fandt ham meget munter, rask, trøstet, og syntes, at han gjorde et noget verdsligt Indtryk. Hans Sekretær, Dankwart, mishagede mig meget; han synes mig ganske at ville bemægtige sig Schimmelmanns Gunst; han skal være ham hengiven; men hans Fysiognomi mishager mig, ligesom hans Væsen efter Grevindens Død er blevet langt mere støjende. Louison lever virkelig i Mindet om sin Velgørerinde og taler ikke uden Taarer om denne elskværdige Kvinde, hvem heller ikke jeg nogensinde vil glemme. Forholdet mellem hende og Olinto synes at være godt og kær-

(1817)
ligt, og Aarsagen, hvorfor han tager til Brasilien [som dansk Generalkonsul], er, at Sekretæren stedse lægger ham Hindringer i Vejen, ligesom det jo ogsaa er en sørgelig Tilværelse for en Mand at være uden nogen Virkekreds. Hvis Forholdene tillade det, vil Louison følge ham efter et Aars Forløb. —

Pederstrup, den 27de Maj.

Til Frøken Hobe.

— Jeg har i Dag fra min Veninde Knuth modtaget den Meddelelse, at hendes yngste Datter er bleven forlovet med Grev Vilhelm Moltke [Adam V. M. 1785—1864]. De vil vide, at han i flere Aar forgæves bejlede til Komtesse Danneskjolds Gunst. Nu har han skænket hele sit Hjerte til denne blide, elskværdige unge Pige; gid han maa gøre hende saa lykkelig, som hun fortjener! Han er sikkert et af de rigeste Partier her i Landet; men dette er ikke altid synonymt med det mest lykkebringende. Min Mand har stedse skattet ham som en meget virksom ung Mand, og jeg har aldrig hørt noget ugunstigt om hans moralske Karakter; jeg haaber altsaa til Gud, at hun maa blive lige saa lykkelig, som han kan blive gennem hende. —

Pederstrup, den 14de Juni.

Ganske uventet ankom Ernst Schimmelmann og Dankwart i Gaar hertil; de vilde være tagne fra Korsør til Kiel; men Vinden var ugunstig og bragte dem til Taarsfærge, hvor de toge en Postvogn og kørte hertil i det dejlige Vejr. De fandt vort Pederstrup i det herligste Flor og syntes ganske henrykte over den yndige Natur her omkring; havde Du tænkt det om Lolland? Nu ere de kørte til Torrigskov for at tage dens nye Beboere, de kinesiske Cormoraner, i Øjesyn. Schimmelmann lod til at have stor Lyst til at gaa paa Jagt der. I Gaar syntes han noget angreben af Rejsen, men gik dog endnu en Spadseretur med min Mand. Jeg finder ham ganske uforandret. Han synes at interessere sig for alt her og er selv saa interessant; man hører ham saa gerne, og saa mange Minder fra den lykkelige Fortid omsvæve mig. —

(1817)

Pederstrup, den 8de Juli.

Fra C. D. F. R.

Kære Søster! Jeg er gennemtrængt af vor Bernstorffs stakkels Datters [Charlotte v. d. Nath] Ulykke. Han og hans Hustru — vor Veninde —, min Broder og Fru Løvenskiold tilraabe os: »Hjælper den ulykkelige, I Brødre, I Søstre, I Venner! Hjælper den ulykkelige Datter, der saa barnlig plejede Faderen, hende, hvem Gud gav Hjerte og Forstand, men som ved Vanskæbne er bleven syg paa Legeme og Sjæl!« Hun har imidlertid ikke ophørt at være Bernstorffs Datter; hendes ædle Aand, der elsker det gode, er kun omtaaget, og den vil til Velsignelse for alle dem, der omgive hende, atter vise sig i sin Skønhed, naar den Taage, der tilhyller den, bliver spredt. Kan hun blive ladet hjælpeløs af Brødre, Søstre og Venner, navnlig af Christian Bernstorff, saa er al Kærlighed forsvunden fra Jorden! Lad Ofret være saa stort, som det vil: duelige Læger, der have gjort lykkelige Kure ved lignende syge, maa undersøge og beskrive hendes Tilstand og foreslaa Behandlingen; Forslaget maa prøves af andre, og hvis Meningerne ere forskellige, da maa hendes nærmeste Venner afgøre, hvilken der skal følges. Til Lægerne alene kan man ikke overlade Behandlingen af hende. Hun maa være omgiven af Venner, der have Vilje og Kraft til paa formaalstjenlig Maade at bidrage til hendes Helbredelse og at ofre hende en Del af deres Tid og Ro; hun maa vel behandles med Alvor, men *aldrig* med Haardhed. Christian Bernstorff staar hende nærmest, efter ham Cai og de to yngre Brødre, der have forstandige Hustruer med gode Hjerter. Hvis Du, kære Søster, var tyve Aar yngre, saa vilde jeg tilraade, at hun kom til Dig; men nu vilde Du kun ødelægge Dig selv uden at gavne den gode syge. Ogsaa jeg tog hende gerne, hvis Husbeboernes Tal ikke var for stort, hvis vi havde en god Læge for saadanne syge, og hvis vor Plads ikke var saa indskrænket, saa længe mit Hus ikke er færdigt. Hvis jeg faar Lægehjælp og Plads til hende, og man vil betro hende til mig, saa ville vi gøre alt, hvad Venskab formaar, for hende. Raadslaar nu sammen, I Venner af Bernstorff og den ulykkelige, og handler venligt og viseligt mod hende! Eders Raad-

(1817)
slagninger vil Gud velsigne. Overiler Eder ikke, men værer virksomme, for at Ondet ikke skal tage frygtelig til! Gud velsigne Dig, Din kære Mand og alle Bernstorffs Venner, der ogsaa ere mine Venner! Din tro Broder.

Pederstrup, den 27de September.

— Skønt Bernstorff var tabt for os, saa har det dog overrasket mig ubehagelig, at det atter er bleven solgt til en rig Vestindianer [Mac Evoy]. At se dette skønne Sted, som vi have beboet nogle uforglemmelige Aar af vort Liv, og som Bernstorff, den uforglemmelige, kun tillod *os* at bebo, nu gaa *de mains en mains,* er mig en højst uhehagelig Tanke. Dog, dette er jo den sædvanlige Skæbne, og jeg tilstaar, at det gør mig Stamgodserne kære. —

Pederstrup, den 14de Oktober.

— Alt, hvad Du fortæller mig om vor Ven Ernst Schimmelmann, gør os megen Glæde; jeg ser, at I »*won by the charms of goodness irresistible*« have tilgivet ham alt, hvad han trods de bedste Hensigter har begaaet af Misgreb, Misgreb, der under de forstyrrede Forhold, i hvilke vi nu engang befandt os, vare, om end ikke uundgaaelige, saa dog meget undskyldelige. Det glæder mig, at han følte sig saa vel under vort fredelige Tag, og at han syntes godt om vore Omgivelser. Du tilføjer, kære Søster, maaske for ikke at gøre os stolte, at han taler med den samme Begejstring om sin Hede. Gid han dog havde plantet der for 30—40 Aar siden, da vilde hans nøgne Bakker have været beklædte med Træer. Men lad ham endnu plante! Hans billedrige Fantasi vil antecipere Væksten af de opvoksende Træer, og han vil vandre imellem sine Plantninger, som vandrede han i deres Skygge. Han er den mildeste, elskværdigste Sværmer, som jeg kan tænke mig, — kun Lavater kunde overgaa ham — og jeg kender ingen, der er aandrigere og behageligere i Omgang. —

(1817)

Christianssæde, den 1ste November.

I Gaar, den store Jubelfest, stormede og regnede det. Alle Kirkerne her vare smykkede med Gran og Weymouthsfyr. Alt her paa Lolland var i Bevægelse i Gaar; vor Biskop prædikede om Eftermiddagen Kl. 5 i den oplyste Domkirke i Maribo; trods det daarlige Vejr kørte Christian [Sønnen] med 2 af sine Sønner og nogle af vort Selskab derhen. Stiftamtmanden samt en Del af Nykøbings Indbyggere vare der, og Kirken var fuld indtil Trængsel. Maribos Beboere havde bekostet Vokslys og Lamper til at oplyse Kirken med; jeg haaber, de ville gøre deres Ry for at være daarlige Kirkegængere til Skamme. En ussel Præst, der nu har taget sin Afsked, skal have haft den væsentligste Skyld. Denne Fest synes at gøre stærkt Indtryk paa vore Bønder; de ønskede nøje at erfare alt, hvad der angaar Reformationen. Saaledes er det vel ikke alle Vegne; men Gud ske Lov, at det dog synes at dages overalt.

Pederstrup, den 11te November.

— Reformationsfesten i vore Kirker var meget landlig og simpel, ikke at sammenligne med den paa Trolleborg og Holsteinborg; men dog vare de alle syv prydede med grønne Grene; den ottende, Tirsted Kirke, som Du vel husker bedst, er under Reparation, og der blev ikke prædiket i den. I Skørringe Kirke vare min Mand og hele Huset; dog fejrede jeg Højtiden i Stilhed. Horslunde Kirke skal have været smagfuldest pyntet, med Luthers Billede og Navn i Transparent; den var oplyst og Vinduerne tildækkede. Vesterborg Kirke var bleven prydet med et nyt Alterklæde; min Mand har ladet foretage betydelige Forbedringer i næsten alle Kirkerne, da de trængte dertil. Mig forekommer det, lige som Dig, kære Søster, at Uddelingen af Baand og Ordener ved en Religionsfest er saare lidet passende. —

Pederstrup, den 18de November.

— Schimmelmanns korte Ophold hos Eder og hans mørke Syn paa Forholdene bedrøver os; han fortjener i saa høj

(1817)

Grad at være lykkelig, da i bedre Tider saa mange ere blevne det ved ham! Din Dom om Dankwart er ganske min; dog er det vanskeligt, naar man selv er aaben, at dømme om en, der altid synes at være paa sin Post. — Det staar vel ikke til at nægte, at Prins Christian har megen Aand og Kultur, om han end ikke er nogen Krigshelt; sørgeligt er det, at han ikke er mere beskæftiget; hvis han var det, vilde han have faaet et højere Sving; men det kan og skal nu engang ikke være, og det jordiske sejrer over det højere aandelige. Hans Hustru er almindelig afholdt. —

Pederstrup, den 22de November.

— Hvad skal jeg sige Dig, kære Søster, om Harms's 95 Theses? Gerne siger jeg med Lavater: »Jeg kan ikke nyde dem«, og jeg beklager Manden, hvis han antager disse Sætninger for uigenkaldelige. De savne Kærlighedens Aand, denne den ægte Kristendoms Aand, som den gode Lavater i saa høj Grad besad, den, uden hvilken man, selv om man kunde tale med Menneskers og Engles Tungemaal, dog kun vilde være et lydende Malm og en klingende Bjælde. Det synes mig meget, *meget sørgeligt,* da han maa skade den gode Sag; gid han maa komme paa bedre Tanker! Naar han haaner Fornuften, denne Guds Gave, der bestemte Mennesket til Skabningens Herre, haaner Samvittigheden, denne Guds Stemme, — da kan dette kun forstaas om Fornuftens og Samvittighedens Vrængbillede [*von der After Vernunft und Gewissen*]. Men med samme Ret kan man ogsaa prædike imod Troen; thi hvor megen Ulykke har ikke den blinde Tro stiftet, saa længe Verden har staaet, og hvor megen Ulykke stifter den ikke endnu! Hvad gjorde den ikke i de mørke Aarhundreder, da kun det døde Bogstav var blevet tilbage, da vor Forløsers Religions sande Aand var fordunklet og vanhelliget. Ligeledes mishager det os, at Harms taler om vor hellige Religions alvorligste Genstande i Santa Claras Sprog [østrigsk Folkeprædikant, † 1709]; lad være, at den er Modetonen nu om Dage, — *anstændig finder jeg den ikke.* Dog, nok herom! At disse 95 Theses intet Bifald

(1817)

have fundet her, vil Du, kære Søster, noksom kunne skønne, og jeg kunde, selv om jeg ogsaa vilde, — for at benytte Harms's Ord — ikke *cachere* Dig det. —

Pederstrup, den 29de November.

— Hvad vil Du, kære Søster, og Stolberg sige om Din for orthodoks ansete Broders Dom om Harms? Og om min? Kalde den tilbage kan jeg ikke; men Foranledningen dertil gør mig ondt. — I København vil man endelig bortgifte Ernst Schimmelmann, og man har alt forlængst valgt den tredje Kone til ham. —

Pederstrup, den 6te December.

— Hvad Du fortæller mig om Harms, rører mig; maatte han blot ikke skade den gode Sag ved disse 95 Theses og selv nedrive det meget gode, som hans Prædikener skulle have bevirket! Allerede i en af sine Sommerprædikener synes Harms at have haft den Forestilling om sig selv, at han var en ny Luther; mon han, endogsaa ved Reformationsfesten, tror sig kvalificeret dertil? —

Den 9de December.

— Da vi ikke kende Harms personlig, og alt, hvad vi hidtil have hørt om ham, kun har været til hans Fordel, saa kunne vi jo paa ingen Maade have noget personligt imod ham og kun beklage, at han ved de Sætninger, han har fremsat, selv skulde nedrive det gode, som han har fremkaldt ved sin Vandel og sine Prædikener. Jeg har aldrig sat Pris paa den satiriske Tone, naar det gjaldt alvorlige, og endnu langt mindre, naar det gjaldt hellige Genstande. —

Den 9de December.

Fra C. D. F. R.

Jeg glæder mig over, at vi, kære Søster, i Hovedsagen ere enige med Hensyn til Harms's Theses, idet vi ere Venner af

(1817)

Bibelen, Grundlaget for vor Tro, og Fjender af enhver menneskelig Læresætning, selv om den var af Luther. Jeg tror, at Harms har skrevet mange af sine Prædikener med varm, kristelig Følelse, at han ogsaa, som vi, har sørget over Lunkenheden i Kristendommen og har villet dadle Misbrug af Fornuften, naar den anvendes paa det, der ligger over vor Fornuft. Men han har villet gøre sig selv til en Luther, hvilket i vore Tider, da det skønneste Lys begynder at straale overalt, ved Anerkendelsen af Bibelens store Værd, aldeles ikke er fornødent, og hvilket han paa ingen Maade er voksen.

Pederstrup, den 20de December.

Nogle Dage før jeg modtog Harms's 95 Theses, fandt jeg blandt mine Bøger nogle Prædikener af Lavater, som vare blevne holdte i Anledning af de i Zürich stedfundne Uroligheder. Af disse læste min Søn Christian en højt for os i vore Søndags-Andagtstimer over Teksten: »Prøver alle Ting og beholder det gode!« Den forekom mig at være fuldkommen egnet til at føre de stridende — hvis de ellers have Hjerte for det sande og gode — bort fra deres Afveje, fra menneskelige Læresætninger og Anmasselser [*Eigendünkel*] til vor bibelsk kristelige Tros hellige Kilde og til at indrømme Fornuften dens Ret, uden hvilken enhver Tro bliver Overtro. Dog maa man herved ikke overse, at den har Grænser, udover hvilke den ikke kan gaa uden at forvilde sig. Den sunde, ikke syge Fornuft erkender sin Begrænsning; ethvert indskrænket Væsen, selv Engelen Gabriel, maa erkende den, naar han skuer ud i Guds Værkers Hav og ind i sig selv; og hvad ere alle disse Værker imod deres Kilde, imod selve det hellige Ophav! Men den sunde Fornuft ærer sig selv i de Grænser, der ere satte den af Gud, og begraver ikke i Svededugen det Pund, der er skænket den, tror ikke, at Gud er en streng Herre, der vil høste, hvor han ikke har saaet; den har en maadeholden Mening om sig selv, erkender i sig Pustet af Guds Aande, men kun Pustet, ikke Guddommen selv og sætter sig ikke i dens Sted, men søger og finder og ærer Gud i Naturen og

Fra C. D. F. R

(1817)

Aabenbaringen, der er den et uskatterligt Lys for at kunne kende Vejen, her og hinsides Graven, til sin Lyksalighed. Denne, den nu forklarede Lavaters Røst, tænkte jeg, maa lyde ærværdig for enhver velsindet og kan ikke indeholde noget personligt imod de orthodokse og heterodokse: de personlige Udfald imod ham, hvilke han ikke kan besvare, ville ikke finde Sted, og Sandheden, som han prædiker, vil vise den velsindede orthodokse, at denne vor Tidsalders Johannes, denne vor Frelsers ivrige Tilbeder priser Fornuften. Prøv Bibelen, gransk den, for at Du ikke skal forvirres i Din uprøvede Tro, og finder Du, at den er en Lygte for Din Fod, saa følg dens Lys og ikke Skæret fra Tranlamperne, ikke Kirkefædrenes og Conciliernes Overleveringer og Paastande; forkast deres Lys som Skinnet fra en Lygtemand! Jeg skrev straks til Perthes og bad ham om at lade Prædikenen trykke som noget, man kunde lægge sig paa Hjerte i Anledning af Harms's 95 Sætninger, og at lade mit Navn sætte under den som Udgiver, for at Harms kunde vide, at den ham ubekendte Udgiver havde foranstaltet Trykningen, ikke af personlige Hensigter imod ham, men kun for Sagens Skyld, der maa ligge ham og enhver sand Kristen varmt paa Hjerte og for at vise, at han ikke skyr offentlig at ære Fornuften og bekende Kristus. Jeg føler, at mangt et Sted i Lavaters herlige Prædiken er en Tilrettevisning til Harms i et meget alvorligt Sprog; men hvem der synder offentlig, maa straffes offentlig, og naar han erkender sin Fejl, bekende den offentlig, for at den Forargelse, som han har givet, i Overilelse og forført af sin Lyst til at blive en anden Luther, kan svinde. Jeg vilde tidligere have meddelt Dig min Beslutning at lade Lavaters Prædiken trykke, men modtog først denne Postdag Svar fra Perthes, der ikke blot har overtaget, men allerede besørget Trykningen. Nu ønsker jeg, kære Søster, at Du maa billige det Skridt, jeg har gjort, og at det maa bidrage til at gøre Spotternes Spot til intet og blive en Hjælp og Tilskyndelse til at søge og finde den saliggørende, den til Gud førende Sandhed. Det er mig, som om Lavater i profetisk Aand har skrevet denne Prædiken for os. Freden i Europa have vi oplevet;

(1818)
Gud give, at den bibelsk kristelige Religions Lys og dens Fred mere og mere maa vedblive at udbrede sig, ikke blot over Europa, men over hele Jordkloden!

Pederstrup, den 17de Januar.

— Hvad siger Du, kære Søster, til Professor Krugs [tidligere filosofisk Professor, rationalistisk Skribent] Besøg hos Fru v. Krüdener i Leipzig? Ogsaa hun roser sig af, i Følge Fuldmagt fra en højere, at have haft Del i, at den hellige Alliance er kommen i Stand; trods hendes Aands Vildfarelser ligger der dog megen Sandhed til Grund derfor. —

Den 20de Januar.

— Fra København skriver min Veninde til mig, at den gamle Godske Moltke er farlig syg; Sønnen, der elsker ham højt, og Svigerdatteren ere meget bedrøvede derover. Til Trods for hans Pedanteri og andre Egenskaber skal han dog være en meget kærlig og omhyggelig Fader. —

Pederstrup, den 3dje Februar.

— Gud har naadig ført os nær til Havnen, og en bedre Tid synes nu at oprinde ved sand bibelsk Religiøsitet. Efter at Sorgens Skaaler ere blevne udgydte, kunne vi nu atter haabefuldt gaa Tiden og Evigheden i Møde. Det synes mig at kunne passe paa Aleksander, hvad der staar i Bibelen, at den, hvem mange Synder ere forladte, han elsker meget, og er hans Hjerte nu som hans Ord og Handlinger, da synes han og Bibelselskaberne at bringe Velsignelse over alle Folkeslag. Jeg forsoner mig nu ogsaa med Frederik Vilhelm paa Grund af hans Indbydelse til Forening imellem alle Protestanter, der er skreven i Kristi sande Aand, og med Frants paa Grund af hans Tilladelse til, at Reformationsfesten maa fejres i alle hans Lande. Til Slutning vil der over hele Jordkloden blive een Hjord, der vil kende sin Hyrdes Stemme. — *Fra C. D. F. R.*

(1818)
Den 3dje Februar.

— Det vil ikke være Eder ubehageligt at høre, at vor Ven Guldberg er bleven dygtig udpebet af sine Medborgere. Wexelsen skriver, at der er blevet bestilt en Mængde Fløjter hos Blikkenslager Irgends, som skulle have en mere end sædvanlig stærk Tone, og at han i flere Dage ikke har kunnet paatage sig noget andet Arbejde. Det synes at være en Pendant til Optrinene i Teatret i Paris; Stykket har vi ikke læst. —

Den 10de Februar.

— Maaske fortæller min Mand Dig endnu mere om Teaterfejden. Da Opførelsen af Stykket, hvortil alle strømmede for at pibe, skal have indbragt ham henved 1400 Rd., skal Guldberg have baaret Dadlen med filosofisk Ro. —

Pederstrup, den 17de Februar.

— Overfarten over Sundet er spærret. Man ved endnu ikke officielt, at Kongen af Sverige er død, og man aner en Revolution. Man faar se, hvad Carl Johan kan udrette ved sin Veltalenhed og det ham hengivne Militær, hvilket han 1813 bragte velbeholdent og kronet med Berømmelse tilbage, — og hvorvidt han kan hævde Besiddelsen af Tronen. At man har oprejst et Monument for Prins Christian August paa det Sted, hvor han styrtede med Hesten og døde, ville Nordmændene, hvis Afgud han var, synes meget godt om. —

Den 24de Februar.

Fra C. D. F. R.

— Lad Dig ikke vildlede, kære Søster, af overdrevne Rygter om, hvad der skal foregaa i København. Tilstanden i Danmark er ligesom i andre Lande ikke glædelig saa kort efter Krigen; men den er ikke saa slem, som man beskriver den for Dig. Om Gud vil, ville Skatterne hvert Aar blive formindskede, naar man som nu vedbliver at afbetale paa den

(1818)

inden- og udenlandske Gæld. Vore Papirspenges tiltagende Kredit sætter imidlertid mange Ejendomsbesiddere i Forlegenhed, idet de have laant efter Navneværdi, og deres Gæld derved bliver fordoblet. En dansk Rigsdaler er nu stegen til Sølvets halve Værdi; derimod er Papiret ved Østrigs Finansoperationer endnu ikke steget til en Tredjedel af Sølvværdien. Man er ikke almægtig og alvis i København lige saa lidt som hos Eder. Jeg tilraaber alle: »Undskylder, og beskylder ikke!« Man ser der gennem farvede Glas, ligesom I, og sukker over Eders Vildfarelser. Enhver tror at have Ret, og ingen har fuldkommen Ret; ingen er saa slem, som den anden anser ham for, ingen saa god, som han anser sig selv for. Da de og I dog i Grunden ere gode Mennesker, saa vil der blive raabt og klaget meget frem og tilbage; men til Slutningen ville alle blive enige og tilfredse, og man vil gensidig faa hinanden saa meget des kærere! —

Den 10de April.

— I Forgaars var det den yngste og livligste af vore Sønnebørns Fødselsdag, idet han blev 8 Aar gammel. Som sædvanlig blev der drukket Chokolade af hele Huset, efter at der først var dækket et Bord for den lille, hvorpaa Gaverne til ham vare lagte: en Klædning, et Dambræt, et Par Stylter, et Urbaand med to Signeter, paa det ene var der stukket en Jagthund, etc. Ved Bordet brændte der otte Vokslys omkring Kagen, hvorpaa hans Navn var skrevet med Sukker. Og saa snart der var skaaret Hul paa Kagen, lød den sædvanlige Fødselsdagsskaalsang, som blev sungen med høje og glade Stemmer [paa Dansk]: »Og dette skal være vor Eduards Skaal, Hurra! Og Skam faa den, som ikke vor Eduards Skaal vil drikke, Hurra! Hurra! Hurra! Hip, hip, hip, Hurra! Hurra! Hurra!« Disse sidste Hurraer bleve raabte med skingrende Stemmer, saa at flere af mine Døtre maatte holde sig for Ørerne, og Eduard og Bedstefader plejer at være de største Skrigere. Held Dig, at Du ikke var med! — *Fra C. D. F. R.*

(1818)

Den 18de April.

— Du spørger mig, kære Søster, om vor Lekture. Frits, der gerne vil øve sig i fransk Oplæsning, læser for os »*sur la littérature du midi de l'Europe par Sigmund Sigmundi*«. Mine Døtre Louise og Charlotte, der kunne Italiensk og eje nogle af Digterne, volder denne Oplæsning Fornøjelse, og ogsaa jeg hører gerne paa den; den franske og spanske Litteratur er ogsaa behandlet i den. De Prat »*de l'Amerique*« og forskellige andre historiske Bøger har han læst for os. Christian læser for os tysk Poesi og tyske Prædikener. Vi, nemlig mine Døtre og jeg, læser ogsaa i Grouvelles meget forøgede Udgave af Madame de Sévignés Breve. Om min Lekture vilde det være vanskeligt at sige Dig noget, da jeg tager snart denne, snart hin Bog ud af mit lille Bibliotek og, som jeg haaber, ligesom Bierne, ikke som Sommerfuglene, flyver fra Blomst til Blomst. Min Mand læser ogsaa undertiden noget for mig, Tiden bliver os aldrig lang, og den ene Uge iler hurtig af Sted efter den anden. —

Pederstrup, den 25de April.

Fra C. D. F. R.

— Fra Kätchen har jeg haft et rigtig venligt Brev med Indlæg, der ere mig meget kære, med Undtagelse af det om Harms; den Kamphane lider jeg ikke, han skulde være bleven paa sin Mødding og ikke galende villet flyve saa højt til Vejrs! Det er muligt, at Baron Voght i Flotbæk er bleven noget forfængelig ved den Berømmelse, han har vundet i Hamborg og Wien; men hans kloge Foranstaltninger fortjente Berømmelsen! Hans og ikke Rumfords Opfindelse er den Ovn, der om Vinteren ved den samme Ild baade kan koge Maden for en fattig Familie og give den Varme uden at fylde Stuen med Damp. Jeg lader to saadanne Ovne forfærdige. —

Pederstrup, den 26de Maj.

Fra C. D. F. R.

Efterretningen om Baudissins Død har bedrøvet os meget for hans mange efterladtes Skyld, der elskede ham; selv har

(1818)
han det nu godt efter de lange Lidelser. For Neergaard [den holstenske Godsejer, g. m. B.s Datter] glæder det mig, at han forsonede sig med Baudissin og modtog dennes Tilgivelse, før han døde. Linchen [B.s Hustru] vil vel ikke overleve ham længe, og da vil Knoop for saa mange ophøre at være Knoop. Men alt er underkastet evig Veksel paa Jorden, og Gud leder sluttelig alt til det bedste. —

Den 26de Maj.

Kære Søster! Altsaa er den ædle, elskelige og ikke blot af sine egne, men af alle, der kendte ham, elskede og ærede Baudissin vandret forud for os ældre sammen med de mange, som venter os hinsides. Hjertelig beklager jeg stakkels Linchen, som nu, omringet af Børn og Børnebørn, dog uden ham, vil finde det skønne Knoop øde. Jeg haaber skriftligt at bevidne hende selv min Mands og min hjertelige Deltagelse i hendes uerstattelige Tab; sig hende imidlertid, naar Du skriver til hende, hvor inderligt denne nu uventede Efterretning har rystet os, rørt os og bedrøvet os for hende og alle hendes og hans Børn. —

Pederstrup, den 8de Juli.

— I K. Rausch har jeg først læst den nyere Tids Historie, som vi selv have oplevet, hvori han synes mig upartisk. Du ved, kære Søster, at jeg paa den Tid ikke læste Bladene; kun Polens Deling var forekommet mig meget uretfærdig og oprørende. Om Kejser Josefs Fordringer paa Bajern, Side 357, vidste jeg intet. Allerede før den Tid og senere, lige til den Dag i Dag har man »betragtet Landene med deres Beboere som en Vare, der kan gaa fra en Haand til en anden, efter som Markedet netop fører det med sig«; det var allerede dengang Skik, i Aaret 1740 i Oplysningens Aarhundrede, og finder ogsaa nu Sted, til Trods for den saakaldte hellige Alliance. —

(1818)

Pederstrup, den 22de Juli.

Jeg begynder dette Brev med at fortælle Dig, kære Søster, den behagelige Overraskelse, som Ernst Schimmelmann i Søndags beredte os, da vi kom fra Kirke og allerede fandt ham og hans Sekretær Dankwart ganske etablerede her. I disse Dage tager han fra Nakskov eller rettere fra Albue, om muligt til Kiel eller til hvilken holstensk Havn Vinden fører ham; jeg haaber, han allerede for længe siden vil være ankommen til Knoop, før Du modtager disse Linier. Søndag og Mandag tilbragte vi rigtig fornøjede sammen med denne mangeaarige Ven; men i Gaar blev vor rolige Tilværelse afbrudt ved en heftig Ildebrand, der mellem 5 og 6 om Morgenen udbrød i Laden. Gudskelov, den greb ikke mere om sig, og den betydelige Skade, som den har foraarsaget, er ikke at sammenligne med den, som den havde kunnet anrette, hvis ikke det fuldstændige Vindstille og det utrættelige Arbejde paa at slukke Ilden og at nedrive den Del af Hestestalden, som stødte op til Laden, havde sat Grænser for Ilden. Schimmelmann var meget deltagende og opmærksom. Jeg har mistet begge Vognene [*Kutschen*], Diaboloen og Stolevognen med Kalesche og er for det første nødt til kun at bruge mine Apostelheste. —

Pederstrup, den 7de August.

Fra Sophie Reventlow.

— Hilda [Sønnen Christians ældste Datter Hildeborg] vil efter Dit Ønske fortælle Dig alt om Branden. For mig er det det vigtigste ved denne Begivenhed, at mine Forældre slet ikke mistede deres Sindsro. Schimmelmann bemærkede meget sandt, at min Moder kun har Interesse for Personer, ikke for Ting; dette er vel Tilfældet med alle dem, for hvem blot det uomskiftelige har noget Værd, og som indser Intetheden i det tilfældige. En stor Glæde har Schimmelmanns Ophold her været for os. Gid han dog vilde etablere sig helt paa Landet; thi han synes ikke at være saa tilfreds i København, som hans Uegennyttighed og hans Opofrelse fortjener det. —

(1818)

Pederstrup, den 11te August.

— I Lørdags kom Ludvig [Sønnen] med Teglsten fra Flensborg. Han fortalte os saa meget om sin platoniske Skipper, at Christian [Sønnen] den følgende Dag lod denne hente fra Nakskov. Han skal være en god og forstandig Skipper og have et godt Skib, men taler gerne om højere, oversanselige Ting; han stammer fra Angel, og skønt han helst taler Tysk, har han dog Møje med at udtrykke sine Tanker i dette Sprog. Plato, Sokrates, den hellige Paulus og i den nyere Tid Fichte ere hans Yndlingsfilosofer. Han har stor Begærlighed efter at udtale sine Tanker og høre andres; han er, saa vidt jeg kan skønne, ikke noget Hverdagsmenneske. —

Pederstrup, den 26de August.

— Jeg kan ikke sige Dig, hvor uventet den Efterretning i den danske Statstidende var os, at Christian Bernstorff har taget sin Afsked [som Gesandt i Wien], og endnu mere, at han er bleven ansat i prøjsisk Tjeneste [som Udenrigsminister]. At miste denne, vor store, gode Bernstorffs Søn, — der saa fuldt fortjener at være det, — kunde ikke andet end bevæge os smerteligt, hvor inderlig vi end ere overbeviste om, at han vil stræbe at blive nyttig for det Land, som hans Fader og han saa trofast have tjent igennem saa mange Aar, og hvis Vanskæbne i de sidste Aar gik ham saa nær til Hjerte. Vi haabe dette med fuld Tillid til den ædle Mand og Ven. — Den filosofiske Skipper har atter været i Nakskov med Teglsten; da han havde afleveret disse, kom han hertil og havde en lang Samtale med Christian, for hvem han ret udgød sit Hjerte. —

Den 26de August.

Jeg har for Skipperen foredraget mit moralsk-filosofiske System, der fører til Ydmyghed og ikke til Overspændthed: 1. Enhver Skabning er bestemt til at nyde det Maal af Lyksalighed, hvortil dens Evner række. 2. Dyrene, som vi kalde ufornuftige, opnaa dette ved deres medfødte Instinkt og ved *Fra C. D. F. R.*

(1818)

Brugen af deres Sanser. Mennesket, som er begavet med Fornuft og Sanser, opnaar sin Lyksalighed alene ved den rette Brug af Fornuften og Sanserne. 3. Bruger han kun sine Sanser, da nedværdiges han til et Standpunkt, der ligger lavere end Dyrets, og renser han sin Fornuft for alle sanselige Begreber, da bliver han en Daare. 4. Bliver han inden for Grænserne af sin indskrænkede Fornuft og sine indskrænkede Sanser, da undgaar han de farlige Vildfarelser og nærmer sig en højere Grad af Fuldkommenhed og tager til i Lyksalighed paa Jorden, og i det tilkommende Liv vil der blive skænket den trofaste Tjener dobbelt Sekraft [*Anschauungskraft*], Fornuft og Lyksalighed; han vil mere og mere komme til at skue Gud i klarere Spejle, og han vil ikke faa Lyst til det forbudne Træ i Paradiset. —

Pederstrup, den 9de September.

— Den ædle Christian Bernstorff forlader os nu! Jeg deler alle Dine Følelser, bedste Søster, i Anledning af hans Ansættelse i prøjsisk Tjeneste. Min Mand har i den Henseende en anden Mening, der maaske er den rigtigste: Hans Virkekreds bliver større, og det er muligt, at han i det altledende Forsyns Haand kan blive et Redskab til Velsignelse for en stor Del af Europa, ogsaa for os. Med Münter [Biskoppen] staar det vel ikke saa ilde til, som med nogle af hans Kolleger. Han har indestaaet for 20,000 Rd. til Opførelsen af et Taarn paa Ringsted Kirke og haaber at faa disse fra en Kollekt. Han er intet mindre end pralende og var her uden Vogn, uden Tjener; hans Søn ledsagede ham i Stedet. —

København, den 28de—29de September.

I Gaar, Søndag, kørte mine Døtre og jeg over Frederiksdal til Sophienholm, hvor den gode Konferensraadinde Brun, som Dagen før havde været hos mig, havde indbudt os til at tilbringe Middagen og Natten. Min Mand var tidligere om

(1818)
Morgenen kørt til Frederiksborg, og jeg meldte ham hos Schulin, der om Aftenen ledsagede ham og souperede sammen med os. Uagtet den gode Fru Bruns Døvhed tilbragte vi en meget behagelig Aften der. Konstantin Brun, hendes Gemal, havde Forretninger i Byen, *vi* savnede ham just ikke. Hendes Datter, Lotte Pauli, var der sammen med sin Mand. Paa min Bøn læste Fru Brun for os sit Skrift om Germaine Staël, der er skrevet med megen Aand og Varme; kun syntes vi alle, at hun beskæftiger sig for meget med Beskrivelsen af hendes Person, da hun dog ikke er nogen Kunstnerinde, og Fru Staël ikke har været nogen Venus. — I Dag er jeg tilsagt hos den kære Dronning til Kl. 11. Vi blive her til Søndag den 4de Oktober, den 5te til Holsteinborg, den 6te Hviledag, den 7de til Gaabense, den 8de Knuthenborg, den 9de Christianssæde. —

Christianssæde, den 14de Oktober.

— Den gode Dronning talte meget om Dig og Din Mand og hilser Eder hjertelig. Over at vi miste Christian Bernstorff, var hun meget bedrøvet. Angaaende Tabet af Norge, hvilket mange anse for at være til Held for vore Finanser og vor Eksistens, gjorde hun følgende Ytring: »Det forekommer mig, som om man ønskede forarmede Forældre til Lykke i Anledning af deres Børns Død«. —

Den 14de Oktober.

Fra C. D. F. R.

Jeg kan ikke, kære Søster, lade min Hustrus Brev afgaa uden at tilføje nogle kærlige Ord. Dit stadige Ildebefindende bedrøver mig meget, ligesom Dit stadige Henblik paa det sande Fædreland glæder mig. O, hvilken Kraft ligger ikke i fra det forgængelige at rette Blikket mod det uforgængelige! Dette har jeg erfaret endnu i disse Dage ved Grev Knuths [»min Veninde K.«s Mand] Dødsleje. Han var en Mand, hvis Lidenskaber ofte gjorde ham ulykkelig; men han ønskede det gode, hvilket han ofte forfejlede ved alt for lidenskabelige Anskuelser. Hans Hjerte var ædelt, og naar han indsaa sin Fejl,

(1818)

og det onde Lune var forbi, søgte han atter at gøre sin Uret god. Dette gode, kristelige Hjerte gav ham Kraft til uden Frygt at gaa Døden i Møde. Han priste for sine Børn den Kraft, som hans grundede Haab gav ham i det afgørende Øjeblik, velsignede dem og formanede dem til aldrig at ophøre med at holde Kristendommen fast i Hjertet, som det eneste Middel til at leve og dø lykkelig, og døde med fuld Bevidsthed, uden store Lidelser, med himmelsk Glæde. Ham har hans Tro hjulpet! Guds Dom over ham vil blive ganske anderledes end Menneskenes, for hvem Hjertet hos Næsten er forborgent. Han døde som min Broder Ludvig, og Gud give mig og enhver af mine Venner en saadan Glæde i Aanden ved Afskeden! Hvilken herlig Trøst for de efterlevende, og hvor gavnlig for dem at se Evangeliets Kraft saa stærk ved det Eksempel, han gav! Jeg vilde ikke for meget have undværet at se ham med en Forsmag paa Himmelen i sit Udtryk. —

Christianssæde, den 21de Oktober.

— At min Mand paa Frederiksberg havde en lang, hemmelig, politisk Samtale med Godske Moltke, har han vistnok skrevet til Dig. Min Mand tror, at hans Død er et stort Tab, hvor lidet han end billiger hele hans Adfærd, navnlig imod vor ædle Ernst Schimmelmann; men hvor fattige ere vi ikke ogsaa i denne Henseende, imod hvad vi vare i de svundne Tider! — Ja, visselig var Knuth ikke egnet til at gøre sine Omgivelser lykkelige; han handlede efter Lidenskaber og *Luner* og forandrede af den Aarsag ofte sin Mening. Han havde Familien Numsens *aigre doux;* at han imidlertid har haft redelige Hensigter, viser hans Fatning og hele Adfærd i de sidste højtidelige Øjeblikke, da Masken falder af. Sin Hustru skattede han, fulgte ofte hendes Raad og overlod Børnenes Opdragelse til hende. Han var en kærlig Fader og sørgede upartisk for at skaffe enhver af dem et passende Underhold; godgørende var han ligeledes. Hans Opdragelse og maaske de fra den Knuthske Familie nedarvede Fejl tjene meget til hans Undskyldning, og jeg kan ikke andet end tænke mig

(1818)
hans fra det jordiske Legeme (som han kaldte »Skal«) befriede Sjæl som salig og forløst fra alle Onder. »*God, not man absolves our frailties there*«. —

Christianssæde, den 23de Oktober.

— Frits Reventlows [R. gik dette Aar som Gesandt til Berlin] nye Bestemmelse var os fuldkommen ubekendt; Christian Bernstorff og han selv maa vel have ønsket det. I København, hvor man ugerne mistede Christian Bernstorff, gik det Rygte, at det var en Intrige for at faa vor Hardenberg [den prøjsiske Statsministers Søn] som Gesandt til Berlin. Om denne vide vi intet, og jeg kan ikke tro, at han selv skulde ønske denne Stilling, navnlig under den sørgelige Tilstand, hvori hans Øje befinder sig; der næres Frygt for den sorte Stær, der er uhelbredelig. —

Pederstrup — November.

— Fra min Søn Frits have vi gode Efterretninger fra Aachen, hvor han saa de store Monarker danse Polonaise. Nu har han begivet sig til Amsterdam for i nogle Maaneder paa Kontoret hos en Købmand, som han kender, at studere Kornhandelen. Med denne vil han hovedsagelig beskæftige sig, naar han vender tilbage hertil, og i det Øjemed har jeg allerede bygget Korntørreovne og Magasiner. — *Fra C. D. F. R.*

Pederstrup, den 20de November.

Jeg har delt min Hustrus Fornøjelse over Frits Stolbergs smaa Afhandlinger. Kun finder jeg det usmageligt, at i den anden af disse Tyskerens Hovmod overalt skinner igennem [*der aller Orten stolz hervorblickende Deutsche*]. Og lige saa lidt synes jeg om adskillige nærgaaende Ytringer mod Franskmændene, der besidde deres Fuldkommenheder og Mangler lige saa vel som Tyskerne, og hvem deres Herskeres, deres Filosofers og Humoristers [*Witzlinge*] Synder ikke tør tilregnes. »*Nous sommes tous Besaciers*«, siger Lafontaine med Rette. *Fra C. D. F. R.*

(1818)

Mærkeligt er det, at medens ethvert godt Menneske anser sig for forpligtet til at bekæmpe sin egen Stolthed, de fleste ikke blot ikke bekæmpe Nationalstoltheden, men hylde den og ofre til den. —

Pederstrup, den 9de December.

— Maaske bedømmer man dog Kirstein for haardt, kære Søster! Han er jo ikke den gode Ernst's Formynder. Hvis Ernst har anvendt ikke blot sin egen, men ogsaa sine Søskendes Formue i det forarmede Lands og Kongens Tjeneste, saa var dette jo rigtignok, hvor ædel end Hensigten var, ikke ret; men hvorledes kan dette blive tilregnet Kirstein? At han lader det skønne Hus forfalde for at spare Udgifter, er efter mit Skøn heller ikke ret; men hvorfor skal man ønske, at Ernst skulde forlade sit Hus i København og sit skønne Sølyst, der ganske er hans Hænders Værk? Jeg kan ikke ønske det; han omgives der af saa mange Erindringer om en lykkelig Fortid og kan maaske ogsaa endnu stifte meget godt der. Gud bevare ham hans glade Sind i de Dage, der endnu kunne være tilbage af hans daadrige Liv! Meget varigt godt har han stiftet; det onde, som hans alt for store Eftergivenhed har foraarsaget, er dog med Guds Hjælp kun temporært og foranlediget ved ulykkelige Omstændigheder. Den gamle Moltke [Godske M.] har ikke behandlet ham pænt; dette følte Schimmelmann smerteligt. Dog, nok herom! — Min Fru Winter i Nordlandene skriver, at deres Repræsentanter i Stortinget ere komne tilbage fra Christiania, og at de fortælle, at Hensigten med de Uroligheder, som Bønderne have foraarsaget, var at befri Christian den Syvende. De troede, at han holdtes fangen i Rendsborg, og vilde udnævne ham til deres Konge, da de havde været saa lykkelige under hans Regering. De stakkels Mennesker, man kan baade le og græde over en saadan Vildfarelse. —

Pederstrup, den 17de December.

— At den lille Prins Frits [den senere Frederik VII] ikke hører til de kloge, vittige Børn, der ofte blive fordærvede ved

(1818)
for megen Ros og ikke yde det, som man lover sig af dem, er maaske ikke til nogen Skade, og han kan endnu udvikle sig fordelagtig. Mig har han altid forekommet meget sanselig; dette var Faderen og er det maaske ogsaa endnu. Gid han maa arve hans Evner og mere Beslutsomhed, end Faderen hidtil har vist! —

Den 3dje Februar.

— Fra København have vi Efterretning om, at den gode Grevinde Friis Juel Wind er død. Hun var i de sidste Aar saa svag paa Sjæl og Legeme, at man umulig kunde ønske hende at leve længere her paa Jorden i denne Tilstand. Hun var hjertensgod og velvillig imod alle, der paa nogen Maade kunde komme i Berøring med hende. Hvor virksomt hun kom vor kære salige Broder Ludvig til Hjælp, erindrer Du sikkert, kære Søster. Hun har i en lang Række af Aar været mig en meget kær Veninde og Naboerske. Hendes Aands- og Legemskræfter vare i de sidste Aar blevne svækkede ved saa megen Kummer, og man maa takke Gud, der har befriet hende fra en saa sørgelig Tilværelse. —

Pederstrup, den 5te Februar.

— Jeg formoder, at Du har læst den katolske Marburger-Præst og Professor Ess' Regnskabsaflæggelse for hans Udbredelse af de hellige Skrifter. Den er kommen mig i Hænde med Hamburgerkorrespondenten. 233,341 Nye Testamenter har han udbredt blandt Katolikker, og blandt Protestanter 5334 lutherske Bibler og 2800 Nye Testamenter. Og dobbelt glædelige er de mange Anbefalinger fra katolske Prælater af denne Oversættelse af Ess, og at han ovenover Biskoppernes Approbationer trods Pavens Trusler tør lade trykke den hellige Augustinus's Ord: »*Impium est, si non legeremus nos, quod scriptum est propter nos*«, den hellige Hieronymus: »*Ignoratio scripturarum ignoratio Christi est*«, den hellige Chrisosthemus: »*Sunt quidam qui neque sciunt an sint scriptores scripturae* *Fra C. D. F. R.*

propterea nil salvum nil utile apud nos... horum malorum omnium causa est quod scripturae ignorantur«. Og dette skriver han eller rettere trykker han, endskønt Pius VII har vist det samme Had til Biblerne som Innocens XI. — Ogsaa jeg ønsker, at Du, naar man klager over Danmark og vor ikke fuldkomne, men meget gode Konge, vilde læse Friherre Hallberg Broich's Rejse gennem Danmark, Norge og Sverige, samt ogsaa for Lindegaards og Gartneriets Skyld »*A new method of forcing Grapes, and keeping them in Winter, invented and practiced by P. Lindegaard, gardener to h. Maj. the K. of Denmark, translated by A. Anderson Feldborg*«. Denne Afhandling har den tidligere Gesandt Forster faaet i Manuskript af Lindegaard i København og ladet den oversætte i sit Sprog til Nytte for sine Landsmænd. —

Pederstrup, den 14de April.

— Den i Schlesien grasserende Pest (omendskønt vi med Guds Hjælp intet have at frygte, naar man blot træffer gode Foranstaltninger) skræmmer mig mere end Carl Johans 20,000 Mand i Skaane. Han har paa venlig Nabovis indbudt Kongen, hvilket denne venlig har afslaaet. Den hellige Alliance vil dog vel ikke bryde sit Ord, da det dog heller ikke vilde være til dens Fordel at overlade os til Sverige. —

Den 21de Maj.

— At Du har haft Besøg af Magnus [Bernstorff], hans Josephine og deres Børn, glæder mig meget. Ja vel er Salget af det skønne uforglemmelige Bernstorff Jammerskade. Ganske vist var Besiddelsen af det meget kostbar og kun passende for en rig Mand. Den sidste Besidder har vel kun købt det og igen solgt det paa Spekulation. I Dag kunde Du atter ligesom i gamle Dage kalde mig »kære varme Søster«; thi denne uventede Hede angriber mig. —

(1819)

Den 26de Maj

— Om Dampskibet [Caledonia] ville vi indhente nøje Efterretninger her og i København; hvis det bliver en Slags Post, der gaar igennem Sjælland her over Lolland, saa synes jeg, at eet næppe vil være tilstrækkeligt. — Hvor kort end Prins Christians og hans af Dig saa elskede Gemalindes Besøg blev, har det dog sikkert glædet Dig at se dem. Gid hun maatte vende tilbage fuldstændig helbredet for sit Tilfælde! — Om Kätchen har jeg kun Efterretninger gennem Dig og min Veninde Knuth. Jeg haaber at se hende i Vallø, paa Holsteinborg og til sidst her. Min Mand tænker at rejse fra Christianssæde den 7de Juni. Vi ville kun opholde os kort Tid i København, endnu kortere paa Holsteinborg, hvor jeg haaber at gense Sybille for første Gang efter 4 Aars Forløb. —

Den 28de Maj.

— Dampskibet har gjort sin første Rejse herfra til Kiel. Om det fra det sidste Sted gaar tilbage til København, ved jeg ikke. I København skal det have vundet stærkt Bifald paa en Rejse til Helsingør. —

Christianssæde, den 4de Juni,

— Prins Frederik af Hessen vilde (NB. uden hans Dame) være os meget velkommen. [Frederik af Hessen var hemmelig gift med Baronesse Clarelia v. Lilliencron.] Han er en grundærlig Mand og om ikke fuldt ud, saa dog i Hjertelaget en Broder, der er sin Søster værdig. —

København, den 12te Juni.

I Dag skriver jeg til Dig, kære Søster, fra den gode salige Charlotte Schimmelmanns [† 1816] Soveværelse lige over for Dit Portræt, NB. det, som hun skrev til mig, at Yndlingen [Sønnen, Christian R.] skulde have, naar hun døde. Men denne Arv vil jeg ikke gøre gældende og overlader det til Christian at gøre det til sin Tid, da jeg ved, at dette Billede vilde blive meget savnet ogsaa af Ernst Schimmelmann. — Kätchen har

(1819)

lagt sine Planer sammen med min Mand og tager i Morgen til Helsingør for at bruge Nordsøbad. Hun var meget munter og *livlig*. Vallø er hendes *Ideal,* hvilket hun vel dog lige saa lidt som Paradis vil beslutte sig til at bebo ret længe. Os har hun lovet at tilbringe 14 Dage paa Lolland. At hun i Slutningen af Sommeren tager til Berlin til Frits Reventlow, ved Du; hun er overbevist om, at dette er hans Ønske, et Ønske, som hun hjertensgerne opfylder. I Vallø smigrede man sig med, at hun vilde tilbringe Vinteren der. —

København, den 15de Juni.

— Hvor lidet jeg end gaar ud, da jeg kun har besøgt den gode, gamle Fru Numsen og ellers altid er hos min ulykkelige Veninde Knuth, forekommer det mig dog, at Ro ikke er at finde i Byen, og jeg længes tilbage til Landet. Min Mand var i Gaar til en stor Revu, der skal være den første efter 18 Aars Forløb. Han var, som Du kan tænke Dig, indbudt dertil og havde meget Besvær med at finde en trekantet Hat, der passede ham. Den gode Fru Numsen hilser Dig hjertelig; de to varme Somre have næsten helbredet hende for hendes Gigt, og hun gaar uden Stok. Den gode Arctander [Amtmand i Frederiksborg] var hos mig i Gaar tillige med sin Kone, og mange bekendte besøge mig om Formiddagen. Min kære Caroline Wedel har jeg besøgt to Gange og fundet hende uforandret; hun synes at være tilfreds med sin Skæbne her paa Jorden og lever i skønne Erindringer og i Haabet om sin fremtidige Tilværelse. —

Den 18de Juli.

Fra C. D. F. R.

Hvor meget jeg end, kære Søster, er en Ven af Friheden for Mennesker og Dyr, saa har jeg dog i Dag, i en Varme af 26 Grader i Skyggen, befalet, at alle Hunde i min Jurisdiction skulle holdes bundne, og de løse Hunde een Dag efter Bekendtgørelsen af Befalingen skulle skydes og deres Herrer

(1819)
idømmes en Bøde. Jeg haaber dog ikke, at den Komet, der for nogle Dage siden har begyndt at vise sig i Nord, har forenet sig med Vesuv og Ætna, maaske ogsaa med islandske Vulkaner, om at skaffe os denne uudholdelige Hede. Ældre Kometer pleje ellers først at blive opdagede teleskopisk og forudsagte os i Aviserne, før vi kunne se dem med blotte Øjne. Denne staar pludselig for os med en 2 Grader lang Hale. I Gaar havde vi et Tordenvejr og en halv Time en stærk Regn, Termometret viste i Solen 30 Grader, i Skyggen 20 Grader, i Dag er det endnu værre. —

Den 18de Juli.

— Om Kätchen ved jeg intet siden den sidste Dag, vi saas i København for hver at drage sin Vej. Hun lovede at besøge os, saa snart hun havde brugt Kuren; jeg formoder, hun venter Schimmelmann. Om denne vide vi intet; vi vilde saa gerne se ham her for at takke ham for alt, hvormed han gjorde os vort Ophold i København behageligt. Aldrig ere vi blevne bedre og punktligere opvartede end i hans Hus. Vemodige Erindringer fandt jeg i disse mig saa bekendte Stuer; det forekom mig, som tonede Ossians Harpe i dem. —

Den 23de Juli.

Kære Søster og Broder! Jeg haaber, Eders uventede Gæster i Gaar lykkelig ere ankomne til Eder fra Eckernførde eller Kiel. Jeg ønsker næsten, at det maatte være fra Kiel, selv om det først var i Dag, da dette for en Del af Selskabet vilde have været behageligere, og I ogsaa vilde have været mere forberedte paa saa mange Gæster. Hvor gerne jeg vilde have ledsaget dem, og hvor ugerne jeg lod dem rejse uden mig, behøver jeg, I kære, ikke at sige Eder; — men den længere Sørejse og Tanken om at være Eder alle til Besvær med mit daarlige Befindende holdt mig tilbage. Hvor gerne havde jeg ellers tilbragt nogle Timer i den Tilstand, i hvilken Du saa mig ved vort Overfart til Femern Anno 99, for at ile til Eder;

(1819)

men Du og jeg, bedste Søster, vare dengang 20 Aar yngre. Dog, det skulde nu være saaledes, at jeg ikke kunde gøre denne Rejse med, som jeg dog aldrig helt havde opgivet. Mine Tanker omsvæve Eder, I min Sjæls elskede, i ethvert Værelse som i Haven: jeg hører Turtelduerne og Kanariefuglene, Fjerkræet, ser de blomstrende Akacier og de af Stolberg plantede Træer, lader mig alt fortælle, naar vor Yndling bringer mig Budskab, senere af Bedstefader, Datter og Sønnedøtre, — gid disse sidste maa svare til Dine Forventninger, kære Søster! I Aftes kom Posten og bragte mig den kære Broder Stolbergs Brev af 16de ds., det syntes dog alle os tilbageblevne mere beroligende end det forrige. Det glæder mig, at min Mand finder Lotte v. der Nath hos Eder; maaske faar jeg med Mandagsposten Breve, skrevne med hendes Haand. Her er en Seddel fra den kære Kätchen, som vi ikke uden Møje have dechiffreret. Gudskelov, at Kuren synes at gøre hende godt. Ogsaa i Hellebæk har vor kære Ernst Schimmelmann de ivrigste og behageligste Tjenestefolk. Jeg tænker, hun afventer hans Hjemkomst for at indrette sin Tilbagekomst og sit Besøg hos os derefter. Gud være med Eder, I elskede Venner, og velsigne Gensynet, som jeg saa gerne delte med Eder. Med trofast Kærlighed omfatter jeg alle og hver især; alt, hvad der er blevet tilbage sammen med mig, hilser Eder.

Christianssæde, den 20de September.

— At der i Lørdags var en stor *fête* paa Hardenberg, tror jeg at have skrevet, en anden Gang beskriver jeg den for Frøken Hobe. Vore Pigebørn spillede en Rolle klædte som Vinhøstpiger [*Wintzerinnen*], og der blev overrakt Faderen en Drueklase fra hans fremtidige Fyrstendømme som Gave. Den stakkels Grevinde skal være meget sygelig og lidende, og man frygter, hun har Tæring. *Rig* er hun, men *ikke* lykkelig. Jeg kan ikke glemme hendes hjertelige Deltagelse i det for mig saa smertelige Tab af min elskede Benedicte, og jeg har siden da taget den oprigtigste Del i alt, hvad der angaar hende. —

(1819)

Christianssæde, den 23de September.

Vor kære Kätchen kom hertil Mandag Aften sammen med Conrad [Reventlow]. Hun havde haft en meget god Overfart fra Holsteinborg. Det var os alle en rigtig behagelig Overraskelse, da jeg næsten ganske havde opgivet Haabet om at se den kære Kätchen her. Nu bliver hendes Ophold her desværre kun kort; men des mere søge vi at nyde de flygtige Øjeblikke. Hendes Hensigt er at tage tilbage med den samme Baad, som Conrad igen havde bestilt for sig til Søndag. Hun kan da hos os afvente gunstig Vind og Vejr, og de kære Holsteinborgere ville med deres sædvanlige Gæstfrihed sørge for, at hun kommer tilbage til Ringsted, hvor hun paa Resten af Vejen kan finde Postchaiser, og i Roskilde har hun Bekendte. Maatte saa hendes Tilbagerejse til Kiel med Paketbaaden være heldigere end Rejsen i Foraaret. Da hun er fast bestemt paa at holde sit til Frits Reventlow paa hans indtrængende Ønske givne Løfte om at tilbringe Vinteren i Berlin sammen med ham og Hedchen [Fritz R.s Søster], saa vilde al Modstand være forgæves, og vi kunne kun ønske, at Opholdet i Berlin ikke maa være forbundet med alt for mange Ubehageligheder for hende, og at hun og hendes Omgivelser maa tilbringe Vinteren raske og tilfredse. —

Christianssæde, den 11te Oktober.

— Havde Kätchen end her erfaret, at Frits Reventlow ikke kan logere hende, vilde hun dog ikke des mindre være ilet til København for at tale med ham der. Gudskelov, at hun er ankommen dertil med gunstig Vind og Vejr. Gid hun nu maatte træffe den bedste Bestemmelse angaaende sit Vinterophold: Fornuften vilde vel tilraade Vallø, hvor hun har København i Nærheden, men Tilbøjeligheden taler ofte anderledes end den kolde Fornuft. Hun kunde da i en gunstigere Aarstid tage tilbage til Holsten over vort Lolland, hvor Pederstrup vilde modtage hende i Foraarsdragt. Maatte Sammenkomsten den 7de dennes under Ledelse af det guddommelige Forsyn være faldet ud til varig Tilfredshed for de elskede

(1819)

Beboere af Vindeby. Jeg behøver ikke at sige, hvor svært det vil falde mig at vide dette yndige Sted i andres Hænder end de nuværende Ejeres, og jeg beundrer ogsaa i dette Din Hengivelse, elskede Søster. Den algode vil ogsaa nu lede alt til det bedste. —

Pederstrup, den 25de Oktober.

— Det hos os ledigblevne, indbringende Præstekald i Horslunde fremlokker en Mængde skriftlige og personlige Ansøgere. Gud lede min Mand til at vælge den bedste, hvilket han, som han altid har plejet, ønsker at gøre uden noget Bihensyn. Vi haabe alle, det maatte blive den afdødes Svigersøn, hvad hele Familien og, som man tror, ogsaa Menigheden ønsker. Men dog er det jo meget muligt, at der, endskønt denne er en anerkendt god Mand, findes en endnu mere egnet og mere værdig til at forvalte dette vigtige Embede. — Min Veninde Knuth [f. Møsting] skriver, at Kätchen har været med ved en Middag, som hendes Broder Møsting har givet til Ære for Thorvaldsen. Frits Reventlow maa dengang endnu ikke være kommen til København, da hun ikke nævner ham iblandt Gæsterne. —

Den 11te November.

— Jeg vilde være helt stolt af at have vundet den kære Lotte v. der Naths Stemme for den gode Gardes Svigersøn, hvis denne ikke selv havde gjort alle vore Ønsker frugtesløse, da han kom her i Mandags og i Stedet for at bestemme, naar han kunde prædike og katekisere Børnene i sin egen Kirke, erklærede, at han ikke turde ansøge om sin Svigerfaders Præstekald, da han frygtede, at hans Bryst var for svagt til, at han kunde gøre sin Stemme hørlig for alle i den store Horslunde Kirke. Han var ogsaa tilfreds med sin nuværende Menighed, og den med ham. Det synes altsaa, at han blot af Føjelighed mod sin Forlovede, hendes Moder og Søskende, medens Smerten over Tabet af Manden og Faderen endnu var frisk, havde ladet sig bevæge til at gøre dette Skridt. Nu maa

(1819)
man trøste sig med den Tanke, at det alt styrende Forsyn ikke har villet det. —

Pederstrup. den 15de November.

Kære Søster! I Gaar kom min Mand og Din Yndling henimod Aften tilbage fra Hardenberg, hvorhen de var komne Dagen før til Middag og havde overnattet. De fandt Hardenberg lige hjemkommen fra København og allerede beskæftiget med Forberedelser til Festen den følgende Dag, da det var Bedstemoderens [Grev Hardenbergs Hustru] Fødselsdag. Hende selv fandt de siddende i en Lænestol, svag og mager; men min Mand fandt hendes Ansigtstræk som foryngede, og hun underholdt sig ogsaa med dem efter Middag. Det skal ganske vist være bedre med hende, dog vil hun ikke denne Vinter kunne forlade Hardenberg. Den følgende Morgen forlod Fader og Søn Hardenberg for at høre Præsten Smith i Saxkøbing prædike, der foruden saa mange andre søger Horslundekaldet. De vare meget tilfredse med hans Prædiken. [Denne Pastor Smith fik Kaldet.] Det glæder mig at gøre Bekendtskab med saa mange virkelig udmærkede Prædikanter her paa Lolland. Maatte min Mand blandt de gode vælge den bedste! —

Pederstrup, den 18de November.

I Dag, bedste Søster, faar Du kun disse Linier fra mig. Min Mand er beskæftiget med Breve til saa mange Præster, som have søgt Horslundekaldet, og med Tilbagesendelse af deres Testimonier og Prædikener, for nogles Vedkommende *pour dorer la pilule.* Af de tre, som efter den nye Skik blive foreslaaede, og af hvilke Kongen vælger en, næsten altid den første, kunde jeg unde hver et godt Kald, da alle tre synes at være brave og fortjenstfulde Folk og have stor Familie og kun middelmaadige Indtægter. Men da kun een kan faa det, saa vilde jeg følge den gode Lavaters Raad at trække Lod. Min Mand har overvejet alt omhyggeligt og sat ham forrest, som han anser for at være ikke alene den redeligste, thi det tror han, at de alle tre ere, men ogsaa den legemlig stærkeste og

(1819)

sundeste til at bestride to saa store Kald. Maatte Himlen velsigne hans redelige Hensigter! Hvad den kære Frøken Hobe skriver til mig om det afskyelige Skrift af den gamle Voss, har i højeste Grad indigneret os alle. Jeg begriber ikke, hvordan et Menneske, om han end var nok saa haardt fornærmet, i Aarevis kunde bære et Nag i sit Hjerte, selv imod sin argeste Fjende, — men hvorledes da imod tidligere Venner?! [Venskabet mellem Frits Stolberg og Voss var i Aaret 1800 ved S.s Overgang til Katolicismen blevet forvandlet til Fjendskab.] Er det den samme Mand, der har skrevet den skønne Sang »*Des Jahres letzte Stunde*« o. a. m.? Kunde Du blot, kære Søster, svare derpaa (uden Bitterhed). Jeg ønsker ikke at se dette Skrift; skulde det komme mig i Hænde, brænder jeg det. —

Den 6te December.

— Den ulykkelige Voss kan jeg kun beklage. At bære et saadant Nag i sit Hjerte imod sin tidligere Ven, maa være et sandt Helvede. Et godt, ja, jeg kan sige, det bedste Menneske, kan vel i Lidenskabens Hede sige Ting, som han angrer ved roligere Eftertanke, men i Aarevis at lade Solen staa op og gaa ned — — det er mig ubegribeligt. Men nok herom, det er en hel Labyrint af Kimærer, der beskæftiger den ulykkelige, en moralsk Galdefeber. — Her overlader jeg Pennen til min Mand.

Fra C. D. F. R

Kan han nu rippe op i Ting, der for længst paa begge Sider skulde være glemte og tilgivne, saa er han endnu fjernt fra Kærligheden, og jeg haaber, at begge Stolbergerne, Frits Reventlow, Klauber [Ignaz K., berømt tysk Kobberstikker], og hvem der ellers ere blevne fornærmede i hans Kronik, ikke ville svare og heller ikke ærgre sig. Der har sikkert været Uret paa flere Sider, men nu er den hos ham alene. —

Den 16de December.

— Gennem min Veninde Knuth, hvem Kätchen ofte besøger, faar jeg Efterretning om hende. I vide vel, at hendes Syn

(1819)

er taget stadig mere af, og at hun nu har givet sig i Kur hos en Professor Vitthusen, der skal være en dygtig Okulist. Dette er mig kærere, end om hun betroede sig til en klog Kone, som hun talte om. Han har talt om Ansats til den graa Stær. For denne blev den gode, salige Fru Bjelke kureret, men ikke før hun blev blind paa begge Øjne. Jeg haaber, at dette ikke vil være Tilfældet med Kätchen; det vilde være en meget haard Taalmodighedsprøve med hendes Virkelyst [*Thätigkeit*]. —

Den 23de December.

Kære Søster, kære Broder! Kunde jeg finde Ord til at skildre Eder vore Hjerters Følelser ved det uventede Sorgens Budskab [Frits Stolbergs Død]. Men det formaa Ord ikke; kun lindrende Taarer kan jeg græde, hvilke jeg saa gerne vilde blande med Eders. Heller ikke i Dag er Posten kommen, og vi vide intet om Eder, I kære, siden den 14de, da vor kære lidende [Louise Stolberg] og den datterlige Frøken Hobe endnu intet vidste om, hvilket smerteligt Tab der vilde ramme os. I et Brev til min Søn Christian syntes De, bedste Stolberg, at ane det — dog, lad os ikke tænke paa vor korte Adskillelse fra den hedengangne, men paa vor snarlige, evige Forening med den forudgangne, og sige med Young: »*Heaven gives us friends to bless the present scene — removes them to prepare us to the next*«. O, hvor stort er ikke Tallet paa dem, der have modtaget ham der! Med Utaalmodighed vente vi hans sidste jordiske Aandsfoster og hans elskende Hjerte, som han har efterladt som Arv til alle dem, der skattede og elskede ham som vi. Gud styrke og trøste alle dem, der nær og fjern begræde den elskede Mand og Fader! —

Den 6te Januar.

— Dit Brev var dateret fra Aarets sidste Dag, paa hvilken den værdige Grevinde Hardenberg blev begravet; mine Sønner og Louise vare indbudne, den sidste for at blive hos den

(1820)

trøstesløse Datter under den sørgelige Ceremoni. Hun kom Gudskelov tilbage Nytaarsdag, uden at denne kristelige Kærlighedsgerning havde skadet hendes Sundhed, og har siden da befundet sig rigtig godt. Hardenberg fandt de meget rørt, men dog meget optaget af at ordne alt efter den afdødes Vilje. Hendes Kiste var festonneret med Guirlander af kunstige Blomster, og paa Laaget stod et Krucifiks, som han tog bort for at sætte det i sin Stue. Et mindre havde han, medens Kisten var aaben, lagt paa hendes Bryst og, da den blev lukket, bragt sin Datter til Minde om den hedengangne. Gud bevare ham i denne skønne Stemning. I Gaar vilde de tage til Sæbyholm og derfra besøge os. Det vil blive et rørende, rystende Besøg; maatte vi kunne tale Trøstens og den inderligste Rørelses Ord til dem. —

Pederstrup, den 10de Januar.

— For et Par Dage siden havde vi Besøg af Harald Holck, som tillige med sin Svigerfader [Grev Hardenberg] og Ida Holck var paa Sæbyholm, der er den for ham bestemte Bolig. Han bragte os et Brev til Gennemlæsning fra den gode Fru Brun som Svar paa et Brev fra hans Svigerfader; det var skrevet med saa megen Aand, Hjerte og Dømmekraft, at det var en sand Nydelse at læse det. Efter at have udtrykt sin egen Smerte over den Venindes Død, som endnu før sin Bortgang mindedes hende, gaar hun over til at omtale, hvad den sørgende Ægtefælle maa lide, og endelig vender hun sig med den inderligste Kærlighed i den forevigede Moders Aand til Datteren, der nu savner sin trofaste Vejlederinde, og besværger hende at ihukomme hendes tro Formaninger og Lære. Dette er berørt med en saa sand Finhed og Skaansomhed, at hvem der intet ved om hendes sidste Ubesindigheder, ikke vilde ane den rette Betydning af Ordene. — Hardenberg led paa Sæbyholm af Øjensmerter og ilede tilbage til Krænkerup [det nuværende Hardenberg]; hele hans Opførsel ved dette uerstattelige Tab, hvorved han ikke lader den eneste Datter ude af Syne, fortjener alle velsindedes Agtelse. — Gud give

(1820)
sin Velsignelse til Forretningerne ved Kieleromslaget og føre ret snart den kære tro Philemon tilbage til sin Baucis. —

Den 17de Januar.

Fra C. D. F. R.

Du har atter, kære Søster, glædet os med Dine Blyantslinier. Disse blive, saa snart de ere læste, trukne op med Blæk, for at de ikke skulle udviskes, og blive lagte hen til Dine og mine øvrige Venners Breve, som jeg opbevarer som en Skat for at kvæge mig ved dem, naar jeg kan faa Tid dertil. Endnu er denne Lejlighed kun sjældent kommen; men skulde jeg blive syg længe, saaledes som Du nu er det, kære Søster, da, haaber jeg, ville mine Venners Breve, som jeg har opbevaret, give mig mange glade Erindringer, og mangt og meget, som Aarene have begyndt at udviske, vil atter træde levende frem i Erindringen fra dem og opildne mig til at prise Gud for de Velgerninger, jeg har nydt. Kun vil jeg stræbe ikke at anse mig for bedre, end jeg var og er; thi mine Venners Kærlighed skjuler mine Mangler for dem. Jeg vil ikke skjule dem for mig selv, men heller ikke fortvivle over dem, Gud vil hjælpe mig, hvor jeg savner Kraft, og styrke mig i det gode. Jeg har nu sorteret mine Venners Breve saaledes, at de ikke ligge blandede imellem hverandre. Nu er det min Hensigt at ordne hver enkelts kronologisk. Der er meget i disse Breve, som kan være nyttigt for mine Børn og Efterkommere; det vil jeg udsondre af den store Mængde, for at det endnu længe efter min Tid kan være til Glæde og Nytte. —

Den 20de Januar.

— Det er mig ubegribeligt, hvorfor Perthes [den bekendte, tyske Boghandler] ikke sender os den dyrebare forklaredes [Fr. Stolberg] længselsfuldt ventede Skrift. Min Veninde Knuth skriver, at hendes Broder har faaet det gennem Perthes og sendt Ernst Schimmelmann og Kätchen det. Min i saa mange Henseender ulykkelige Veninde har mistet en meget værdig Søster, Priorinden i Roskilde. Ogsaa Eder vil det gøre ondt, at Le-

(1820)

gationsraadinde Kirstein er død. Hun skal have lidt overmaade meget med den mest rørende Taalmodighed og Hengivelse. Denne nu eneste Datter af den uforglemmelige Cramer var fuldt ud en saadan Fader værdig; jeg beklager af Hjertet hendes Mand og Døtre. —

Den 14de Februar.

— Hardenberg har sendt os en Afskrift af den afdødes sidste Vilje, der i lige Grad gør hendes Hjerte og Forstand Ære, skrevet med en Fatning og Aandsnærværelse, der i høj Grad er at beundre under saa svære legemlige Lidelser. Min Mand sendte ham den straks tilbage. Man ser, hvor meget det var hendes Ønske at indvirke heldigt paa de kære tilbageblevne, særlig paa den eneste Datter. —

Den 28de Februar.

— Jeg ved ikke, kære Søster, om jeg har fortalt Dig, at mine tre Døtre af Kongen have faaet Tilladelse til at opholde sig hos deres Brødre og Slægtninge efter deres Forældres Død [skønt de vare indskrevne Klosterdamer], hvilket har glædet os meget. Den er affattet i Udtryk, der ere meget smigrende for min Mand, og saaledes, at det ikke vil kunne have Følger for andre. —

Den 6te Marts.

— Fra Gustgen [Augusta] Bernstorff bragte sidste Post mig et meget kært Brev, for hvilket jeg beder den kære Broder Stolberg om at takke hende hjerteligt, naar han skriver til hende. — Aviserne ere nu desværre kun alt for interessante. Snigmorderens Frækhed staar ret i Modsætning til den myrdedes [Hertugen af Berry] fromme, forsonlige Sindelag, og ogsaa Kongen viser sig fra en meget smuk Side som den, der er bleven lutret gennem mange Lidelser. Hvorledes ser det dog ikke ud i Spanien? Hvorledes i det befriede Tyskland? Ere vi ikke endnu stadig et af de lykkeligste Lande i Europa? Gid vi dog ogsaa vare det taknemmeligste, saa mange Velgerninger vi have modtaget! —

(1820)

Den 13de Marts.

— Paa min Fødselsdag blev »Den Stundesløse« opført af mine Børn og Børnebørn, dog med Udeladelse af alt upassende. Henimod Midnat saa vi i det fjerne en Ildebrand omtrent i Retning af Christianssæde; men Kl. 3 om Morgenen kom vore Sønner og Sønnesønner tilbage med den Efterretning, at en Bondegaard i Stokkemarke under Grevskabet Knuthenborg var nedbrændt. — Weillers [Cajetan v. Weiller, liberal katolsk Gejstlig] Tale har Perthes endnu ikke sendt os, men Brevvekslingen imellem Asmus [Matthias Claudius] og hans Fætter i Anledning af Bogen Sophronizon og »Hvorledes blev Frits Stolberg en ufri?« Man tror atter at høre den gode Asmus, og han siger Sandheden uden al Bitterhed. Voss vil føle sig fornærmet, og Pavedømmets Venner ligesaa. Vi formode, at en af Sønnerne [Claudius' Sønner], der skal have meget Talent, har skrevet den. — *Fra C. D. F. R.*

— April.

— Nu kom Posten, og jeg glæder mig over, at Efterretningen om Mordet paa Hardenberg [vel sagtens Statskansleren] ikke er bleven bekræftet. Vi have allerede nok af Rædsler. Men jeg kan ikke nægte, at jeg ønsker, at Insurgenterne i Spanien ikke maa blive undertrykte, og efter Aviserne lader det til, at Kongen, naar han vil lade sig raade af kloge Mennesker, til sidst maa give efter. Uklogere og slettere har vel aldrig nogen Konges Regering været. Det tapre Folk har med priselig Taalmodighed fundet sig i alt fra hans og Inkvisitionens Side, og mange af Landets ædleste Befriere have fundet deres Løn i Fængslerne. Hvilken besynderlig Nation, med store Dyder og med Fejl, der ere næsten helt modsatte Dyderne. Slavisk Underkastelse under Munkene, og dog barnlig Glæde, Snigmord, mørk Hævntørst og Grusomhed, og dog Tapperhed og Ædelmodighed. Men Modsigelserne i Menneskenes Karakter ere utallige, og hvilket Menneske, der tænker over sig selv, føler dem ikke i sit indre! Vi ere alle Syndere og fattes den Ros, vi skulde have hos Gud. Og dog ville vi saa *Fra C. D. F. R.*

(1820)

gerne støtte os paa egen Fortjeneste. I min Sjæl kommer denne Stolthed dog ikke, og den Tanke, at Gud er mægtig i de svage, har holdt mig oppe og givet mig Mod til et helt Liv igennem at gøre, hvad jeg ansaa for godt. —

Den 4de Maj.

Fra C. D. F. R. Vi ere her meget bedrøvede over den Opdagelse, at Konferensraad Birch, hvem Schimmelmann, Wendt og jeg og hele København altid have anset for en udmærket og retskaffen Mand, har gjort sig skyldig i Bedrageri. Efter hans Angivelse, er det omtrent 300,000 Rd. kongelige Obligationer, han har stillet som Pant for sine Laan, og som han har fravendt Finanskollegiet. Schimmelmann skal være helt sørgmodig over denne Tildragelse. Hvem skal man tro, naar man maa have Mistillid til Mænd, som man i 40 Aar har kendt som hæderlige Mennesker. Jeg tror stadig, at det forbandede Lotteri [*Lotto*] alene har bragt ham i Ulykke ved hans første Pengeforlegenhed, og naar det første Skridt er gjort — man siger, at hans Gæld blot var lidt over 900 Rd., — saa følge de øvrige af sig selv. —

Den 11te Maj.

— Det er trist, at man fra alle Sider kun hører Klager over Pengemangel. Den sørgelige Historie i København skal have angrebet den gode Ernst Schimmelmann saa meget, at han blev syg. Feberen har ganske vist forladt ham uden Brug af China, men han skal være meget angreben. — At Biskop Münters Famulus har aabnet Pulsaaren paa sig selv for at forbløde, er desværre sandt; men der blev i Tide hentet en Kirurg, som forbandt Saaret og holdt ham i Live. En Kassemangel er Grunden til denne Beslutning; jeg beklager den stakkels Münter, hvem det altsaa kan gaa som saa mange andre. —

Pederstrup. den 25de Maj.

— Gudskelov, at Schimmelmann er bleven rask. At der er født ham en lille Nevø og Arving til hans Navn og Grev-

(1820)
skab vil gøre ham megen Glæde, ogsaa for Fannys [f. Blücher Altona, g. m. Sch.s Brodersøn] Skyld, som han holder saa meget af, og som er saa ganske efter hans Hjerte. — Kätchen er nu paa Vallø, men vender for otte Dage tilbage til Sølyst, hvor vor Ven Schimmelmann har etableret sig. Derfra vil hun komme til os og, som jeg tror, herfra vende tilbage til Holsten. —

Pederstrup, den 29de Juni.

Af ganske Hjerte takke vi Dem, kære Broder Stolberg, for Efterretningerne om den kære syge. Ere de end ikke efter vort Ønske, maa vi dog med barnlig Hengivenhed og Tillid overgive den dyrebare Søster og os selv til vor alkærlige Fader i Himlen. Han vil styrke den ædle taalmodige og ogsaa Dem, hendes trofaste Philemon, og ikke paalægge Dem nogen Byrde, som han ikke ogsaa vil hjælpe Dem at bære. Gid de frie Øjeblikke, da hendes virksomme Aand hæver sig over sin af Alderdom svækkede Ledsager [Legemet], maatte komme hyppigere og være af længere Varighed! Hvor behagelig og tiltalende end Tanken om et Gensyn paa Holsteinborg var mig, turde jeg dog ikke hengive mig til dette smigrende Haab. O, hvor gerne ilede jeg ikke til Eder, I kære, paa den saa lovpriste Dampbaad, men ogsaa her hedder det: »Aanden er redebon, men Kødet er skrøbeligt«. — I Gaar kom efter en lang Fraværelse min Datter Sophie tilbage fra København. Hun var med Dampbaaden i det skønneste Vejr kommen nær til Kragenæs, en halv Mil herfra. Da Fartøjet ikke kan komme ind til Kysten, bliver der derfra sendt Baade ud, som afhente de til Lolland rejsende Passagerer og deres Sager, hvorpaa Dampbaaden straks gaar videre. Da der henimod Aften rejste sig en stærk Modvind, og disse Baade kun skulle være i daarlig Stand, blev den Baad, hvori Sophie befandt sig, nødt til at lande paa Fejø. Mine to Sønnesønner, der vare redne hende i Møde, bragte Huset i Uro, hvorom jeg dog Gudskelov intet erfarede. Sund og rask ankom hun i Gaar Eftermiddag Kl. 3 hertil. — Min Morgenlekture er nu »*Beherzigungen der heiligen Schrift 1819*«, tilegnet hans Søn-

(1820)

ner og Døtre, af vor dyrebare hedengangne [Fr. Stolberg], der saa ofte kaldte mig sin ældste Veninde. Hvor godt det gør mig daglig at underholde mig med ham, kan jeg ikke med Ord udtrykke for Dem. Det forekommer mig ogsaa, som om hans salige Aand omsvæver os, og ofte gentager jeg i mine Tanker hans skønne Sang »*Das Sein*«. — Siden Kätchen er i Vallø, faar jeg kun meget sjældent Brev fra hende. Tidligere fik jeg gennem min Veninde Knuth, som hun næsten daglig besøgte, Efterretning om hende, ligesom ogsaa om vor Ven Schimmelmann. Hun giver os Haab om sikkert at se hende her før hendes Rejse tilbage til Holsten. —

Pederstrup, den 3dje Juli.

Fra C. D. F. R.

Gæsterne [som ventes] ere mine Døtres Veninder, Frøkenerne Dorrien og Kommandør Wleugel, som har ægtet den mellemste Datter, Frits Holstein og hans Familie, som rejse til Holsten med Dampbaaden, Thorvaldsen, formodentlig sammen med Historiemaler Lund, Kammerherre Bertouch [paa Søholt], der ledsager dem hertil, og den unge Grev Ahlefeldt [A.-Eskildsmark, som havde tilbragt sin Ungdom paa Pederstrup], der nu har taget sin Eksamen og derved faaet Haab om at avancere i Hæren. Thorvaldsen ville vi indlogere i den nye, nu færdige Sal, som ved de Møbler, der bleve købte hos Gehejmekonferensraad Kommissær Astrup, der gik fallit, er bleven smukkere, end jeg kunde ønske det. I Forstuen findes Thorvaldsens Basrelief over Døren: hvorledes Priamus udbeder sig sin Søns Lig af Grækerne, og i Salen selv Bernstorffs Buste i Marmor, som han har foræret mig.

Pederstrup, den 17de Juli.

Fra C. D. F. R.

— Kätchen forlader os i Morgen og tager med Dampbaaden til Kiel, hvor hun vil opholde sig, indtil hun har bragt sine genfundne Brevskaber i Orden, for at bringe sin Broders Breve med til Sondermühlen til hans Enke. Jeg frygter, hun her har paataget sig mere, end hun kan udføre med sit svage

(1820)

Syn og sin ikke store Taalmodighed. Hun har i de 8 Dage, hun har været her, kun haft eet kort Udbrud af daarligt Humør, og jeg haaber, at hun, hvis hun udfører sit Forsæt for Fremtiden at bosætte sig paa Vallø, vil blive helt fri for Luner og ved sit Hjertes og sin Forstands Fortrin kun skabe Glæde om sig og selv nyde den. Hun er som et godt Barn, der let glemmer sin Heftighed, og som er helt tilgængelig for Venskab. Men da hun ikke hører godt og ikke ser godt, saa giver dette let Anledning til Misforstaaelser. —

Pederstrup, den 24de Juli.

— En meget berømt Landmand ved Navn Valentiner, der er kommen hertil, vil hindre min Mand meget i at besørge sin Post, da min Mand sammen med Christian fører ham rundt overalt og viser ham begges Indretninger. — Man lover os endnu stadig et Besøg af den saa meget fejrede Thorvaldsen, der har modelleret [*abnahm*] Busten af vor store, gode Bernstorff, fra først af i vort Hus, hvor Bernstorff var saa elskværdig at sidde for ham imellem Konseillet og Taflet. —

Pederstrup, den 2den August.

— Man skriver til os fra København, at vi i den kommende Uge kunne vente Thorvaldsen. Af Historien om Pseudokronprinsen skal intet andet være sandt, end at et galt Menneske kom op til Kongen og truede med at ville tage sig af Dage, hvis Kongen ikke vilde tage sig af ham. Alt det øvrige er opdigtet. Da der ikke var Plads paa Hospitalet, har Kongen ladet ham indlogere i et Værelse, der var forbeholdt Hoffet, og da den københavnske Pøbel forsamlede sig der, ladet ham bevogte af Militær, indtil han blev bragt til Bidstrupgaard. Meget sørgelige Begivenheder ere Fallitterne af de mest ansete Huse i København [bl. a. Mejer og Trier], ikke alene for de umiddelbart vedkommende, men ogsaa for hele Landet. —

(1820)

Pederstrup, den 10de August.

— Hertugen af Augustenborgs Forlovelse [*Heirat*] med Komtesse Danneskiold skal være besluttet og billiget af Hertugens Moder [Louise Augusta]. Man venter endnu kun paa Kongens Indvilligelse, som man sikkert haaber at faa, for at bekendtgøre den offentlig. —

Pederstrup, den 24de August.

— At Christian Bernstorff befinder sig bedre, glæder os meget. Jeg haaber, at en Rejse til Dreilützow og et Ophold hos hans elskede Søskende og Slægtninge vil erstatte en Badekur. — Vi have her fra Søndag Aften til Onsdag Morgen haft Besøg af den saa meget fejrede Thorvaldsen. Det var meget behagelige Dage. Hans værdige, fordringsløse Optræden gør ham til et meget behageligt Selskab. Han har ogsaa i de 24 Aar, han har tilbragt i Rom i saa kritiske og farefulde Tider, samlet sig megen Erfaring og Menneskekundskab. Han vilde fra Nysted indskibe sig til Rostock og derfra over Berlin tage til Warschau, hvor han træffer den russiske Kejser, som har givet ham det Hverv at gøre Udkastet til et Mindesmærke over den fortræffelige Poniatovsky. —

Fra C. D. F. R. — Thorvaldsen har her egenhændig renset den skønne Buste af Bernstorff, som denne selv har skænket mig, for Støv og Pletter. Af Frygt for, at den skulde lide derunder, har jeg aldrig ladet den rense; nu ved jeg, hvorledes man skal gøre det. Din Fødselsdag, kære Søster, har jeg fejret i Stilhed, da Du oplever den under saa mange Lidelser, og jeg beder Gud lindre Dine Smerter og give Dig Kraft og Taalmodighed. —

Pederstrup, Mandag den 16de September.

— Jeg haaber dog, at Dronningen af England [Caroline af Brunsvig, anklaget for Utroskab af sin Gemal] ikke finder

(1820)
nogen Forsvarer blandt vore holstenske Venner og Bekendte. Jeg finder den Pairs Svar, hvem Pøbelen tvang til at bringe hende et Hurra, meget passende. —

Pederstrup, den 28de September.

Fra C. D. F. R.

— Min Hensigt er at skænke hver af mine Børn og Børnebørn en smuk Bibel og i dem at lade alle de smukke Skriftsteder understrege, som jeg har understreget i min, og som have opbygget mig mest. Jeg har bedt Perthes om at sende mig en til Prøve, trykt paa smukt Papir. De danske kan jeg ikke bruge paa Grund af det daarlige Papir og Tryk, endskønt Oversættelsen er fortræffelig. —

Christianssæde, den 5te Oktober.

Til Christian Stolberg.

— Jeg maa meddele Dem en Ide, der har beskæftiget mig meget i den sidste Tid. Var det ikke muligt til vor kære Louise at lave en rigtig magelig Lænestol paa Hjul? Hun kunde da bevæge sig rundt i Værelserne, selv hente sig mange Ting og var mindre afhængig. Min ulykkelige Caroline Wedel har benyttet en saadan Befordring allerede i mere end 20 Aar, over Halvdelen af sit Liv, og jeg har set en lignende, men ikke saa behagelig, hos vor store, gode Bernstorff. Sophie [Datteren] kan fortælle om den og beskrive Eder den. —

Christianssæde, den 19de Oktober.

— Vi havde i Gaar et lille Afskedsbal her til Ære for Christian den Tredje [Sønnesønnen]; hans Søskende havde bedt mig derom. Gud lede denne gode, endnu ufordærvede Yngling og lade ham følge sin kærlige Faders og Bedstefaders Eksempel og hele sit Liv igennem have Gud for Øje og i Hjertet. Gid den alvise, albarmhjertige Guds Ord maa være en Lygte for hans Fod og et Lys paa hans Sti! Amen, Amen! Jeg haaber, at han undertiden vil faa Tilladelse til at besøge Eder, I elskede. Hans Fætter Valdemar v. Qualen har udmær-

(1820)

ket sig meget paa Landkadetakademiet i København, ligesom ogsaa under sit Ophold i Frankrig med vore Tropper; han ønsker nu i 2 Aar at tilegne sig flere juridiske Kundskaber og har i den Anledning faaet Tilladelse til uden Tab af sin Anciennitet at opholde sig i Kiel. —

Pederstrup, den 6te November.

Denne Post har ikke bragt os noget fra Vindeby, men den glædelige Efterretning, at vore Ynglinge ere ankomne til Kiel og ere i fuld Virksomhed, og tillige, at de overalt blive meget venlig modtagne. I Særdeleshed berømmer vor Christian den faderlige Godhed, med hvilken den værdige Professor Reinhold [fremragende Discipel af Kant] tager sig af ham og hans Ledsager [Valdemar v. Qualen]. Hans Fader tilskriver dette hans salige Moder [Benedicte R., f. v. Qualen], hvis Minde aldrig vil dø hos alle dem, der kendte hende (thi hvorledes kunde man kende *hende* og ikke elske hende?). Gud velsigne deres Ophold der og lade vor elskede Søn og Sønnesøn vende tilbage til sit fædrene Hus med nyttige Kundskaber for sit fremtidige Liv og med lige saa uskyldigt Hjerte og ufordærvede Sæder, som han forlader det! —

Pederstrup, den 9de November.

— Desværre skulle begge Brødrene Løvenskiold, Karl og Aga, være fallit og Godserne under Administration. Vor Ven Ernst Schimmelmann, der har kautioneret for den sidste, lider et stort Tab. I København gaar det Rygte, at han for to Aar har lejet sig ind paa Trolleborg. Jeg haaber, det er et falsk Rygte; jeg kan ikke tænke mig, at han vil forlade sit skønne Sølyst. Karl Løvenskiold skal med Kone og Børn drage til sine Svigerforældre Kaas, medens det tidligere os saa kære Løvenborg en Række af Aar skal stilles under Administration for ikke helt at gaa tabt for Familien. —

(1820)

Pederstrup, den 27de November.

— I Gaar besøgte Hardenberg os. Han kom til sen Middag, henimod Kl. 6, i Tusmørket og blev, til Maanen var staaet op, Kl. 11 om Aftenen. Stof til Underholdning manglede ganske vist ikke, men dog sygnede Samtalen undertiden hen. Han tog herfra til Sæbyholm, men vil snart tage fra Lolland til Kiel, hvor han vil tilbringe Vinteren; nu kom han fra København. Han havde sin Sekretær og Grev Julius Holck til Ledsagere; den sidste vil følge ham til Kiel. —

Pederstrup, den 30te November.

Kære Søster! Det var et saa uventet, nyt og kært Syn for mig, igen engang at se noget, som var skrevet og dikteret af Dig selv, at jeg, skønt det ikke i Dag er den bestemte Postdag, ikke kan vente til Mandag med at meddele Dig min Glæde over denne Seddel og at udtrykke alles hjertelige Tak for alt det kærlige og smigrende, Du og den kære Broder Stolberg sige om vor gode, unge Christian. Jeg haaber, at I ikke ville finde det, jeg har sagt om hans Karakter, overdrevent ved bedstemoderlig Partiskhed. Gud bevare ham saa uskyldig, fordringsløs, beskeden og godhjertet, som han forlod sin Faders Hus. Hav Tak for den Tilladelse, I have givet ham og hans Kammerat til at aflægge Eder Besøg paa det kære Vindeby saa ofte, som deres Studier og Omstændighederne tillade det. Ogsaa den kære Frøken Hobe takker jeg hjerteligt, omendskønt jeg allerede forud gjorde Regning paa hendes gunstige Dom. Vor Christian er i den bedste Forstand »*l'élève de la nature*«, og jeg synes altid, at kun paa Landet, ikke i en stor By, lærer man at skatte den huslige Lykke. —

Pederstrup, den 12te December.

Fra C. D. F. R. til Christian Stolberg.

Jeg takker Dig meget, kære Broder, for Din Skrivelse og for den dermed følgende Tegning af Dampapparatet i Kiel [som skulde anvendes i filantropisk Øjemed paa de Reventlowske Godser], for hvilken jeg ogsaa i Dag har sagt Tak til den gode Hofjægermester von Warnstedt. Jeg glæder mig

(1820)

over Grevinde Baudissins Besøg, og besøger hun Eder igen, saa hils hende rigtig venligt fra os. Vinen bliver bestandig bedre med Alderen, og saaledes gaar det ogsaa med de gode Mennesker. Feberen har forladt min ældste Søn; men han tør dog endnu ikke gaa ud og har ofte endnu sin gamle Plage, Hovedpine. Markerne bugne her af Korn, og jeg har i Sinde med det første at gøre Prøve, om et Vognhjul, naar man skyder det ind i Sæden, kan falde om. Sker det ikke, da have vi naaet den Frugtbarhed, som vore Forfædre paa Lolland have fortalt os om. Jeg bygger af alle Kræfter, og vi tumle rigtig rundt i denne Tid, men Aanden har tabt noget af sin Raskhed. — Conrad er paa Fyen for at købe nogle Heste til Brug ved Byggearbejdet paa Pederstrup og vil, haaber jeg, bringe os gode Efterretninger fra Trolleborg og Arreskov. Gud velsigne Dig, Din Hustru og Eders trofaste Veninde [Frøken Hobe], og vær ved godt Mod; Gud forlader ikke sine. —

Pederstrup, den 15de Januar.

— Med meget beklemt Hjerte skrev jeg mit sidste Brev; nu er det mindre ængstet, da min elskede mangeaarige Veninde Knuth i den evige Saligheds Boliger modtager Lønnen for saa mange haarde Prøvelser, som hun har baaret med en Hengivelse i Guds Vilje og en Taalmodighed, som næppe kan have sin Lige. Hun gik ind til sin Herres Glæde, og snart skal jeg følge hende; maatte min Vandel allerede her være i Himmelen, og maatte jeg findes værdig til forenet med hende at prise den algode Fader i Himmelen for hans faderlige Ledelse igennem dette forgængelige Liv til et evigt, uforgængeligt. — Gid den kære Broder Stolberg snart maa have endt sine Forretninger i Kiel om ikke ganske efter Ønske, saa dog taalelig godt i denne ugunstige Tid. —

Pederstrup, den 29de Januar.

Fra C. D. F. R.

— Desuden er der endnu to timelige Arbejder, der ligge mig paa Hjerte, det ene at gøre Korntørringen fuldt ud tilfredsstil-

(1821)
lende og det andet at lade min allerede for længe siden affattede Forstafhandling trykke. Begge Dele ere vigtige for Menneskene, og jeg tør ikke lade dem ligge, da jeg er den, der mest har sat mig ind i dem, og mine Ideer og Erfaringer let kunde gaa tabte. Kunde jeg denne Vinter udføre alt dette, saa vil Gud have ladet mig fuldende et godt Arbejde. —

Pederstrup, den 1ste Februar.

O, kunde jeg personlig komme til Dig, elskede, dyrebare, sørgende Søster! [Christian Stolberg var død den 18de Januar.] Men ak, det er mig ikke forundt at blande mine Taarer med Dine, og kun Taarer har jeg at bringe Dig, Trøst øser Du af en rigere Kilde, og vor forklaredes herlige Bortgang yder Dig, hvad jeg svage ikke formaar.

Disse faa Linier ere flydte fra min gode Hustrus Hjerte, som er saa inderlig deltagende for Dig, kære Søster. Af Bogstaver er der kun faa, men af den varme Kærlighed, hun nærer for Dig, er der meget. Jeg vil heller ikke skrive meget til Dig i Dag; men jeg takker Gud, der styrker Dig i Dine Lidelser og har ladet Stolberg saa herligt overvinde Døden. Det glæder mig, at Cai [Reventlow] tillige med Advokat Jasper saa venligt undersøger Dine Pengesagers Tilstand, saa at Du kan vide, hvorledes det staar til med dem. Det er en skøn Kærlighedstjeneste, han gør Stolberg og Dig, og som ingen kunde gøre som han. Ligeledes glæder det mig meget, at Du, kære Søster, har faaet vor Christian saa kær. Med inderlig Tak have vi læst Beskrivelsen af enhver lille rørende Omstændighed, som Du, gode, trofaste Louise, ved Frøken Gall har ladet nedskrive for Trolleborg og for os. Jeg bevarer dem som en Helligdom, og jeg har grædt med Christian, da Du kyssede ham og sagde, at hans ene Øje var hans Faders og det andet hans Moders. — Stolbergs Velsignelse hvile over Eder, I kære efterlevende i Vindeby, og over hans Venner, der have staaet ham bi i hans Dødsstund. — *Fra C. D. F. R.*

(1821)

Pederstrup, den 12te Marts.

Fra C. D. F. R.

I Gaar, kære Søster, fejrede jeg min 73de eller rettere 74de Fødselsdag sammen med Børn og Børnebørn og fremfor alle sammen med min kære Kone, hvem Aarene desværre trykke mere end mig, og som uden at være syg dog daglig klager over, hvad Alderen bringer med sig. Børnene opførte »Kærlighed uden Strømper«, hvilket skaffede dem megen Fornøjelse, men var lidt kedeligt for mig, da jeg ikke hører godt, og derfor det vittige for største Delen gik tabt for mig. Det var imidlertid beregnet paa at gøre mig en Fornøjelse, og jeg tog da Viljen i Gerningens Sted. —

— — —

Fra C. D. F. R.

— Een Efterretning har jeg faaet, som ogsaa vil bedrøve Dig, kære Søster, at den gode Kammerraad Fasting i Esrom, der saa trofast har tjent min Broder og mig, er død. Han efterlader sig mange Børn og en brav Kone, saa vidt jeg ved fuldstændig uden Formue. Ham har jeg meget at takke for; thi for det første har han bragt mine Bønder saa vidt, at de betalte mig, og nu takke de ham oven i Købet for det. Hveden er steget en Daler Rigsbank i Sedler; det opliver igen Haabet noget, og Gud vil vel til sidst hjælpe. —

Pederstrup, den 9de April.

Jeg føler, elskede Søster og taalmodige Patient, Trang til at takke Dig egenhændig for Din mig saa kære Gave, de ædle Brødres og Ungdomsvenners Værker. Ogsaa Din Yndling Christian [C. D. F. R.s Søn] har Du ved denne Skat gjort meget lykkelig. Den ligger foreløbig ved Siden af os, og Christian læser snart et, snart et andet Digt for os; vel kender jeg de fleste, men ikke alle, og jeg kan dem for største Delen udenad. Vore Kielerstuderende ankom hertil i Gaar Eftermiddags Kl. 4; de vare tagne af Sted Kl. 4 om Morgenen og kørte hertil fra Nakskov. Hvor nær og dog hvor langt borte ere vi! Hils den kære, kære Frøken Hobe samt Altenhoferne [Cai Reventlows]

(1821)
og Ernst Stolberg [Frits S.s ældste Søn]. Med tro, uforanderlig Kærlighed trykker jeg Dig til mit gamle, trofaste Hjerte.

Pederstrup, den 17de April.

Ogsaa mig [foruden C. D. F. R., som tidligere havde skrevet] trænge Dine klagende, kærlighedsfulde Linier ind i det inderste af min Sjæl, Du elskede taalmodigt lidende. Klage kunde jeg vel med Dig; thi ogsaa jeg er ofte meget syg baade legemligt og sjæleligt, skønt ikke tilsyneladende, da jeg dog, Gud være takket, spiser med god Appetit og ogsaa for det meste sover, men dog lider en stor Del af Dagen. — Dog, allerede alt for meget herom, da det tilsyneladende synes at blive bedre med mildere Vejr. Gud give det, mere for hans Skyld, der med trofast Kærlighed deler mine Besværligheder, end for min egen Skyld. Hans virksomme, sunde Alderdom styrke og opmuntre Dig og mig! Amen, Amen!

Pederstrup, den 26de April.

Fra C. D. F. R.

— Jeg glæder mig over Ernst Stolbergs Ophold hos Dig og ønsker inderligt, at jeg endnu før hans Afrejse kunde faa ham at se i Vindeby, eller at han kunde besøge os med Dampbaaden. Hvor gerne kom jeg ikke allerede den 1ste Maj, saafremt min Kones Sundhed og hendes ængstelige Omhu for mig tillode det. Kommer jeg, bliver det kun et Glimt af mig [*eine Erscheinung*], I faa at se, og jeg vilde saa komme med Dampbaaden og igen tage af Sted med samme Baad. Den gaar herfra Kl. 8 Tirsdag Aften og kommer til Kiel Kl. 8 Onsdag Morgen. Tidligst kan jeg altsaa være i Vindeby Kl. 1, tilbringe Natten der og maa atter Torsdag Kl. 12 tilbage til Kiel for Kl. 4 at tage med Dampbaaden. Vi vilde dog kunne tale med hinanden fra Hjerte til Hjerte hele Eftermiddagen og en Del af den næste Formiddag. Gud give, at det kunde blive muligt, og at min Kone ikke maatte ængste sig for meget i min Fraværelse. —

(1821)

Pederstrup, den 28de Juni.

Fra C. D. F. R. Jeg haabede, kære Søster, i Dag at kunne sende Dig en bedre Tegning af det Hus, som vi her sætte i Stand til Dig, men min Søn Ernst er ikke bleven færdig dermed. Jeg vil derfor først kunne sende den i Dag otte Dage og beder om, at Dine Veninder med Dig ville overlægge, hvorledes Du bekvemmest kan bebo det. Jeg beder om at faa Underretning derom, for at jeg i Tide kan forsyne Dine Værelser med dobbelte Vinduer. I Midten eller senest i Slutningen af August, haaber jeg, vil al Malerlugt kunne være trukket bort, og vi kunne logere Dig, Din Veninde [Frøken Hobe] og Dine Folk godt. —

Pederstrup, den 31te Juli.

Fra C. D. F. R. — Etatsraad Neergaard, der holdes for en af de rigeste Godsejere og skal besidde 6000 Tønder Hartkorn og herpaa have meget betydelige Skove, som kan hugges, har standset sine Betalinger; han har 400,000 Rd. Gæld og Godser til en Værdi af 120,000 Rd. Mig skylder han 3,500 Rd. Sedler og Rente for to Aar. — I Dag spise Frijses hos os og sandsynligvis ogsaa Hardenberg for Henriette Holcks Skyld, Conrad Holcks Enke, til hvem blandt andre ogsaa han synes at gøre Kur. Den stakkels Mand! Alderdom slaar ikke Bom for Daarskab; foruden hende, hvem han har i Sinde at ægte, skal han ogsaa have Mætresser. Var han denne Fejl foruden og mindre forfængelig, vilde han være en meget agtværdig Mand. —

Pederstrup. den 6te August.

— For mange Aar siden sendte den gode Lavater mig en Bog, han havde skrevet: »Haandbibel for Lidende« 1796, hvorover jeg næsten blev forskrækket, da det syntes mig et Varsel [*Vorbedeutung*]. Nu er den mig til stor Trøst; jeg vilde ønske, jeg kunde sende Dig den. —

Pederstrup, deu 29de August.

Fra C. D. F. R. — Du har vel erfaret, at Valdemar v. Qualen gaar til Grækenland, hvad hans Fader og Søskende ere meget bedrøvede over.

(1821)
Jeg med mine Anskuelser vilde i hans Sted ikke have fattet den Beslutning; men jeg dadler ham ikke derfor, thi Grækernes Sag er retfærdig. Han er bleven uddannet til Militær, forstaar Fransk, Tysk og lidt Latin, har ringe Udsigter herhjemme, kan maaske udmærke sig der og gøre sin Lykke og ogsaa med sit menneskekærlige Hjerte mildne Krigens Onde lidt. Har han begyndt sit Værk med Gud, da vil Gud ogsaa velsigne ham i hans Forehavende. — Med forrige Post sendte Wexelsen ved en Anvisning paa Rendsborgkassen Dine Renter af Christianssæde og Trolleborg, som hidtil stode uopsagte hos ham, til Cai Reventlow. —

Pederstrup, — — November.

Til Frøken Hobe.

Af ganske Hjerte, min bedste Frøken Hobe, takker jeg Dem for Deres sidste mig saa kære Brev. Gid Gud efter sin vise, faderlige Vilje styre alt, som det er bedst for vor elskede Patient. Gid hun maa tilbringe denne forestaaende Vinter roligt paa sit kære Vindeby. Til Foraaret vil hun og ogsaa De, hendes trofaste Plejerske, blive modtagne med aabne Arme af os. Dette er alt, hvad jeg i Dag formaar at skrive. Hils alle kære i Altenhof, Kiel og Holsten.

* * *

I 1822, efter Brevskriverindens Død, flyttede Louise Stolberg til Christianssæde, hvor hun tilbragte Resten af sit Liv.

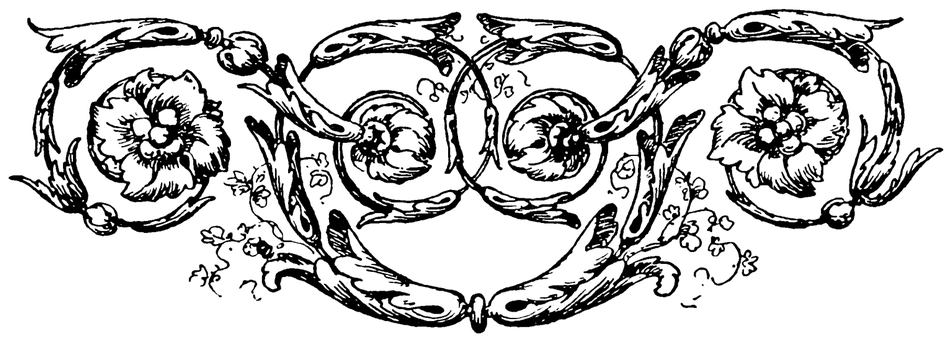

REGISTER

AALSTRUP, Hovedgaard under Grevskabet Christianssæde, Brevskriverindens og hendes Mands første Hjem. I. 49.
AASTRUP, Gaard ved Haderslev. II. 101, 195.
ABBEDISSEN, se Glücksborg.
ABILDGAARD, Professor, 1740—1801, den bekendte Veterinær. I. 241.
ADJUDANT, Kronprinsens, se Kirchhoff.
ADLER, Superintendent i Hertugdømmerne i Slutningen af 18. Aarh. II. 197.
»AGATHOKLES«. II. 140.
AHLEFELDT, Ferdinand Anton Christian Greve, 1747—1815, 1776—1778 Gesandt i Oldenborg, hvor Frits Stolberg var hans intime Ven; gik til Udlandet og blev knyttet til Hoffet i Ansbach som Hofmarskal og Teaterchef. Her lærte han Prins Alexander Ferdinand af Thurn und Taxis at kende, hvis Datter, Prinsesse Maria Theresia (1755—1810), han ægtede 1780. Han vendte 1790 tilbage til Danmark, var 1791 Gesandt i Neapel og blev 1792 Hofmarskal hos Kronprinsen, Teaterchef og Chef for det kgl. Kapel, maatte tage sin Afsked 1794. Fra 1798—1801 Gesandt i Dresden, død i Prag. Ungdomsven af Louise Stolberg. Hans Gemalinde var meget musikalsk. I. 172, 182, 202.
AHLEFELDT, Grevinde, se frg. I. 172, 182.
AHLEFELDT-Eskilsmark, Carl Frederik, 1797—1873, kar. Major 1850, tilbragte sin Ungdom paa Christianssæde. II. 252.
AHLEFELDT-Laurwigen, Frederik Greve, 1760—1832, Ejer af Langeland, blev 1801 Kommandør for Landeværnet paa Langeland, 1813 Generalløjtnant, afskediget 1830. Afhændede 1805 Grevskabet Laurwig i Norge til Kronen. II. 117.
ALBEDYHL, Baron, svensk Diplomat og Forfatter, 1758—1819, Chargé d'affaires i København, beskyttede Benzelstjerna efter dennes Forsøg paa at opbrænde den russiske Flaade, som i Febr. 1789 var indefrossen paa Københavns Red, og maatte som Følge deraf snart forlade sin Post. I. 133, 135.
ALBRECHT, Mademoiselle, Guvernante og Selskabsdame hos Brevskriverinden. I. 101, 126.
ALEXANDER I, Kejser af Rusland 1801—25. I. 160. II. 17, 19, 39, 69, 70, 80, 86, 114, 164, 166, 172, 181, 187, 223, 254.
ALEXANDRA, Storfyrstinde, Datter af Kejser Povl af Rusland. I. 221.
ALFRED, »Leben Alfreds des Groszen« af Fr. Stolberg. II. 198.
ALQUIER, Charles Jean Marie, 1752—1826, stemte for Louis XVI.s Død, 1810 Gesandt i Stockholm og i København indtil 1814. II. 163, 164.
ALTENHOF, Gods ved Eckernførde. II. 93, 263.
AMMENTORP, f. 1724 i København, 1748 Degn i Vesterborg (Lolland), 1/2 Aar efter i Thirsted, 1765 resid. Kapellan i Thirsted og 1766 Sognepræst samme Sted. † 1797. Vandt i sjælden Grad sin Menigheds Forstaaelse og Kærlighed. I. 38, 139, 177.
ANDERSON Feldborg. II. 236.
ANGOULÈME, Hertugen og Hertuginden af, se II. 197.
ANKER, Konferensraad, riml. Carsten Tank A., 1747—1824, Deputeret i Bjergværksdirektoriet, som ophæve-

des 1791, hvorved A. fik sin Afsked. I. 148.

ANKER, Peder, 1749—1824, stor norsk Godsejer, deltog trods sine Sympatier for Sverige i Møderne paa Ejdsvold og blev denne Forsamlings første Præsident, spillede i øvrigt ingen Rolle, før han 18. Novbr. 1814 udnævntes til Statsminister og flyttede til Stockholm som Chef for Statsraadsafdelingen. Trak sig tilbage 1822. II. 75, 144, 146.

ANKER, Karen, Datter af frg., se Grevinde Wedel.

ANKERSTRÖM, rettere Anckarström, Kaptajn, Gustav III.s Morder, henrettedes. I. 173.

ANNA SOPHIE, Dronning, f. Komtesse Reventlow, 1693—1743, Datter af Storkansleren, Halvsøster til C. D. F. R.s Bedstefader, viet til Frederik IV 1712, Hertuginde af Slesvig, formælet og kronet 1721. I. 7.

ANTVORSKOV ved Slagelse, opr. Kloster, solgtes 1774 af Finansraad Koes til Grev v. d. Nath, der 1799 solgte det til Etatsraad Brun, som udstykkede Ejendommen i 4 Dele og solgte dem 1806. I. 245.

ARCHENHOLZ, 1743—1812, tysk Historiker, deltog som prøjsisk Officer i Syvaarskrigen. I. 129.

ARCTANDER, Hans Nicolai, 1757—1837, Officer, afskediget 1793, 1796 Kommitteret i Rentekammeret, 1805 Levetzows Efterfølger som Amtmand i Frederiksborg. Johan Ludvig Reventlows Ven og Støtte ved Reformerne paa Brahetrolleborg. I. 113. II. 51, 63, 109, 238.

ARCTANDER, Agnete Birgitte, f. Brammer, Datter af Amtsforvalter B. i Frederiksborg, 1767—1845, g. m. frg. II. 51, 238.

ARENTZ, Guldbrand, 1758—1824, se II. 207.

ARRESKOV, Herregaard paa Fyen, gik 1784 ind under Grevskabet Muckadell. I. 41. II. 258.

ARTOIS, Greven af, Louis XV's Sønnesøn, Carl Philip, den senere Carl X. I. 189. II. 197.

ASMUS, se Claudius.

ASTRUP, Haagen Christian, 1766—1827, Generalkrigskommissær, Byfoged i Varde. II. 252.

ATHALIE, Tragedie af Racine, opførtes, i C. F. Cramers Oversættelse, den 1., 15. og 19. Januar 1787 hos Schimmelmanns. I. 106, 108, 109.

AUFSEHER, »Der nordische A.«, et Ugeblad udgivet af J. A. Cramer 1758—60 under hans Ophold i København. I. 25.

AUGUSTENBORG, Slot paa Øen Als, bygget af Hertug Ernst Günther (død 1689), Stamfader til den Augustenborgske Linie. I. 40. II. 29, 136, 138, 153, 207.

AUGUSTENBORG, Charlotte Amalie, Prinsesse af Holstein-Sønderborg-A., 1736—1815. II. 180.

AUGUSTENBORG, Hertugen af, Frederik Christian, 1721—94, g. 1762 m. Charlotte Amalie Vilhelmine af Nordborg-Plöen. I. 40, 53, 206, 207.

AUGUSTENBORG, Prinsessen af, Louise Christine Caroline, 1764—1815, Datter af frg. I. 40, 102, 154. II. 136, 154, 180.

AUGUSTENBORG, Hertugen af, Frederik Christian, 1765—1814, g. 1786 m. Prinsesse Louise Augusta. Medlem af Gehejmestatsraadet, Patron for Universitetet, gjorde sig højt fortjent af dette og Skolevæsenet; trak sig 1810 tilbage fra alle sine Stillinger som Følge af Uoverensstemmelse med Frederik VI. Broder til frg. I. 102, 120, 141, 155, 168, 189, 193, 199, 204, 206, 224, 243, 244, 246, 253. II. 4, 9, 14, 29, 54, 58, 62, 65, 67, 68, 78, 81, 87, 101, 102, 136, 138, 141, 180, 192.

AUGUSTENBORG, Prinsen af, Frederik Carl Emil, 1767—1841. Broder til frg I. 102, 136. II. 29.

AUGUSTENBORG, Prinsen af, Christian August, 1768—1810, deltog som østrigsk Officer i den anden Koalitions-

krig, kaldtes tilbage og blev 1803 kommanderende General i Norge, valgtes 1809 til Sveriges Kronprins (Karl August), men døde kort efter. Broder til frg. I. 102, 262. II. 121, 128, 130, 136, 137, 187, 224.

AUGUSTENBORG, Hertugen af, Christian Carl Frederik August, 1798—1869, Søn af Hertug Frederik Christian og Louise Augusta, bekendt ved sin Deltagelse i den slesvig-holstenske Bevægelse. 1820 g. m. Louise Sophie Komtesse Danneskjold-Samsøe. II. 254.

AUGUSTENBORG, Frederik August Emil af, Søn af Frederik Christian af A., 1800—1865, Prinsen af Noer. I. 262. II. 180.

AUGUSTINUS, Kirkefaderen. II. 235.

»AXEL OG VALBORG«. II. 129.

AYKENS, Miss, engelsk Forfatterinde. I. 25.

BADEN, Storhertug af, Carl Frederik, † 1811. II. 29, 30, 31, 37.

BADEN, Arveprinsen af, Carl Ludvig, † 1801. Søn af frg. II. 29, 30, 31.

BADEN, Torkild, 1734—1805, landøkonomisk Forfatter, nøje knyttet til Grev Bernstorff. I. 249.

BAGGESEN, Digteren. I. 114, 123, 135, 156, 169, 244. II. 78, 81, 113, 115, 127, 151, 152, 162, 202.

BAGGESEN, Sophie, f. Haller, fra Bern, † 1797, Datterdatter af den berømte Naturforsker og Digter Albrecht v. Haller, g. m. B. i hans 1ste Ægteskab. I. 123, 155, 156, 169.

BAGGESEN, Fanny, f. Reybaz, Datter af den Genfiske Minister i Paris. † 1822, g. m. B. i hans 2det Ægteskab. II. 162.

BALLE, Biskop, Nicolai Edinger, 1744—1816, Hofprædikant. I. 75.

BANG, Fred. Ludvig, 1747—1820, Overlæge ved Frederiks Hospital, Professor, som ældre stærkt religiøst interesseret. I. 216, 217, 218, 219.

BARBÉ-MARBOIS, 1745—1837, fransk Statsmand, i Rædselsperioden fængslet som Royalist, men reddet ved Robespierres Fald, senere Minister og Marquis. I. 260.

BARRÈRE, yderliggaaende Revolutionsmand. I. 205.

BARTHÉLEMI, François, 1747—1830, fransk Diplomat, Medlem af Direktoriet 1796, blev 1797 fængslet og deporteret til Guyana, men undslap til England og fik senere igen Indflydelse i Frankrig. I. 250.

BARTHÉLEMY, J. J., 1716—1795, bekendt arkæologisk Forfatter, udgav bl. a. Romanen »Voyages du jeune Anacharsis«. I. 141.

BASTHOLM, Christian, 1740—1819, rationalistisk Teolog, fra 1782 kongelig Konfessionarius. I. 207. II. 122.

BAUDISSIN, Heinrich Friedrich, Greve til Knoop, 1753—1818, Diplomat, fra 1784—87 dansk Gesandt i Berlin, Gehejmekonferensraad. I. 170. II. 127, 154, 226, 227.

BAUDISSIN, Grevinde, Caroline Adelheid Cornelia (»Linchen«), f. Schimmelmann, 1760—1826, Datter af Skatmesteren, Søster til Julchen Reventlow, g. 1776 m. frg. Varmt interesseret for Bondestanden, hvem ogsaa største Delen af hendes litterære Frembringelser er viet. I. 40, 170, 171, 179. II. 3, 28, 30, 37, 89, 127, 128, 154, 227, 258.

BAUDISSIN, Elisabeth Caroline Henriette, Datter af frg., se de Neergaard.

BAUDISSIN, Juliane Friederike (»Julie«), 1784—1836, Søster til frg., g. 1814 m. sin Fætter Wolff Baudissin til Rantzau. II. 28, 37, 227.

BAUDISSIN, Carl Ludvig, Greve til Lammershagen og Rantzau, 1756—1814, Generalløjtnant, Ordensmarskal. I. 198. II. 87.

BEAUMARCHAIS, den franske Forfatter. I. 159.

BEDFORD, Hertugen af, John Russell, 1766—1839, ivrig Landmand. II. 75.

BEENFELDT, Frederik Ludvig Christian, Kammerherre, Oberstløjtnant, 1741—1801, Ejer af Serridslevgaard ved Hor-

sens, Fører for de jydske Godsejere under deres Modstand mod Landboreformerne. I. 159, 166.

BENZELSTJERNA, svensk Marineløjtnant, 1759—1808, vilde 1789 opbrænde den russiske Flaade, som laa indefrossen paa Københavns Red; han dømtes til Døden, benaadedes paa den russiske Kejserindes Forbøn og frigaves 1796. I. 134.

v. BERGER, Johan Just, 1723—1791, f. i Celle, indkaldt 1752 af J. H. E. Bernstorff, Hofmedikus og Livlæge, døde som Følge af en Øreoperation, der vakte stort Røre i Lægekredse. Han blev 1776 naturaliseret som dansk Adelsmand. I. 43, 54, 60, 64, 107, 108, 110, 124, 128, 151, 162, 258.

v. BERGER, Sara Margrethe, f. v. Ramdohr, 1722—80, g. 1751 m. Johan Just v. B. I. 54.

v. BERGER, Dorothea Louise, Datter af frg., se Warnstedt.

v. BERGER, Johan Erik, 1772—1833, Filosof, Søn af Generalløjtnant v. Berger, en Broder til Livlægen. 1801 købte han Godset Seekamp ved Kiel. Senere Professor i Kiel. Han udgav 1795 det meget omtalte lille Skrift »Dagens Anliggende«. I. 258.

BERGHAUPTMANDEN fra Kongsberg. I. 167.

BERGMANN. II. 176.

BERLICHINGEN, Götz v., Hovedpersonen i Goethes Drama af samme Navn. I. 205.

BERLICHINGEN, Overhofmesterinde, Kammerfrøken. I. 154, 162, 205.

BERNADOTTE, se Karl XIV Johan.

BERNSTORFF, Slot ved Gentofte, opr. Jægersborg Fasangaard, som Frederik V 1752 skænkede den ældre Bernstorff, der lod det nuværende Slot opføre af den franske Kunstner Jardin. Senere ejedes B. af Kaas, Plantageejeren Mac Evoy og købtes af Christian VIII. I. 51, 63, 85, 88, 93, 177, 190, 191, 211, 213, 214, 234, 240, 241. II. 38, 135, 206, 217, 236.

BERNSTORFF, Grevinde, f. v. Buchwald, g. m. J. H. E. B. † 1820. I. 72.

BERNSTORFF, Andreas Peter, 1735—97. I. 4, 10, 11, 26, 57, 59, 61, 62, 63, 66, 67, 68, 71, 73, 77, 78, 79, 82. 84, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 105, 108, 112, 115, 124, 125, 126, 135, 136, 141, 142, 145, 148, 150, 152, 159, 164, 166, 167, 175, 176, 178, 179, 181, 186, 187, 191, 194, 196, 197, 201, 203, 205, 208, 213, 222, 226, 229, 230, 231, 232, 234. II. 3, 21. 35, 41, 42, 67, 103, 188, 202, 204, 212, 214, 216, 217, 229, 252, 253, 254, 255.

BERNSTORFF, Henriette Frederikke (»Puletchen«), f. Stolberg, Søster til Chr. og F. Stolberg, 1747—82, g. 1762 m. A. P. B. I. 26, 48, 58, 59. 62, 71, 220.

BERNSTORFF, Augusta Louise, f. Stolberg, 1753—1835, g. 1783 m. A. P. B. (g. 1⁰ m. hendes Søster Henriette). I. 79, 82, 84, 86, 89, 90, 92, 94, 96, 97, 102, 105, 108, 109, 112, 141, 145, 160, 164, 167, 172, 174, 175, 176, 177, 179, 189, 191, 192, 208, 226, 229, 230, 232, 233, 241. II. 51, 54, 146, 154, 210, 216, 248.

BERNSTORFF, Johan Hartvig Ernst (»Hans«), Søn af A. P. B., 1767—1791. I. 146, 147, 149, 150, 164, 169.

BERNSTORFF, Constance Henriette Frederikke, f. Knuth, Datter af Johan Henrik K. til Knuthenborg og Gyldensteen, 1772—1827, g. 1⁰ m. Hans Bernstorff 1790—91, 2⁰ m. F. C. A. A. H. Rigsgreve Stolberg 1800, separ., 3⁰ m. F. C. C. Greve Rantzau, separ., 4⁰ m. Aphanael Wansowitz. I. 146, 147, 148, 149, 150, 164, 166, 256, 257.

BERNSTORFF, Andreas Erik Heinrich Ernst, Søn af Hans B. og Constance Knuth, 1791—1837. I. 257.

BERNSTORFF, Andreas Gottlieb (»Dreas«), Søn af A. P. B., 1768—86. I. 103.

BERNSTORFF, Christian Günther, Søn af A. P. B., 1769—1835, 1789—91 Legationssekretær i Berlin, derefter Gesandt smstds. og senere i Stockholm indtil 1797, Udenrigsminister 1797—1810, Gesandt i Wien 1811—16, 1817

i Berlin; gik med Frederik VI's Indvilligelse i prøjsisk Tjeneste og var 1818—31 prøjsisk Udenrigsminister. I. 130, 152, 177, 178, 229, 231, 234, 241, 250, 257, 262. II. 4, 9, 14, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 57, 63, 66, 67, 74, 79, 91, 113, 131, 132, 133, 142, 147, 172, 176, 183, 189, 202, 206, 207, 216, 229, 230, 231, 233, 254.

BERNSTORFF, Auguste Louise Elisabeth (»Elisa«), f. v. d. Nath, Datter af Magnus Greve v. d. Nath, 1789—1867, g. 1806 m. Christian Günther B. II. 74, 135, 147, 202.

BERNSTORFF, Charlotte (»Lotte«), se v. d. Nath.

BERNSTORFF, Joachim Frederik, Søn af A. P. B., 1771—1835, Direktør i det udenrigske Departement, tog sin Afsked 1810, søgte forgæves at redde Norge for Danmark, deltog i Wienerkongressen sammen med Broderen Christian B. 1816—35 dansk Gesandt i Wien. I. 210, 257. II. 9, 17, 51, 63, 68, 71, 74, 79, 133, 135, 148, 157, 161, 163, 164, 167.

BERNSTORFF, Elisabeth Henriette Sophie, f. v. Blücher, Broderdatter af den berømte General B., 1770—1807, g. 1795 m. Joachim Bernstorff. I. 210. II. 68, 74, 79.

BERNSTORFF, Frederik (»Frits«), Søn af A. P. B., 1773—1838, Kammerherre, Landraad i Lauenburg, g. 1803 m. Friherreinde Hammerstein (1783—1853). I. 177, 232. II. 9, 27, 216.

BERNSTORFF, Emilie Louise Henriette, Datter af A. P. B., 1776—1855, g. 1797 m. Cai Frederik Greve Reventlow til Altenhof, Statsminister. (g. 1⁰ m. Vilhelmine Bernstorff). I. 97, 166, 174, 188, 226, 228, 241.

BERNSTORFF, Emilie, Datter af A. P. B., 1777—1811, g. 1794 m. Carl Emil Greve Rantzau til Rastorff. I. 97, 108, 188, 191.

BERNSTORFF, Magnus Carl, Søn af A. P. B., 1781—1836, Kammerherre, Oberst, g. 1807 m. Josephine Charlotte Louise Grevinde Baudissin fra Knoop (1788—1830). II. 216, 236.

BERNSTORFF, Carl Andreas Christian, Søn af A. P. og Augusta B., 1788—92. I. 174, 175, 176.

BERNSTORFF, Vilhelmine, se Reventlow.

BERRY, Hertugen af, Søn af Karl X. II. 248.

v. BERTOUCH, Frederik Julian Christian, til Søholt, 1761—1831, Major i Husarerne, Kammerherre. II. 252.

v. BEULWITZ, Christoph Ernst, 1695—1757, indkaldt fra Württemberg 1738 som Hofmester hos Kronprins Frederik, Deputeret i General-Landøkonomi- og Kommercekollegiet, 1743 Amtmand over Sorø Amt. 1745 Overlanddrost i Oldenborg og Delmenhorst, 1752 Amtmand over Steinburg. Fader til Brevskriverinden. I. 19. II. 201.

v. BEULWITZ, Sophia Hedvig, f. v. Warnstedt, 1707—68, g. m. frg. i hans andet Ægteskab, Hofdame hos Dronning Sophie Magdalene. Moder til Brevskriverinden. I. 19, 20, 209. II. 201.

v. BEULWITZ, Frøken, Charlotte Auguste Johanne Eberhardine, 1734—86, Hofdame hos Dronning Juliane Marie, Søster til Brevskriverinden. I. 28, 36, 56, 154.

v. BEULWITZ, Gottlob Friedrich, 1750—1811, Broder til Brevskriverinden, maatte paa Grund af Gæld tage sin Afsked som Officer, død som svensk Hofjunker. II. 73, 134.

BEWERN (Brunsvig-Bevern), Hertugen af, dansk Generalfeltmarskal, † 1809. I. 86.

BEWERN, Hertuginden af, g. m. frg. I. 86.

BIDSTRUPGAARD. II. 253.

BIELEFELDT, Carl Friederich, 1752—1825, udmærkede sig i Felttoget 1788, 1803 Oberst, 1806 Chef for Artillerikorpset, 1807 Næstkommanderende i København og maatte overtage Kommandoen under Peymanns Sygdom; anklaget og dømt for sit Forhold 1807, men benaadedes og blev 1815 General. II. 90.

BIGOT de Villandry, westphalsk Gesandt i København. II. 163.
BIGOT, Madame, g. m. frg. II. 163.
BILLE, Gehejmeraad, fra Odense. I. 12.
BIRCH, Andreas, 1758—1829, Søn af Mineralogen Andreas B., konkurrerede 1788 med Fr. Münter om en teologisk Professorpost; denne sidste sejrede. Præst ved Waisenhuset, blev 1803 Biskop over Lolland-Falster, fra 1805 Biskop i Aarhus. I. 118.
BIRCH, Christian, 1760—1829. 1794—1800 Generallottoinspektør, 1808 Deputeret i Finanskollegiet, 1816 Medlem af Direktionen for Statsgælden, 1821 dømt til livsvarigt Fængsel og Tab af Ære og Embeder. II. 250.
BIRCH, David Seidelin, 1780—1854, Huslærer hos C. D. F. R.s Søn Christian; døde som Sognepræst i Storehedinge og Højerup; kongevalgt Medlem af Stænderforsamlingerne i Roskilde. II. 105.
BJELKE, Helene Magdalene, f. Storm, † 1808, g. 1772 m. Henrik Christoffer Frederik B., Hofmarskal hos Kronprins Frederik, Amtmand i Tønder. II. 31, 245.
BJØRNSEN, Justitsraad. I, 47.
BLAAFARVEVÆRK. II. 144.
BLAIR, Robert, 1699—1746, engelsk Digter. II. 176.
BLOME, Otto, 1735—1803, Diplomat, 1770—93 Gesandt i Paris, 1797—1800 Gesandt i Petersborg. Ugift, efterlod sin Formue til sin Brodersøn Otto Blome (den senere Greve). I. 250.
BLOME, Otto, Greve, 1770—1849, 1804 General i St. Petersborg. I. 250.
BLUME, Huslærer hos C. D. F. R. I. 59.
v. BLÜCHER, den prøjsiske General, 1742—1819. II. 77, 84.
v. BLÜCHER, Elisabeth Henriette Sophie, se Bernstorff.
BODENDIECK, Johan Christian, 1735—1818; 1776 blev han Kammertjener og Livkirurg hos Kronprinsen, senere Livlæge hos Frederik VI. I. 217.
BOISEN, Peter Outzen, 1762—1831, af C. D. F. Reventlow kaldet til Præst i Vesterborg paa Lolland, oprettede der et Seminarium 1802; kaldtes 1805 til Biskop i Akershus Stift, men frabad sig det og blev samme Aar Biskop over Lolland-Falsters Stift. I. 4, 153, 264. II. 28, 38, 52, 61, 62, 63, 65, 115, 129, 181, 206, 218.
BOISEN, Anna, f. Nannestad, 1775—1853, g. 1799 m. frg. II. 63.
BONNET, 1720—93, svejtsisk Naturforsker og Filosof, trak sig 1768 tilbage til sin Ejendom Genthod ved Genfersøen, hvor han døde. Af hans Værker kan nævnes: Traité d'insectologie 1745, Essai de psychologie 1755, Essai analytique sur les facultés de l'âme 1760, Contemplations de la nature 1764. I. 106, 129, 130, 163, 190, 207, 209, 219, 241, 246.
BONSTETTEN, 1745—1832, Svejtser, filosofisk og social Forfatter. I sin Fødeby Bern var han Midtpunktet for en Kreds af Skønaander, hvoribl. Matthisson og Frederikke Brun. 1796 flygtede han paa Grund af Revolutionen i Svejts først til Italien, derfra til København, hvor han var en velkommen Gæst hos Fru Brun indtil 1801. Fra 1802 boede han i Genf. I. 240, 241, 246, 249.
BORDESHOLM. I. 263.
dal BORGO, Olinto dal Borgo di Primo, Baron d'Asilo, 1775—1856, fulgte 1811 med H. Schubart til Danmark, 1817 Generalkonsul i Brasilien, 1830 Chargé d'affaires, 1848 Ministerresident i Madrid og Lissabon. II. 156, 158, 208, 211, 214.
dal BORGO, Frederikke Louise (»Louison«) Wesselhöft, 1790—1844, Datter af Snedker W., f. i Glückstadt, kom 1796 i Huset hos Ernst Schimmelmann, 1804 adopteret af ham, 1812 g. m. frg. II. 59, 70, 156, 158, 204, 208, 211, 213, 214.
dal BORGO, Elise, Datter af frg. II. 204, 208.
BORSTEL, Gods i Holsten. I. 84.

BOTHMAR, vistnok Frederik Johan, 1729—87, Major. I. 41.
BOTHMAR, Johanne Sophie Frederikke, Søster til frg., se Reventlow.
BRAHETROLLEBORG, Baroni paa Fyen, tilhørende den Reventlowske Familie. I. 8, 11, 12, 13, 41, 49, 151, 153, 204, 219, 242, 258. II. 6, 18, 23, 40, 53, 64, 156, 158, 178, 179, 180, 203, 218, 256, 258, 259, 263.
BRANDIS, Joachim Dietrich, 1762—1845, f. i Hildesheim, 1803 Professor i Kiel og Archiater, 1810 kaldet til København som Dronningens Livlæge. II. 142, 163, 185.
»BRANDSKATNINGEN«, Lystspil af Kotzebue. II. 71.
BRANDT, Christian, 1735—1805, en ældre Broder til Enevold B., 1784 Gehejmeraad, 1789 Præsident i det danske Kancelli, fik 1797 Sæde i Konseillet, tog sin Afsked 1799 og flyttede til Herlufsholm, hvis Forstander han var fra 1788. Fra 1768 Administrator af Grevskabet Rantzau. I. 143, 146, 256.
BRAUNSCHWEIGER-JOURNALEN. I. 149.
BREUNER, Greve, østrigsk Gesandt i København. I. 160, 171.
BREUNER, Grevinde, g. m. frg. I. 160.
BROCKENHUUS, Henrik Adam, 1720—1803, Frederik V's Yndling, 1776 Stiftamtmand over Sjællands Stift, 1779 Gehejmekonferensraad, afskedigedes 1787. Fik 1761 af Kongen Jungshoved Gods; Nysö solgte han 1785. Ægtede 1757 Johan Ludvig Holsteins Datter Elisabeth (1737—86), Søster til C. D. F. R.'s Stifmoder. »Den lille Onkel«. I. 21, 23, 51, 136, 162.
BROCKENHUUS, Elisabeth, 1737—86, g. 1757 m. frg. I. 21.
BROCKENHUUS, Vibeke, se Hauch.
BROKE, Henry, 1706—1783, f. i Rantaran i Irland, Forf. til »The fool of quality«. I. 25.
BROWN, Kaptajnløjtnant. II. 14.
BROWN, Louise Elisabeth, se Schulin.
BRUN, Joh. Christ. Constantin, 1746—1836, f. i Rostock, etableret i Petersborg, hvor han 1777 udnævntes til dansk Konsul, kom i Forretninger til København 1781, hvor han traf sammen med Frederikke Münter, vendte tilbage 1783 og blev Administrator for den vestindiske Handel, ægtede Frederikke Münter og erhvervede sig i faa Aar en kolossal Formue. Efter 1810 blev »de Brunske Saloner« berømte. Ejede Hovedgaardene Antvorskov og Falkensten. Blev 1831 Gehejmekonferensraad. I. 80, 81, 190, 240, 244, 249. II. 29, 64, 71, 121, 231.
BRUN, Sophie Christiane Frederikke, f. Münter, 1765—1835, Datter af Balthasar M., Præst ved St. Petri Kirke i København, g. 1783 m. frg.; hun er bekendt som Digterinde og samlede om sig en beundrende Skare af de fleste af Datidens fremragende Personligheder, baade danske og fremmede. I. 55, 71, 72, 74, 80, 81, 88, 114, 167, 170, 172, 190, 240, 244, 249. II. 50, 57, 64, 71, 96, 121, 138, 140, 159, 182, 184, 201, 210, 230, 246.
BRUN, Carl Friedrich Balthasar, 1784—1869, Søn af frg. I. 114. II. 71.
BRUN, Charlotte (»Lotte«) Emilie Frederikke, Søster til frg., se Pauli.
BRUN, Antonia Augusta Ernestine, Søster til frg., 1790—1845, g. 1811 m. Oberstløjtnant v. Rennenkampf fra Lifland. II. 97, 138.
BRUN, Adelaide (»Ida«) Caroline Johanne, Søster til frg., 1792—1857, g. 1816 m. Grev de Bombelles. II. 97, 138.
BRUNSVIG-Wolffenbüttel, Carl Wilhelm Ferdinand, Hertug af, 1735—1806, g. m. Prinsesse Augusta, Søster til Georg III, 1792 Anfører for den prøjsisk-østrigske Invasionshær i Frankrig, døde som Følge af sine Saar i Slaget ved Auerstädt 1806. I. 178, 179.
v. BUCHWALD, Friedrich, 1747—1814, til Gudumlund, Legationssekretær i Petersborg og Wien, 1776 Amtmand i Dronningborg, Silkeborg og Mariager Amter, 1789 Stiftamtmand over Fyen, tog sin Afsked 1798, solgte 1800 Gu-

dumlund til Grev Schimmelmann, levede senere i Udlandet og døde i Italien. I. 156.
BUFFON, 1707—1788, fransk Naturforsker. I. 106.
BUGGE, Thomas, 1740—1815, Astronom, Matematiker, Landmaaler, Professor i Astronomi ved Københavns Universitet. II. 117.
BUONAPARTE, Napoleon I. I. 226, 229, 254. II. 3, 39, 52, 54, 60, 66, 68, 69, 70, 74, 79, 80, 84, 114, 152, 159, 166, 167, 179, 186.
BÜLOW, Johan, 1751—1828, Kammerjunker, senere Kammerherre og Hofmarskal hos Kronprinsen, afskediget 1793, Gehejmeraad, nærede stor Interesse for Kunst og Videnskab. I. 75, 116.
BÆRUM, Jernværk og Gods i Norge, tilhørende Peder Anker. II. 146.

V. CACHELEFF, Rodion, russisk Gesandt i København 1776—78 og 1797—98. I. 237, 243, 246.
CACHELEFF, den russiske Gesandts Hustru. I. 237, 246.
CAGLIOSTRO, Alessandro eg. Guiseppe Balsamo af Palermo, † 1795. Eventyrer, der flakkede om i Europa, optraadte som Aandebesværger, søgte at reformere Frimureriet, havde mange Tilhængere i de højere Stænder, bl. a. Fru v. Krüdener, blev dog til sidst afsløret og døde i Fængsel. I. 140.
»CALEDONIA«, det første Dampskib i Danmark. II. 237, 251, 252, 261.
CALLISEN, Heinrich, 1740—1824, f. i Preetz, Læge, kgl. Overkirurg for den danske Flaade, Professor, arbejdede for Oprettelsen af et særligt kirurgisk Akademi (1785), for hvilket han 1794 blev Generaldirektør. G. 2⁰ m. Marie Amalie Walker, Datter af Vinhandler W. I. 47, 162, 175, 178, 179, 219, 224, 228, 231. II. 6, 44, 63, 64, 90.
CALLISEN, Heinrich, Søn af frg. II. 162. 164.
DE LA CALMETTE, hollandsk Gesandt i København fra 1759, tidligere i Lissabon. † 1781. I. 51. II 49.
DE LA CALMETTE, Charles Louis Bosc, Søn af frg., 1750—1811, 1776 naturaliseret, 1777 Kammerherre, 1783 Overfalkonermester, 1794—98 Overceremonimester. II. 49, 88, 93, 95, 147, 152.
DE LA CALMETTE, Gerhard Pierre Antoine Bosc, Broder til frg., 1754—1803. Officer, 1777 naturaliseret, 1776 Kammerherre, 1783 Amtmand over Møen, 1794 tillige over Nykøbing Amt, 1803 Gehejmeraad. G. 1777 m. Anna Elisabeth Iselin. I. 106, 217. II. 49.
DE LA CALMETTE, Frøken. I. 75.
»CAMPANSKE DAL«, »Campanerthal« af Jean Paul Richter. I. 237.
CAMPE, Joachim Heinrich, 1746—1818, tysk Skolemand og pædagogisk Forfatter, oprettede 1777 ved Hamborg en Opdragelsesanstalt, som 1783 flyttedes til Trittau i Holsten; sine Reformplaner med Hertugdømmet Brunsvigs Skolevæsen maatte han opgive. Forf. af »Robinson Crusoe den Yngre« o. fl. Børnebøger. I. 149.
CARL X, se Artois.
V. CARLOWITZ, Caroline Edmuth, 1716—74, Hofstiftsdame i Vallø. I. 22.
CAROLINE, Arveprinsesse, Datter af Frederik VI. 1793—1881. G. 1829 m. Prins Ferdinand. I. 193, 194. II. 124, 128, 139, 157, 161, 163, 169, 201, 208.
CAROLINE AMALIE, Datter af Hertugen af Augustenborg, 1796—1881. G. 1815 med den senere Christian VIII. I. 224. II. 130, 154, 180, 192, 193, 205, 207, 219, 237.
CAROLINE MATHILDE, Dronning. I. 190, 209.
CAROLINE af Brunsvig, Georg IV's Dronning. II. 254.
CARSTENS, Adolph Gotthard, 1713—95, Videnskabsmand, Forfatter og Mæcen, Gehejmeraad, Bernstorffs Efterfølger 1780 som Direktør i det tyske Kancelli. II. 41.

CASTENSKJOLD, Joachim Melchior Holten, 1743—1817, 1802 Generalløjtnant, afskediget 1809 som General. II. 88.

CATCHART, General for den engelske Landgangshær 1807. II. 91, 93.

CATHARINA II, Kejserinde af Rusland. I. 140, 186, 188, 205, 221, 223.

»CATO« og »LAELIUS«, to af Ciceros filosofiske Værker. II. 139.

CECILIA, en engelsk Roman. I. 94.

»CENDRILLON«, Syngestykke af Étienne med Musik af Isouard. II. 160.

DE LA CHAPELLE, Madame, Emigrantinde. I. 218, 219.

CHARLOTTE, Prinsesse, Datter af Arveprins Frederik, 1789—1864. G. 1810 m. Landgrev Vilhelm af Hessen-Kassel. II. 59, 60, 67, 97, 115, 204.

CHARLOTTE AMALIE, Prinsesse, Datter af Frederik IV og Dronning Louise, 1706—82. »Prinsesse Charlotte Amalies milde Stiftelse« (for fattige Pigebørn). I. 73.

CHARLOTTE Frederikke, Prinsesse af Mecklenborg-Schwerin, 1784—1840. G. 1806 m. den senere Christian VIII, skilt 1810, boede indtil 1830 i Horsens, drog derefter til Rom, hvor hun gik over til Katolicismen. II. 72, 75, 96, 97, 105, 106, 111, 112, 114, 121, 123, 125.

CHARLOTTENLUND, tidligere Gyldenlund. I. 120, 228, 234, 239. II. 18, 20, 38, 44, 58, 153, 169.

CHRISOSTHEMUS, Kirkefaderen Chrysostomus. II. 235.

CHRISTIAN III. II. 55.

CHRISTIAN IV. I. 111.

CHRISTIAN V. II. 3.

CHRISTIAN VII. I. 24, 29, 59, 89, 91, 102, 109, 110, 151, 181, 194, 199, 209, 220, 224, 244. II. 87, 93, 177.

CHRISTIAN FREDERIK, Prins, den senere Christian VIII. I. 177, 181, 198, 207. II. 72, 75, 112, 125, 126, 152, 163, 175, 176, 177, 179, 183, 184, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 205, 208, 219, 235, 237.

CHRISTIANI, Christoph Johann Rudolph, 1761—1841, Pædagog, den sidste tyske Hofpræst i København (1792—1810). Tilhænger af Campe og anlagde 1795 et Opdragelsesinstitut paa Vesterbro. Senere Præst i Holsten, 1813 Superintendent i Fyrstendømmet Lybæk og Sognepræst i Eutin, 1814 Superintendent i Lüneburg. I. 207.

CHRISTIANSBORG. I. 197, 211. II. 71, 118.

CHRISTIANSHOLM, ved Gentofte, i nogle Aar C. D. F. R.'s Sommerbolig. Her boede senere Oehlenschläger, hvem det overlodes til Bolig af Schimmelmann. Ogsaa Elliot har boet der; han kaldte det »en Fredens Havn for de skibbrudne«. I. 169.

CHRISTIANSSÆDE, Hovedgaard paa Lolland, Hovedsæde i Grevskabet af samme Navn. I. 8, 11, 13, 27, 50, 55, 62, 168, 223, 233. II. 22, 212, 231, 237, 249, 263.

CLAIR DE MONT, Félix til Gellenoy og Maricotte. G. m. Komtesse Frederikke Edel Charlotte Reventlow. II. 197.

CLARKE, 1675—1729, engelsk Gejstlig og Filosof. I. 94.

CLASSEN, Peter Hersleb, 1738—1825, Deputeret i Kommercekollegiet, 1787 udtraadt af Statstjenesten, 1810 Gehejmekonferensraad. Broder til Opretteren af Det Classenske Fideikommis. I. 11.

CLAUDIUS, Matthias, 1740—1815, tysk Forfatter, redigerede 1770—74 Tidsskriftet »Der Wandsbecker Bote« og udgav senere sine Digte og Artikler herfra og fra andre Blade under Titlen »Asmus omnia sua secum portans«, hvilket Navn (Asmus) siden ofte benyttedes. Levede stadig i vanskelige Forhold, indtil Kronprins Frederik 1788 gjorde ham til Revisor ved den holstenske Bank i Altona med Tilladelse til at bo i Wandsbeck. I. 97, 129, 182, 227. II. 249.

CLAUSEN, Henrik Georg, 1759—1840, se II. 59.

CLAUSEWITZ, Carl Christian, Stolbergernes Hovmester, Søn af Professor C. i Halle, 1734—95, 1774—80 og 1784—95 Sekretær i Departementet for de udenlandske Affærer, 1780 Medlem af Overretten paa Gottorp, 1781 Amtsforvalter i Segeberg og Justitsraad, 1790 Etatsraad. I. 79.

COBURG, Prinsen af, Østrigernes General. I. 189.

COLBJØRNSEN, Jakob Eduard, 1744—1802, Broder til Chr. C., Medlem af Landbokommissionen, Finanskommissionen og 1800 af Straffelovskommissionen. Fra 1799 Justitiarius i Højesteret. Ejede Vennerslund. I. 223. II. 33, 74.

COLBJØRNSEN, Christian, 1749—1814, 1773—85 Højesteretsadvokat, 1786 Medlem af den store Landbokommission, 1788 Deputeret i Kancelliet og Generalprokurør. Nød stor Folkeyndest, hvilket tabte sig efter Processen mod P. A. Heiberg. Fra 1804 Justitiarius i Højesteret. I. 155, 157, 158, 162, 223, 226, 235, 236, 238, 244, 245, 256. II. 54, 90, 192.

COLBJØRNSEN, Cathrine, f. Hofgaard, g. m. Jacob Eduard C. i dennes andet Ægteskab, † 1806. II. 74.

COLLOT D'HERBOIS, 1750—96, fransk Revolutionsmand, tidligere omrejsende Skuespiller, deporteret til og død i Cayenne. I. 205.

LA COLOMBE, Komedie i 1 Akt af Mme de Genlis (1780), i »Théâtre d' éducation«. I. 117.

DE CONINCK, Frédéric, 1740—1811, f. i Haag, kom 1763 til København, tjente en Formue ved Handel paa Ostindien; forsynede 1807 den engelske Hær med Levnedsmidler, hvorfor han blev anklaget, men dog fuldstændig frifunden ved den senere Undersøgelse. Ejede Dronninggaard og det nuværende Moltkeske Palæ. I. 133. II. 106, 109, 136.

DE CONINCK, Marie, f. de Joncourt, 1747—1821, g. m. frg. II. 137.

DE CONINCK, Søn af frg., Godsejer. II. 136.

CONRADSBORG, Herregaard i Nærheden af Ringsted, 1742 oprettet til et Baroni for Conrad Ditlev Knuth, efter hvem den opkaldtes. II. 162.

»CORREGGIO«. II. 127, 129, 140.

CRAMER, Johan Andreas, 1723—88, tysk Teolog, 1754—71 Hofpræst i København, meget anset Prædikant; 1771 Superintendent i Lybæk, 1774 Prokansler, senere Kansler ved Universitetet i Kiel. I. 40.

CRAMER, Carl Frederik, Søn af frg., 1752—1807, 1773 Medlem af Gøttinger Hainbund, 1775 Professor i Kiel i græsk og østerlandsk Sprogvidenskab, 1794 afsat fra sit Embede paa Grund af sin Begejstring for den franske Revolution. Levede derefter som Boghandler i Paris. Oversatte Racines »Athalie« 1786 (Musikken af Schulz). I. 106, 201, 226. II. 103, 248.

CRASSI, italiensk Sanger. I. 24.

CRØSUS, se Heinrich Schimmelmann.

DAGUESSEAU, Henri Cardin Jean Baptiste, Greve, 1746—1826, fransk Statsraad, Generaladvokat og Ceremonimester, emigrerede 1790, under Konsulatet Præsident for Appellationsretten i Paris, 1803 Gesandt i København, 1814 Pair af Frankrig. II. 61, 176.

DANKWART, Frederik Christian Emil Theodor Claus, 1782—1856, 1806—23 Privatsekretær hos Ernst Schimmelmann, senere ansat i det udenrigske Departement, Gehejmekonferensraad. II. 214, 215, 219, 228.

DANNESKIOLD-LØVENDAL, se Løvendal.

DANNESKJOLD-SAMSØE, Frederik Christian Greve, 1722—78, Generalpostdirektør, blev 1754, da Gisselfeld Kloster traadte i Virksomhed, dettes første Overdirektør. I. 23.

DANNESKJOLD-SAMSØE, Frederikke Louise Grevinde, f. v. Kleist, 1747—1814, g. 1771 m. frg. I. 23.

DANNESKJOLD-SAMSØE, Louise Sophie Komtesse, 1796—1867, g. 1820 m. Hertug Christian Carl Frederik August af Augustenborg. II. 215, 254.
DEMOKRIT, II. 71.
DESMERCIÈRES, Johan Henrik, 1687—1778, dygtig Finansmand, Godsejer, Søn af Huguetan, Greve af Gyldensten, og en Modehandlerinde i Paris, 1736 Deputeret i Kommercekollegiet, Gehejmekonferensraad, 1776 naturaliseret som dansk Adelsmand. I. 12, 43, 44, 47.
DESMERCIÈRES, Elisabeth Sophie, f. Grevinde Frijs, 1714—99, g. 1751 m. frg. Arvede 1787 Frijsenborg, hvorefter hun førte Navnet Grevinde Frijs. En Søster, Birgitte Christiane, 1715—75, var g. m. C. C. v. Gramm, Louise Reventlows Svigerfader. I. 12, 43, 44, 47, 51, 58, 73, 75, 77, 111, 112, 130, 156.
DESSIN, russisk Admiral. I. 124, 131.
DESTINON, Marie Anna, 1731—1806, Ungdomsbekendt af Familien Reventlow og Puletchen Bernstorff. Forældrene vare Johann v. D., prøjsisk Gehejmeraad og Ministerresident i Nedersachsen, † 1751, og Mary Susanne f. Brugnier, † 1778 i København. I. 47.
DESTOUCHES, 1680—1754, fransk Forfatter. I. 157, 161.
V. DEWITZ, Frantz Joachim, til Løjtmark, 1710—81, Major, en ærværdig og kundskabsrig Mand. I. 53.
V. DEWITZ, Anna Johanne, f. Rumohr, 1718—96, Enke efter Ditlev Rantzau til Flarupgaard, g. m. frg. I. 53.
DIDELOT, Charles François Luce, Baron, fransk Gesandt. II. 97, 133.
DIDELOT, Madame, g. m. frg. II. 97.
DIDEROT, den franske Filosof og Encyklopædist. I. 94.
»DIDON abandonnée.«. I. 209.
DOD, Just Peter Andersen Dodt, 1782—1826, Søofficer, en Tid i russisk Tjeneste. II. 92.
DOLGORUCKY, Fyrste, overordentlig russisk Gesandt 1813. II. 164, 165, 172.
»DON CARLOS«, Schillers Tragedie. II. 130.
DORRIEN, Frøknerne, Døtre af Generalmajor i Kavalleriet og første Deputeret i Generalitetskollegiet Liebert Hieronymus Dorrien, 1742—1814. II. 252.
DREI-LÜTZOW, Gods i Mecklenborg, tilhørende Familien Bernstorff. I. 71. II. 254.
DRONNINGGAARD. II. 136.
DROTTNINGHOLM, Slot ved Stockholm. II. 116.
DRUMMOND, engelsk Chargé d' affaires i København. II. 8.
DUMAS, Matthieu, 1753—1837, fransk General. 1797 blev han dømt til Deportation, men flygtede til Hamborg og opholdt sig en Tid hos Grev Christian Stolberg paa Tremsbüttel under Navnet Funk. Gentagne Gange Generalstabschef ved Napoleons Hære. Se i øvrigt Bobé: Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds II. 239. I. 254, 260. II. 161, 199, 200.
DUMOURIEZ, den franske General, 1739—1823, levede 1793—1800 under Prins Carl af Hessens Beskyttelse dels i Hamborg, dels i Eckernførde under Navnet Herr von Berg. I. 187, 188.
DUPUIS, se du Puy.
»DYVEKE«, Sørgespil af O. Samsøe (1796). I. 220.
DØRENBERG, Vilhelm Kasper Ferdinand, Friherre, 1768—1850, deltog som Officer i Koalitionskrigen, 1814 hannoveransk Generalløjtnant og Gesandt i Petersborg. II. 206.

EDEN, Morton, Baron Henley, 1752—1830, 1779—82 Gesandt i København, 1799 Pair af Irland. En kær Gæst i den Reventlowske Familie. II. 59, 77, 78, 81.
EGEDE, Hans, Grønlands Apostel. I. 176.
EGEDE, Poul Hansen, Søn af Hans E., 1708—89, 1734—40 Missionær i Grønland, levede derefter i Dan-

mark, oversatte det nye Testamente paa Grønlandsk, 1758 Provst for Grønland, fik 1761 Titel af Professor, 1779 Biskop for Grønland. I. 49, 176,
EGEDE, Christiane Amalie, f. Thestrup, Datter af Højesteretsassessor C. F. T., g. 1771 m. frg., som tidligere i 2det Ægteskab havde været gift med hendes Søster Marie Kirstine. I. 49, 176.
EGGERS, Christian Ulrich Detlev, 1758—1813, f. i Itzehoe, studerede i Tyskland, kom 1783 til København, protegeret af A. P. Bernstorff, 1785 Professor, men fritoges 1789 for at holde Forelæsninger paa Grund af hans praktiske Virksomhed som Nationaløkonom og administrativ Embedsmand. Blev 1806 Rigsbaron, 1813 Overpræsident i Kiel. I. 99.
EHLERS, Emil, muligvis Emil August Ehlers, f. i Altona 1775, hvor hans Fader dengang var Rektor ved Gymnasiet. Dr. med. & chir., praktis. Læge i Altona, død 1822 som Læge i Tøstrup i Angeln. I. 129.
EICHEL, Johan, 1729—1817, Landfysikus paa Fyen og Langeland. II. 6.
EICKSTEDT, Hans Henrik, 1715—1801, Deltager i Hofrevolutionen 1772, efter hvilken han blev Statsminister, General og Kommandant i København og 1773 Overhofmester hos Kronprinsen. 1783 Medlem af Overbankdirektionen. 1784 paa Grund af Uenighed med Guldberg afskediget som Statsminister og udnævnt til Overkammerherre, men senere af Kronprins Frederik afskediget fra alle sine Embeder og forvist fra Hoffet. I. 5.
EJDSVOLD, Gaard i Romerike i Norge; tilhørte Karsten Anker 1814, da Norges Grundlov blev givet her. II. 177.
ELISABETH, 1764—94, Søster til Louis XVI, henrettet i Paris 10. Maj 1794. I. 185, 197, 201.
ELLIOT, Hugh, 1752—1830, engelsk Diplomat, 1782—91 Gesandt i København, begravet i Westminsterabbediet. I. 78, 79, 80, 81, 89, 109, 126, 135.
EMKENDORF, Gods i Holsten, tilh. Frederik og Julie Reventlow, Samlingssted for mange betydelige Mænd og Kvinder, ogsaa franske Emigranter. I. 189. II. 212.
ENGELHOLM, ved Helsingborg. II. 108.
EREMITAGEN. II. 58.
ERICHSEN, Jon, 1728—87, Islænder, 1773 Deputeret i Økonomi- og Kommercekollegiet, 1777 Deputeret i Rentekammeret og Generaltoldkammeret, 1779 Assessor i Højesteret, 1781 Konferensraad og Bibliotekar ved det store kgl. Bibliotek. I. 11. 111.
ESS, Leander van, 1772—1847, katolsk Teolog. II. 235.
EUTIN, Biskoppen af, Peter Friederich Ludvig, Fyrstbiskop af Eutin fra 1785. I. 221.
EVERS, Peter, Etatsraad, Kommitteret i Rentekammeret, † 1815. II. 207.
EVOY, Mac, se II. 217.

FABRITIUS (Fabricius) de Tengnagel, Konrad Alexander, 1731—1805, fremragende Handelsmand, blev 1773 optagen i Adelsstanden. II. 185.
FABRITIUS (Fabricius) de Tengnagel, Debora, f. Kloppenborg, 1739—1814, g. m. frg. II. 185, 186, 187.
FAIE, Amtmand i Thisted. II. 135.
»FARUK«, Opera af Oehlenschläger. II. 152, 160.
FASTING, Jens Martin, 1756—1821, kom 1777 i Grev Ludvig Reventlows Tjeneste paa Brahetrolleborg som Fuldmægtig og Forvalter og var overordentlig virksom ved alle dennes Foranstaltninger paa sit Gods, 1788 kom han til Broderen, C. D. F. R. paa Christianssæde, hvor han ogsaa udmærkede sig ved sin Iver for Forbedringer. Han døde som Kammerraad og Amtsforvalter over Kronborg Amt. I. 118. II. 260.
FÉNÉLON, 1651—1715, fransk Gejstlig og Forfatter. I. 260.
FERDINAND, Prins, 1792—1863, Arve-

prins Frederiks og Prinsesse Sophie Frederikkes yngste Søn; Arveprins 1848—63, g. m. Prinsesse Caroline. I. 181. II. 70, 193.
FERDINAND VII, Konge af Spanien, 1814—33. II. 249.
V. FERSEN, Hans Axel, Greve, 1755—1810, se II. 137.
FICHTE, Johann Gottlieb, 1762—1814, tysk Filosof. II. 85, 86, 229.
FISCHER, Johan Olfert, 1747—1829, var 1801 endnu kun Kommandør. II. 15.
FISCHER, Læge. II. 35.
FLEISCHER, Esaias, 1732—1804, protegeret af Eichstedt, 1781 Amtmand i Korsør og Antvorskov, Konferensraad, afskediget 1785. Pirrelig og hidsig, udgav flere Smaaskrifter imod Landboreformerne. I. 107, 158.
FLINDT, Johan Thomas, 1740—1805, 1788 Politimester i København, 1793 tillige Borgmester, tog sin Afsked 1794 efter at have vakt adskillig Misfornøjelse ved sin Optræden baade mod P. A. Heiberg, i Posthusfejden og ved Tømmersvendenes Strejke. I. 185, 196.
FLORIAN, 1755—94, fransk Digter. I. 157, 158.
FORSTER, Frøken, Selskabsdame hos A. P. Bernstorff, Søster til den tyske Naturforsker J. G. Forster. I. 108, 114, 117, 118.
FORSTER, Augustus John Foster, 1780—1848, 1814 engelsk Kommissær i København, hvor han blev til 1824. II. 236.
FOURCROI, Antoine François, 1755—1809, fransk Kemiker, under Napoleon blev han Direktør for den offentlige Undervisning og 1809 Greve. II. 176.
FRANKLIN, Benjamin, 1706—90. II. 176.
FRANTS, Kejser af Østrig, 1792—1835. II. 189, 223.
FREDENSBORG, I. 82, 194. II. 65, 189.
FREDERIK V. II. 189.
FREDERIK, Arveprins, 1753—1805, Søn af Frederik V. og Juliane Marie, g. 1774 m. Sophie Frederikke af Mecklenburg-Schwerin. I. 58, 93, 102, 111, 176, 181, 206, 210, 244. II. 11, 38, 59, 60, 65, 66, 67, 68, 70, 115, 140, 152.
FREDERIK Carl Christian (den senere Frederik VII). II. 107, 234.
FREDERIK II d. Store, Konge af Prøjsen, 1740—86. I. 14, 80, 103.
FREDERIK WILHELM II, Konge af Prøjsen, 1786—97. I. 125, 126, 136, 140, 179, 188, 189, 210, 224. II. 88.
FREDERIK WILHELM III, Konge af Prøjsen, 1797—1840. II. 61, 66, 69, 73, 76, 80, 88, 198, 223.
FREDERIK WILHELM IV, Konge af Prøjsen, 1840—61. II. 198.
FREDERIKKE af Baden, 1781—1826, g. m. Gustav IV. Adolf, Datter af Arveprins Carl Ludvig af Baden († 1801). II. 30, 60, 61, 62, 116.
FREDERIKKE, Barnepige hos C. D. F. R. I. 46, 49, 50, 151, 238.
FREDERIKSBERG Slot, Frederik VI's sædvanlige Sommerresidens. I. 58, 91, 92, 130, 164, 180, 243, 259. II. 25, 105, 124. 169, 232.
FREDERIKSDAL, Gods ved Nakskov. I. 50.
FREDERIKSDAL, ved Furesøen. II. 83, 142, 230.
FREDERIKSLUND, Gaard ved Furesøen. II. 136.
FRÉRION, François-Nicolas Fririon, 1766—1840, var 1808 Brigadegeneral, blev 1809 Divisionsgeneral og adlet, 1812 Generalinspektør for Infanteriet, 1832 Kommandant for Invalidehotellet. II. 100, 101, 102.
FRIBORG, Læge. I. 38.
FRIHEDSMINDE, Forpagtergaard under Christianssæde. I. 255.
FRIJS, riml. Jens Christian Greve Kragh-Juel-Vind-Frijs, 1779—1860. II. 262.
FRIJS, Grevinde, se Madame Desmercières.
FRIJSENBORG, Godset. I. 112.
FUMARS, 1743—1806, fransk Digter, Lærer hos Marquis de Vérac, med hvem han fulgte til Danmark, da denne blev Gesandt i København; 1778 Professor i Kiel, 1783 i København. I. 169.
FUNK, se Dumas.

GALEOTTI, Emilie, Lessings Tragedie. I. 117, 118.
GALL, Frantz Joseph, tysk Læge og Frenolog, 1758—1828. II. 67, 68.
GALL, Frøken. II. 143, 259.
GAMBIER, James, 1756—1833, hædredes 1807 med Peersværdigheden. II. 91.
GAMMELGAARD paa Lolland. II. 95.
GARDE, Præst i Horslunde. II. 242.
GARLIKE, engelsk Gesandt i København. II. 72, 85.
GAUTHIER, Oberst, Øverstkommanderende for de franske Tropper paa Langeland 1808. II. 95, 102.
GEDDE, Hans Christopher, 1738—1817, 1806—07 Overkommandant i København og s. A. ved General Huths Død Chef for Ingeniørkorpset. Efter K.s Kapitulation blev han arresteret og dømt til Døden for ikke i Tide at have gjort opmærksom paa Fæstningens Mangler; Dommen blev forandret til Afsked i Naade uden Pension, hvilken hans Hustru dog kort efter fik. II. 90, 99.
GELLERT, den tyske Digter og Forfatter. I. 25.
GEORG III., Konge af England. 1760—1820. I. 100. II. 91, 109.
GERSDORFF, sachsisk Gesandt i København. II. 163.
GISSELFELD, Herregaard og adeligt Frøkenkloster ved Ringsted. I. 23.
GJEDDE, se Gedde.
GJETHUSET paa Kongens Nytorv, opr. Støbehus [Giesshaus], som saadant nedlagt 1757. Fra 1773 havde Artillerikadetakademiet Lokaler her og General Huth sin Embedsbolig. 1830—66 benyttet af den militære Højskole, 1872 sløjfet for at give Plads for det kgl. Teater. I. 110.
GLOUCESTER, Prinsen af, William Frederik, 1776—1834, g. m. Georg III.s Datter Marie. II. 37, 38, 47.
GLÜCKSBORG (den ældre Linie), Prinsessen af, Louise Sophie Frederikke, 1709—82, Abbedisse paa Vallø. I. 21, 23, 29, 30, 31, 55.
GNEISENAU, August Wilhelm Anton Neidhart, 1760—1831, Greve, prøjsisk Feltmarskal, deltog i Napoleonskrigene, Generalstabschef hos Blücher, bidrog meget til Sejren ved Waterloo. II. 196.
V. D. GOES, hollandsk Gesandt. I. 135, 186.
V. D. GOES, Fru, g. m. frg. I. 172, 186.
GRAASTEN (Gravensten), Slot i Sønderjylland paa Nordsiden af Nybøl Nor. I. 53, 189.
V. GRAMM, Carl Christian, 1703—80, 1747 Overjægermester, 1763 Gehejmekonferensraad, Fader til Louise Stolbergs første Mand. I. 44.
GRAMM, Louise, f. Reventlow, 2⁰ g. m. Christian, Greve af Stolberg; til hende ere disse Breve stilede.
GRAY, Thomas, 1716—71, engelsk Digter. I. 25.
GRIPSHOLM, Slot ved Stockholm. II. 31.
GROUVELLE, 1758—1806, forelæste 1793 Dødsdommen for Louis XVI. i Le Temple, blev i Juni 1793 Gesandt i København indtil 1794 og igen 1796—1800. Betydelig Litterat. I. 240, 243, 244. II. 226.
GRUNDTVIG. II. 59.
GULDBERG, Ove Høegh-, 1731—1808, Statsministeren, Statsmand og historisk og teologisk Forfatter. Ved Regeringsforandringen 14. April 1784 blev han Stiftamtmand i Aarhus, hvilket Embede han fratraadte 1802. Døde paa Herregaarden Hald, som han havde købt. I. 60, 62, 75, 84, 88, 90, 101, 211.
GULDBERG, Lucie Emerence, 1737—1807, g. m. frg., Datter af en jydsk Møller Nørlem. I. 90, 101.
GULDBERG, Frederik Høegh-, 1771—1852, Forfatter, Søn af frg. I. 90. II. 224.
GULDBERG, Frøken, Datter af Statsmanden. I. 101.
GULBRANDT, Johan Vilhelm, 1744—1809, fra 1781 kgl. Livmedikus. II. 57.
GUSTAV III., Konge af Sverige, 1771—92. I. 115, 116, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 130, 133, 135, 136, 138, 140, 148, 173, 174, 204, 206, II. ~~30, 61,~~ 129.

GUSTAV IV. ADOLF, Konge af Sverige 1792, afsat 1809, † 1837. I. 221. II. 4, 30, 60, 61, 62, 65, 69, 81, 85, 94, 108.

GUSTAV, Prins, 1799—1854, Søn af Gustav IV. Adolf. II. 116, 201.

GÜLDENCRONE, Baronesse, Hovmesterinde for Arveprins Frederiks Døtre før Grevinde Münster. II. 60.

GYLDENSTEN, Grevskab ved Bogense. I. 12.

V. HAGEDORN, Christian Ludwig, se I. 126.

V. HAGEDORN, Friedrich, 1708—64, tysk Lyriker, skrev anakreontiske Digte, Satirer og poetiske Epistler. I. 126.

HAHN, Kammerraad, Læge paa Lolland. I. 37, 41.

HAILES, engelsk Gesandt, angrebet og haanet af P. A. Heiberg i Rahbeks »Tilskuer«, hvilket nødte Regeringen og Bernstorff til Procesanlæggelse. I. 200, 203.

HALLBERG-BROICH, Carl Theodor Armin Hubert, 1768—1862, foretog mange eventyrlige Rejser. II. 236.

V. HALLER, Albrecht, 1708—77, f. i Bern, Professor i Medicin i Göttingen, Digter. I. 123.

»HAMBURGERKORRESPONDENTEN«. II. 235.

HAMMELEFF, Nis, 1735—1801, 1784 Kommitteret i Rentekammeret og 1795 Stempelpapirforvalter. I. 78.

HAMMERSTEIN, westphalsk Gesandt i København 1810—11. II. 179.

HAMMERSTEIN, Agnes, Datter af frg., se Reventlow.

HANSEN, Christian Frederik, 1756—1845, den bekendte Arkitekt, 1791 titulær Professor, boede fra 1804 i København og blev 1808 Professor i Arkitektur og Overbygningsdirektør. II. 92.

HANSEN, Maud, g. m. Eduard Colbjørnsen i dennes første Ægteskab. II. 74.

HANSEN, Seminarist, Huslærer hos C. D. F. R., blev senere Lærer ved Vesterborg Seminarium. I. 161, 238, 240. II. 52.

HARDENBERG, Gods paa Lolland. II. 170, 240, 243.

HARDENBERG, Carl August, 1750—1822, f. i Hannover, kom 1791 til Prøjsen, hvor han gentagne Gange var Minister og fra 1806 arbejdede imod Napoleon. 1810 Statskansler, 1814 ophøjet til Fyrste; gennemførte en Række Reformer i den prøjsiske Statsstyrelse. I. 10, 52, 116, 119, 126, 140. II. 80, 177, 196, 208, 209, 233, 249.

HARDENBERG, Juliane Frederikke Christiane, f. Reventlow, 1759—93, Datter af C. D. F. R.s Fætter Christian Detlev R. til Brahetrolleborg, g. 1774 m. frg. og medbragte Godserne Frijsenvold og Krænkerup; men Ægteskabet ophævedes 1788. I. 10, 52, 116, 119, 126.

HARDENBERG, Charlotte Langenthal, f. Schönemann, fraskilt Hustru, g. Juni 1807 m. Carl August H. II. 209.

HARDENBERG, Christian Heinrich August, 1775—1840, Søn af Statskansleren, gav Afkald paa Fyrstetitlen og oprettede af sine fra Moderen arvede Godser paa Lolland Grevskabet Hardenberg-Reventlow; dansk Gehejmeraad. I. 52, 126, 140, 203, 225, 242. II. 80, 177, 206, 208, 233, 243, 246, 248, 257, 262.

HARDENBERG, Baronesse, f. v. Reitzenstein, g. m. Chr. H. A. H. I. 225, 242. II. 208, 240, 243, 245, 246, 248.

HARDENBERG, Ida Auguste, Datter af frg., se Holck.

HARDENBERG, Lucia, Datter af Fyrst H. I. 52, 119, 171.

HARDENBERG, Niece til Fyrst H. II. 208.

HARMS, Claus, 1778—1855, 1816 Archidiakon og 1835 Provst ved St. Nicolai Kirke i Kiel. II. 213, 219, 220, 221, 222, 226.

HAUCH, Adam Wilhelm, 1755—1838, Officer, dyrkede ivrigt Fysik og Kemi, 1794—98 og 1801—11 Chef for det kgl. Teater og indtil sin Død Chef for det kgl. Kapel, 1798 Overhofmarskal,

1809 Overstaldmester, 1828 Overkammerherre, 1831 Ordensvicekansler og Præsident i det kgl. Videnskabernes Selskab; 1801 og 1807 Chef for det militært organiserede Studenterkorps. Ledsagede 1814 Frederik VI til Kongressen i Wien. I. 136, 142, 151, 195, 207, 259. II. 71, 114.

HAUCH, Vibeke Magdalene, f. Brockenhuus, 1764—1830, Datter af Gehejmekonferensraad Hans Adam B., g. m. frg. I. 94, 105, 136, 151, 207, 259.

HAUGWITZ'erne, Curt v. H., 1752—1832, prøjsisk Minister. I. 57.

HAXTHAUSEN, Gregers Christian Greve, 1732—1802, 1761—63 Gesandt i Petersborg, 1789 Statsminister. Beklædte en Mængde Embeder. I. 142, 145.

HAXTHAUSEN, Baronesse, Dorothea Sophie, f. Schack-Rathlou, 1757—78, g. 1774 m. Clemens August Baron H. (1738—93), Broder til frg., Generalløjtnant, Kommandant i København. I. 46.

HAXTHAUSEN, Frederik Gottschalck, 1750—1825, anerkendt dygtig Officer, 1813 Generalintendant under Prins Christian Frederik, 1814 Generalløjtnant, Statsraad og Overhofmarskal, sluttede sig senere til det svenske Parti og tog 1817 sin Afsked efter at være bleven frifunden af en Rigsret, anklaget for Forræderi. II. 197, 202, 211.

HEGER, Christiane, g. 1810 m. Oehlenschläger. II. 131.

HEGER, Ellen Marie, f. Smidth, 1774—1842, bekendt Skuespillerinde. II. 130.

HEIBERG, Peter Andreas, 1758—1841, Forfatter. I. 200, 203, 250, 256. II. 45.

HELLEBÆK, her laa den Schimmelmannske Geværfabrik (Hammermøllen). I. 68, 70. II. 240.

HELLENS, Lord. II. 20.

HENNINGSEN, Christine Elisabeth, f. Wasserfall, g. 1773 m. Justitsraad Peter H., Deputeret i Kancellikollegiet, † 1775. I. 47.

HENRIK IV, Konge af Frankrig, 1589—1610. I. 260, 261.

HENRIK, Prins af Prøjsen, forlovet med Arveprins Frederiks Datter Charlotte, Forlovelsen hævedes. Bobé: Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds IV 273 nævner, at E. H. C. Schimmelmann, en Brodersøn til Skatkammerkansleren, maatte forlade Landet »paa Grund af en ungdommelig Indiskretion mod Prinsesse Charlotte«. Mulig turde dette staa i Forbindelse med Bruddet. II. 65.

HENSLER, Philip Gabriel, 1733—1805, Læge, behandlede J. H. E. Bernstorff under dennes sidste Sygdom, 1775 Archiater, 1789 Professor med. i Kiel. I. 71, 232. II. 142.

HENSLER, Dora, f. Cramer, g. m. Lægen H. II. 142.

HENSLER, Søn af frg., 1789 teologisk Professor i Kiel. I. 87, 236.

HERACLIT. II. 71.

v. HERDER, Johann Gottfried, 1744—1803, tysk Digter og Filosof. I. 233. II. 77.

HESPERUS, se I. 236, 237.

HESSE & Søn, Handelsfirma i Hamborg. I. 226.

HESSEN, Prins Carl af, Landgreve af Hessen-Kassel, 1744—1836, blev 1766 Generalløjtnant, Statsminister, Vicekonge i Norge og ægtede Christian VII's yngste Søster Louise, 1769 Statholder i Slesvig og Holsten (boede paa Louisenlund ved Slesvig), 1772 Overgeneral i Norge, 1774 Feltmarskal, Anfører for den norske Hær i Krigen 1788, 1814 Generalfeltmarskal. Fader til Kronprinsesse Marie. I. 96, 97, 122, 123, 124, 125, 135, 136, 138, 140, 141, 142, 145, 150, 154, 156, 157, 158, 159, 161, 164, 166, 172, 180, 181, 187, 190, 193, 197. II. 78, 87.

HESSEN, Landgrevinde af, Louise, 1750—1831, Datter af Frederik V, g. m. frg. I. 156, 182.

HESSEN, Frederik, Landgreve af Hessen-Kassel, 1771—1845, Søn af frg.,

dansk Feltmarskal og Statholder i Hertugdømmerne 1836—42. I. 122, 136, 150, 187, 245. II. 88, 128, 144, 146, 148, 237.

HESSEN, Christian, af Hessen-Kassel, 1776—1814, Broder til frg., dansk Generalløjtnant. I. 156. II. 157, 161, 162, 163, 190.

HESSEN, Juliane Louise Amalie, Prinsesse af, f. 1773, Søster til frg., Abbedisse i Itzeho. I. 156.

HESSEN-Kassel, Vilhelm, Landgreve af, dansk General. II. 140.

HESSEN-Philipsthal, Vilhelm, Prins af, dansk Generalmajor. II. 140.

HIERONYMUS. Kirkefaderen. II. 235.

v. Hobe, Andreas August, 1739—1802, Kammerherre, Amtmand i Trittau og Reinbeck. I. 174.

v. HOBE, Adriane Sybranda, f. Baronesse Gelting, g. m. frg. I. 235

v. HOBE, Søn af frg. I. 170, 174, 178, 179.

v. HOBE, Sophie Magdalene, 1772—1849, Søster til frg., Plejedatter hos Christian og Louise Stolberg. Død sindssvag. I. 235. II. 108, 215, 240, 244, 245, 257, 258, 260, 262, 263.

v. HOBE, Frederikke Louise, f. 1786, Søster til frg., Stiftsdame i Vallø, 1813 g. m. Baron Chr. Adam Brockdorff. II. 108.

HOFFMANN, Jomfru hos Brevskriverinden. II. 80.

HOHENLOHE, prøjsisk General, 1746—1818. II. 77.

HOLCKENHAVN, Herregaard ved Nyborg. I. 12.

HOLCK, Mogens, Baron, 1702—1764, Oberst, Kommandant paa Kongsvinger. I. 12.

HOLCK, Margrethe Magdalene Sophie, f. v. Warnstedt, 1708—1792, g. m. frg. I. 12, 53, 86.

HOLCK, Charlotte Beate, 1738—1800, Hofdame, Datter af Mogens H. I. 12, 27, 41, 53, 56, 261. II. 185.

HOLCK, Sophie Hedevig, 1739—1801, Datter af Mogens H., g. 1758 m. Major Johan Frederik Sundt, der døde 1766. I. 261. II. 6.

HOLCK, Christiane Henrikke, 1744—1824, Hofdame hos Hertuginden af Glücksborg, Datter af Mogens H. II. 6, 20.

HOLCK, Juliane Christine, 1750—1831, Hofdame hos Hertuginde Louise Augusta, Datter af Mogens H. I. 86, 87, 261. II. 6, 29, 73, 141, 154, 180, 192, 207.

HOLCK, Sophie Louise, f. Komtesse Ahlefeldt, 1736—1793, Dekanesse i Vallø, g. 1763 m. Gustav Frederik Greve Holck-Winterfeldt, Gehejmeraad, 1733—76, (1⁰ g. m. Frederikke Elisabeth v. d. Lühe, 1735—1762), Broder til Christian VII's Yndling. I. 194.

HOLCK, Frederik Vilhelm Conrad Greve, 1745—1800, Gehejmeraad, Hofmarskal, Amtmand i Bordesholm, Christian VII's Yndling. I. 194, 258, 263. II. 177.

HOLCK, Sophie Dorothea Louise Komtesse, 1774—1863, g. 1792 m. Gehejmeraad Hans Ditlev Friherre v. Hammerstein, 1768—1826, Datter af Christian VII.s Yndling. I. 194.

HOLCK, Conrad Christopher, 1775—1810, Søn af Christian VII.s Yndling, Greve, Kammerherre, Amtmand. II. 33, 37, 262.

HOLCK, Henriette Charlotte, f. Grevinde Kragh-Juel-Vind-Frijs, 1784—1841, g. 1802 m. frg. II. 33, 262.

HOLCK, Anna, 1778—1835, Datter af Christian VII.s Yndling, g. m. Prof. Etatsraad Johan Erik v. Berger. I. 258, 263.

HOLCK, Harald, 1785—1839, Søn af Christian VII.s Yndling, Greve, Kammerherre. II. 177, 196, 208, 246.

HOLCK, Ida Auguste, 1799—1867, f. Hardenberg-Reventlow, g. m. Harald Greve Holck (1785—1839), gift 2 Gange til. II. 246, 248.

HOLCK, Julius Carl Christian Greve, 1789—1857, Søn af Christian VII.s Yndling, Kammerherre, Postmester i Hamborg. I. 264. II. 257.

»HOLGER DANSKE«, Opera af Baggesen. II. 152.
HOLMER, Frederik Levin Greve, 1741—1806, fra 1774 Præsident for den oldenborg-eutinske Regering. I. 222.
HOLST, Søofficer. II. 95.
HOLSTEIN, Johan Ludvig Greve H.-Lethraborg, 1694—1763, Statsministeren, g. 1733 m. Hedevig Vind (1707—1756). I. 242.
HOLSTEIN, Christian Frederik Greve H.-Lethraborg, 1735—1799, Søn af frg., Overhofmester hos Dronning Caroline Mathilde, 1772 Overhofmarskal, 1774 Gehejmekonferensraad, g. 1° 1757 m. Christiane Caroline Komtesse Reventlow (1739—1762). I. 242.
HOLSTEIN, Charlotte Elisabeth Henriette H.-Lethraborg, f. Friherreinde Inn- und Knypphausen, 1741—1809, g. 1769 m. frg. i dennes andet Ægteskab. I. 80.
HOLSTEIN, Heinrich Greve H.-Holsteinborg, 1748—1796. II. 49.
HOLSTEIN, Friderica Christiane Maria Grevinde H.-Holsteinborg, f. Komtesse Rantzau-Breitenburg, 1762—1831, g. m. frg. II. 49, 50.
HOLSTEIN, Frederik Adolf Greve H.-Holsteinborg, 1784—1836, Søn af frg. se II. 49, 50, 84, 162, 181, 185, 186, 187, 189, 196, 241, 252.
HOLSTEIN, Vilhelmine Juliane, Grevinde H.-Holsteinborg, f. Reventlow, 1788—1868, Datter af Johan Ludvig R., g. 1808 m. frg. II. 49, 84, 199, 206, 241.
HOLSTEINBORG, Godset. II. 49, 120, 181, 195, 196, 218, 231, 237, 241.
HOLSTEN, Konferensraadinde, g. 1773 m. Gehejmeraad Schaffalitzky de Muckadell. I. 12.
HOMER. I. 87. II. 42.
HORATS. I. 137.
HORSLUNDE, Sogn paa Lolland. II. 52.
HUMMELTOFTE i Nærheden af Frederiksdal. I. 176, 184, 227.
v. HUTH, Heinrich Wilhelm, 1717—1806, f. i Sachsen, indkaldt 1765 af Prins Carl af Hessen, blev dansk General og 1784 Statsminister. Indlagde sig stor Fortjeneste af det danske Militærvæsen. I. 91.
HUTWALKER, Christian Martin, 1761—1835, 1801—1809 tysk Sognepræst ved Garnisonskirken i København, blev strengt irettesat for sit Forhold i 1807 og forsat til Hertugdømmerne. II. 48, 91.
HUTWALKER, Susanne Caroline, f. Winchler, død 1807, g. m. frg. II. 91.
HVIDKILDE, Hovedgaard i Svendborg Amt. I. 41.
»HØSTGILDET«, Syngestykke af Thaarup. I. 195.

INGEMANN, Digteren. II. 202.
INNOCENS XI, 1676—1689. II. 236.
IRGENDS, Johannes Irgens, 1783—1863, bekendt Blikkenslager i København. II. 224.
ISELIN, Marie Margrethe, død 1814, Datter af den bekendte rige Handelsmand Reinhard I., som 1776 blev ophøjet til Baron, g. 1776 m. Chr. Fr. E. Greve Rantzau. II. 185, 186.

JACOBI, den tyske Digter og Filosof. I. 25, 257.
JACOBI, Lena, Søster til frg. I. 257. II. 157.
JARLSBERG, Gods ved Tønsberg i Norge. II. 145.
JASPER, Christian Friedrich, 1786—1847, bekendt Jurist og Sagfører i Slesvig. II. 259.
JÉROME BUONAPARTE, Konge i Westphalen, 1807—1814. II. 77.
JERUSALEM, Joh. Friedr. Wilh. 1709—1789, tysk teologisk Forfatter. I. 72.
JESSEN, Christian, 1744—1812, blev 1766 Huslærer og Kabinetspræst, 1776 Hofpræst hos Hertugen af Augustenborg. I. 205. II. 153.
JOSEF II, tysk-romersk Keiser, 1765—1790. I. 139, 178. II. 227.
JOSEPH BUONAPARTE, Konge i Spanien, 1808—1813. II. 100, 101.

JUEL, Jens, Portrætmaler, 1745—1802. I. 5, 6, 60, 64. II. 44.

JUEL-VIND, Sophia Magdalene Grevinde Kragh-Juel-Vind-Frijs, 1734—1810, f. v. Gramm, Søster til Louise Stolbergs første Mand, g. 1752 m. Jens Friherre K.-J.-V. til Juellinge og Stensballegaard (1724—1776), arvede 1799 efter sin Tante Madame Desmercières Grevskabet Frijsenborg, Modstander af C. D. F. R. I. 73, 120, 155, 156, 157, 159, 162, 166, 171, 208. II. 29, 31.

JUEL-VIND, Frederik Carl Greve Kragh-Juel-Vind-Frijs, 1753—1815, Kammerherre, Stiftamtmand, Søn af frg. I. 48, 217, 242.

JUEL-VIND, Frederikke Juliane Grevinde Kragh-Juel-Vind-Frijs, 1758—1820, f. Komtesse Holstein-Lethraborg, Datter af Christian Frederik H.-L., g. 1777 m. frg. I. 217, 223, 242. II. 33, 39, 235.

JUEL-VIND, Henriette Charlotte, Datter af frg., se Holck.

JULIANE, Prinsesse, Datter af Arveprins Frederik, født og død 1784. I. 95.

JULIANE, Prinsesse, Datter af Arveprins Frederik, 1788—1850. I. 181. II. 59, 60, 67, 72, 97, 140, 152, 163, 169, 204.

JULIANE MARIE, Dronning, 1729—1796, g. 1752 m. Frederik V, Moder til Arveprins Frederik. I. 19, 29, 30, 31, 74, 83, 86, 91, 93, 151, 181, 193, 198. II. 29.

JUUL, Sophie Hedevig, 1717—1777, f. Komtesse Frijs, Enke efter Generalløjtnant Ove J. I. 11, 12.

JUUL, Gregers Christian, 1738—1776, Gesandt i Stockholm 1767—1771, 1773 1ste Deputeret i Rentekammeret og Deputeret i Økonomi- og Kommercekollegiet. I. 11, 21.

JUUL, Amalie Christiane, 1736—1803, f. v. Raben, tidligere g. m. Gehejmeraad Carl Juul. I. 21.

KAAS, Frederik Christian, 1725—1803, Admiral. I. 47, 61.

KAAS, Frederik Julius, 1758—1827, Ingeniør og Jurist, Embedsmand i Norge, 1795—1802 Stiftamtmand i Aggershus Stift. 1802 Justitiarius i Højesteret, 1804 Kancellipræsident, 1809—1810 Medlem af den norske Regeringskommission, 1813 Justitsminister og 1814 Gehejmestatsminister. II. 200, 206, 256.

KAAS-LEHN, Otto Detlev Kaas, 1772—1811, til Stamhuset Nedergaard, Baron af K.-L. (Patent af 1804), Kammerherre, Kommitteret i Rentekammeret. II. 89. 151.

KAAS-LEHN, Christiane Henriette, f. Barner, 1788—1860, g. m. frg., Datterdatter af Poul Abraham Lehn. II. 151.

KALLIMACHOS, aleksandrinsk Digter og Grammatiker i 3dje Aarh. f. Kr. I. 59.

KANT, Filosoffen. II. 256.

KARL, Ærkehertug af Østrig, den berømte Hærfører, 1771—1847. I. 229.

KARL XII, Konge af Sverige, 1697—1718. II. 179.

KARL XIII, Konge af Sverige, 1809—1818. II. 116, 189, 211, 224.

KARL XIV JOHAN, Konge af Sverige, 1818—1844. I. 239. II. 81, 99, 138, 169, 179, 181, 182, 184, 186, 189, 192, 196, 197, 201, 224, 236.

KARLSBAD, Badestedet. II. 108.

»KIELERBLÄTTER«. II. 201.

KIRCHHOF, Johan Hieronymus, 1763—1843, 1792—1808 Generaladjudant hos Kronprinsen. Efter en kortvarig Unaade paa Grund af sit Forhold i 1807 steg han hurtig til de høieste Poster i Hæren, 1814 første Deputeret i Generalitetskollegiet, 1828 Generalløjtnant. II. 11, 90.

KIRSTEIN, Ernst Philip, 1759—1834, f. i Stettin, kom 1781 til Danmark som Privatsekretær hos Skatmesteren Grev Schimmelmann, efter hvis Død han i nogle Aar var i en lignende Stilling hos Sønnen, senere Deputeret i Finanskollegiet. Indtil sin Død Administrator for det Schimmelmannske Fideikommis. I. 108, 118. II. 71, 112, 148, 154, 234, 248.

KIRSTEIN, Emilie Henriette, f. Cramer, 1764—1820, g. 1787 m. frg. II. 248.
KLAUBER, Ignaz Sebastian, 1754—1820, berømt tysk Kobberstikker, havde bl. a. Titel af kgl. dansk Kobberstikker, død i Petersborg som kejserlig russisk Kobberstikker og Direktør for Kobberstikskolen der. II. 244.
KLAUS, Tømmermand. I. 73.
KLEUKER, Johan Friederich, 1749—1827, blev 1798 teologisk Professor i Kiel; oversatte Zend Avesta. II. 176.
KLINGSPORE, Wilhelm Mauritz, 1744—1814, svensk Baron, virksom ved Gustav IV. Adolfs Afsættelse 1809. II. 116.
KLOPSTOCK, tysk Digter, 1724—1803, fra 1751 til 1770 opholdt han sig mest i Danmark efter Opfordring af J. H. E. Bernstorff og med Pension af Staten. I. 25, 56, 60, 96, 99, 186, 227, 241, 252. II. 3, 48.
KNOOP, Gods i Holsten. I. 170. II. 3, 30, 87, 127, 128, 154, 227, 228.
KNUTH, Johan Henrik Greve, 1746—1802, Lensgreve til Knuthenborg og Gyldensten, Stiftamtmand, 1780—1784 Gesandt i Dresden. I. 12, 51, 146, 148, 149, 160, 185, 242, 256.
KNUTH, Constance Alexandrine Grevinde, 1755—1804, f. Rigsgrevinde v. Cossel, g. m. frg. I. 12, 146, 147, 148, 149, 160, 242. II. 57.
KNUTH, Constance, Datter af frg., se Bernstorff.
KNUTH, Isidore. I. 160.
KNUTH, Frederik Baron, 1760—1818, Broder til Johan Henrik K., efter hvis Død 1802 han arvede Knuthenborg og Grevetitlen, Deputeret i Admiralitetskollegiet. I. 129. II. 231, 232.
KNUTH, Juliane Marie, † 1821, f. v. Møsting, 1784 g. m. frg. I. 129, 139, 146, 192, 221, 222, 225, 242, 245. II. 25, 63, 123, 134, 183, 185, 186, 211, 215, 223, 231, 232, 237, 238, 242, 244, 247, 252, 258.
KNUTH, Frederikke Louise, Datter af frg., se Moltke.
KNUTH, Karen, † 1827, f. Rosenkrantz, Datter af Marcus Gjøe R., g. 1810 m. Eggert Christopher Greve Knuth (1786—1813), Søn af frg. II. 183, 185.
KNUTH, Christian Frederik Baron, 1728—1801, Stamfader til den Christiansdalske, nu Lilliendalske Linie, Broder til Johan Henrik K.s Fader. I. 51.
KNUTH, Conrad Ditlev Baron, 1730—1805, Broder til frg., Assessor i Højesteret, g. m. Conradine Auguste f. Reventlow, Datter af C. D. R. (1704—1750), Stamfader til den Conradsborgske Linie. I. 41, 52.
KNUTH, Baronesse, fra Frederiksdal. I. 50.
KNUTHENBORG, Gods paa Lolland. II. 231, 249.
KNYPPHAUSEN, Rigsfriherre, Broder til Grevinde Holstein-Lethraborg. I. 80.
KOKKEDAL, i Nordsjælland, ved Rungsted. I. 69.
KOSCIUSKO, Polakkernes bekendte Fører. I. 205.
KOTZEBUE, tysk dramatisk Forfatter, 1761—1819. II. 71.
KRAFT, Jens, 1720—1765, Professor i Matematik og Filosofi ved Sorø Akademi. I. 20.
KRAG, Sofie Juel Justsdatter, 1706—1785, g. 1725 m. Etatsraad Niels Krag til Egeskov. I. 12.
KREISE. II. 100.
KREUTZADLER, skal være Adlerkreutz, Carl Johan, 1757—1815. II. 116.
v. KROGH, Georg Frederik, 1732—1818, Officer, Kommandant i Trondhjem, General, afskediget med fuld Gage 1814. II. 95, 96.
v. KROGH, Frederik Ferdinand, 1737—1829, f. i Norge, Forstmand, Jægermester i Nordslesvig, Gehejmekonferensraad, Broder til frg. II. 195.
v. KROGH, Frøken, Hofdame hos Prinsesse Louise Augusta. I. 164.
KRONPRINSESSEN, se Prinsesse Caroline. II. 169.
KRUGH, Wilhelm Traugott, 1776—1842,

tysk Filosof, Kants Efterfølger som Professor i Königsberg. II. 223.
KRÜDENER, Burchard Alexis, 1744—1802, liflandsk Baron, 1786 russisk Gesandt i København. I. 117, 160, 161, 213.
KRÜDENER, Barbara Juliane, f. v. Vietinghof, f. 1764 i Riga, g. m. frg. (1783), baade før og efter Ægteskabets Opløsning levede hun et meget letsindigt Liv (skildret af hende selv i Romanen »Valérie«), indtil hun pludselig blev religiøs Entusiast; derefter bekendt ved sin Indflydelse paa Alexander I. I. 117, 160, 161. II. 223.
KRÆNKERUP, det senere Hardenberg. II. 246.
KUNZEN, Frederik Ludvig Æmilius, 1761—1817, f. i Lybæk, kom 1785 til København, hvor han komponerede adskillige Værker og dirigerede ved flere store Koncerter (bl. a. ved Opførelsen af Schulz's »Athalie« i Schimmelmanns Hus), blev 1795 kgl. Kapelmester. II. 57. 94.
»KÆRLIGHED UDEN STRØMPER«. II. 260.
KØLLER BANNER, 1728—1811, Officer, f. i Pommern, 1760 Ansættelse i Danmark, deltog ivrig i Revolutionen 1772 og blev dansk Adelsmand under Navnet K.-B., 1777 fik han sin Afsked og tog Bolig i Altona. I. 48.

LAFAYETTE, fransk Politiker og Militær, 1757—1834, deltog i den nordamerikanske Frihedskrig. I. 178, 222.
LAFONTAINE, Jean de, fransk Forfatter, 1621—1695. II. 233.
LA HOUZE, fransk Gesandt i København, 1780—1784. I. 78.
LANDBOKOMMISSION, »den lille L.« I. 103.
LANDHUSHOLDNINGSSELSKABET. II. 11, 197.
LANGHORN, Læge. I. 49, 50.
LAONAYE. II. 176.
LASSEN, Lorentz Fjelderup, 1756—1837, Søofficer, deltog som Chef for Blokskibet »Prøvestenen« i Slaget paa Reden. II. 13.
LAURVIG, Grevskab i Norge, afhændedes 1805 af Grev Ahlefeldt til den danske Krone, som i 1817 solgte det til Privatmænd. II. 191.
LAVATER, svejtsisk Teolog og Fysiognomiker, 1741—1801; paa sin Rejse til Danmark 1793 ledsagedes han af sin ældste Datter Anna (f. 1771). I. 40, 140, 190, 191, 192, 196, 202. II. 5, 46, 176, 217, 219, 222, 243, 262.
LEHN, Poul Abraham, 1732—1804, 1770 ophøjet til Baron, oprettede Baronierne Lehn og Guldborgland og Stamhuset Sønderkarle. I. 41, 106, 107, 110. II. 151.
LESSING, den tyske Digter. I. 117.
LETELLIER, 1769—1831, fransk Revolutionsmand, fra 1815 Advokat. I. 250.
LEVETZOW, 1734—1820, fra 1771—1805 Amtmand over Frederiksborg, Kronborg og Hørsholm Amter; ejede Kokkedal. I. 69, 103.
V. LILLIENCRON, Clarelia Dorothea Baronesse, 1779—1836, hemmelig g. m. Prins Frederik af Hessen. II. 237.
LINDEGAARD, Peter, 1758—1832, kgl. Gartner paa Rosenborg. II. 236.
LINDHOLM, Hans, 1757—1821, Søofficer, sluttede efter Slaget paa Reden Freden med Nelson sammen med General Waltersdorff, sendtes 1807 til Napoleon for at meddele ham, at Englænderne havde taget vor Flaade. II. 62.
LISAKEWITZ, Vasili, 1737—1815, fra 1800 til sin Død russisk Gesandt i København. II. 17, 164.
LISBETH. I. 231.
LONDEMAN, se Rosencrone.
LONDEMAN, Gert, 1718—1773, meget yndet Skuespiller. I. 158.
LONGUEVILLE, Generalinde. I. 25.
LOUIS XVI, Konge i Frankrig 1774—1792, † 1793. I. 139, 165, 181, 184, 185, 186, 197.
LOUIS XVII, Søn af Louis XVI, † 1795. I. 185, 197.

LOUIS XVIII, Konge i Frankrig, 1814—1824. II. 248.
LOUISE, Prinsesse, Datter af Kronprins Frederik (VI), født og død 1795. I. 217.
LOUISE, Dronning af Danmark, g. m. Christian IX. I. 68.
LOUISE AUGUSTA, Hertuginde af Augustenborg, Datter af Christian VII og Dronning Caroline Mathilde, 1771—1843, g. 1786 m. Hertug Frederik Christian af Augustenborg. I. 86, 154, 155, 160, 162, 163, 164, 168, 180, 189, 193, 194, 199, 209, 224, 243, 253, 256, 261, 262. II. 9, 25, 29, 69, 72, 73, 138, 181, 254.
LUCCHESI, Ferdinand, Repræsentant for Kongen af begge Sicilier. I. 79, 81.
LUCKNER, Adamine Gotlobine Grevinde, f. Komtesse Wedell-Wedellsborg, g. m. Nikolaus Greve L. til Blumendorf og Schulenburg (1750—1815). II. 50, 51, 54, 119.
LUDVIG, Prins L. af Prøjsen, 1772—1811, Officer. II. 76.
LUKSUSFORORDNINGEN af 20de Januar 1783. I. 75, 76.
LUND, Johan Ludvig Gebhard, 1777—1867, Historiemaler. II. 140, 252.
LUNDEGAARD, Ejendom i Nærheden af København. I. 242, 245.
LUNGHOLM, Gods, som 1784 ved Salg gik over fra C. D. F. R.s i Lehns Besiddelse. I. 107.
LUTHER. II. 46, 218.
V. DER LÜHE, Volrad August 1705—1778, Overpræsident i København 1754—1771. I. 60, 96.
V. DER LÜHE, Margrethe Komtesse Holck, 1741—1826, g. 1⁰ m. frg., 2⁰ m. Overhofmarskal Numsen. I. 90, 96.
V. DER LÜHE, Søn af frg. I. 60. II. 152.
LÜTKEN, Officer. II. 90.
LÜTTICHAU, Frederik Christian Tönne, 1744—1805, Officer, Jurist, Godsejer i Jylland, overbragte sammen med Kammerherre Beenfeldt 1790 Kronprinsen de jydske Godsejeres Adresse mod Landboreformerne og førte en hidsig Kamp mod Colbjørnsen; som Følge af sit Forhold ved Adressen mistede han Kammerherrenøglen og drog til Tyskland, hvor han blev Rigsgreve (1791). I. 159, 161, 162, 166.
LØJTMARK, Gods i Sønderjylland. I. 53.
LØVENBORG, Baroni i Holbæk Amt, oprettet 1773 for Gehejmeraad Severin Løvenskiold. I. 22, 61, 62, 73, 129, 131, 150, 152, 163, 175, 208, 236.
LØVENDAL, François Xavier Joseph, Greve, 1742—1808, fransk Officer og Diplomat, tysk Rigsgreve, 1786 Greve af Danneskiold-Løvendal, 1798 dansk Generalmajor og Chef for Marinekorpset, 1801—1803 ekstraordinær Gesandt i Petersborg. I. 201.
LØVENDAL, Françoise Marguérite Adelaide, Komtesse Danneskiold-L., Datter af frg., g. 1794 m. Christian Schimmelmann. I. 196, 197.
LØVENSKIOLD, Severin Leopoldus, adlet Løvenskiold, Baron, 1719—1776, Godsejer, Gehejmeraad. I. 22.
LØVENSKIOLD, Magdalene Charlotte Hedevig, 1731—1796, f. v. Numsen, Datter af Feltmarskal Michael v. Numsen, g. 1749 m. frg. I. 22, 37, 40, 43, 44, 73, 77, 128, 132, 139, 150, 153, 177, 192, 220, 221, 222, 224, 226, 229, 231, 236. II. 82, 103, 148, 216.
LØVENSKIOLD, Michael Herman, 1751 1807, Amtmand i Holbæk Amt, Godsejer, Søn af frg. I. 22, 37, 38, 40, 129, 226, 247. II. 57, 82.
LØVENSKIOLD, Frederikke Juliane Marie, 1756—1804, f. Knuth, Datter af Eggert Christopher Knuth til Knuthenborg og Marie v. Numsen, g. 1774 m. frg. I. 37, 38, 40, 129, 224, 225, 226, 236, 247. II. 57.
LØVENSKIOLD, Carl Severin Christian Herman Baron, 1783—1831, til Løvenborg, Søn af frg., Kammerherre, Hofjægermester, g. 1804 m. Frederikke Elisabeth Conradine Kaas (1787—1874) Datter af Statsminister Frederik Julius K. II. 256.
LØVENSKIOLD, Eggert (»Aga«) Christopher Frederik Baron, 1788—1861,

Broder til frg., Kammerherre, dansk Overjægermester. II. 57, 256.
LØVENSKIOLD, Else Kirstine, 1734—1814, g. 1751 m. Generalkrigskommissær Rasch, Søster til Inger Schubart. (Den norske Linie.) II. 146.
LØVENSKIOLD, Severin, 1743—1818, Ejer af Bolvig Jernværk, Broder til Inger Schubart, g. 1775 m. Benedicte Henriette Aal (1756—1813). (Den norske Linie.) II. 146.
LØVENSKIOLD, Severin, 1777—1856, Brodersøn til Inger Schubart, Ejer af Dossum Jernværk, Amtmand i Fossum, Statholder i Norge, g. 1802 m. Hedevig Sophie Baronesse Knuth, (1784—1819). (Den norske Linie.) II. 146.

V. DER MAASE, Frederik Anton Adam, 1773—1821, 1801 Adjudant hos Kronprinsen, 1808 Overadjudant i Generalstaben og Kammerherre. II. 104.
MACK, østrigsk General. II. 66.
MACLEAN, Rutger, 1742—1816, svensk Baron, Politiker og Landmand, ejede Godset Svaneholm i Skaane. I. 204, 205.
MALLING, Ove, 1748—1829, Finansmand, 1823 Gehejmestatsminister, kgl. Historiograf, 1823 Chef for det store kgl. Bibliotek, udgav 1777 »Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere«. I. 140, 141, 198, 244. II. 90, 92.
MALZAHN, maaske Friherre M. til Wartenberg og Penzlin † 1851. II. 209.
MANTHEY, Ludvig, Slots- og Garnisonspræst i Glückstadt, fra 1775 Kateket og 1793 (ved Münters Død) Præst ved St. Petri Kirke i København, † 1813. I. 40.
MARABIL, fransk Løjtnant ved de spanske Tropper i Danmark 1808. II. 100. 101.
MARAT, Revolutionsmanden. I. 189.
MARCUS AURELIUS, romersk Kejser, 168—180. II. 141.
MAREZOLL, Johan Gottlob, 1761—1828. se II. 3.
MARIA af Medici, fransk Dronning, 1573—1642, g. m. Henrik IV. I. 172.
MARIE ANTOINETTE. I. 139, 165, 185, 193, 197.
MARIE LOUISE, Prinsesse, Datter af Kronprins Frederik, f. 1792, † 1793. I. 181, 182.
MARIE STUART. I. 165. II. 130.
MARIA THERESIA, tysk-romersk Kejserinde, 1717—1780. I. 165, 172.
MARIA THERESIA, Prinsesse af Thurn und Taxis, se Ahlefeldt.
MARMONTEL, fransk Digter, 1723—1799, deltog kun lidet i Revolutionens politiske Liv. II. 63.
MARTENS, prøjsisk Afsending. II. 178.
MASSMANN, Nikolaus Henrich, 1766—1816, Præst ved Frederiks tyske Kirke paa Christianshavn, f. i Heiligenhafen i Holsten, kom 1789 til København som Huslærer for A. P. Bernstorffs Børn, hyppig Gæst i det Reventlowske Hus, Stifter af »De Massmannske Søndagsskoler« (1800), g. 1793 m. Dorothea Elsabe v. Essen (1775—1851), Datter af Advokat og Amtssekretær Michael v. E. I. 179. II. 142, 154, 209.
MATHILDE, Dronning Caroline Mathilde, Datter af Prins Frederik Ludvig af Wales, Søster til Georg III, f. 1751, g. 1766, separeret 1772, † 1775 i Celle, hvor hun er bisat. I. 120. II. 111.
MATTHISSON, Friedrich, tysk Digter, 1761—1831. I. 240.
MECKLENBURG, Hertugen af, Frederik Frans. II. 79.
MEINBURG, Badested i Lippe-Detmold. I. 52.
»MEJER & TRIER», stort Handelshus, oprettet 1793 af David Amsel M. (1753—1813) og dennes Nevø S. S. Trier. Huset stod Regeringen meget nær, fallerede 1820. II. 253.
»MERCURE«. II. 27.
MESSIAS, Digt af Klopstock. I. 25, 56, 227.
MEYER, Forf. til »Tableau philosophique». I. 106.
MICHAËLIS, Johann David, 1717—1791,

tysk Orientalist, Forfatter til filologiske, gammeltestamentlige og arkæologiske Arbejder. II. 176.

MIRABEAU, Greve, fransk Revolutionsmand og Taler, 1749—1791. I. 140, 149, 163.

MOERSLETH, Forvalter paa Christianssæde. I. 37, 49.

MOLDENHAWER, Daniel Gotthilf, 1753—1823, f. i Königsberg, 1778—1783 teologisk Professor i Kiel, 1783—1805 i København, 1788 Overbibliotekar ved det store kgl. Bibliotek. I. 202.

MOLTKE, Adam Gottlob Greve, 1710—1792, f. i Mecklenborg, Frederik V.s trofaste Ven og Raadgiver, oprettede 1750 Grevskabet Bregentved, der ved hans Død gik i Arv til den yngre Søn Joachim Godske, med Forbigaaelse af de ældre. I. 60, 73, 105, 130, 159, 180, 219.

MOLTKE, Christian Magnus Frederik Greve, 1741—1813, Søn af frg., General, g. 1762 m. Frederikke Elisabeth Komtesse Reventlow (Datter af Overkammerherren). I. 180.

MOLTKE, Joachim Godske Greve, 1746—1818, Broder til frg., Statsminister fra 1781—1784 og 1813—1818, spillede en stor Rolle ved Finansvæsenets Ordning. 1776 blev han Kurator for Vemmetofte og 1791 for Vallø. Som Modsætning til den almindelige Opfattelse af C. D. F. R.s Forhold til J. G. Moltke citeres følgende Udtalelser fra et utrykt Brev af 9. April 1781: »Moltke holder jeg grumme meget af; han ser ud som et Lig af Sorg. Jeg finder ogsaa hans Skæbne meget haard; thi man har afgjort alt uden at spørge ham«. Jvf. Brevet af $^{21}/_{10}$ 1818. I. 10, 11, 180. II. 53, 223, 232, 234.

MOLTKE, Adam Ferdinand Gottlob Greve, 1748—1820, Broder til frg., Søofficer, 1781 Deputeret i Admiralitetskollegiet, afskediget 1797 som Viceadmiral, blev sindssyg. II. 49.

MOLTKE, Adam Gottlob Ditlev Greve, 1765—1843, Broder til frg., Baggesens Ven, Tilhænger af den franske Revolution, ivrig Deltager i den slesvig-holstenske Bevægelse. I. 169, 170, 181.

MOLTKE, Carl Emil Greve, 1773—1858, yngste Broder til frg., Søofficer, 1798 Legationssekretær i Lissabon, senere i Madrid, udnævntes 1804 til Gesandt i Stockholm, men først akkrediteret 1807 og maatte 1808 paa Grund af Krigen forlade Stockholm. Senere Gesandt i Haag og London, trak sig 1832 tilbage til sine Godser. II. 62.

MOLTKE, Frederik Greve, 1754—1836, Søn af den gamle Adam Moltkes Broder Adam Ludvig († 1764), Ewalds Ven, beklædte forskellige høje Embeder i Norge (sidst som Stiftamtmand i Akershus), 1795 1ste Deputeret i Generaltoldkammeret og Deputeret i Finanskollegiet, 1799 Præsident i det danske Kancelli, maatte 1804 træde tilbage til Stillingen som Præsident for Generaltoldkammeret, 1810 Gehejmestatsminister, kompromitteredes 1814 ved i et Brev, som blev opsnappet af Svenskerne, at udtale sin Sympati for Nordmændenes Rejsning, afskediges af den Grund fra alle sine Embeder og blev forvist til Jylland. September 1815 blev han taget til Naade igen og udnævnt til Stiftamtmand over Aalborg Stift, hvorfra han tog sin Afsked 1824. II. 54, 169, 178.

MOLTKE, Adam Wilhelm Greve, 1785—1864, den berømte Minister fra Fyrrernè, Søn af Joachim Godske M. II. 203, 207, 215, 223.

MOLTKE, Frederikke Louise Grevinde, 1797—1819, f. Komtesse Knuth, Datter af »min Veninde Knuth«, g. 1817 m. frg. II. 215, 223.

»MONITEUR universel«, fransk Dagblad, oprettet 1789, fra 1800—1869 var det Regeringens officielle Blad, fra 1869 konservativt. I. 169.

MONTAIGU, Marquise, fransk Emigrantinde. I. 222.

MONTESQUIEU, fransk Forfatter, 1689—1755. I. 156.

MOORE, engelsk General, 1761—1809. se II. 109.
MORGENSTIERNE, maaske Otto Christopher v. Munthe af M., 1735—1809, 1783 Deputeret i Generalitets- og Kommissariatskollegiet. I. 91.
MORMANN, Baron, fransk Emigrant. I. 240.
»MORNING CHRONICLE«. II. 18.
v. MOSHEIM, Johann Lorenz, 1694—1754, tysk luthersk Teolog og Kirkehistoriker. II. 176.
DE LA MOTTE-FOUQUÉ, Friedrich Heinrich Karl, 1777—1843, tysk romantisk Digter, hvis Hustru ogsaa var Forfatter. II. 202.
MUMSEN, Jakob, 1737—1819, (»Onkel Toby«), Læge i Hamborg. II. 214.
MUNTHE af Morgenstjerne, Caspar Wilhelm, 1744—1811, Officer, som Godsejer Modstander af Landboreformerne, 1803 Stiftamtmand i Aarhus. 1804 over Lolland-Falster. II. 95, 206.
MURAT, Napoleons Svoger. II. 79.
»MUSEUM«. II. 140.
MÜLLER, Professor, 1759—1814, 1788 teologisk Professor og Førstelærer ved Skolelærerseminariet i Kiel, afskediges som saadan 1805, men blev samtidig Professor i Filosofi ved Universitetet. I. 161.
MÜNSTER, Georg Greve af M.-Meinhøvel, dansk og osnabrücksk Gehejmeraad, 1751—1801, stor tysk Godsejer, ejede 1794—1797 Salinen i Oldesloh. I. 210, 225. II. 59.
MÜNSTER, Amalie Grevinde, 1767—1814, g. m. frg., f. Friherreinde Ompteda. Hendes Moder havde været Overhofmesterinde hos Dronning Caroline Mathilde i Celle. Selv var hun Hofmesterinde for Prinsesserne Juliane Sophie og Louise Charlotte 1805—1809 og fra 1810—1814 hos Kronprinsesse Caroline, stod mange af Datidens Skønaander nær og var selv Digterinde. I. 210, 225. II. 59, 60, 62, 65, 66, 67, 134, 157, 169, 170, 184, 185, 186.
MÜNSTER, Asta Thusnelda, 1788—1842, Datter af frg., g. 1807 m. Carl Emil Greve Moltke til Aagard og Nørager. I. 210. II. 60, 70.
MÜNTER, Balthasar, 1735—1793, f. i Lybæk, 1760—1763 Hofdiakon og Præst ved Waisenhuset i Gotha, fra 1765 Præst ved Petri Kirke i København; var Hovedstadens mest ansete Prædikant. I. 40, 50, 54, 56, 71, 72, 74, 75, 80, 81, 88, 114, 193. II. 48, 103, 176.
MÜNTER, Magdalene Ernestine Sophia Friedriche, f. v. Wangenheim, 1742—1808, g. 1760 m. frg. I. 56, 71, 72, 74, 81, 114, 249.
MÜNTER, Friedrich Christian Carl Hinrich, 1761—1830, Søn af frg., Kirkehistoriker og Arkæolog, fra 1808 Sjællands Biskop. I. 71, 114, 118. II. 159, 160, 230, 250.
MÜNTER, Maria Elisabeth, 1771—1842, f. Krohn, Datter af Dr. Hermann Dietrich K. († 1805 som første Borgmester i Lybæk), g. 1791 m. frg. II. 160.
MÜNTER, Frederikke, Søster til Biskoppen, se Brun.
MÜNTER, Balthasar, Broder til frg., død som ung. I. 54, 71, 114.
MÜNTER, Balthasar, 1794—1867, Søn af Biskop M., blev 1823 Kapellan og senere Præst og Provst ved Holmens Kirke. II. 230.
MØLLER, Landmaaler og Inspektør. I. 49, 104, 113, 153, 167.
MØRNER, Karl, 1755—1821, svensk Greve, 1812 General og Overstatholder i Stockholm. II. 182.
v. MØSTING, Johan Sigismund, 1759—1843, 1804 Præsident i det tyske Kancelli, Overdirektør ved Rigsbanken Jan.—Dec. 1813, fra 1813 Finansminister og Præsident i Rentekammeret, 1814—1842 Gehejmestatsminister, afskediget fra alle sine Embeder 1831, 1840 Overkammerherre. II. 134, 161, 173, 242, 247.
v. MØSTING, Cecilie Christiane, f. v. Krogh, 1767—1850, g. 1785 m. frg. II. 134.

v. MØSTING, Juliane Marie, Søster til Johan Sigismund v. M., se Knuth.
v. MØSTING, Kammerfrøken hos Kronprinsesse Marie, Søster til frg. I. 115. II. 25, 29, 34, 73, 122, 125, 128, 134.
v. MØSTING, Kammerfrøken hos Louise Augusta, Søster til frg. II. 122.

NAPOLEON, se Buonaparte.
NAPOELON II, Konge af Rom. II. 144.
v. D. NATH, Magnus Greve, 1765—1828, 1788 Deputeret i Kommercekollegiet, 1810 Gesandt i Stockholm, hvor han ivrigt virkede for Frederik VI.s Valg til svensk Tronfølger, 1812—1815 Gesandt i Dresden, 1816—1825 i Madrid, 1817 Gehejmekonferensraad. I. 110, 116, 117, 118, 147, 156, 186, 245. II. 35, 153.
v. D. NATH, Sophie Magdalene Charlotte (»Lotte«), f. Bernstorff. Datter af A. P. B., 1770—1841, g. 1787 m. frg. I. 108, 110, 117, 118, 147, 156, 186, 230, 233. II. 186, 202, 214, 216, 240, 242.
v. D. NATH, Elise, Datter af frg., se Bernstorff.
NECKER, fransk Finansmand og Minister, 1732—1804. I. 139, 140, 144, 149, 159, 163. II. 156, 169, 202.
DE NEERGAARD, Jens Peter Bruun til Eckhof og Oevelgönne, 1764—1842, bekendt holstensk Godsejer, Kammerherre, maatte 1821 standse sine Betalinger. I. 171. II. 61, 119, 227, 262.
DE NEERGAARD, Elisabeth Caroline Henriette Bruun, f. Grevinde Baudissin, Datter af Heinrich B. til Knoop, 1777—1844, g. m. frg. II. 227.
NEILL'S »husbandry«. I. 14.
NELSON, engelsk Admiral. II. 11, 12, 14, 15, 16, 18, 68, 69.
NICOLAI, berlinsk Boghandler og Forfatter, 1733—1811, udgav »Allgemeine deutsche Bibliothek«. I. 226.
NICOLOVIUS, se II. 157.
NIEBUHR, Barthold Georg, 1776—1831, 1796—1797 Privatsekretær hos Ernst Schimmelmann, derefter i dansk og fra 1806 i prøjsisk Statstjeneste, bekendt som Historiker (»Römische Geschichte«). II. 80.
»NIELS EBBESEN«, Sørgespil af Sander. I. 226.
NIELSEN, Georg, 1710—1797, Christian VII.s Lærer 1755, senere kgl. Bibliotekar, Konferensraad. Hans Dagbog om Begivenhederne ved Hoffet, som han havde set paa nært Hold, brændte 1794 ved Christiansborg Slots Brand. I. 89.
NIELSEN, Hofinspektør. II. 95.
NIEMEIER, August Hermann, 1754—1828, tysk-rationalistisk Teolog og Pædagog. II. 159.
v. NORMANN, f. Brakel, paa Vallø. II. 52.
NUMSEN, Michael, 1686—1757, Feltmarskal. I. 102.
NUMSEN, Margrethe Marie Thomasine, f. Ingenhaeff, 1705—1776, g. 1725 m. frg., Overhofmesterinde hos Kronprins Frederik Jan. 1772—Sept. 1773, derefter Dekanesse for Vallø. I. 29, 30.
NUMSEN, Frøken, Datter af frg. I. 27, 29.
NUMSEN, Frederik, 1737—1802, Broder til frg., højt anset Officer, Modstander af Struensee, 1785 anklaget for sin Embedsførelse, 1788 afskediget, men 1789 til Oprejsning udnævnt til Generalløjtnant. Allerede 1788 var han dog gaaet i russisk Tjeneste, hvor han udmærkede sig. Døde i Rusland. I. 131.
NUMSEN, Christian Frederik, 1741—1811, Broder til frg., Officer, Gesandt i Petersborg 1772—1776, afløste 1784 Schack som Overhofmarskal, fra 1791 bosat i Helsingør som Direktør for Øresunds Toldkammer. I. 96, 102, 115, 116, 131, 161, 162. II. 58, 148, 150, 151, 152.
NUMSEN, Margrethe, f. Grevinde Holck, 1741—1826, 1⁰ g. m. Overpræsident i København Gehejmeraad v. d. Lühe. 2⁰ g. m. frg. II. 58, 148, 151, 152, 238.
NYSØ, Herregaard tæt ved Præstø. I. 15, 21.

OBERON, romantisk Heltedigt af Wieland. I. 57, 60. II. 128.
OEHLENSCHLÄGER. II. 127, 129, 131, 152, 202.
OLDENBORG, Hertugen af, Fred. Wilhelm, 1785—1823, sindssvag. Hans Fætter Peter Fred. Ludvig, Biskop, og 1803 Fyrste af Lybæk, blev Regent og ved hans Død 1823 Hertug. II. 79, 94.
ORANIEN, Frederik Wilhelm V af, Statholder i Nederlandene, forjaget af Franskmændene, † 1806. I. 208.
ORLÉANS, Duc d', Louis Philippe (Égalité), 1747—1793. I. 179.
ORLOFF, Michael, 1785—1842, russisk Afsending 1814, Adjudant hos Alexander I. II. 178.
OSCAR I, Konge af Sverige, 1844—1859. II. 139.
V. D. OSTEN, Wilhelm August Massau v. d. O., 1772—1818, Kaptajn, Søn af Kammerherre Major Chr. Albrecht Massau v. d. O. og Friderica Louise Charlotte Scheel, en Søster til Gehejmeraadinde Brandt. I. 256.
OTHANES, Drama af Chr. Stolberg. I. 98. 109.
OURUPGAARD paa Lolland. II. 208.
OXENSTJERNA, Carl Gustaf, 1753—1815, 1791 Gesandt i Portugal, 1798—1813 i København. II. 31, 65.

PARKER, engelsk Admiral. II. 12, 15, 17, 18.
PASCAL, den franske Forfatter, 1623—1662. I. 251.
PATRIC PEAL. II. 142.
PAULI, August Vilhelm, 1781—1858, hanseatisk Ministerresident i København. II. 231.
PAULI, Charlotte (»Lotte«) Emilie Frederikke, f. Brun, 1788—1872, Datter af Constantin og Frederikke Brun, g. 1809 m. frg. II. 64, 71, 96, 112, 121, 138, 231.
v. PECHLIN, Nicolaus Otto, se II. 29.
v. PECHLIN, Anna Caroline, f. 1785, Hofdame hos Hertuginden af Augustenborg, Datter af frg. II. 29.
PEDERSTRUP, Hovedgaard paa Lolland under Grevskabet Christianssæde. I. 48, 55, 62, 64, 73, 85, 114, 153, 168. II. 101, 155, 172, 181, 207, 215, 241, 258.
PENTHIÈVRE, Duc de, Louis Jean Marie de Bourbon, 1725—1793, Storadmiral og Guvernør i Bretagne, rig og godgørende. II. 140.
PERTHES, Friedrich Christoph, 1772—1843, oprettede 1796 en Boghandel i Hamborg og en Forlagsforretning i Gotha, 1813—1814 en af Lederne ved Hamborgs Befrielse. II. 222, 247, 249, 255.
»PETERS BRYLLUP« af Thaarup. I. 195.
PETERSEN, Feltskær i Køge. I. 23.
PETERSEN, Nordmand, Huslærer for C. D. F. R.s Børn, senere Bjergraad i Norge. I. 137, 138. II. 147.
PEYMANN, Henrik Ernst, 1737—1823, Officer, 1794 Kommandant i Citadellet, 1795 Generalmajor i Infanteriet, i Foraaret 1807 blev Generalmajor Gedde syg, og P. fik Overkommandoen over København og Kronborg. Efter Bombardementet dømt fra Ære, Liv og Gods, hvilket formildedes til Afsked i Unaade uden Pension, tog Ophold i Rendsborg hos sin Broder. Efter Napoleons Fald kom han igen i Naade og fik Pension. II. 90, 91. 99.
PHISELDECK, Justitsraad. II. 91.
PICHEGRU, den franske General. I. 208.
PICOT, Mademoiselle. II. 186.
PIUS VII, 1800—1823. II. 235.
PLATO, græsk Filosof. II. 229.
v. PLESSEN, Louise, 1725—1799, f. Komtesse Berckentin, g. 1744 med Kammerherre v. Pl. (1716—1755). Hofdame hos Dronning Sophie Magdalene, 1766 Overhofmesterinde hos Dronning Caroline Mathilde, 1768 fjernet fra Hoffet, bosatte sig paa Kokkedal (ved Hørsholm), senere udvist af Danmark og boede i Celle, hvor hun døde. I. 190, 209, 251, 252.
PLINIUS, romersk Forfatter. I. 25.

PLUTARCH, græsk Forfatter. I. 25, 87, 94.
PLØEN, Hertuginden af, Christine Irmengard, f. Reventlow, Datter af Christian Ditlev R., 1711—1779, g. 1730 med Frederik Carl, Hertug af Holsten-Sønderborg-Pløen. I. 8, 53.
PLÖTZ, Hans Henrik, 1748—1830, Maler og Mekaniker, f. i Holsten, fulgte 1771 Kammerherre Warnstedt paa en Udenlandsrejse, men maatte paa Gr. af Sygdom blive tilbage i Schweitz, hvor han gjorde Bekendtskab med Naturforskeren og Filosofen Bonnet, hos hvem han boede til dennes Død 1793. Vendte tilbage til Danmark 1799 og blev Hofmekanikus. I. 246. II. 49.
POLENZA, italiensk Sanger. I. 24.
PONÇOT, fransk Kaptajn ved de spanske Tropper i Danmark 1808. II. 100.
PONÇOT, fransk Løjtnant ved de spanske Tropper i Danmark 1808. II. 100.
PONIATOVSKY, Josef, 1762—1813, polsk Frihedshelt, førte 1772 Hæren mod Rusland, sluttede sig til Napoleon og druknede paa Tilbagetoget fra Leipzig. Thorvaldsens Rytterstatue af ham i Warschau. II. 254.
PONTECORVO, se Karl XIV Johan.
PONTECORVO, Prinsessen af, Desirée Clary, Købmandsdatter fra Marseille, † 1860, g. m. frg. II. 138, 139.
POPE, engelsk Digter, 1688—1744. I. 25, 181. II. 193, 194.
»POSTHUSFEJDEN«. I. 185.
LA POTTERIE, se Noten I. 47.
POVELITSCHEN, russisk Admiral. I. 131.
POWISCH, Frøken, Selskabsdame hos Fru Numsen, Dekanessen paa Vallø. I. 30, 31.
POVL, Kejser af Rusland, 1796—1801. I. 250, 252, 253, 262. II. 4, 5, 15, 17.
PRAM, Christen Henriksen, Digter og socialøkonomisk Forfatter, 1756—1821. I. 212.
DE PRAT, II. 226.
PREETZ, Frøkenkloster i det nordlige Holsten. II. 58.
PUERARI, Professor. II. 134, 186.
PURGSTALL, Wenzel Johan Gotfred, Greve 1773—1812, f. i Krain, kom 1794 i 5 Uger til København og boede hos Schimmelmann, anholdt i denne Tid om Johan Ludvig Reventlows 14-aarige Datter Carolines Haand, gik senere i østrigsk Tjeneste og var en af Hovedmændene ved Tyrols Rejsning, førtes som Fange til Mantua, kom snart fri igen, men døde allerede 1812 af Følgerne af Fangenskabet. I. 215.
DU PUY, Jean Baptiste Edouard Louis Camille, 1770—1822, Musiker og Sanger, optraadte først i Stockholm, derefter i København, forvist paa Grund af sin Forbindelse med Prinsesse Charlotte, senere vendte han tilbage til Stockholm, hvor han indtog en ledende Stilling som Musiker. II. 112.
PÜCKLER-MUSCAU, Lucia, Fyrstinde af, f. Hardenberg, I. 171.

V. QUALEN, Hilleborg Margrethe, f. Komtesse Holck, 1739—1817, g. 1765 m. Frederik Christian v. Qu. (1724—1792) til Windeby, Moder til efterflg. I. 255, 257.
V. QUALEN, Benedicte, se Reventlow.
V. QUALEN, Christian Carl Otto Valdemar, 1799—1822, Brodersøn til frg., Løjtnant, faldt i den græske Frihedskrig. II. 255, 256, 257, 260, 262.
QUISTRUMBRO, i Bahuslen. I. 125.

RABEN, Otto Ludvig Greve, til Christiansholm, 1730—1791, Kammerherre, Ceremonimester, 1774 Gehejmeraad. I. 164.
RACINE, den franske Forfatter. I. 106.
RAHBEK, Forfatteren, 1760—1830. I. 200, 202, 205. II. 81.
RAMÉE, Jacques, Joseph, 1764—c: 1825 Arkitekt, forlod Frankrig under Revolutionen, virkede som Arkitekt bl. a. i Hamborg. II. 136.

RANTZAU, Grevskab i Holsten, inddraget under den danske Krone af Frederik IV. I. 133.
RANTZAU, Christian Frederik Ernst, 1747—1807, Hofjægermester, Kammerherre, g. 1776 m. Baronesse Iselin til Stamhuset Iselingen. II. 185, 186.
RANTZAU, Christian Ditlev Carl, Rigsgreve, 1772—1812, 1809 Overpræsident i Kiel og Kurator for Universitetet der. II. 68, 152.
RANTZAU, Charlotte Henriette Susanne, f. Diede zum Fürstenstein, g. 1795 m. frg. II. 152.
RANTZAU, Carl Emil, Greve til Rastorff, 1775—1857, Gehejmekonferensraad. II. 51, 143.
RANTZAU, Emilie Hedevig Caroline (»Milchen«), 1777—1811, f. Bernstorff, Datter af A. P. B., g. 1794 m. frg. II. 143, 212.
RAMÉ, II. 136.
RAPIN TOYRAS, Paul de Rapin til Thoyras, 1661—1725, Forfatter til l'Histoire d'Angleterre. II. 176, 194.
RAUSCH, K. skal være Kohlrausch, f. 1780, 1802 Huslærer hos Baudissin paa Knoop, stor Pædagog og anset Forfatter. Det omtalte Skrift er sikkert »Deutsche Geschichte« (1816). II. 227.
RAVAILLAC, myrdede 1610 den franske Konge Henrik IV. I. 120.
RAVNHOLT, Stamhus i Svendborg Amt. I. 11.
v. REDERN, Sophie, se Stolberg.
REEDTZ-THOTT. I. 199.
REINHOLDT, Karl Leonhardt, 1758—1823, tysk Filosof, Professor i Jena 1787—1794, i Kiel fra 1794. I. 236. II. 256.
REVENTLOW'ERNE, se Stamtavlen.
REVENTLOW, Christian Ditlev, C. D. F. R.'s Fader. I. 7, 12, 19, 26, 28, 36, 150. II. 32, 185, 204.
REVENTLOW, Johanne Sophie Frederikke, f. Bothmar, C. D. F. R.'s Moder. I. 41.
REVENTLOW, Charlotte Amalie, f. Komtesse Holstein-Lethraborg, Stifmoder til C. D. F. R. I. 7, 8, 15, 19, 21, 26, 28, 39, 43, 44, 45, 46, 55, 60, 72, 120, 136, 145, 146, 150, 151, 159, 164, 175, 176, 177, 183, 193, 207, 242. II. 185, 188, 204.
REVENTLOW, Conrad Georg, C. D. F. R.'s Broder. I. 26, 39, 58, 63, 70, 81. 82, 83, 100, 123. 127, 137, 200.
REVENTLOW, Frederikke, f. Romeling, g. m. C. D. F. R.'s Broder Conrad. I. 63, 70, 75, 79, 81, 82, 83. II. 197.
REVENTLOW, Johan Ludvig, C. D. F. R.'s Broder. I. 5, 6, 7, 13, 18, 26, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 60, 65, 73, 82, 86, 103, 113, 114, 118, 147, 164, 169, 174, 175, 210, 218, 219, 232, 233, 242, 258. II. 6, 7, 18, 23, 32, 35, 40, 42, 53, 64, 84, 103, 155, 203, 204, 207, 212, 216, 232, 235.
REVENTLOW, Anna Sybille, f. v. Schubart, g. m. C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig. I. 40, 43, 44, 45, 46, 48, 50, 51, 56, 60, 65, 73, 82, 94, 96, 120, 147, 164, 174, 175, 233, 258. II. 7, 35, 40, 64, 72, 84, 177, 237.
REVENTLOW, Christian Detlev, C. D. F. R.'s ældste Søn. I. 39, 49, 53, 58, 64, 68, 73, 86, 87, 97, 102, 114, 117, 129, 136, 137, 141, 164, 170, 171, 191, 193, 204, 212, 224, 236, 241, 254, 255, 256, 257, 258, 263. II. 18, 19, 22, 23, 33, 37, 38, 39, 56, 85, 86, 87, 88, 93, 111, 115, 127, 129, 132, 144, 150, 155, 159, 162, 165, 170, 173, 175, 185, 198, 200, 202, 207, 212, 218, 221, 226, 229, 237, 243, 245, 253, 255, 256, 258, 260.
REVENTLOW, Margrethe Benedicte, f. v. Qualen, g. m. C. D. F. R.'s ældste Søn Christian Detlev. I. 255, 256, 257, 258, 263. II. 19, 22, 23, 37, 38, 56, 63, 72, 73, 93, 132, 165, 185, 240, 256.
REVENTLOW, Ernst, C. D. F. R.'s Søn, f. 1776, † 1781. I. 48, 49, 55, 58, 64, 68, 96. II. 40, 52.
REVENTLOW, Conrad, C. D. F. R.'s Søn, født og død 1778. I. 68.
REVENTLOW, Sophie Charlotte, C. D. F. R.'s Datter. I. 55, 59, 97, 171, 185, 191, 205, 207, 210, 224, 234, 256. II.

33, 71, 96, 97, 114, 156, 173, 198, 206, 230, 240, 248, 251, 252, 255.
REVENTLOW, Ludvig Detlev, C. D. F. R.'s Søn. I. 55. 59, 78, 117, 137, 170, 171, 207, 210, 211, 236, 259. II. 7, 8, 10, 11, 38, 67, 70, 88, 99, 152, 165, 167, 170, 178, 179, 195, 207, 229.
REVENTLOW, Agnes, f. Hammerstein-Loxten, g. m. C. D. F. R.'s Søn Ludvig. II. 170, 178, 195, 207.
REVENTLOW, Charlotte Louise, C. D. F. R.'s Datter, født og død 1782. I. 68, 69.
REVENTLOW, Louise Sybille, C. D. F. R.'s Datter. I. 96, 171, 220, 234. II. 11, 71, 80, 94, 96, 97, 114, 124, 156, 165, 168, 173, 186, 198, 206, 226, 230, 240, 245, 248, 252.
REVENTLOW, Conrad Detlev Cai, C. D. F. R.'s Søn. I. 100, 177, 240. II. 39, 48, 56, 74, 76, 115, 165, 198, 241, 258.
REVENTLOW, Ernst Christopher Detlev, C. D. F. R.'s Søn. I. 234, 239. II. 10, 16, 48, 67, 78, 106, 107, 108, 109, 110, 130, 182, 183, 185, 189, 190, 197, 198, 262.
REVENTLOW, Ejnar Carl Detlev, C. D. F. R.'s Søn. I. 239. II. 10, 16, 67, 178, 182, 187, 188, 198.
REVENTLOW, Charlotte Augusta Agnes, C. D. F. R.'s Datter. I. 145, 146, 148, 233. II. 71, 74, 96, 97, 108, 114, 118, 152, 156, 159, 165, 169, 173, 198, 206, 226, 230, 240, 248, 252.
REVENTLOW, Frederik Detlev (»Frits«), C. D. F. R.'s Søn. I. 179, 233. II. 66, 74, 93, 156, 178, 181, 183, 189, 198, 225, 233.
REVENTLOW, Frederikke Edel Charlotte, Datter af C. D. F. R.'s Broder Conrad. II. 197.
REVENTLOW, Detlev Christian, Søn af C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig, født og død 1779. I. 51.
REVENTLOW, Charlotte Amalie, Datter af C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig se Schaffalitzky de Muckadell.
REVENTLOW, Detlev Christian Ernst, Søn af C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig. II. 35, 63, 72, 74, 156.
REVENTLOW, Josephine, f. Schimmelmann, g. m. Johan Ludvig R.'s Søn Detlev. II. 70, 72, 80, 156, 159.
REVENTLOW, Caroline Sophie Louise, Datter af C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig. II. 35, 40, 212.
REVENTLOW, Vilhelmine Juliane, Datter af C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig, se Holstein.
REVENTLOW, Carl Andreas Detlev, Søn af C. D. F. R.'s Broder Johan Ludvig, I. 219.
REVENTLOW, Christian, Sønnesøn af C. D. F. R. II. 37, 165, 255, 256, 257, 259, 260.
REVENTLOW, Hildeborg, Sønnedatter af C. D. F. R. II. 238.
REVENTLOW, Eduard, Sønnesøn af C. D. F. R. II. 225.
REVENTLOW, Detlev, »Overkammerherren«, Fader til Cai og Frits R. I. 87, 116. II. 212.
REVENTLOW, Hedvig Ida, Datter af »Overkammerherren«. II. 212, 213, 241.
REVENTLOW, Cai Frederik, Søn af »Overkammerherren«. I. 79, 81, 87, 96, 97, 100, 101, 105. 107, 108, 111, 112, 118, 166, 191, 227, 228, 229, 240, 241, 249, 253. II. 37, 41, 43, 47, 48, 51, 93, 143, 216, 259, 260, 263.
REVENTLOW, Vilhelmine Magdalene Ulrikke, f. Bernstorff, Broderdatter af A. P. Bernstorff, g. m. Cai Reventlow. I. 100, 101, 105, 107, 108, 110, 112, 127.
REVENTLOW, Louise Henriette, f. Bernstorff, g. m. Cai Reventlow. II. 143, 260.
REVENTLOW, Meetha, Datter af Cai R., f. 1786, † 1787. I. 105, 112.
REVENTLOW, Frederik (»Frits«), Broder til Cai R. I. 59, 87, 97, 112, 189. II. 51, 208, 212, 213, 233. 238, 241, 242, 244.
REVENTLOW, Frederikke Juliane (Julie, »Julchen«), f. Schimmelmann, Datter af Heinrich Carl Greve Schimmelmann, g. m. Frederik Reventlow. Hun skrev »Sonntagsfreuden des Landmanns« 1791, »Kinderfreuden oder Unterricht

in Gesprächen« 1793. I. 60, 71, 171, 189. II. 212.
REVENTLOW, Christian, Broder til Cai og Frits R. I. 105.
REVENTLOW, Heinrich, Broder til Cai og Frits R. I. 118.
RIBBING, 1765—1843, svensk Kaptajn, deltog i Sammensværgelsen mod Gustav III, dømtes til Døden, benaadedes med Landsforvisning og Tab af alle borgerlige Rettigheder. I. 206.
RIBER, 1760—1796, Lærer ved Blaagaards Seminarium, Forfatter, var med til at stifte »Selskabet for Efterslægten« (1786). I. 224.
RICHTER, Jean Paul, tysk Forfatter, 1763—1825. I. 236.
RIEGELS, Niels Ditlev, 1755—1802, Historiker og Litterat, var en af Mellemmændene mellem Kronprinsen og Bernstorff 1784, men følte sig meget forurettet ved ingen Indflydelse at faa (han fik kun en aarlig Pension paa 1200 Rdl.). I. 144. II. 31.
RIEGELS, Oda Sophie Henriette, f. Wagner, g. m. frg. II. 31.
ROBESPIERRE, fransk Revolutionsmand, 1758—1794. I. 201, 202.
ROCKERT, københavnsk Læge. I. 41.
ROHDE, Jacob Friederich, prøjsisk Gesandt i København 1785—1789. I. 135.
ROHDE, Christian v. Rother, 1788—1849, fra 1836 prøjsisk Finansminister, 1810 »Rechnungsrath« i Friherre v. Hardenbergs Bureau, dygtig Finansmand. II. 209.
ROLAND, »Den rasende R.«, en Ballet. I. 87.
ROLLIN, Charles, 1661—1741, fransk Historieskriver. I. 14.
ROMANA, Pedro Caro y Silva Marquis af R., 1761—1811, spansk General, Anfører for det spanske Korps i Danmark. II. 102.
ROSENBORG. II. 9, 12, 113.
ROSENCRONE, Marcus Gerhard, 1738—1811, Søn af Edvard Londemann, adlet Rosencrone 1749, Diplomat, 1773 Baron, 1783 Greve, 1780—1784 Udenrigsminister, havde af Bernstorff lejet hans Palæ, fik 1784 Sæde i Statsraadet, men afskedigedes otte Dage efter; senere dyrkede han historiske, statsvidenskabelige og filosofiske Studier, oprettede den Hielmstierne-Rosencroneske Stiftelse og skænkede sin Svigerfader Hielmstiernes Bogsamling til det store kgl. Bibliotek. I. 58, 74, 75, 88, 158.
ROSENKILDE, Huslærer hos C. D. F. R. I. 155, 156, 200.
ROSENKRANTZ, Frederik Christian, 1724—1802, Statsminister og Præsident for Admiralitets- og Kommissariatskollegiet 1784—Juni 1788, da han faldt ved sin Modstand mod Bondesagen. II. 29, 37.
ROSENKRANTZ, Dorothea, f. Reedtz, 1731—1801, g. m. frg. II. 29.
ROSENKRANTZ, Niels, 1757—1824, Diplomat og som saadan benyttet flere Gange som overordentlig Gesandt, afløste 1810 Christian Bernstorff som Udenrigsminister, deltog i Kongressen i Wien, Modstander af Schleswig-Holsteinismen. II. 5, 169.
ROSENKRANTZ, Varvara Alexandrovna Vjasemskaja, 1774—1849, g. m. frg. II. 5.
ROSENKRANTZ, Marcus Gjøe, 1762—1838, Broder til Niels R., ledede som 1ste Medlem af det norske Statsraad Regeringen fra Christian Frederiks Tronfrasigelse indtil Karl XIII's Valg. II. 183, 185.
ROSENKRANTZ, Karen, Datter af Marcus Gjøe, se Knuth.
ROSING, Michael, Skuespiller, 1756—1818. I. 116, 169.
ROTHE, Caspar Peter, 1724—1784, historisk Forfatter. I. 234.
ROTHE, Tyge Jesper, historisk og filosofisk Forfatter 1713—1795, Halvbroder til frg. I. 219. II. 14.
ROTHE, Carl Adolf, 1767—1834, Søn af frg., Søofficer, 1833 Kontreadmiral. II. 14, 202.

ROUSSEAU, Jean Jacques, fransk Forfatter, 1712—1778. I. 71, 148, 149, 184, 240.
RUDGIERI, se Karl XIV Johan.
RUMFORD, Benjamin Thompson, Greve, 1753—1814, Fysiker og Filantrop. »Rumfordsk Suppe«. II. 226.
»RUSE SUR RUSE«, fransk Skuespil. I. 158.
»RØDHÆTTE«, Syngestykke, med Musik af Dittersdorff. I. 202.
RØMELING, Edele Dorothea, f. Scheel, 1718—1782, 1743 g. m. Hans Henrik R. (1707—1775), Admiral, Statsminister. I. 63.
RØMELING, Hans Henrik, 1747—1814, Kaptajn i Flaaden, Søn af frg. I. 83.
RØMELING, Frederikke, Søster til frg., se Reventlow.
RØMELING, rimeligvis Hans Henrik R., 1770—1840; i 1793 var han Sekondløjtnant, død som Generalmajor. I. 185.
RØNNE, Bone Falch, 1764—1833, Præst i Lyngby, stiftede 1821 det danske Missionsselskab. II. 106, 109.

SACHSEN, Friederich August I af S., 1763—1827, Konge 1806. II. 164, 166.
SACKEN, Carl von, russisk Gesandt i København 1776—1784. I. 78, 79.
SAINT-GERMAIN, Greven af, Eventyrer i 18. Aarh., hvis Herkomst og rette Navn er ukendt. Han havde stor Indflydelse paa Louis XV og senere paa Prins Carl af Hessen. Døde ukendt i Slesvig 1784 eller efter andre 1795. I. 140.
SAINT-PIERRE, Abbé de, fransk Forfatter omkr. 1700. II. 194.
SAKUNTALA, et Drama af den indiske Digter Kalidasa. I. 233. II. 4.
SAMES, Agent. I. 196.
SAMSØE, Ole Johan, Digter, 1759—1796. I. 220.
SANDBERG, se I. 53. II. 207.
SANDER, Forfatter, 1756—1819 I. 86, 91, 103, 106, 117, 126, 134, 138, 146, 160, 226, 240, 247. II. 81, 94, 113, 114.
SANTA CLARA, Abraham a, † 1709, kejserlig Hofpræst i Wien, bekendt Bodsprædikant. II. 219.
SARDINIEN, Karl Emanuel, Konge af, 1796—1802. I. 240.
SAXTORPH, Læge, 1740—1800, havde stor Fortjeneste af Fødselsvidenskaben. I. 193.
SCHACK, Hans, Greve, 1735—1796, Stiftamtmand i Ribe og Amtmand over Ribe Amt, tog sin Afsked 1768 og blev samtidig Gehejmeraad. I. 9.
SCHACK, Engel Carl Ernst, 1750—1811, f. i Meklenborg, 1771 Kammerpage hos Kronprins Frederik, 1776 naturaliseret, 1780 Overhofmarskal, afskediget 1784, Amtmand over Flensborg Amt, 1887 Overpræsident i Kiel, tog sin Afsked 1799 og drog til Meklenborg, hvor han døde. I. 60, 83, 102. II. 151.
SCHACK-RATHLOU, Joachim Otto, Statsmand, 1728—1800, fjernet fra Regeringen af Struensee, indtraadte igen efter dennes Fald, spillede en stor Rolle under den Guldbergske Styrelse, blev tilsidesat og tog derfor Del i Omvæltningen 1784, 1787 Præsident i det danske Kancelli, var imod Bondefrigørelsen og tog sin Afsked 1788. I. 62, 73, 77, 86, 166.
SCHAFFALITZKY de Muckadell, Albrecht Christopher, Greve, 1720—1797, oprettede 1784 Grevskabet Muckadell. I. 12.
SCHAFFALITZKY de Muckadell, Erik Skeel, Greve, Kammerherre, 1774—1833. I. 258.
SCHAFFALITZKY de Muckadell, Charlotte Amalie, f. Reventlow, 1780—1843, Datter af Johan Ludvig R., g. 1799 m. frg. I. 114, 164, 207, 210, 258.
SCHEEL, Sophie Eleonora Frederikke Skeel, 1778—1836, Datter af Statsminister Jørgen Erik S., g. 1801 m. Frederik Carl Emil Hertug af Augustenborg. II. 29.
SCHELLING, tysk Filosof, 1775—1854. II. 157.

SCHILLER. I. 226. II. 210.
SCHIMMELMANN, Heinrich Carl, Fader til Ernst S., 1724—1782, f. i Pommern, gik 1761 i dansk Tjeneste som Generalintendant og Envoyè extr. i den nederlandske Kreds, 1762 Friherre, 1764 Skatmester, 1779 Greve. I. 61, 66.
SCHIMMELMANN, Caroline Tugendreich, f. v. Gersdorff, 1730—1795, g. 1747 m. Skatmesteren. I. 216, 217, 255.
SCHIMMELMANN, Ernst Heinrich, 1747—1831, Gehejmestatsministeren. I. 4, 9, 10, 11, 43, 58, 60, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 94, 96, 106, 109, 119, 124, 128, 133, 146, 147, 152, 158, 159, 160, 163, 164, 169, 172, 186, 189, 190, 195, 198, 203, 205, 215, 217, 227, 244, 251, 252, 253. II. 21, 36, 40, 48, 51, 55, 59, 70, 71, 72, 78, 81, 87, 93, 94, 112, 114, 119, 124, 127, 131, 132, 134, 142, 154, 155, 157, 161, 169, 173, 199, 203, 208, 210, 211, 213, 214, 215, 217, 218, 220, 228, 232, 234, 237, 239, 240, 247, 250, 251, 252, 256.
SCHIMMELMANN, Emilie Caroline Christiane, f. Rantzau, 1752—1780, g. m. Ernst S. (»Emiliekilde«.) I. 54, 60, 68. II. 212.
SCHIMMELMANN, Charlotte Hedevig, f. v. Schubart, 1757—1816, Søster til Sybille Reventlow, g. 1782 m. Ernst S. I. 46, 56, 57, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 75, 81, 96, 97, 147, 159, 160, 163, 164, 169, 172, 174, 188, 189, 190, 195, 215, 227. II. 21, 40, 59, 67, 78, 99, 100, 102, 140, 158, 162, 173, 203, 208, 210, 213, 214, 237.
SCHIMMELMANN, Louison, se dal Borgo.
SCHIMMELMANN, Ernestine Frederikke, 1753—96, f. Ahlefeldt, g. m. Ernst S.'s Broder Frederik Joseph (1754—1800). I. 217, 255.
SCHIMMELMANN, Josephine, Datter af Ernst S.'s Broder Frederik Joseph, se Reventlow.
SCHIMMELMANN, Fanny, f. Komtesse Blücher-Altona, 1797—1835, g. 1819 m. Frederik Joseph Carl S., Son af Ernst S.'s Broder Frederik Joseph. II. 251.
SCHIMMELMANN, Frederik Traugott, 1756—1778, Broder til Ernst S. II. 212.
SCHIMMELMANN, Caroline Adelaide Cornelia, Søster til Ernst S., se Baudissin.
SCHIMMELMANN, Carl Christian, 1767—1842, Broder til Ernst S., Gehejmekonferensraad, Kammerherre. I. 118, 195, 197.
SCHLANBUSCH, Theodor Georg, 1756—1829. Kammerjunker hos Kronprins Frederik, hvis fortrolige han var ved Forberedelsen til Statskupet 1784. Død som Amtmand i Rendsborg. Gehejmekonferensraad. II. 87.
SCHLOSSER, Johan Georg, 1739—99, Goethes Svoger og Ungdomsven, levede 1796—98 i Eutin, død som Syndikus i sin Fødeby Frankfurt a. M. I. 225, 243.
SCHLOSSER, Johanne, f. Fahlmer, g. m. frg. i dennes andet Ægteskab. II. 29.
SCHMIDT, Georg Philip, 1766—1849, f. i Lybæk, 1803—1806 Privatsekretær hos Ernst Schimmelmann, Finansmand, Digter. II. 70.
SCHUBART, Inger, f. v. Løvenskiold, Moder til Sybille Reventlow, 1732—1808, g. 1751 m. Carl Rudolph S. († 1759). I. 43, 44, 45, 56, 57, 65, 67, 73, 82, 139, 163, 166, 204, 258. II. 100, 111, 146.
SCHUBART, Sybille, se Reventlow.
SCHUBART, Herman, Broder til Sybille Reventlow, 1756—1832, Gehejmekonferensraad, Kammerherre, 1811 Baron, optraadte som Mæcen, bl. a. for Zoëga, Thorvaldsen og Lund. I. 44, 160. II. 140, 156.
SCHUBART, Jaquéline Elise, f. v. Wieling, 1765—1814, g. 1789 m. frg. I. 160. II. 40.
SCHUBART, Charlotte, se Schimmelmann.
SCHULIN, Frederik Ludvig Greve, 1747—1781, Kammerherre. I. 24.

SCHULIN, Sophie Hedevig Grevinde, 1753—1807, f. v. Warnstedt, g. m. frg., Hofdame. I. 23, 24, 75, 172, 235. II. 30, 82, 83, 142.
SCHULIN, Sigismund Ludvig, 1777—1836, Søn af frg. II. 28, 30, 31, 37, 82, 83, 106, 109, 142.
SCHULIN, Louise Elisabeth, f. Brown, 1785—1851, g. m. frg. II. 82, 106, 142.
SCHULIN, Johan Sigismund, 1808—1880, Amtmand, Søn af frg. II. 106, 142.
SCHULTZ, Søofficer. II. 25, 27.
SCHULZ, Johan Abraham Peter, 1747—1800, f. i Lüneburg, indkaldt paa Foranledning af Fr. Stolberg, fra 1787—1795 kgl. Kapelmester i København, har skrevet Musikken til Thaarups Stykker. I. 103, 154, 169, 172.
SCHULZ, Louise Charlotte Philippine, f. Flügel, g. m. frg. I. 117.
SCHWERK, II. 119.
SCHYTTE, Andreas, 1726—1777, Professor i offentlig Ret og Statsvidenskab ved Sorø Akademi 1759—1777. I. 20.
SCHYTTE, Karen, f. Stæhr, g. 1⁰ m. en Forvalter Kruusberg, g. 2⁰ m. frg. † 1791. I. 20.
SCHØNBORN, Gottlob Frederik Ernst, 1737—1817, Gesandtskabssekretær, senere Chargé d'affaires i London, udnævntes ved sin Afsked 1802 til Legationsraad, boede senere paa Emkendorff. II. 54, 213, 214.
SECKER, Ærkebiskop i Canterbury, religiøs Forfatter. I. 25, 94.
SELBY, Charles Borre Baron, 1778—1849, Diplomat, Gehejmekonferensraad, g. 1806 m. Christiane Georgine Louise Falbe (1786—1843). Søn af Charles August S. (1755—1823), Godsejer. II. 208.
SELIM III, tyrkisk Sultan, afsat 1807, II. 84.
SELSKABER. I Jylland stiftedes »Randers Amts Landhusholdningsselskab«, paa Fyen »Fyens Stifts patriotiske Selskab«, begge 1810. »Maribo Amts økonomiske Selskab« var stiftet 1809. Alle 3 Selskaber har som bekendt endnu stor Betydning. II. 129.
SENEBEIR, Jean Senebeir, 1742—1809, svejtsisk Naturforsker, Kemiker. II. 193.
SENECA, romersk Filosof, 4—65. I. 94.
SENFFT V. PILSACH, Adam Frederik Baron, prøjsisk Gesandt. I. 256. II. 65.
DE SERRES, Olivier, se II. 119.
DE SÉVIGNÉ, Madame, 1626—1696, bekendt fransk Dame, hvis Breve til hendes Datter udgaves. I. 106, 163, 210, 251. II. 225.
SIGMUND SIGMUNDI, Jean Charles Léonard Simonde de Sismondi, 1773—1842, fransk historisk og økonomisk Forfatter. II. 226.
SMITH, Præst i Saxkøbing, senere i Horslunde. II. 243.
SNEEDORF, Forfatter, 1724—1764, Professor i Lovkyndighed og Politik ved Sorø Akademi, 1761 Lærer for Arveprins Frederik. I. 20.
SNEEDORF, Fru, f. Thestrup, g. m. frg. I. 20, 136, 176. II. 36, 111.
SNEEDORF, Hans Christian, 1759—1824, Søn af frg., Chef for Søkadetkorpset, Kontreadmiral. I. 176, 239. II. 16, 63.
SNEEDORF, Frederik, 1761—1792, Broder til frg., Professor i Historie, død paa en Rejse i England. I. 136, 176.
SNEEDORF, Betsy, Datter af Hans Chr. S. II. 111.
SOPHIE FREDERIKKE, Prinsesse af Mecklenborg-Schwerin, 1758—1794, g. m. Arveprins Frederik 1774. I. 79, 93, 95, 102, 111, 116, 161, 181, 197, 206, 207. II. 72.
SOPHIE MAGDALENE, Dronning af Sverige. II. 129.
SOPHIENHOLM, Etatsraad Bruns Landsted. I. 190. II. 230.
SOPHOKLES, græsk Tragedieforfatter. II. 130.
»SOPHRONIZON«, tysk Tidsskrift, udgivet af Paulus, tysk rationalistisk Teolog. II. 249.
SORAU, By i Nedre Lausitz. I. 6.
SORGENFRI, II. 38, 55, 102, 156.

SOUZA, Botelho, 1758—1825, portugisisk Diplomat og Forfatter, Gesandt i København, 1791 Gesandt i Stockholm, 1795—1799 atter Gesandt i København. I. 134.

SPALANZANI, Lazaro Spallanzani, 1729—1799, italiensk Naturvidenskabsmand. II. 176, 193.

v. SPERLING, Sophie Magdalene, 1743—1814, Datterdatter af Cai Frederik Reventlow til Altenhof (1685—1762), Hofdame hos Dronningerne Juliane Marie og Caroline Mathilde, Stiftsdame i Vallø. I. 96.

SPORTSHEIM. II. 68.

SPRENGTPORTEN, Johan Wilhelm, 1720—1795, svensk Gesandt i København fra 1761, »Ambassadøren«. I. 50, 115.

DE STAËL, Madame, fransk Forfatterinde, 1766—1817. I. 162. II. 169, 184, 194, 231.

STAFFELDT, Bernhard Ditlev, General, 1753—1818, 1816 blev han for sit Forhold under det norske Felttog mod Sverige dømt til Døden, Straffen nedsattes til Fæstningsarrest, men blev efter 3 Maaneders Forløb helt eftergivet. II. 106, 130, 184, 197, 202, 211.

STAMPE, Henrik, 1713—1789, bekendt Retslærd, fra 1784 Statsminister. I. 61.

STANISLAUS II, August, Konge i Polen, 1764—1795, f. 1732, † 1798. I. 219.

STEFFENS, Henrik, Naturfilosof, 1773—1845. II. 81.

STEIGENTESCH, August, Friherre, 1774—1826, Officer, Diplomat, østrigsk Afsending til Danmark 1814. II. 178.

STEMANN, Christian Ludvig, 1730—1813, adlet 1777, første Deputeret i Generaltoldkammeret, i April 1784 Finansminister, men afgik 8 Dage efter tillige med Guldberg, Amtmand i Haderslev, Overpræsident i Altona, Gehejmeraad. I. 75, 88, 90.

STOLBERG, Christian, 1748—1821, tysk Digter, Gehejmekonferensraad, 1777 Amtmand i Tremsbüttel i Holsten, ægtede 1777 Louise Gramm, f. Reventlow, tog sin Afsked 1800 og levede til sin Død paa sit Gods Windeby ved Eckernførde. I. 32, 42, 62, 65, 69, 71, 77, 98, 120, 128, 160, 167, 169, 183, 220, 222, 232, 249, 257, 260. II. 10, 11, 33, 43, 44, 46, 51, 58, 59, 65, 75, 77, 80, 81, 103, 119, 129, 135, 147, 148, 150, 155, 156, 158, 159, 161, 165, 167, 178, 200, 205, 209, 216, 220, 240, 241, 244, 245, 247, 248, 251, 257, 258, 259, 260.

STOLBERG, Frederik (»Frits«) Leopold, 1750—1819, Broder til frg., tysk Digter, oldenborgsk Overskænk, 1789 dansk Gesandt i Berlin, 1791 Regeringspræsident i Eutin, gik 1800 over til Katolicismen. I. 48, 51, 58, 59, 67, 69, 77, 82, 122, 127, 128, 132, 133, 134, 141, 152, 169, 214, 220, 222, 223, 224, 228, 231, 238, 243, 249, 257, 260, 261, 262. II. 34, 45, 46, 47, 72, 75, 77, 80, 103, 147, 157, 181, 197, 198, 199, 207, 233, 244, 245, 247, 249, 251, 252, 260.

STOLBERG, Agnes Henriette Eleonore, f. v. Witzleben, 1761—1788, Hofdame i Eutin, g. 1782 m. Frits Stolberg. I. 77, 97, 105, 118, 127, 141, 147, 261. II. 46, 182.

STOLBERG, Sophie Charlotte Eleonora, f. v. Redern, 1765—1842, Datter af prøjsisk Overhofmarskal Grev Siegmund v. R. († 1789), g. 1790 m. Frits Stolberg. I. 141, 152, 228, 249, 262. II. 252.

STOLBERG, Henriette Catharine (»Kätchen«), 1751—1832, Søster til Christian og Frits S., Stiftsdame i Vallø I. 52, 53, 55, 58, 59, 60, 65, 69, 71, 72, 74, 77, 97, 122, 127, 128, 152, 169, 186, 220, 222, 249, 261, 262, 264. II. 9, 10, 11, 26, 34, 37, 45, 46, 47, 50, 51, 53, 107, 213, 214, 226, 237, 239, 240, 241, 242, 244, 247, 251, 252.

STOLBERG, Christian Ernst, 1783—1846, Søn af Frits S. I. 261. II. 261.

STOLBERG, Andreas Otto Henning, 1786—1863, Søn af Frits S. II. 199, 200.

STOLBERG, Christian Frantz Leopold, 1796—1815, Søn af Frits S. II. 182.
STOLBERG, Greve, en Slægtning af Brødrene Stolberg. I. 256, 257.
STRØMFELDT, Greve, Søn af Guvernør S. i Linköping. II. 134.
»Den STUNDESLØSE«. II. 249.
SUADICANI, bekendt Læge i København. I. 218, 219.
SUMMAREZ, Admiral. II. 110.
SUNDT, Sophie Hedevig, f. Holck, 1739—1801, Datter af Mogens Holck, Kommandant paa Kongsvinger, g. 1758 m. Major Johan Frederik Sundt (1714—1766). II. 6.
SUSMIHL. II. 176.
SÜSS, se II. 201.
SÆBYHOLM, Hovedgaard under Grevskaskabet Hardenberg-Reventlow. II. 170, 179, 246, 257.
SØHOLT, Gods paa Lolland. II. 252.
SØLYST, Landsted, tilhørende Ernst Schimmelmann. I. 70, 71, 190, 213, 215. II. 21, 24, 203, 234, 251, 256.
SØNDERBORG, Slot paa Vestkysten af Als. I. 40, 53.
SØREN Smed paa Brahetrolleborg. I. 14.

TALBOT, engelsk Forfatterinde. I. 25.
»TANCRED«, Skuespil af Voltaire. II. 134.
TESTRUP, en af Underskriverne af den jydske Proprietæradresse. I. 155.
THAARUP, Thomas, 1749—1821, fra 1781—1794 Lærer ved Søkadetakademiet, 1794—1800 Medlem af Teaterdirektionen, levede derefter paa Smidstrupgaard, Forf. til »Høstgildet« 1790, »Peters Bryllup« 1793, »Hjemkomsten« 1802. I. 102, 154, 169, 172, 195. II. 3.
THERESE, den Kvinde, Rousseau levede sammen med, Therèse Levasseur. I. 148.
THESTRUP, se I. 49.
v. THIENEN, Ida Lucie Scheel v. Plessen, 1740—1792, Datter af Mogens Scheel v. Plessen og Elisabeth v. Thienen, g. 1⁰ 1758 m. Grev Christian Detlev Reventlow (1735—1759), 2⁰ 1763 m. Gehejmeraad Wulf Henrik v. Thienen (1721—1809). I. 119, 141, 171.
THOMMY, engelsk Søofficer. II. 110.
THOMSON, engelsk Digter, 1700—1748, Forf. til »The Seasons«. I. 129, 216. II. 153, 205.
THORVALDSEN. I. 44. II. 242, 252, 253, 254.
»TILSKUEREN«, Tidsskrift, udgivet af Rahbek. I. 205.
TOLL, General, 1743—1817, svensk Feltmarskal, 1801 blev han Generalguvernør i Skaane, hvilket Embede inddroges 1809, hvorefter T. blev Generalkommandant i Skaane. II. 108.
TORDENSKJOLD. I. 234.
TRAMPE, Frederik Christopher Greve, 1779—1832, Stiftamtmand paa Island og i Trondhjem. II. 111, 161.
TRAMPE, Anna Dorothea, 1792—1808, f. Colbjørnsen, Datter af Jacob Eduard C., g. 1808 m. frg. II. 111.
TRANT, Friederich Carl, 1738—1798, f. i Oldenborg, ansat i Kollegierne, 1797 Konferensraad, afskediget s. A. I. 10, 79, 80.
TREMSBÜTTEL, Gods i Nærheden af Altona, tilhørende Grev Christian Stolberg. I. 130, 156, 167, 174, 183, 221, 222, 233. II. 4, 147.
TRESCHOW, Præst. I. 197.
TROLLEBORG, se Brahetrolleborg.
TULLIN, dansk-norsk Digter, 1728—1765, I. 26.

VAD, Gregers Wad, 1755—1832, fra 1803 Professor ord. i Naturhistorie ved Københavns Universitet. II. 55.
VALENTINER, holstensk Landmand, Fader til den bekendte Agronom og Godsejer Adolph V. (1803—1868). II. 253.
WALKER, Marie Amalie, 1756—1837, 1778 g. m. Prof. Callisen. I. 47.
»WALLENSTEINS LAGER«, af Schiller. II. 130.
VALLØ, adeligt Frøkenkloster ved Køge, oprettet 1737 af Dronning Sophie

Magdalene. I. 5, 9, 12, 14, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 30, 31, 55. II. 45, 46, 50, 51, 53, 88, 107, 122, 125, 136, 237, 238, 241, 251, 252, 253.

WALTERSDORFF, Ernst Frederik Greve, 1755—1820, Statsmand, 1785—1796 Guvernør paa de vestindiske Øer, 1801—1803 kommanderende General sammesteds, anklaget, men frikendt for sit Forhold ved Københavns Belejring 1807, senere anvendt som Gesandt. II. 28, 138.

WARBERG, Professor, se II. 74.

VARGAS, Bedemar, Greve af, 1770—1847, Mineralog, f. i Kiel af spanske Forældre, 1842 Chef for det kgl. Musæum for Naturvidenskaberne, Medlem af Videnskabernes Selskab. II. 126, 130, 160, 183.

v. WARNSTEDT, Christiane Louise, 1741—1813, Søster til Teaterchefen. I. 24. II. 30, 83, 142, 159.

v. WARNSTEDT, Hans Vilhelm, 1744—1817, Søn af Kaptajn v. W. (1710—1755), 1783 afskediget fra Militærtjenesten som Major, 1778 Direktør for det kgl. Teater; fint og litterært dannet, udviste stor Dygtighed og Iver, tog sin Afsked 1793. Fra 1793—1802 Gesandt i Portugal, 1812 Overceremonimester. I. 23, 24, 128. II. 142, 151.

v. WARNSTEDT, Dorothea Louise, f. v. Berger, Datter af Johan Just v. B., 1754—1788, g. 1780 m. frg. I. 128.

v. WARNSTEDT, Frederik Carl, 1750—1811, Broder til Teaterchefen, 1768 Kammerpage hos Kongen 1770 Rejsestaldmester og Kammerherre. Afskediget kort efter Struensees Fald; uddannede sig paa Rejser i Forstvæsenet, blev 1776 Jægermester i Amterne Rendsburg og Steinburg og 1780—1802 i 2det slesvigske Forstdistrikt, 1808 Gehejmekonferensraad. Han arvede 1796 de v. Dewitz'ske Godser Loitmark og Espenæs. Meget dygtig Forstmand. I. 24, 234. II. 142.

v. WARNSTEDT, Louise, 1777—1835, Datter af Frederik Carl v. W., g. 1800 med Grev H. V. Wedell-Wedellsborg. I. 234.

v. WARNSTEDT, Carl Vilhelm, 1779—1840, Jægermester, Søn af Frederik Carl v. W. II. 30, 257.

v. WARNSTEDT, Johanne Sophie, 1781—1867, Søster til frg., g. 1803 m. Gehejmekonferensraad, Overforstmester v. Krogh. I. 234. II. 28, 30.

v. WARNSTEDT, Charlotte Marie Louise, f. 1787, Datter af Frederik Carl v. W. II. 142.

WASSERFALL, se I. 47.

WEDEL-JARLSBERG, Frederik Anton f. 1748. Greve, Kammerherre, Gesandt i Neapel, Haag og fra 1789 i London. I. 23, 235, 236, 238. II. 50, 53, 54, 55, 74, 118, 119, 143, 145, 190.

WEDEL-JARLSBERG, Catharine Grevinde, 1756—1802, f. v. Storm, g. 1772 m. frg. I. 24, 235, 236, 238, 251. II. 31, 36, 53, 145, 189, 190.

WEDEL-JARLSBERG, Nicoline Wilhelmine Grevinde, f. Luckner, f. 1780, g. 1803 m. Frederik Anton Greve W.-J. II. 50, 54, 118, 119, 145.

WEDEL-Jarlsberg, Herman, 1779—1840, kom 1806 til Norge som Amtmand, ægtede eneste Datter af Godsejer Peder Anker, arbejdede ivrig for det nye Universitet som Led i Norges Selvstændighed, nedlagde sine Embeder 1813, blev 1814 Statsraad og Finansminister hos Carl Johan, indtil han 1822 trak sig tilbage. 1836 udnævnt til Statholder under Ministerkrisen. I. 235. II. 31, 75, 110, 144, 146, 147, 176, 189, 190, 191, 192, 198.

WEDEL-Jarlsberg, Karen, Grevinde, f. Anker, g. m. Herman W. II. 75, 144.

WEDEL-Jarlsberg, Ferdinand Carl Maria Baron, 1781—1857, Broder til Herman W., afskediget af dansk Tjeneste 1814, norsk General. II. 143.

WEDEL-JARLSBERG, Caroline, f. 1784, Søster til Herman W. I. 235. II. 31, 36, 50, 53, 54, 55, 87, 92, 97, 118, 119, 120, 143, 177, 210, 238, 255.

WEDEL-Jarlsberg, Vilhelm, f. 1786 Broder til Herman W. II. 145.
WEDEL-Jarlsberg, Helene Margrethe f. 1791, Søster til Herman W. II. 50, 119.
WEDEL-SPARRE. Louise Sophie, Søster til Herman W.s Fader, g. 1781 m. Kmhr. Thomas de Beringskgd, der senere førte Navnet Wedelsparre I. 236.
WEDELL-WEDELLSBORG, Frederikke Vibeke, Komtesse, 1781—1824, g. 1808 m. Engelke Heinrich v. Bülow (1761—1845), Oberst, Hofchef. II. 105, 111.
WEIBERG, Forvalter hos C. D. F. R. I. 104.
WEILLER, Cajetan, 1711—1811, se II. 249.
WEIMAR, Hertugen af, II. 164.
WEIMAR, Arveprinsessen af, Hertuginde Marie Paulovna, russisk Storfyrstinde, II. 77.
WEISE, Komponisten, 1774—1842. II. 57.
WENDT, Carl, 1731—1815, f. i Sorau, studerede i Halle og blev Dr. med., kom 1753 som praktiserende Læge til København, indkaldt af C. A. v. Plessen, 1755—1764 Hovmester for C. L. v. Plessens Sønner og 1764 for C. D. F. R. og dennes Broder Ludvig, hvem han ledsagede paa deres Rejser. 1780 blev han administrerende Kommissær ved Kurantbanken og Meddirektør ved Bankkontoret, 1781 Etatsraad, 1784 Assessor ved Finanskollegiet, Deputeret og fra 1788 Finanskollegiets Referent i Gehejmestatsraadet. 1789 Konferensraad. 1791 Direktør for den danske og norske Speciesbank. 1808—1810 Medlem af Bestyrelsen for de kongelige Kasser i Hertugdømmerne. 1812 Gehejmekonferensraad, 1813 Overpræsident i Kiel. I. 4, 5, 6, 7, 14, 16, 18, 41, 44, 83, 85, 120, 128, 146, 151, 175, 176, 177, 179, 189, 191, 193, 198, 201, 212, 213, 214, 216, 226, 227, 238, 240, 251, 252, 256. II. 3, 7, 9, 19, 20, 28, 32, 33, 57, 63, 87, 90, 96, 98, 101, 103, 115, 119, 120, 124, 132, 135, 140, 143, 144, 148, 153, 154, 155, 156, 158, 159, 160, 167, 169, 170, 171, 175, 178, 179, 185, 186, 188, 194, 195, 204, 209, 250.
WENDT fra Erlangen, Hofraad, Livlæge, Broder til frg. I. 214, 215, 216.
WENDT, Fru, f. Grevinde Stolberg, 1⁰ g. Grevinde Ysenburg, 2⁰ g. m. frg. I. 214, 215, 216.
VESTERBORG Seminarium. II. 28, 38, 52, 58, 62, 206.
WESTERHOLTZ, Stabskaptajn. II. 25, 27.
WEXELSEN, Hans Leganger, 1755—1835, Embedsmand, Privatsekretær hos C. D. F. R., 1808 sendt til Norge for at afhjælpe Nøden. 1830 Etatsraad. II. 63, 87, 113, 132, 176, 210, 224, 263.
WHITWORTH, Charles Earl, 1752—1825, engelsk Gesandt i Petersborg. I August 1800 som ekstraordinær Afsending i København med en Flaadeafdeling for at forhindre Danmarks Tilslutning til Rusland. 1802 Gesandt i Paris. I. 259, 260.
»VICAR OF WAKEFIELD« af Oliver Goldsmith. II. 63.
VICTOR, V.-Perrin, fransk Marskal, 1764—1841, Afsending i København 1805. II. 70.
WIEDEWELT, Billedhuggeren, 1731—1802. II. 44.
WIELAND, tysk Digter, 1733—1813. I. 57, 240.
WIINHOLDT, fra 1779 til sin Død 1787 Præst i Vesterborg (Lolland); hans Enke g. m. hans Eftermand, den senere Biskop Boisen. I. 153.
WIINHOLDT, Kammerjomfru hos Brevskriverinden. II. 182.
VILHELM I, Konge af Nederlandene, 1815—1846. II. 88.
VILHELMINE, Prinsesse af Oranien, g. m. frg. II. 88.
VILHELMINE Marie, Prinsesse, 1808—1891, Datter af Frederik VI, g. 1⁰ 1828 m. Frederik (VII), sep. 1837, 2⁰ 1838 m. Hertug Carl af Glücksburg. II. 122, 124, 128, 206, 208.
VILLEMOES, Søhelten. II. 14, 16.
WINDEBY, Gods ved Eckernførde. I. 257. II. 4, 89, 242, 256, 257, 259, 261, 263.

WINTHER, Frue, tidligere Kammerjomfru hos Brevskriverinden. II. 234.
»VIRVARRET«, Lystspil af Kotzebue. II. 71.
WITGENSTEIN, Ludvig Adolph Peter, Fyrste af, 1769—1843, russisk Feltmarskal, deltog i Krigen mod Napoleon. II. 164.
VITTHUSEN, Carl Christopher, 1778—1853, Professor, Øjenlæge, Overkirurg ved Frederiks Hospital, Konferensraad. II. 245.
WITZLEBEN, Frederikke Juliane Marie Charlotte Louise, 1759—1847, f. Stolberg, Søster til Stolbergerne, g. 1787 m. Kammerherre Christoph Henning v. W. (1759—1838). I. 222.
WLEUGEL, Cornelius, 1764—1833, Kontreadmiral. II. 91, 108, 252.
VOGHT, Caspar, Baron v. V., 1752—1839, Filantrop, Ejer af Flotbæk, dansk Etatsraad. II. 226.
VOGNSERUP, Hovedgaard under Baroniet Løvenborg. I. 40.
VOLTAIRE. II. 134.
VOSS, Johann Heinrich, tysk Digter og Filolog, 1751—1826, 1782 Rektor i Eutin, fra 1805 boede han i Heidelberg. Først Ven af Frits Stolberg, senere bitter Fjende paa Grund af religiøse Uoverensstemmelser. I. 222, 225, 257. II. 244, 249.
VOSS, Ernestine, f. Boje, g. m. frg. I. 225.
WULF, Løjtnant. II. 95.
WÜRTEMBERG, Frederik Wilhelm Philip, Prins af, 1761—1830, dansk General, 1801 Guvernør i København. I. 160, 185.

YOUNG, engelsk Digter, 1681—1765. I. 208, 222. II. 245.

ZINCK, Johan Vilhelm Ludvig, Komponist, 1776—1851. II. 192.
ZOËGA, Johan, 1742—1788, Etatsraad, Deputeret i Finanskollegiet. Han har indlagt sig stor Fortjeneste ved Indretningen af den alm. Enkekasse, ved offentlige Vejanlæg, Regulering af Søetatens Finansvæsen og den nye holstenske Møntforandring. Wendt blev hans Efterfølger som Direktør ved Enkekassen. I. 128.
ZOËGA, Emilia Maria, 1801—1868, Dataf Numismatikeren Georg Z. II. 138.

ØST, Johan Frederik, 1755—1815, Professor, Huslærer paa Brahetrolleborg, 1795 Forstander for det fyenske Seminarium »Bernstorffsminde«. I. 4.
ØEST. II. 44.

TRYKFEJL OG RETTELSER

I

Side 12, L. 1 f. n.: Fjellebro, læs *Egeskov.*
— 41, — 11 f. n.: Knuthenborg, læs *Søllested.*
— 45, — 14 f. o.: Den 10de Januar udgaar.
— 27: Fodnoten udgaar.
— 75, — 7 f. n.: Frøken Calmette, læs *Fru Calmette.*
— 113, — 6 f. n.: Efter Maleri af, læs *Efter Tegning af.*
— 154, — 12 f. o.: Hert. af Augustenborgs Søster, læs *Landgrevinden af Hessen, Kronprinsessens Moder.*
— 194, — 6 f. n.: f. Danneskjold, læs *f. Komtesse Ahlefeldt.*

II

Side 3, L. 4 f. o.: Christian V, læs *Christian VI.*
— 44, — 9 f. n.: [Maleren], læs *[Billedhuggeren].*
— 51, — 15 f. o.: Altendorf, læs *Altenhof.*
— 87, — 12 f. o.: Heinrich Friederich B. til Knoop, læs *Carl Ludvig B.*
— 99, — 12 f. o.: skønt *udgaar.* Man venter nemlig Belgierne paa Windeby.
— 102, — 7 f. o.: Gautier, læs *Gauthier.*
— 104, — 6 f. n.: ham han, læs *han ham.*
— 130, — 5 f. o.: Jomfru Heger, læs *Madam Heger.*
— 130, — 8 f. o.: Bedeman, læs *Bedemar.*
— 131, — 5 f. o : scherlichst, læs *sehnlichst.*
— 134, — 2 f. o.: Lauenberg, læs *Lauenborg.*
— 142, — 13 f. n.: Løjtnanten, læs *Jægermesteren.*
— 152, — 1 f. n.: Fürstenheim, læs *Fürstenstein.*
— 171, — 12 f. n.: Sverige, læs *Østrig.*
— 176, — 15 f. n.: Klenker, læs *Kleuker.*
— » , — « « «: Rapin, Togras, læs *Rapin Toyras.*
— 184, — 1 f. o.: R. Marcus Gjøe, læs *Marcus Gjøe R.*
— 214 fra Datteren Louise, læs *fra Datteren Sophie.*

Da Ytringen I Side 26 øverst har givet Anledning til Misforstaaelse, bemærkes det udtrykkeligt her, at den omtalte Christian er C. D. F. R., og at det er Grevinde Bernstorff, der ikke er af mine Folk. Søster er Louise Stolberg.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DETLEV REVENTLOW

1600—1664.

Hofmarskal og Gehejmeraad hos Hertugen af Schwerin, 1632 i dansk Tjeneste som Gehejmeraad og tysk Kansler, Amtmand i Haderslev.
G. m. Christine Rantzau af Nienhaus. 10 Børn, af hvilke:

Henning Reventlow,
1640—1705. Kammerherre, Gehejmeraad, Amtmand i Flensborg.
G. m. Margrethe Rumohr. 12 Børn.

Conrad Greve Reventlow,
1644—1708. 1699 Storkansler. *1673 optaget i den lensgrevelige Stand.* G. 1 0 1667 m. Anna Margrethe Gabel, 1651—78, 2 0 1681 m. Sophie Amalie Hahn, 1664—1722. 17 Børn.

Cai Frederik Reventlow
til Altenhof, Glasow, Wittenberg og Dorphof, 1685—1762.
G. m. Hedevig Ide Buchwaldt.
15 Børn.

Christian Detlev Greve Reventlow
til Grevskabet Reventlow, Baroniet Brahetrolleborg, til Frisenvold, Krænkerup (nuv. Hardenberg), Rosenlund og Nørregaard samt Tolløse, 1671—1738, benyttedes som Gesandt; General, Overgeneral i Skaane 1709 (maatte paa Gr. af Sygdom nedlægge Kommandoen), Overkammerherre, erigerede 1729 Grevskabet Christianssæde, Gehejmeraad. G. 1700 m. Benedicte Margrethe Brockdorf. 10 Børn.

Dronning Anna Sophie,
1693—1743. Viet 1712 til Frederik IV, ophøjet til Hertuginde af Slesvig, fik 1713 Valløe og Clausholm af Kongen, formælet og kronet 1721.

Detlev Greve Reventlow
til Altenhof, Glasow, Wittenberg og Emkendorf, 1712—83. 1755 Hofmester hos Kronprinsen, 1766 Overkammerherre, afskediget 1770, 1775 Kurator ved Kiels Universitet. *1767 optaget i den lensgrevelige Stand.* G. 1745 m. Margrethe Raben til Lundsgaard, 1726—94. 9 Børn.

Conrad Detlev Greve Reventlow
til Reventlow, Brahetrolleborg, Frisenvold og Krænkerup, 1704—1750, Gehejmekonferensraad, Stiftamtmand over Sjællands Stift og Amtmand over Københavns Amt. G. 1731 m. Vilhelmine Augusta Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Pløen, 1704—49. 10 Børn.

Christian Detlev Greve Reventlow
til Christianssæde og Reventlow samt Brahetrolleborg, 1710—1775, Gehejmekonferensraad. G. 1 0 1737 m. Johanne Sophie Frederikke Friherreinde Bothmar, 1718—54; 2 0 1762 m. Charlotte Amalie Komtesse Holstein-Ledreborg, 1736—92. 4 Børn.

Christine Armgard,
1711—79. G. 1730 m. Frederik Carl Hertug af Holsten-Sønderborg-Pløen, 1706—61.

Frederikke Elisabeth, 1748—87. G. 1762 m. General, Kmh. Christian Magnus Frederik Moltke Greve af Bregentved til Noer og Grønvold, 1741—1813.

Hedevig Ida, 1750—1837. Stiftsdame i Preetz.

Cai Frederik Greve Reventlow til Altenhof, Glasow og Aschau, 1753—1834. Kmh., Overretsraad paa Gottorp, 1780 Gesandt i Madrid, 1784 Medlem af Overbankdirektionen, Overceremonimester, 1787 Gesandt i Stockholm, 1797—1802 Statsminister og Præsident i Tyske Kancelli, Gehejmekonferensraad, 1816 Guvernør og Landdrost i Lauenborg. G 1 0 1785 m. Wilhelmine Bernstorff, 1766—87. 2 0 1797 m. Louise Henriette Bernstorff, 1777—1855. 5 Børn.

Frederik Greve Reventlow til Emkendorf og Hoebeck, 1754—1828. Kmh., 1800 Gehejmeraad og Kurator for Universitetet i Kiel, 1808 Gehejmekonferensraad, 1818 Gesandt ved det prøjsiske Hof. G. 1 0 1779 m. Christine Juliane Fred. Schimmelmann, 1763—1817. 2 0 m. Charlotte Grevinde Schlippenbach, 1794—1840. Han adopterede sin første Hustrus Broderdatters Børn, der fik Navnet Reventlow-Criminil og arvede Godset Emkendorf.

Christian Greve Reventlow til Wittenberg, 1759—1816. Kmh., 1808 Generalmajor.

Henrik Greve Reventlow til Wittenberg, Kaltenhof og Aakjær, 1763—1818. Kmh., 1828 Generalmajor. G. 1794 m. Anna Sophie Grevinde Bandisin, 1778—1853. 13 Børn.

Christian Detlev Greve Reventlow til Reventlow, Brahetrolleborg, Frisenvold og Krænkerup, 1735—1759. Kmh. G. 1758 m. Ida Lucie Scheel v. Plessen, 1740—92 (g. 2 0 1763 m. Gehejmer. Wulf Henrik v. Thienen til Walstorf, 1721—1809).

Frederikke Louise, 1746—1824 (død paa Pederstrup). G. 1 0 1761 m. Kmh., Hofjægermester Christian Gramm, 1737—68. 2 0 1777 m. Gehejmeraad, Kmh. Christian Rigsgreve Stolberg til Windeby og Friedenthal, 1748—1821.

Christian Detlev Frederik Greve Reventlow
til Christianssæde og Reventlow, 1748—1827. 1761 paa Sorø Akademi, studerede senere i Leipzig, 1773 Auskultant i det vestindisk-guineiske Rente- og General-Toldkammer-Kollegium og Kmh., 1774 Deputeret i Økonomi- og Kommercekollegiet, 1776 tillige 2den Direktor i Bjergværksdirektoriet, 1778 hvid Ridder, 1781 Gehejmeraad, Medlem af Overskattedirektionen samt 2den Deputeret i Søkommissariatskollegiet, 1782 1ste Deputeret i vestindisk-guineisk Rente- og Generaltoldkammer og Medlem af Overbankdirektionen, afskediget fra denne sidste Post 1783, men paany ansat 1784, 1784—1813 Deputeret i Finanskollegiet, 1784 1ste Deputeret i Rentekammeret og Bjergværksdirektoriet og Medlem af Generalvejkommissionen, Direktor for Fonden ad usus publicos, 1786—98 Medlem af Direktionen for Postpensionskassen, 1786 Medlem af den store Landbokommission, 1789—1813 Præsident i Rentekammeret, 1797 Statsminister og Medlem af Direktionen for den almindelige Enkekasse, 1803 blaa Ridder, 1808 Dannebrogsmand og Gehejmestatsminister. Søgte og fik 1813 sin Afsked fra alle sine Embeder og levede derefter paa sine Godser paa Lolland. G. 24. Juni 1774 m. Sophie Frederikke Louise Charlotte v. Beulwitz, 1747—1822. 12 Børn.

Conrad Georg Greve Reventlow til Reventlow og Havnø, 1749—1815. 1776 Kaptajn i Søetaten, Kmh., fik 1775 Sæde i Admiralitets- og Kommissariatskollegiet, 1781 karakt. og 1789 virkl. Kommandørkaptajn, afskediget 1795. G. 1783 m. Frederikke Sophie Rømeling, 1759—184- (død i Frankrig), sep. 1786. 1 Datter.

Johan Ludvig Greve Reventlow til Baroniet Brahetrolleborg, 1751—1801. 1764 paa Sorø Akademi, studerede senere i Leipzig, 1773 Auskultant, 1781 5te Deputeret og 1783 3die Deputeret i Rentekammeret, 1784—88 2den Deputeret i General-Land-Økonomi- og Kommercekollegiet, Kmh. G. 16. Maj 1778 med Anna Sybille Schubart, 1753—1828. 8 Børn.

Juliane Frederikke Christiane til Stamhusene Frisenvold og Krænkerup, 1759—93. G. 1774 m. Gehejmeraad, senere prøjsisk Storkansler og Fyrste Carl August Hardenberg. 1750—1822.

Christian Detlev Greve Reventlow til Christianssæde og Reventlow, 1775—1851. 1796 Cand. jur., 1796—1805 Auskultant i Rentekammeret, 1811 Kmh., Deputeret i Østifternes og i den slesvigske Stænderforsamling. G. 24 Juni 1800 m. Margrethe Benedicte v. Qualen af Windeby, 1774—1813. 7 Børn.

- **Christian**, 1801—28.
- **Ferdinand**, 1803—75.
- **Hildeborg**, 1804—68. G. m. sin Onkel Einar.
- **Malvine**, 1806—91.
- **Ludvig**, 1808—35.
- **Eduard**, 1810—68.
- **Benedicte**, født og død 1813.

Ernst 1776—81.

Conrad født og død 1778.

Sophie Charlotte, 1779—1846, Stiftsdame i Preetz.

Ludvig Detlev, 1780—1857. 1790 karakt. Sekondløjtnant, 1797 karakt. Premierløjtnant, 1802 forsat til Landeværnet, Major, 1813 Kmh., 1832 Oberstløjtnt. G. 24 Juni 1815 m. Agnes Friherreinde af Hammerstein-Loxten, 1795—1824. 5 Børn.

- **Arthur**, 1817—78.
- **Liane**, f. 1818.
- **Clara**, 1820—76.
- **Sophie**, 1822—91.
- **Ludvig**, f. 1824.

Charlotte Louise, 1782, død s. A.

Louise Sibylle, 1783—1848, Klosterfrøken i Preetz.

Conrad Detlev Cai, 1785—1840, Forpagter. G. 1829 med Hanne Caroline Rosenkilde, 1806—1884. 2 Døtre.

Ernst Christopher Detlev, 1786—1859. Major ved norske Jægerkorps.

Einar Carl Detlev til Pugerup osv. 1788—1867. 1810 Cand. jur., 1810—17 Auskultant i Højesteret, 1861 introduceret paa det svenske Riddarhus. G. 1829 m. sin Niece Hildeborg Sophie, 7 Børn.

Charlotte Augusta Agnes, 1790—1864. Konventualinde i Preetz.

Frederik Detlev, 1792—1851. 1814 Cand. jur., 1830 Chargé d'affaires og Generalkonsul i Brasilien, 1831 i Wien, 1841 Gesandt i London, 1848 Gehejmekonferensraad. G. m. Jutta Birgitte Christensen, 1807—68. 4 Børn.

Frederikke Edel Charlotte, 1785—1828. G. m. Felix Clair de Mont.

Detlev Christian, f. 1779, død s. A.

Charlotte Amalie, 1780—1843. G. 1799 m. Kmh. Erik Skeel Schaffalitzky Greve af Muckadell, 1774—1833.

Detlev Christian Ernst til Brahetrolleborg, 1782—1854. 1811 Kmh. G. 1807 m. Josephine Schimmelmann, 1790—1852.

Henriette Augusta, 1784—1850. Stiftsdame i Preetz.

Caroline Sophie Louise, 1786—1802. Indskrevet i Preetz.

Vilhelmine Juliane, 1788—1868. G. 1808 m. Kmh. Frederik Adolf Greve Holstein til Holsteinborg, 1784—1836.

Agnes, 1789—90.

Carl Andreas Detlev, 1793—96.